TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

KÜLTÜR VE KURUMSAL YÖNETİMİN FİRMALARIN GÖNÜLLÜ BİLGİ AÇIKLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ: BIST ŞİRKETLERİ ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA

Rıdvan GÜNEL

DOKTORA TEZİ

ADANA / 2018

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

KÜLTÜR VE KURUMSAL YÖNETİMİN FİRMALARIN GÖNÜLLÜ BİLGİ AÇIKLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ: BIST ŞİRKETLERİ ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA

Rıdvan GÜNEL

Danışman: **Prof.Dr.Turgut ÇÜRÜK**
Jüri Üyesi: **Prof.Dr. Veyis Naci TANIŞ**
Jüri Üyesi: **Prof.Dr. Zeynep TÜRK**
Jüri Üyesi: **Doç. Dr. Volkan YURDADOĞ**
Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZCAN**

DOKTORA TEZİ

ADANA / 2018

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından …… Ana Bilim/Ana Sanat Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof.Dr. Turgut ÇÜRÜK
(Danışman)

Üye: Prof.Dr. Veyis Naci TANIŞ

Üye: Prof. Dr. Zeynep TÜRK

Üye: Doç.Dr.Volkan YURDADOĞ

Üye: Dr.Öğr.Üyesi Ahmet ÖZCAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

…/…/2018

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / …. / 2018

Rıdvan GÜNEL

ÖZET

KÜLTÜR VE KURUMSAL YÖNETİMİN FİRMALARIN GÖNÜLLÜ BİLGİ AÇIKLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ: BIST ŞİRKETLERİ ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA

Rıdvan GÜNEL

Doktora Tezi, İşletme Ana Bilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Turgut ÇÜRÜK
Ekim 2018, 236 sayfa

Sermaye piyasalarının gelişmesi ile birlikte yatırımcıların karar vermeleri daha çok bilgiye sahip olmaları gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda, firmaların bilgi açıklama düzeyleri ve istekleri önem kazanmıştır. Araştırmalar firmaların bilgi açıklama düzeylerinin değişik faktörlerden etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Firmaların faaliyette bulundukları çevredeki kurumsal yönetim uygulamaları ve kültür, bilgi açıklama düzeyini etkileyen başlıca faktörlerdir. Bu çalışmada, kültür ve kurumsal yönetimin Borsa İstanbul'da işlem gören firmaların kamuya gönüllü açıkladıkları bilgi düzeyine etkisi Hofstede-Gray modeli esas alınarak analiz edilmiştir. Kültür ve kurumsal yönetim değişkenlerinin yanısıra firma spesifik değişkenlerin de dikkate alındığı çalışma sonucunda yönetim kurulunun yapısı, firma büyüklüğü, bağımsız denetçi ve eğitim, firmaların açıkladıkları bilgi düzeyini etkileyen başlıca önemli faktörler olarak bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Kültür, kurumsal yönetim, firma spesifik karakteristikler, Hofstede-Gray, gönüllü açıklama.

ABSTRACT

EFFECTS OF CULTURE AND CORPORATE GOVERNANCE ON FIRMS' VOLUNTARY DISCLOSURE LEVEL: A STUDY ON BIST FIRMS

Rıdvan GÜNEL

Ph.D. Thesis, Department of Business
Supervisor: Prof.Dr.Turgut ÇÜRÜK
October 2018, 236 pages

With the development of capital markets, the decision of investors has necessitated more knowledge. Within this scope, the level of information disclosure and desire of the companies gained importance. Research shows that information disclosure levels of firms are affected by various factors. Corporate governance and culture, in where companies operate, are the main factors that affects the disclosure level. In this study, the impact of culture and corporate governance on voluntary disclosure practices of the companies that are traded in Istanbul Stock Exchange was analyzed on the basis of the Hofstede-Gray model. In the result of the study which consider the company-specific variables as well as culture and corporate governance variables, the structure of the board, firm size, independent auditor and education were found to be important factors to explain firms' disclosure levels.

Keywords: Culture, corporate governance, firm-spesific characteristics, Hofstede-Gray, voluntary disclosure.

ÖNSÖZ

Küreselleşme ile birlikte firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeylerinde bir artış olmakla birlikte, bu bilgiler çoğunlukla getirilen yasal düzenlemeler ve standartlar nedeniyle zorunlu olarak açıklanan bilgilerdir. Firmalar rekabetçi ortamda daha sağlam ve güvenilir bir yer elde edebilmek için yatırımcıların beklentilerini karşılamalıdırlar. Bu ise yatırımcılara en yüksek seviyede bilgi sağlanarak temin edilebilir.

Bu nedenle firmaların gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyinin tespit edilmesi önemli bir husustur. Yapmış olduğumuz literatür çalışmalarında Türkiye'de kültür, kurumsal yönetim, firma spesifik faktörler ve gönüllü bilgi açıklama unsurlarının tümünü birden içeren çalışmaya rastlanmamış olup, kurumsal yönetimin kültürün ve firma spesifik faktörlerin, şirketlerin bilgi açıklama düzeyleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesinin kurumsal yönetim ve kamuyu aydınlatma ve şeffaflık üzerine yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Hoşgörüsü, olumlu bakış açısı, yapıcı eleştirileri, değerli katkı ve yönlendirmeleriyle doktora tez çalışmamın son hale gelmesinde büyük katkıları bulunan danışmanım Sayın Prof. Dr. Turgut ÇÜRÜK'e, muhasebeye olan ilgimin gelişmesinde önemli rolü olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Veyis Naci TANIŞ'a, Tez İzleme Komitesinde bulunan Sayın Doç. Dr. Volkan YURDADOĞ ile Jüri Üyeleri Sayın Prof. Dr. Zeynep TÜRK ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZCAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Değerli görüşleriyle bana her zaman yön veren ve desteğini her zaman ve her alanda hissettiğim hocam Sayın Prof. Dr. Yıldırım Beyazıt ÖNAL'a ayrıca teşekkür ederim. Doktora ders aşamasında bilgilerinden faydalandığım ve her zaman desteklerini hissettiğim Muhasebe Bilim Dalı Sayın Öğretim Üyelerine, Sosyal Bilimler Enstitüsü çalışanlarına, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki değerli yönetici ve mesai arkadaşlarıma da içtenlikle teşekkür ederim. Zor anlarımda her zaman yanımda olduklarını hissettiğim sevgili dostlarım Cemil TUNCER ve Ferhat ULUSOY ile değerli büyüğüm Yadigar ÖNAL'a özel teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, tez çalışmaları sürecinde yeterince vakit ayıramadığım sevgili eşim Hatice GÜNEL ve kızım Ayşe GÜNEL ile hakkını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim rahmetli annem Nebiha GÜNEL'e minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Rıdvan GÜNEL,

Ekim 2018, Adana

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK BEYANI iii
ÖZET iv
ABSTRACT v
ÖNSÖZ vi
KISALTMALAR xii
TABLOLAR LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xix
EKLER LİSTESİ xx

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Problemin Tespiti 1
1.2. Çalışmanın Amacı 3
1.3. Çalışmanın Önemi ve Literatüre Katkısı 3
1.4. Çalışmanın Metodolojisi 4
1.5. Çalışmanın Planı 4

BÖLÜM II
KURUMSAL YÖNETİM

2.1. Kurumsal Yönetim Kavramı 7
2.2. Kurumsal Yönetimin Amaçları 8
2.3. Kurumsal Yönetimin Temel Unsurları 10
2.3.1. Şeffaflık 10
2.3.2. Hesap Verebilirlik 10
2.3.3. Eşitlik 11
2.3.4. Sorumluluk 11
2.4. Kurumsal Yönetim ile İlgili Teoriler 11
2.4.1. Vekalet Teorisi (Agency Theory) 11
2.4.2. Koruyuculuk Teorisi (Stewardship Theory) 13

2.4.3. Menfaat Sahipleri Teorisi (Stakeholders Theory) 14
2.4.4. İşlem Maliyetleri Teorisi (Transaction Costs Theory) 15
2.4.5. Kaynak Bağımlılığı Teorisi (Resource Dependence Theory)..... 16
2.4.6. Politik Teori (Political Theory)..... 17
2.4.7. Sosyolojik Teori (Sociological Theory) 17
2.5. Kurumsal Yönetim Sistemleri ve Temel Raporlar 17
2.5.1. Anglo - Sakson Sistemi..... 18
2.5.2. Kıta Avrupası Sistemi..... 18
2.5.3. Cadbury Raporu..... 19
2.5.4. Greenbury Raporu 21
2.5.5. Hampel Raporu..... 21
2.5.6. Birleşik Kod..... 22
2.5.7. Higgs Raporu 23
2.5.8. Turnbull Raporu 25
2.5.9. Sarbanes – Oxley Yasası..... 26
2.5.10. Japonya Kurumsal Yönetim İlkeleri..... 27
2.5.11. Almanya Kurumsal Yönetim İlkeleri 27
2.5.12. Peters Raporu (Hollanda)..... 27
2.5.13. Preda Raporu (İtalya)..... 28
2.5.14. Cardon Raporu (Belçika)..... 28
2.5.15. Norby Raporu (Danimarka)..... 28
2.6. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri 29
2.6.1. Etkin Kurumsal Yönetim Çerçevesi İçin Temellerin Sağlanması 29
2.6.2. Pay Sahiplerinin Hakları, Adil Muamele Görmeleri ve Temel Ortaklık İşlevleri..... 30
2.6.3. Kurumsal Yatırımcılar, Pay Senedi Piyasaları ve Diğer Aracılar 32
2.6.4. Kurumsal Yönetimde Menfaat Sahiplerinin Rolü 33
2.6.5. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık..... 34
2.6.6. Yönetim Kurulunun Sorumlulukları..... 35
2.7. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri..... 37
2.7.1. Pay Sahipleri..... 38
2.7.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık..... 38
2.7.3. Menfaat Sahipleri..... 39
2.7.4. Yönetim Kurulu..... 40

BÖLÜM III
KÜLTÜR VE MUHASEBE İLİŞKİSİ

3.1. Kültürün Tanımı 43
3.2. Hofstede'nin Kültürel Boyutları 44
3.2.1. Toplumsal Aidiyet (Bireysel / Kollektif Toplumlar) 45
3.2.2. Toplumsal Eşitsizlik (Güç Mesafesi Dar / Güç Mesafesi Geniş Toplumlar) . 45
3.2.3. Belirsizlikten Kaçınma (Belirsizlikten Kaçınma Seviyesi Yüksek - Belirsizlikten Kaçınma Seviyesi Düşük Toplumlar) 45
3.2.4. Toplumsal Cinsiyet (Eril / Dişil Toplumlar) 46
3.2.5. Zaman Uyumu (Zamana Uyumu Uzun -Kısa Toplumlar) 46
3.2.6. Toplumsal Kontrol (Serbestlik-Baskı) 47
3.3. Kültürel Açıdan Muhasebe Değerleri 48
3.3.1. Yasal Kontrol-Profesyonellik 48
3.3.2. Yeknesaklık-Esneklik 49
3.3.3. Muhafazakarlık-İyimserlik 49
3.3.4. Şeffaflık- Gizlilik 50

BÖLÜM IV
GÖNÜLLÜ AÇIKLAMA

4.1. Gönüllü Açıklama Kavramı 53
4.2. Gönüllü Açıklama ile İlgili Literatür 54
4.3. Gönüllü Açıklamayı Etkileyen Faktörler 66
4.4. Gönüllü Açıklamanın Faydaları 67

BÖLÜM V
KÜLTÜR VE KURUMSAL YÖNETİMİN FİRMALARIN GÖNÜLLÜ BİLGİ AÇIKLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ

5.1. Çalışmanın Hipotezleri 69
5.1.1. Kurumsal Yönetim Değişkenlerine Ait Hipotezler 72
5.1.2. Kültür Değişkenlerine Ait Hipotezler 76

5.1.3. Firma Spesifik Değişkenlere Ait Hipotezler 78
5.2. Bilgi Formunun Oluşturulması, Verilerin Toplanması ve İndekslerin Hesaplanması 82
5.3. Verilerin Analizi 86
5.3.1. Anlamlılık ve Normallik Testleri 86
5.3.2. Regresyon Analizi 86

BÖLÜM VI
GÖNÜLLÜ AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

6.1. Demografik Yapı 89
6.2. Normallik Testleri 102
6.3. Anlamlılık Testleri 103
6.4. Çoklu Regresyon Analizleri 119
6.4.1. Tüm Değişkenler 119
6.4.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri 121
6.4.3. Kültür Değişkenleri 123
6.4.4. Firma Spesifik Değişkenler 124

BÖLÜM VII
ZORUNLU AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

7.1. Normallik Testleri 127
7.2. Anlamlılık Testleri 127
7.3. Çoklu Regresyon Analizleri 143
7.3.1. Tüm Değişkenler 143
7.3.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri 145
7.3.3. Kültür Değişkenleri 147
7.3.4. Firma Spesifik Değişkenler 148

BÖLÜM VIII
TOPLAM AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

8.1. Normallik Testleri 151

8.2. Anlamlılık Testleri 151
8.3. Çoklu Regresyon Analizleri 167
8.3.1. Tüm Değişkenler 167
8.3.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri 169
8.3.3. Kültür Değişkenleri 171
8.3.4. Firma Spesifik Değişkenler 172

BÖLÜM IX
SONUÇ VE ÖNERİLER

9.1. Özet ve Değerlendirme 175
9.2. Çalışmanın Sınırlılıkları 196
9.3. Çalışmanın Literatüre Katkısı 197
9.4. Gelecek Çalışmalara Yönelik Öneriler 197
KAYNAKÇA 198
EKLER 206
EK 1: Bilgi Formu 206
EK 2: Değişkenler 213
EK 3: Şirketler Listesi 214
EK 4: Türkiye'de Yayınlanmış Tezler 219
EK 5: Normallik Testlerine İlişkin SPSS Sonuçları 232
ÖZGEÇMİŞ 234

KISALTMALAR

BIST **:** Borsa İstanbul

OECD **:** Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)

SPK **:** Sermaye Piyasası Kurumu

GAİ **:** Gönüllü Açıklama İndeksi

TAİ **:** Toplam Açıklama İndeksi

ZAİ **:** Zorunlu Açıklama İndeksi

YK **:** Yönetim Kurulu

KYE **:** Kurumsal Yönetim Endeksi

BSE **:** BIST Sürdürülebilirlik Endeksi

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Kültürel Boyutlar ile Muhasebe Değerleri İlişkisi 51
Tablo 2. Gönüllü Açıklama ile İlgili Bazı Çalışmalar 61
Tablo 3. Yönetim Kurulu Başkanı ve İcra Başkanı/Genel Müdür Aynı Kişi 90
Tablo 4. Yönetim Kurulu Üye Sayısı 91
Tablo 5. İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı 91
Tablo 6. Halka Açık Oran 92
Tablo 7. Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı 92
Tablo 8. Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı 93
Tablo 9. Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı 93
Tablo 10. Bağımsız Denetim Firması 94
Tablo 11. Kar-Zarar 94
Tablo 12. Aile Şirketi Olup Olmadığı 94
Tablo 13. Yabancı Ortaklığın Var Olup Olmadığı 95
Tablo 14. Sektör 95
Tablo 15. Kaç Yıldır İşlem Gördüğü 96
Tablo 16. Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi 96
Tablo 17. Kuruluş Tarihi 96
Tablo 18. Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi 97
Tablo 19. İşlem Gördüğü Pazar 97
Tablo 20. Aktif Büyüklük (bin TL) 98
Tablo 21. YK Başkanı Cinsiyet 98
Tablo 22. YK Başkanı Uyruk 98
Tablo 23. GM Cinsiyet 98
Tablo 24. GM Uyruk 99
Tablo 25. Karlılık Oranı (Özkaynak) 99
Tablo 26. Borçluluk Oranı 100
Tablo 27. Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısı 100
Tablo 28. Yönetim Kurulu Başkanı MBA-İşletme Eğitimi Almış 101
Tablo 29. Genel Müdür MBA-İşletme Eğitimi Almış 101
Tablo 30. Aile Üye Sayısının Yönetim Kurulu Üye Sayısına Oranı 102

Tablo 31. İkili Rol 102
Tablo 32. Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi 103
Tablo 33. Yönetim Kurulu Üye Sayısı 103
Tablo 34. İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı 104
Tablo 35. Halka Açık Oran 105
Tablo 36. Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı 105
Tablo 37. Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı 106
Tablo 38. Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı 107
Tablo 39. Sektör 107
Tablo 40. Kaç Yıldır İşlem Gördüğü 108
Tablo 41. Kuruluş Tarihi 109
Tablo 42. Aktif Büyüklük 109
Tablo 43. Karlılık Oranı 110
Tablo 44. Borçluluk Oranı 110
Tablo 45. Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı 111
Tablo 46. Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı 112
Tablo 47. Bağımsız Denetim Firması 112
Tablo 48. Kar/Zarar 113
Tablo 49. Aile Şirketi Olup Olmadığı 113
Tablo 50. Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı 114
Tablo 51. Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı 114
Tablo 52. Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı 115
Tablo 53. İşlem Gördüğü Pazar 115
Tablo 54. Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti 116
Tablo 55. Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu 116
Tablo 56. Genel Müdürün Cinsiyeti 117
Tablo 57. Genel Müdürün Uyruğu 117
Tablo 58. Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi 118
Tablo 59. Genel Müdürün Eğitimi 118
Tablo 60. İkili Rol 119
Tablo 61. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler 120

Tablo 62. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2) 121
Tablo 63. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri 122
Tablo 64. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2) 122
Tablo 65. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri 123
Tablo 66. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2) 124
Tablo 67. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenleri 125
Tablo 68. Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenleri(2) 125
Tablo 69. Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi 127
Tablo 70. Yönetim Kurulu Üye Sayısı 128
Tablo 71. İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı 128
Tablo 72. Halka Açık Oran 129
Tablo 73. Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı 130
Tablo 74. Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı 130
Tablo 75. Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı 131
Tablo 76. Sektör 131
Tablo 77. Kaç Yıldır İşlem Gördüğü 132
Tablo 78. Kuruluş Tarihi 133
Tablo 79. Aktif Büyüklük 133
Tablo 80. Karlılık Oranı 134
Tablo 81. Borçluluk Oranı 134
Tablo 82. Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı 135
Tablo 83. Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı 136
Tablo 84. Bağımsız Denetim Firması 136
Tablo 85. Kar/Zarar 137
Tablo 86. Aile Şirketi Olup Olmadığı 137
Tablo 87. Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı 138

Tablo 88. Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı 138
Tablo 89. Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı 139
Tablo 90. İşlem Gördüğü Pazar 139
Tablo 91. Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti 140
Tablo 92. Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu 140
Tablo 93. Genel Müdürün Cinsiyeti 141
Tablo 94. Genel Müdürün Uyruğu 141
Tablo 95. Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi 142
Tablo 96. Genel Müdürün Eğitimi 142
Tablo 97. İkili Rol 143
Tablo 98. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler 144
Tablo 99. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2) 145
Tablo 100. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri 146
Tablo 101. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2) 146
Tablo 102. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri 147
Tablo 103. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2) 148
Tablo 104. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler 149
Tablo 105. Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler(2) 149
Tablo 106. Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi 151
Tablo 107. Yönetim Kurulu Üye Sayısı 152
Tablo 108. İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı 152
Tablo 109. Halka Açık Oran 153
Tablo 110. Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı 154
Tablo 111. Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı 154
Tablo 112. Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı 155
Tablo 113. Sektör 155

Tablo 114. Kaç Yıldır İşlem Gördüğü 156
Tablo 115. Kuruluş Tarihi 157
Tablo 116. Aktif Büyüklük 157
Tablo 117. Karlılık Oranı 158
Tablo 118. Borçluluk Oranı 158
Tablo 119. Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı 159
Tablo 120. Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı 160
Tablo 121. Bağımsız Denetim Firması 160
Tablo 122. Kar/Zarar 161
Tablo 123. Aile Şirketi Olup Olmadığı 161
Tablo 124. Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı 162
Tablo 125. Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı 162
Tablo 126. Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı 163
Tablo 127. İşlem Gördüğü Pazar 163
Tablo 128. Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti 164
Tablo 129. Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu 164
Tablo 130. Genel Müdürün Cinsiyeti 165
Tablo 131. Genel Müdürün Uyruğu 165
Tablo 132. Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi 166
Tablo 133. Genel Müdürün Eğitimi 166
Tablo 134. İkili Rol 167
Tablo 135. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler 168
Tablo 136. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2) 169
Tablo 137. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri 170
Tablo 138. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2) 170
Tablo 139. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri 171
Tablo 140. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2) 172

Tablo 141. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler 173
Tablo 142. Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler(2) 174
Tablo 143. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Tüm Değişkenler 178
Tablo 144. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri ... 180
Tablo 145. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Kültür Değişkenleri 181
Tablo 146. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler 183
Tablo 147. Modellerin Açıklanma Oranları 185
Tablo 148. Hipotezler-Gönüllü Açıklama 185
Tablo 149. Hipotezler-Zorunlu Açıklama 188
Tablo 150. Hipotezler-Toplam Açıklama 191

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Çalışmanın özeti 6
Şekil 2. Vekalet teorisinin ilişki özeti 13
Şekil 3. Koruyuculuk teorisinin ilişki özeti 14
Şekil 4. Menfaat sahipleri teorisinin ilişki özeti 15
Şekil 5. Türkiye'nin Kültür Boyutları ve Skorları 47
Şekil 6. Kamuyu aydınlatmayı etkileyen faktörler 66
Şekil 7. Gönüllü açıklamayı etkileyen faktörler 67
Şekil 8. Gönüllü bilgi açıklamanın faydaları 68
Şekil 9. Hofstede-Gray modeline göre Türkiye'nin durumu 70
Şekil 10. Bilgi formunun oluşturulması, verilerin toplanması ve endekslerin hesaplanması süreci 85

EKLER LİSTESİ

Sayfa

EK 1: Bilgi Formu 206
EK 2: Değişkenler 213
EK 3: Şirketler Listesi 214
EK 4: Türkiye'de Yayınlanmış Tezler 219
EK 5: Normallik Testlerine İlişkin SPSS Sonuçları 232

BÖLÜM I

GİRİŞ

Kurumsal yönetimin temel taşlarından biri olan şeffaflık özellikle son dönemde yaşanan firma skandallarından sonra daha büyük önem arz etmektedir. Ekonominin başat aktörleri olan firmaların paydaşları ile olan ilişkileri büyük ölçüde sağlıklı bilgi akışına bağlıdır. Firmaların, menfaat sahiplerine tam ve doğru bilgi sunmaları hem firmalar, hem menfaat sahipleri ve hem de bütün olarak ekonomi için önemlidir. Firmalar bilgi akışını düzenlemeler çerçevesinde zorunlu olarak yerine getirebildikleri gibi gönüllü olarak da yapmaktadırlar. Firmaların kamuya gönüllü olarak açıklama yapma düzeyleri çeşitli faktörlerden etkilenmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'deki firmaların gönüllü açıklama düzeylerini etkileyen faktörleri tespit etmeye yönelik bu çalışmada, problemin tespiti, çalışmanın amacı, çalışmanın önemi ve literatüre olan katkısı, çalışmanın metodolojisi ve planı aşağıda detaylı olarak sunulmuştur.

1.1. Problemin Tespiti

Son yıllarda uluslararası finansal piyasalarda yaşanan krizlerin arkasında yatan en önemli nedenlerden birinin ülkelerin ve şirketlerin kurumsal yönetim politikalarının yetersizliği olduğunun ortaya çıkması ile kurumsal yönetim kavramının önemi giderek artmıştır. Bunun sonucunda kurumsal yönetim kavramı geçtiğimiz yıllar içerisinde ülkelerin, piyasaların ve şirketlerin şeffaflığının geliştirilmesinde önemli bir hale gelmiştir.

Gelişmiş ülkeler, uluslararası finans kuruluşları ile ilişkili organizasyonlar, bu konuya büyük önem vermeye başlamışlar, gelişmekte olan ülkelere ve bu ülkelerde faaliyet gösteren şirketlere yatırım yapmadan veya kredi tahsis etmeden önce, finansal performans kadar önemli buldukları kurumsal yönetim uygulamalarının kalitesini de gözetir hale gelmişlerdir. Bu bağlamda sosyal sorumluluk ve etik değerler çerçevesinde "kamuoyunun güvenini yaratmak ve sürdürmek", şirketlerin gündemindeki en önemli konulardan biri olmuş, "şeffaflık", "eşitlik","sorumluluk" ve "hesap verebilirlik" ilkeleri üzerine inşa edilen "kurumsal yönetim" süreçlerinin şirket yönetimindeki ağırlıkları giderek artmıştır.

Değişimin her alanda kendisini yoğun bir şekilde hissettirdiği günümüzde,

yaşamlarını sürdürmek isteyen işletmelerin, kurumsal yönetim ile değişime uyum sağlamaları kaçınılmaz bir hal almıştır. Kurumsal yönetimin önemli bir olgu haline gelmesinin ardındaki temel sebep, küreselleşme sonucunda dünya ile entegre olunması çabasıdır. Ayrıca küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan kurumsal yatırımcıların artan önemi, finansal piyasaların entegrasyonu, hissedar hareketleri ve özelleştirme unsurlarının kurumsal yönetim sistemlerini giderek birbirine yakınlaştırdığı gözlenmektedir. Özel sermayenin artması ve yaygınlaşması ile şirketler arasındaki yeni rekabet şartları da kurumsal yönetimin önem kazanmasındaki faktörler arasında yer almaktadır.

Bu yönüyle kurumsal yönetim anlayışı, bir yandan şirketlerin çeşitli çıkar sahipleri ile menfaatlerini koruması, bir yandan da şeffaflığın arttırılarak makro ekonomik politikaların, mikro ekonomik politikalarla desteklenmesi ve bu yolla uluslararası rekabette avantaj sağlanması amacındadır.

Diğer taraftan, bir toplumun kültürü o toplumun sosyal ve ekonomik yapısının bir yansımasıdır. Kültür, toplumdan ayrı ve bağımsız olarak düşünülemez. Dil, gelenek, anane, toplumsal özellikler, din ve inanışlar gibi çeşitli unsurlardan meydana gelen kültür bir millet için geçerli olabileceği gibi, bazen de bir şehir, bir aile, bir bilim dalı, bir meslek dalı için de geçerli olabilir. Yani özelden genele doğru hemen her alanda kültürün etkisinden söz edilebilir.

Küreselleşme ile birlikte firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeylerinde bir artış olmakla birlikte, söz konusu bilgiler çoğunlukla getirilen yasal düzenlemeler ve standartlar nedeniyle zorunlu olarak açıklanan bilgilerdir. Firmalar rekabetçi ortamda daha sağlam ve güvenilir bir yer elde edebilmek için yatırımcıların beklentilerini en üst düzeyde karşılamak zorundadırlar. Bu ise yatırımcılara mümkün olan en yüksek seviyede bilgi sağlayarak temin edilebilir.

Bu nedenle, finansal bilgi kullanıcılarının ekonomik kararlarında esas aldıkları firmaların kamuya gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyinin tespit edilmesi gerek firmaların paydaşları gerekse de finansal raporlama ile ilgili düzenleme yapan meslek örgütleri ve yasal düzenleme yapan kurumlarca son derece önemli bir husustur. Ancak, Türkiye'deki şirketlerin kamuyu aydınlatma ve şeffaflık durumlarını ölçmeye ve gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyini ekileyen faktörleri belirlemeye yönelik yeterli sayıda akademik çalışma bulunmamaktadır. Yapmış olduğumuz literatür çalışmalarında, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörler ile kamuyu gönüllü aydınlatma unsurlarının tümünü içeren Türkiye'deki firmalar üzerinde yapılan

çalışmaya rastlanmamış olup, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik değişkenlerinin, şirketlerin kamuyu aydınlatma düzeyleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesinin gönüllü açıklama üzerine yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Hofstede-Gray modeline göre Türkiye şeffaflığın az olduğu bir ülkedir. Bunun sonucu olarak Türk toplumunun ve dolayısıyla firmalarının bilgi açıklama düzeylerinin düşük olması beklenmektedir.

Diğer taraftan, bir ülkede faaliyet gösteren firmaların kurumsal yönetim uygulamalarında, kültürel değişkenlerinde ve firma spesifik faktörlerinde farklılıklar olması muhtemeldir. Bu nedenle aynı ülkede faaliyet gösteren firmaların açıklama düzeyleri de değişkenlik gösterebilmektedir.

Bu çerçevede, çalışmanın amacı, Hofstede-Gray kültür boyutları-muhasebe değerleri modeli çerçevesinde, ***"Türkiye'deki firmaların kamuya gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyini etkileyen, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik karakteristikleri tespit etmektir."***

1.3. Çalışmanın Önemi ve Literatüre Katkısı

Globalleşme ile birlikte firmalar değerlerini artırmak, karlarını maksimize etmek, yeni yatırımcılar ve yeni pazarlar bulmak amacıyla yoğun bir rekabet ortamı içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu ortamda, firmalar doğru, sağlıklı ve karlı kararlar verebilmek için kendilerine avantaj sağlayacak çeşitli çözüm yolları arayışı içerisindedirler. Yatırımcıların ve müşterilerin beklentilerini karşılamak zorunda olan firmalar, paydaşlarına en üst düzeyde bilgi sağlayarak rakipleri karşısında önemli bir avantaj elde edebilirler.

Bu nedenle firmaların kamuya gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyinin tespit edilmesi gerek yatırımcılar gibi muhasebe verilerinin kullanıcıları, gerekse finansal raporlama ile ilgili düzenleme yapma durumunda bulunan kuruluşlar açısından son derece önemli bir husustur. Yapmış olduğumuz literatür çalışmalarında Türkiye'de kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörleri ile kamuyu gönüllü aydınlatma unsurlarının tümünü kapsayan çalışmaya rastlanmamış olup, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörlerin şirketlerin kamuyu aydınlatma düzeyleri üzerindeki

etkisinin tespit edilmesinin kamuyu aydınlatma ve şeffaflık üzerine yapılacak çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.4. Çalışmanın Metodolojisi

Yukarıda değinilen çalışmanın amacı doğrultusunda, bu çalışmada öncelikle geniş bir literatür araştırması yapılmıştır. Çalışmamızın temelini Haniffa&Cooke (2002), Gray (1988) ve Hofstede'nin (1980) çalışmaları oluşturmaktadır.

Çalışma, BIST Yıldız ve Ana Pazar piyasalarında işlem gören, finansal sektör dışındaki şirketleri kapsamaktadır. Söz konusu şirketlerin 2016 yılına ait faaliyet raporları araştırmamızda kullanılmıştır.

Firmaların kamuyu aydınlatma bilgi düzeyini tespit etmek için bilgi endeksi hesaplanması gerekmektedir. Bilgi endeksi hesaplamasının ilk adımı ise bilgi formunun oluşturulmasıdır. Bu kapsamda, açıklama bilgi endeksi oluşturma süreci:

1. Literatür taramasının gerçekleştirilmesi,
2. Mevzuat taramasının gerçekleştirilmesi,
3. Bilgi değerlendirme formu ilk taslağının oluşturulması,
4. Pilot çalışma yapılarak bilgi değerlendirme formuna nihai şeklinin verilmesi,
5. Firmaların faaliyet raporlarının okunarak bilgi değerlendirme formu yardımıyla puanlanması,
6. Bilgi değerlendirme formundaki puanlamadan hareketle, bilgi endeksinin hesaplanması, ***(Açıklanan bilgi indeksi, bir firmanın elde edeceği (Gerçekleşen) "toplam puanın" o firmaca "elde edilmesi beklenen maksimum puana" bölünmesi sureti ile hesaplanan bir orandır)***
7. Verilerin, (bağımlı değişken "Endeks" ile "Kurumsal Yönetim, Kültür ve Firma Spesifik" faktörleri olarak belirlenen bağımsız değişkenler arasındaki ilişki) analiz edilmesi adımlarından oluşmuştur.

Analizler için çoklu regresyon modeli kullanılmıştır. Analizleri yaparken SPSS for Windows programından faydalanılmıştır.

1.5. Çalışmanın Planı

Çalışmanın birinci bölümü giriş bölümüdür. Bu bölümde, problemin tespiti,

çalışmanın amacı, çalışmanın önemi ve literatüre katkısı, çalışmanın metodolojisi ve çalışmanın planı yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kurumsal yönetim, kavram, amaçlar, ilkeler, ilgili teoriler, ilgili sistemler ve konu ile ilgili raporlar ile OECD ve SPK kurumsal yönetim ilkeleri incelenmiştir.

Kültür ve muhasebe ilişkisinin tartışıldığı üçüncü bölümde kültürün tanımı, Hofstede'nin kültürel boyutları ile Gray'in muhasebe değerleri bölümleri yer almaktadır.

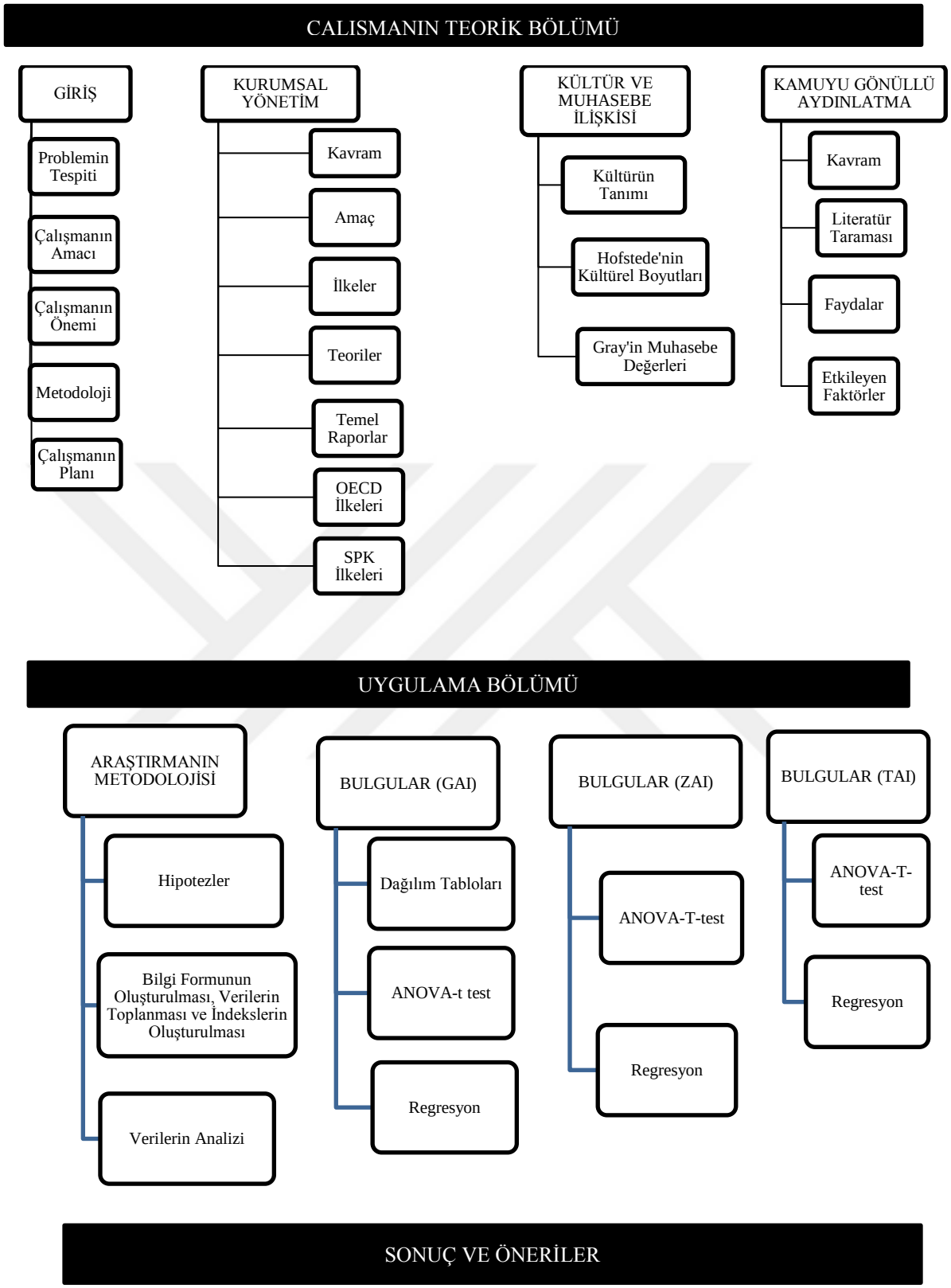
Gönüllü açıklama başlıklı dördüncü bölümde, öncelikle gönüllü açıklama kavramına değinilmiş, daha sonra ise sırasıyla konu ile ilgili literatür, gönüllü açıklamayı etkileyen faktörler ve gönüllü açıklamanın faydaları hakkında bilgi verilmiştir.

Beşinci bölüm bu çalışmadaki uygulamanın araştırma yöntemine ilişkindir. Bu bölümde öncelikle çalışmanın amacına ve çalışmanın hipotezlerine yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca bilgi formunun oluşturulması, verilerin toplanması ve indekslerin hesaplanması ile verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın altıncı, yedinci ve sekizinci bölümleri araştırma bulgularının sunumuna ilişkindir. Altıncı bölümde gönüllü açıklamaya ilişkin bulgulara, yedinci bölümde zorunlu açıklamaya ilişkin bulgulara ve sekizinci bölümde ise toplam açıklamaya ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın dokuzuncu ve son bölümü sonuç ve öneriler bölümüdür. Bu bölümde öncelikle çalışmanın özetine yer verilmiş, sonrasında ise analiz sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca, çalışmanın sınırlılıkları, literatüre katkısı belirtilmiştir. Son olarak ise gelecekte yapılacak olan çalışmalara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Çalışmanın akışını özetleyen yapısal şema Şekil 1 de sunulmaktadır.

Şekil 1. Çalışmanın özeti

BÖLÜM II

KURUMSAL YÖNETİM

Özellikle son yıllarda meydana gelen şirket skandalları beraberinde yönetsel ve denetsel sorunları da getirmiştir. Bu sorunlara karşı bir çözüm yolu olarak kurumsal yönetim olgusunun güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hem ulusal hem de uluslararası kurum ve kuruluşlar çeşitli çalışmalar yaparak kurumsal yönetimin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Bu çerçevede, çalışmamızın bu bölümünde kurumsal yönetim kavramına ve kurumsal yönetim ile ilgili teori ve ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kurumsal Yönetim Kavramı

Kurumsal yönetimin genel kabul görmüş tek bir tanımı bulunmamaktadır. Kurumsal yönetime ilişkin olarak yapılan tanımlara göre herhangi bir kurumsal yönetim sisteminin en önemli belirleyicileri uyum ve hesap verebilirliktir. (Mintz, 2005). Ülkenin gelişmişlik düzeyine, mali piyasalarının yapısına, hukuki ve teknik altyapısına göre değişen pek çok tanımdan söz etmek mümkündür Bu bölümde kurumsal yönetim ile ilgili bazı tanımlamalara yer verilmiştir.

OECD'nin tanımına göre, kurumsal yönetim, ekonomik verimliliği ve büyümeyi artırmanın, aynı zamanda yatırımcı güveninin kazanılmasının anahtar unsurlarından birisidir. Kurumsal yönetim, bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, pay sahipleri ve diğer çıkar grupları arasındaki bir dizi ilişkiyi kapsar. Kurumsal yönetim aynı zamanda şirketin amaçlarının belirlendiği bir yapıyı ortaya koymakta ve bu amaçlara nasıl ulaşılacağının ve performansın nasıl denetleneceğinin yollarını çizmektedir (TKYD, OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri, 2004).

Kurumsal yönetim menfaat sahiplerinin, firmayı yönetenler üzerinde, haklarını koruyup koruyamadıklarını kontrol etme imkanı veren mekanizmalardır (John,K&Senbet, L.W., 1998).

Shleifer ve Vishny'e (1997) göre, kurumsal yönetim şirketlere kaynak sağlayan finansörlerin, yatırımlarından getiri elde etmelerini güvence altına almayı sağlayacak çözüm yollarıyla ilgilenmektedir.

Denis ve McConnell (2003), kurumsal yönetimi, firmayı sahipleri adına yöneten ve firmanın değerini artırmak için ne şekilde idare edileceğine karar verecek olan

yöneticiler için ortaya konulan kurumsal ve piyasa temelli kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır.

Kurumsal yönetim, idareyi izlemek, idarenin kararlarını onaylamak, paydaşlar adına şirketin verimli bir şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla tasarlanan kontrol mekanizmaları bütünüdür (Donnely&Mulcahy, 2008).

Kurumsal yönetim firmaların karar mekanizmalarını etkileyen kurumsal düzenlemeler bütünüdür (Christopher&Hassan, 2005).

Kurumsal yönetim, kurumun hedeflerine ulaşması için gerekli olan yapı ve süreci sağlayan bir bütündür (Shahimi, Yahya& Mahzan, 2009).

Kurumsal yönetim, firmaların performansları ve gelecekleri ile ilgilenen menfaat sahiplerinin ilişkilerini düzenleyen kurallardır (Christopher&Hassan, 2005).

Kurumsal yönetim, bir şirketin, hak sahipleri ve kamuoyunun menfaatlerine zarar vermeyecek şekilde, mali kaynakları ve insan kaynaklarını kendine çekmesini, verimli çalışmasını ve bu sayede de hissedarları için uzun dönemde ekonomik kazanç yaratarak istikrar sağlamasını mümkün kılan zorunlu ve gönüllü düzenleme ve uygulamaların bileşimidir (Ira M. Millstein, http://tkyd.org/tr/sss-kurumsal-yonetim-nedir.html).

Kurumsal yönetim, şirketlerin gerçekleştirdikleri faaliyetler sonucunda kar elde etme ve elde edilen karı hissedarlarına dağıtma gayesi güden, pay sahipleri ve diğer tüm menfaat sahiplerinin haklarının korunmasını ve bunlarla olan ilişkilerin kurallar çerçevesinde yürütülmesini sağlayan bir sistemdir (Gürbüz ve Ergincan, 2004, s.109).

Kurumsal yönetim, bir firmanın en iyi biçimde idare edilmesini ve kontrol edilmesini sağlayan ilkeler bütünüdür (Çelik, O. 2007, s.79).

Yukarıda sunulan çeşitli tanımlardan hareketle, bu çalışmada *"**kurumsal yönetim, firmanın stratejik hedeflerine ulaşırken, şeffaflık, sorumluluk, hesap verebilirlik ve eşitlik prensipleri çerçevesinde, başta hissedarlar olmak üzere tüm menfaat sahiplerinin haklarının korunduğu, yükümlülüklerin açıkça belirtildiği, kültürel farklılıklara göre şekillenen yönetsel kurallar sistemidir.**"* şeklinde tanımlanmıştır.

2.2. Kurumsal Yönetimin Amaçları

Özellikle finans piyasalarının her geçen gün artan bir şekilde küreselleşmesinin neticesinde firmaların kendilerini sürekli yenilemeleri ve hızlı değişime ayak

uydurmaları varlıklarını sürdürebilmeleri açısından önemlidir. İşletmelerin varlıklarını sağlıklı bir şekilde devam ettirmeleri ve küresel oyuncularla rekabet edebilmeleri, en iyi şekilde yönetilmeleri ile mümkün olacaktır. Bu noktada, kurumsal yönetim ihtiyacı önemli bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle kurumsal yönetim, küresel rekabet ortamında şirketlerin ve menfaat sahiplerinin haklarını korurken, diğer yandan şeffaflığın arttırılarak makro ekonomik politikaların, mikro ekonomik politikalarla desteklenmesi ve bu yolla uluslararası rekabette avantaj sağlanması amacındadır (Şehirli, K. 1999).

Kurumsal yönetim, işletmelerin şeffaflık, hesap verebilirlik, eşitlik ve sorumluluk temel prensipleri kapsamında yönetsel ve denetsel düzenlemeler ile firma sahiplerinin, hissedarların ve menfaat sahiplerinin hak ve çıkarlarının korunması amacını taşımaktadır. Bir başka ifadeyle kurumsal yönetimin temelinde, yatırımların akıllıca ve verimli bir şekilde kullanılması ile şirketlere güvenen hissedarların çıkarlarının gözetilmesi unsuru bulunmaktadır (Abdioğlu, 2007).

Kurumsal yönetimin bir diğer amacı, üst yönetim kaynaklı riskleri engellemek ve oluşabilecek sorunlara yönelik çözüm yolları bulmaktır (Abdioğlu 2007).

Kurumsal yönetimin bir diğer amacı da yöneticiler, yatırımcılar ve diğer menfaat sahipleri arasında bilgi asimetrisi sonucu meydana gelen çıkar çatışmalarını ve bu durumun yarattığı maliyetleri mümkün olan en düşük seviyeye indirmektir (Abdioğlu,2007).

Kurumsal yönetimin önemli diğer amaçları ise aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Şirket üst yönetiminin sahip olduğu güç ve yetkileri kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarının engellemesi,
- Yatırımcı haklarının korunması,
- Şirket hissedarlarına karşı adil davranılması,
- Tüm menfaat sahiplerinin haklarının korunması
- Şirket faaliyetleri ve finansal durumu ile ilgili olarak kamuoyunun şeffaflık ilkesi çerçevesinde aydınlatılması,
- Yönetim kurulunun yetki ve sorumluluklarının net bir biçimde tanımlanması,
- Şirket üst yönetiminin, gerçekleştirdikleri işlemler ve almış oldukları kararlar ile ilgili olarak hissedarlara ve menfaat sahiplerine karşı hesap verebilmelerinin sağlanması,

- Ortaya çıkabilecek her türlü maliyetin azaltılması (http://www.canaktan.org.tr).

2.3. Kurumsal Yönetimin Temel Unsurları

Kurumsal yönetim dört temel ayak üzerine inşa edilmiştir. Bunlar şeffaflık, hesap verebilirlik, eşitlik (adillik) ve sorumluluktur. Bu temellerden herhangi birinin eksikliği, sağlıklı ve etkin bir kurumsal yönetim sisteminin oluşmasını olumsuz yönde etkileyecektir. Kurumsal yönetimin olmazsa olmaz bu dört temel prensibi, aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2.3.1. Şeffaflık

Şeffaflık, ticari sır niteliğinde ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, düşük maliyetle ve kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulması yaklaşımıdır (SPK, 2003).

Şeffaflık ile şirketin mali durumu, operasyonel faaliyetleri kadar mülkiyet ve yönetim yapısı, kurumsal amaçları, karşılaşabileceği tahmin edilebilir riskler hakkındaki bilgilerin de doğru, zamanında ve eşit olarak ulaşılabilecek şekilde kamuya açıklanması amaçlanmaktadır.

Şeffaflık, halka açık firmaların dönemsel performansları, finansal pozisyonları, yatırım fırsatları, yönetim mekanizmaları, değerleri ve riskleri hakkında ilgili, güvenilir bilginin yaygın şekilde elde edilebilir olması olarak tanımlanabilir.

2.3.2. Hesap Verebilirlik

Yönetim kurulu üyelerinin esas itibariyla şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğunu ifade etmektedir (SPK, 2003).

Hesap verme zorunluluğu, yöneticilerin şirket hedeflerine ulaşılabilmesi için gereken çabayı belli bir disiplin içinde göstermelerini sağlar.

Diğer bir açıdan bakıldığında, hesap verebilirlik, şirketlerin kurumsal faaliyetleri ve işleyişlerinde şeffaf ve başta pay sahipleri olmak üzere tüm paydaşlarına karşı sorumlu olmalarının derecesi ile ilgilenmektedir.

2.3.3. Eşitlik

Şirket yönetiminin, tüm faaliyetlerinde pay sahipleri, çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, sendikalar, potansiyel yatırımcılar ve devlet gibi menfaat sahiplerine eşit davranması ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesini ifade eder.

Pay sahiplerinin korunmasına yönelik olarak yöneticilerin ya da çalışanların usulsüz işlemlerinin önlenmesi, piyasada fırsat eşitliğini bozucu eylemlerin engellenmesi, pay sahiplerinin aktif bir şekilde ortaklık yönetimine katılmasını sağlayıcı düzenlemeler yapılması ve belli grupların menfaatlerinin ön plana çıkmasını önleyici tedbirlerin alınması eşitlik ilkesinin yerleşmesi için gereken en önemli hususlardır (Suyolcu,2006).

2.3.4. Sorumluluk

Yönetimin şirket adına yaptığı tüm faaliyetlerin yasalara ve şirket içi düzenlemelere uygunluğu ve bunun denetlenmesi süreci olarak ifade edilmektedir (SPK,2003).

Sorumluluk ilkesine göre, yöneticiler pay sahipleri dışındaki menfaat sahiplerinin çıkarlarını da karar alma sürecinde dikkate almalı ve bu gruplar ile işbirliği içinde bulunmalıdır.

Şirketlerin, eğitim, insan hakları, çevre, gelecek nesiller vb alanlarda sosyal sorumlulukları bulunan organizasyon olmaları temelinden hareketle, sorumluluk kavramının şirketin sosyal yönünü de ön plana çıkardığı söylenebilir (Suyolcu,2006).

2.4. Kurumsal Yönetim ile İlgili Teoriler

Çalışmanın bu bölümünde kurumsal yönetim kavramının teorik altyapısını oluşturan önemli teorilere yer verilmiştir.

2.4.1. Vekalet Teorisi (Agency Theory)

Firmaların yönetimi ile ilgili tartışmalar, Adam Smith ile Berle&Means'in idarecilik ve temsilcilik hususlarındaki çalışmalarına kadar uzanmaktadır. Berle&Means sahiplik ve yöneticilik ayrımının önemini vurgulamışlar, yöneticiler ile hissedarlar arasındaki kontrol ve yetkinin bölünmesi fikrini savunarak vekalet teorisinin temelini atmışlardır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine,2009).

Modern işletmelerde, ortaklar/sahipler firmaların faaliyetlerinde yer almazlar. Bunun yerine yöneticiler sahipler adına firmayı yönetmekle yetkilendirilmişlerdir. Bu hususla ilgili olarak yöneticilerin kendi çıkarlarını, hissedarların menfaatlerinin önüne çıkarmaları durumunda suiistimal sorunu ortaya çıkmaktadır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine,2009).

Şirketlerde, sahiplik ile yöneticiliğin ayrılması vekalet problemi sorununun ortaya çıkmasına yol açmıştır. Shleifer&Vishny (1997), vekil faaliyetleri ile sahiplerin menfaatlerinin ayrışmasının vekalet/temsilci sorununa sebep olacağını belirtmektedir. Bu durumda cevaplanması gereken soru söz konusu problemin ne şekilde çözüleceği, bir başka ifadeyle vekilin görevleri ile hissedarların menfaatlerinin birbirleriyle ne şekilde uyumlu hale getirileceğidir. Bu sorunun en temel ve basit cevabı, yöneticilere performanslarına bağlı olarak yeterince hak ve teşvik vermek suretiyle, hissedarların haklarını en iyi şekilde korumalarının sağlanmasıdır. Hisse sahipleri de yöneticilerin faaliyetlerini, harcamalarını çeşitli kontrol mekanizmaları vasıtasıyla kontrol ederek oluşması muhtemel problemi önleyecekledir. Vekalet probleminin çözülmesi ile firmanın değeri de artacaktır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine,2009).

Jensen&Meckling (1976) sahipler ve vekiller arasındaki ilişkiyi kapsamlı bir şekilde açıklamışlardır. Buna göre vekalet veren-vekil ilişkisi, hissedarların yöneticilere kendi adlarına işleri yürütmek üzere bazı hak ve sorumluluklar veren bir anlaşmadır. Bir başka ifadeyle, vekalet veren - vekil ilişkisi hissedarların yetkilerini uzmanlara devretmeleri üzerine kurulu bir anlaşmadır.

Vekalet teorisinin dayandığı çıkarlar arasındaki çatışma varsayımı, sahiplerin yöneticileri kontrol etmesi gerekliliğini doğurmuştur. Bu ihtiyaç nedeniyle gündeme gelen mekanizmaların oluşturulması ise maliyet unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak yöneticileri kontrol etmek için katlanılan bu maliyet sonuçta yöneticilere yansıtılır (Çürük,2004). Vekalet problemi piyasalar tarafından değerlendirilir ve değerlendirme sonuçları şirketin değerini etkilemektedir (Derin, 2006).

Yöneticiler bir taraftan itibarlarını korumak, diğer taraftan da kişisel servetlerini artırmak isterken, sermayedarlar da doğal olarak şirket varlıklarının değerinin, br başka ifadeyle karlılıklarının maksimize edilmesi beklentisi içindedirler. Bu açıdan değerlendirildiğinde, vekalet teorisi temel olarak bu ilişkideki tarafların her birinin kendi bireysel çıkarlarını koruma eğiliminde olacaklarını ve şirket sahipleri ile yöneticilerin çıkarlarının çoğunlukla çatıştığı varsayımına dayanmaktadır. Bu nedenle çatışma, söz konusu taraflar arasında yapılacak sözleşmeler yoluyla çözümlenmeye

çalışılmaktadır. Bu sözleşmeler, taraflar arasındaki vekalet ilişkisinin koşullarını belirlemeye ve netleştirmeye yönelik olarak akdedilirler (Derin, 2006).

Şekil 2'de vekalet veren (hissedarlar) ile vekil (yöneticiler) arasındaki ilişki özetlenmektedir. Buna göre, ortaklar kendileri adına firmayı yönetmek, haklarını korumak, karlarını maksimize etmek için profesyonel yöneticilere yetki devri yaparlar. Yöneticiler ise en iyi performansı ortaya koymak ve firma değerini artırmak suretiyle vekalet verenlerin haklarını korurlar. Bu süreçte, ortaya çıkabilecek kişisel çıkarlar çatışmalarını önlemek için bağımsız denetim, bütçe denetimi, bağımsız yönetim kurulu üyeliği, yeterli ücret ve tazminat verilmesi gibi çeşitli kontrol mekanizmaları kullanılmaktadır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine,2009).

Şekil 2. Vekalet teorisinin ilişki özeti

Kaynak: Afza&Nazir (2014), Abdullah&Valentine (2009) çalışmasından uyarlanmıştır.

2.4.2. Koruyuculuk Teorisi (Stewardship Theory)

Kurumsal yönetim ile ilgili önemli teorilerden biri de koruyuculuk teorisidir. Bu teori, vekalet teorisinin alternatifi olarak ortaya çıkmıştır. Teorinin temelleri örgütsel psikoloji ve sosyolojiye dayanmaktadır. Davis, Schoorman ve Donaldson 1997 yılındaki çalışmalarında koruyuculuk teorisini, temsilcinin hissedarların haklarını şirket performansını artırmak suretiyle koruduğu ve karlarını maksimize ettiği, bunu yaparken temsilcinin fayda fonksiyonlarının da en üst düzeyde olduğu sistem olarak tanımlamışlardır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine,2009).

Koruyuculuk teorisine göre yöneticiler, firma faaliyetlerini daha sağlıklı bir çerçevede yürütmek amacıyla işe alınmaktadır. Yöneticilerin başarısı şirketin göstereceği peformanstan aldığı tatmin ile ölçülmektedir. Bu nedenle yöneticilerin temel hedefi şirket değerini en üst seviyeye çıkarmak olacaktır. Bir başka ifadeyle firmanın başarısı yöneticilerin en önemli motivasyon kaynağıdır. Çünkü yöneticiler kendilerini şirketin sahiplerinin hak ve varlıklarının koruyucusu olarak görürler ve kendi

başarılarını şirketin başarılı olmasında görürler. Etik davranışlardaki olası sapmaları kontrol etmek suretiyle engellemeye çalışan ve güven unsurunun daha az olduğu vekalet teorisinin aksine koruyuculuk teorisinde güven ön plandadır.

Kendi kendini yönetme ve sıkı çalışma koruyuculuk teorisinin önemli unsurlarındandır. Bu unsurların sağladığı motivasyon ile yönetici şirketin hedeflerine ulaşması için var gücüyle çalışmaktadır. Teoriye göre, yönetim kurulu başkanlığı ile CEO'luk görevinin aynı kişide toplanması karar alma mekanizmasının daha sağlıklı ve çabuk işlemesini sağlamakta, bürokrasiyi azaltmakta, yöneticiyi daha çok motive etmekte ve bunun sonucunda firmayı daha başarılı kılmaktadır. Özetlemek gerekirse koruyuculuk teorisi yöneticinin güçlendirilmesini desteklemektedir.

Koruyuculuk teorisinin vekalet teorisinden bir başka önemli farkı, kurum içi yöneticilerin dışarıdan gelen yöneticilere göre firmanın ve hissedarların haklarını daha iyi bir şekilde koruyacaklarını vurgulamasıdır. Teoriye göre, üyeler ve yöneticiler hissedarlarının haklarını, alacakları doğru kararlar neticesinde firmanın performansını artırmak suretiyle koruyacaklardır. Bu şekilde iyi karar alıcı oldukları ortaya çıkacak ve bu şekilde kendi itibarlarını da korumuş olacaklardır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Şekil 3'de yukarıda anlatılanlar ışığında koruyuculuk teorisi özetlenmektedir.

Şekil 3. Koruyuculuk teorisinin ilişki özeti

Kaynak: Afza&Nazir (2014), Abdullah&Valentine (2009) çalışmalarından uyarlanmıştır.

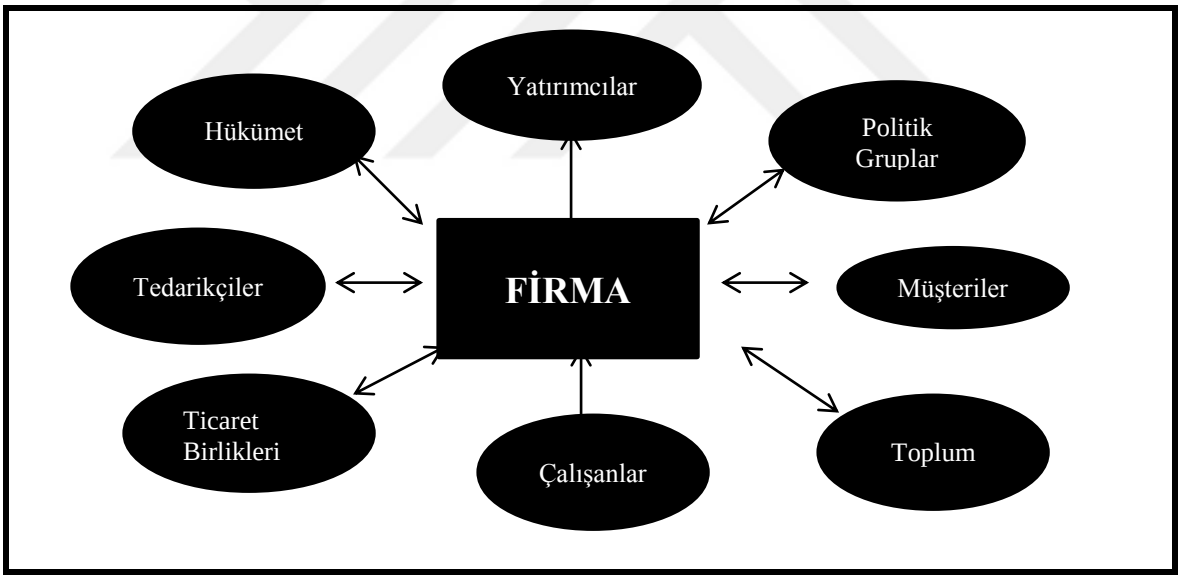
2.4.3. Menfaat Sahipleri Teorisi (Stakeholders Theory)

Zaman içerisinde hem vekalet teorisinin hem de koruyuculuk teorisinin sadece hissedarların haklarının korunmasına yönelik olmaları nedeniyle bu teorilere alternatif teoriler ortaya çıkmıştır. Bu teorilerin en önemlilerinden bir tanesi de menfaat sahipleri teorisidir. (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Teoriye göre, bir şirket yada kuruluş sadece hissedarlarla değil ilgili tüm taraflarla dengeli bir ilişki içerisinde olmalı, tüm menfaat sahiplerinin memnuniyetini sağlamalıdır. En basit şekliyle menfaat sahipleri teorisinin temelinde firmaların sorumluluk anlayışı yatmaktadır. Teoriye göre menfaat sahipleri bir firma ile ilişkili olan ve firmanın başarısını etkileyen, aynı zamanda firmanın başarısından etkilenen kişi ve gruplardır. Bir diğer görüşe göre ise menfaat sahipleri firmanın varlığı ve yaşaması ile ilgilenen kişi veya gruplardır. (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Menfaat sahipleri teorisine göre firmalar bağımsız kuruluşlardır. Bir başka ifadeyle, firmaların ayrı kişilikleri vardır ve bu kişilikler amaçları doğrultusunda farklı taraflarla ilişki içerisindedirler. Bu ilişkinin kurulmasında ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde yönetim kurulunun ve yöneticilerin önemli rolleri bulunmaktadır.

Özetle, menfaat sahipleri teorisi bir şirketin karşılıklı ilişki içerisinde olduğu menfaat sahiplerinin çıkarlarını gözetecek ve dengeleyecek kurumsal yönetim alternatifleri geliştirme çabaları olarak ifade edilebilir.

Şekil 4. Menfaat sahipleri teorisinin ilişki özeti

Kaynak: Afza&Nazir 2014 ve Abdullah&Valentine, 2009 çalışmasından uyarlanmıştır.

2.4.4. İşlem Maliyetleri Teorisi (Transaction Costs Theory)

İşlem maliyetleri teorisi, vekalet teorisinin farklı bir versiyonu olarak ifade edilebilir. Teori, şirketi sahipler adına yönetmek üzere yetkilendirme yapılmasının bir takım maliyetler doğuracağı fikri üzerine inşa edilmiştir. Teoriye göre, kurumsal yönetim çerçevesi iç ve dış işlem maliyetlerinin net etkisi üzerine kurulmuştur.

İşlem maliyetleri yaklaşımı temelde işletmelerin ürettikleri mal ve hizmetlerin değişimi işlemlerini, mümkün olan en az maliyetle gerçekleştirmek isteyecekleri ve bunu sağlayacak şekilde bir organizasyonu sağlamaya yönelecekleri varsayımına dayanır. İşlem maliyetlerinin yüksek olması işletmeler için bir verimsizlik göstergesi olarak dikkate alınacağından, şirket ortakları da işlemlerin en az maliyetle gerçekleştirilmesini ister (Derin, 2006).

2.4.5. Kaynak Bağımlılığı Teorisi (Resource Dependence Theory)

Kaynak bağımlılığı teorisi, kurumsal yönetim tartışmalarına kaynaklara erişim açısından yaklaşmaktadır. Teorinin temelleri Jeff Pfeffer'in çalışmalarına dayanmaktadır. Pfeffer çalışmasında bir örgütün içerisindeki veya çevresindeki güç ve değişim arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymaktadır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Kaynak bağımlılığı teorisine göre bir firmanın başarısı, o firmanın faaliyetlerini sağlıklı olarak sürdürebilmesi için gerekli olan kaynaklar üzerindeki gücünü veya etkisini en üst seviyeye çıkarmasına bağlıdır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Teori, yönetim kurulunun rolüne odaklanmıştır. Buna göre, yönetim kurulu, firmanın kaynaklarını korumak ve yeni kaynaklar tesis etmekle yükümlüdür. Bu noktada çevre ile sağlanacak bağlantılar önemlidir. Kurulacak bağlantılar sayesinde firmaya dışarıdan çeşitli kaynaklar gelmesi beklenmektedir. Bunlar, bilgi, yetenek, tecrübe olacağı gibi, tedarikçiler, müşteriler, hükümet ve sosyal gruplar gibi taraflardan gelebilecek kaynaklardır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

Teoriye göre firmanın başarısı, performansı ve sürdürülebilirliği için gerekli olan en önemli kaynak yönetim kuruludur. Bu anlamda yönetim kurulunun çeşitliliği geniş kaynaklara erişim ve firmanın performansı açısından büyük öneme sahiptir. Yönetim kurulunda bulunan içeriden gelen üyeler, firmanın stratejisine, firma içi düzenlemelere, firma ile ilgili finansal bilgilere sahip olduklarından; dışarıdan gelen ve hukuk, bankacılık, finans, iletişim gibi çeşitli alanlarda uzmanlaşmış üyeler ise alanlarına ilişkin bilgi ve tecrübeye sahip olduklarından firmaya sağlayacakları farklı katkılar nedeniyle önemlidirler. Özetle, kaynak bağımlılığı teorisi verimli ve farklı yeteneklere sahip bir yönetim kurulu varlığının kaynaklara erişimde önemli bir role sahip olduğunu iddia etmektedir (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

2.4.6. Politik Teori (Political Theory)

Politik teorinin temel ilgi alanı sahipliğin hissedarlar arasındaki dağılımının firmanın karar alma mekanizmasını ve kurumsal yönetim yapısını ne şekilde etkileyeceğidir. Teori, oy kullanımı hakkının desteklenmesinin önemini vurgulamaktadır. Hakim ortağın yönetimde daha etkili olmasını önlemek amacıyla oy hakkının satın alınmasına karşıdır. Bu noktada hükümetlerin (yasa koyucuların) önemli bir rol oynaması gerektiği, azınlık haklarını koruyacak şekilde karar alma mekanizmaları üzerinde etkili olması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır. Kamunun ve azınlık hissedarların koruyucusu konumundaki hükümet (yasa koyucu) bu kişilerin haklarını gözetmek adına yapacağı müdahale ile kar dağıtımı, hakların korunması, güç dağılımının adil olması vb hususlarda önemli rol oynamaktadır (Afza&Nazir, 2014; Abdullah&Valentine, 2009).

2.4.7. Sosyolojik Teori (Sociological Theory)

Kurumsal yönetime sosyolojik bir bakış açısıyla yaklaşan teori, yönetim kurulunun oluşumuna ve yapısına odaklanmaktadır. Teori aynı zamanda güç ve refahın toplum içerisindeki dağılımı ile de ilgilenmektedir.

Sosyolojik teoriye göre, içiçe geçmiş yönetim kurulu üyeliği veya yöneticilik, gücün tek elde toplanmasına sebep olduğundan imtiyazlı üyeler/yöneticiler yaratmaktadır. Bu durum ise toplumsal eşitsizliğe neden olmakta ve toplumun ekonomik gelişimi önünde engel oluşturmaktadır.

Teori, bağımsız üyelerin ağırlıkta olduğu yönetim kurullarının, bilginin şeffaf bir şekilde açıklanmasının ve firma sorumluluğunun, tarafsızlığın ve toplumsal adaletin sağlanmasında önemli olduğunu ve bunun firmaların sosyo-ekonomik amacı olduğunu belirtmektedir (Afza&Nazir, 2014)

2.5. Kurumsal Yönetim Sistemleri ve Temel Raporlar

Kurumsal yönetim, her ne kadar ülkeden ülkeye farklılıklar gösteriyor olsa da temelde iki farklı sistemden bahsedilebilir. Bunlar, Anglo- Saxon Sistemi ve Kıta Avrupası Sistemidir. Bu bölümde öncelikle bu iki temel modele değinilecek daha sonra ise kurumsal yönetim ile ilgili dünyada yapılan çeşitli çalışmalara yer verilecektir.

2.5.1. Anglo - Sakson Sistemi

Kurumsal yönetimle ilgili modellerden birincisi, Amerika ve İngiltere'de şekillenen "Anglo-Sakson Sistemi"dir.

Bu sistem kurumsal yönetimde hissedar temelli bir bakış açısını benimsemekte ve yönetimin hissedarların çıkarlarına ve amaçlarına hizmet etmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu modelinin şekillenmesinde piyasalar önemli roller üstlenmekte ve yöneticiler, kararlarında piyasaların baskısını hissetmektedir. Bu nedenle bu model rekabet ve piyasa koşullarının, şirket yöneticilerini hissedarların çıkarları doğrultusunda hareket etmeye zorlayacağı varsayımına dayanmaktadır (Abdioğlu, 2007).

Sistem temel olarak şirket üst yönetimi ile hissedarlar arasındaki ilişkilere dayalıdır. Hissedarların temsilcileri olarak yönetim kurulları, üst yönetimin şirketi hissedarların talep ve beklentileri doğrultusunda idare edip etmediğini denetlemekle sorumludur. Bu sistemde, yönetim kurulunun özellikleri, şeffaflık, kamuyu aydınlatma ve hissedarlara tanınan haklar anahtar önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, model, karlılığı hissedarların en önemli beklentisi olarak kabul ettiği için, yönetimin temel hedefi kar maksimizasyonunu sağlamaktır (Abdioğlu,2007).

2.5.2. Kıta Avrupası Sistemi

Kıta Avrupası sistemi, başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa'nın geneli ile Japonya'da kabul edilen ve büyük hissedar kontrol sistemi olarak da anılan bir sistemdir. Yönetimde yer alan büyük hissedarlar nedeni ile hissedar yönetici ilişkileri doğrudandır. Hisse senetlerinin yoğunlugu fazladır ve büyük kısmı az sayıda hissedarın elinde toplanmıştır (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Kıta Avrupası sisteminde borçla finansman daha yaygındır. Şirketler genellikle büyük yatırımcılar ve bankalar tarafından finanse edilmektedirler. Dolayısıyla, bu sistemde bankalar ve büyük yatırımcılar önemli bir yere sahiptir. Anglo- Sakson sisteminden farklı olarak, Kıta Avrupası sisteminde, bankalar şirketler ile ortak olarak, özsermaye yolu ile finansman sağlamaktadırlar. Bu nedenle de, şirket yönetimindeki önemleri ve etkileri fazladır (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Bu sistemde, aile şirketlerinin sayısının fazlalığı içsel denetim mekanizmalarına ağırlık verilmesine yol açmaktadır. Şirketlerin elde ettikleri karın hissedarlara dağıtılmasının yanısıra, hissedarlar ve yöneticilerin yanı sıra diğer menfaat sahiplerinin haklarının korunması da önem taşır (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Bu modelde ortaya çıkan kurumsal yönetim sorunları, şirket sahipliği ve kontrolün nerede ise birleşmesinden kaynaklanan gücün kötüye kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Azınlık pay sahiplerinin şirket hakkında yeterli bilgi alamamaları, şeffaflığın sağlanamaması ve gücün kötüye kullanımı bu modelde sıklıkla görülmektedir (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Kıta Avrupası Sistemi, şirketlerin idaresinde ve faaliyetlerinde kar elde etme ve bu karı pay sahiplerine dağıtma ana unsuru ve amacını taşıyan geleneksel yapıların yanında hissedar ve yöneticiler de dahil olmak üzere tüm paydaşların haklarının korunmasını, paydaşların talep ve beklentilerinin karşılanmasını ve bu bağlamda şirketlerin paydaşları ile iletişim ve etkileşiminin sağlanmasını ifade etmektedir (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Bu yaklaşımda, kısa dönemde pay sahiplerinin tatminini hedefleyen fırsatçı şirket uygulamalarının aksine firmanın refahı için gerekli uzun dönemli şirket stratejilerinin hayata geçirilmesi daha büyük önem taşımaktadır. Bu bakış açısı hissedarlar kadar firma için uzun dönemde değer yaratan diğer tüm paydaşların katkısını göz önüne almayı gerektirmektedir (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

Anglo-Sakson sisteminde kurumsal yönetim, yönetimin hissedarlar tarafından denetlenmesini öngörürken bu sistemde sosyal sorumluluk ilkeleri daha hakim olduğundan şirketlerin toplum tarafından denetlenmesini öngörmektedir. Bu kapsamda, Kıta Avrupası sisteminde, tüm paydaşların dikkate alınması ve şirketlerin topluma karşı birtakım sosyal sorumlulukları yerine getirmesi gerektiği görüşü desteklenmektedir (Abdioğlu, 2007; Yenigün, 2008).

2.5.3. Cadbury Raporu[1]

1 Aralık 1992 tarihinde yayınlanan rapora göre, bir ülkenin ekonomisi o ülkedeki firmaların etkinliği ve gücü ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle şirketlerin en iyi şekilde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Şirket yönetimlerinin en üst yapısını oluşturan yönetim kurullarının (YK) firmalarını daha ileriye götürebilmek için hesap verebilirlik çerçevesi içerisinde serbestçe hareket edebilmeleri önemlidir. Bu durum sağlıklı bir kurumsal yönetimin özünü oluşturmaktadır. Firmalar, ilkelere bağlı kalmak suretiyle işletmeleri üzerindeki kontrolü ve toplumsal sorumluluklarını güçlü bir şekilde yerine getireceklerdir.

[1] Cadbury, Greenbury, Hampel, Birleşik Kod, Higgs ve Turnbull Raporları Birleşik Krallıkta hazırlanan raporlardır.

Raporu hazırlayan komitenin ortaya koyduğu tavsiyelerin merkezinde örgütsel davranış standartlarını yüksek bir seviyeye çıkarmak için tasarlanan "En İyi Uygulama İlkeleri" bulunmaktadır. Raporda en iyi uygulama ilkeleri, denetçilerin ve yönetim kurulunun rolleri ile hissedarların hak ve sorumlukları ele alınmış ve bu alanlarda tavsiyelere yer verilmiştir. **Rapor, kurumsal yönetimi firmaların idare ve kontrol edildiği bir sistem olarak tanımlamaktadır**.

Komitenin tavsiyeleri yönetim kurulunun, kontrol ve raporlama fonksiyonlarına odaklanmıştır. Yönetim kurulu firmaların yönetiminden sorumludur. Bu anlamda yönetim kurulu şirketin stratejik hedeflerini belirlemekle, etkin bir liderlik sunmakla, işletmenin yönetim kadrosunu denetlemekle ve faaliyet sonuçlarını hissedarlara raporlamakla sorumludur. Hissedarların yönetim içerisindeki rolleri ise, kurul üyeleri ile denetçileri belirlemek ve uygun yönetim mekanizması içerisinde faydalarını maksimize etmektir.

Rapor birleşik kurul sistemini güçlendirmeyi ve bu şekilde kurulun etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır. Birleşik kurul, icracı ve icracı olmayan/bağımsız üyelerin bir arada olduğu kurul sistemidir. İcracı üyeler kurum ile ilgili bilgilere daha hakim olduklarından kurumla ilgili daha net bir fikre ya da bakış açısına sahiptirler. Diğer taraftan, icracı olmayan-bağımsız üyeler ise firmaya daha farklı ve geniş perspektiften bakabilme avantajına sahiptirler. Bu nedenle, her iki tür üyenin varlığı, yönetim kurulunun etkinliğini artıracaktır. Tüm YK üyeleri firmanın varlıklarını korumakla yükümlüdürler. Bu nedenle icrai sorumlukları olup olmadıklarına bakılmaksızın tüm üyelerin faaliyetleri izleme ve gerekli kontrolleri yapma sorumlulukları bulunmaktadır.

YK üyelerinin, hissedarların ve denetçilerin sorumluluklarının net bir şekilde belirtilmesi, sisteme olan güveni güçlendirecektir. Yüksek kurumsal yönetim standartlarına sahip şirketlerin yatırımcıların güvenini kazanması ve gelişmeleri kuvvetle muhtemeldir. Denetçilerin sistem içerisindeki rolü ise yönetim kurulu faaliyetlerini ve bunun sonucunda gerçekleşen finansal sonuçları bağımsız ve objektif bir bakış açısıyla hissedarların bilgisine sunmaktır (Report of Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance,1992).

2.5.4. Greenbury Raporu

17 Temmuz 1995 tarihinde yayınlanan raporda öne çıkan hususlara aşağıda yer verilmiştir. Rapor YK üyelerinin ücretlendirilmesi ile ilgili en iyi uygulama yönteminin belirlenmesine yönelik çalışmaları içermektedir. Bu çerçevede;

- YK, ücretlendirilme ile ilgili karar verme yetkisini şirketin ve ortakların ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda herhangi bir finansal beklenti içerisinde olmayacak kişilere vermelidir. Bir başka ifade ile YK ücretlendirme konusunda yeni bir komiteyi yetkilendirmelidir.
- Kurulacak komite bağımsız ve icracı olmayan en az üç üyeden oluşmalıdır.
- Ücretlendirme ile ilgili olarak her yıl hissedarlara bilgi verilmelidir.
- YK ve ücretlendirme komitesi ücretlendirme paketini oluştururken belirli bir esnekliğe sahip olmalıdır. Bununla, yetenekli ve firmayı başarıya ulaştıracak kişilerin cezbedilmesi, elde tutulması, motive edilmesi gibi hedefler gözetilmektedir.
- Ücretlendirme paketi, çıplak maaş, yıllık bonuslar, emeklilik hakları, sosyal yardımlar gibi unsurlardan oluşmalıdır.
- Paket oluşturulurken dikkat edilecek en önemli kriterlerden biri de performans olmalıdır (Report of Study Group on Directors'Remuneration, 1995).

2.5.5. Hampel Raporu

Kasım 1995'de Cadbury ve Greenbury raporlarının bulgularını incelemek, gözden geçirmek ve tavsiyelerde bulunmak amacıyla kurulan "Kurumsal Yönetim Komitesi" tarafından Ocak 1998 tarihinde yayınlanan rapor temel olarak YK üyeleri ile hissedarların rolü ile ücretlendirme ve denetim konularında çalışmış ve tavsiyelerde bulunmuştur. Rapora göre kurumsal yönetimin önemi işletmelerin başarısı ve hesap verebilirliğine sağladığı katkıda yatmaktadır.

İyi bir yönetim tüm menfaat sahiplerinin işletmeye olan ilgilerini dikkate almalıdır. Bu çerçevede firmalar, personel, müşteri, tedarikçi, kreditör, hükümet, kamu kurumları, sendikalar vb. paydaşlar ile ilişkilerini sağlam bir temel üzerine kurmalıdır. İyi bir yönetim aynı zamanda görevi kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi sorunları da önlemede önemli rol oynamaktadır.

Raporda yer alan diğer önemli hususlar ise şu şekildedir:

- Firma yapısı ve yönetim mekanizması ekonomik ve sosyal çevredeki farklılıklardan dolayı ülkeden ülkeye değişiklikler gösterebilir.
- Her şirket etkin ve güçlü bir YK tarafından yönetilmelidir.
- İşletme yönetimlerinde dikkat edilecek önemli hususlardan bir tanesi de YK Başkanı ve CEO görevlerinin tanımlanması ve bu görevlerin ayrıştırılmasıdır. Bu iki görevin tek bir kişide toplanmasının nedenleri kamuya net bir şekilde açıklanmalıdır.
- Yönetim kurulunda icracı ve icracı olmayan üyeler dengeli bir şekilde dağılmalıdır.
- YK üyelerinin seçimi ve atanması şeffaf olmalı ve prosedüre bağlanmalıdır.
- Üyelerin ücretlendirilmesi yeteri kadar cezbedici olmalıdır. Bu şekilde başarılı yöneticilerin firmada tutulmaları amaçlanmaktadır. Özellikle icracı üyelerin ücretlendirilmelerinde performans önemli bir değerlendirme kriteridir.
- Ücretlendirme politikası şeffaf bir şekilde açıklanmalıdır.
- YK, işletmenin içinde bulunduğu pozisyonu ve gelecek beklentilerini dengeli ve anlaşılabilir bir şekilde değerlendirmeli ve raporlamalıdır.
- YK, güçlü bir iç denetim mekanizmasının kurulmasından ve işleyişinden sorumludur.
- Bağımsız denetçi, kanunlara ve beklentilere uygun olarak hissedarlara rapor sunmalıdır (Committe on Corporate Governance Final Report, 1998).

2.5.6. Birleşik Kod

Birleşik Kod ilk olarak 1998 yılında, Cadbury, Greenbury, Turnbull ve Hampel raporlarının sonucunda ortaya çıkmış, daha sonra 2003 yılında revize edilmiştir.

Rapor iki temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde firmalara, ikinci bölümde ise kurumsal hissedarlara yönelik prensipler bulunmaktadır.

Raporda yer alan önemli hususlara aşağıda yer verilmiştir.

- Her şirket etkin bir yönetim kurulu tarafından yönetilmelidir. Yönetim kurulu firmanın başarılı olmasından sorumludur.
- Yönetim kurulu başkanı ile CEO'nun görevler net bir şekilde ayrıştırılmalıdır. Tek bir kişinin sınırsız, kontrol edilemez karar alma yetkisi olmamalıdır.

- Yönetim kurulu dengeli bir şekilde dağılmış icracı ve icracı olmayan-bağımsız üyelerden oluşmalıdır. Yönetim kurulu içerisinde herhangi bir kişinin yada grubun karar alma sürecinde baskın olmasına izin verilmemelidir.
- Yönetim kurulunun atanması ile ilgili olarak resmi, detaylı ve şeffaf bir prosedür bulunmalıdır.
- Yönetim kurulu üyelerinin görevlerini gerektiği şekilde yerine getirebilmeleri için bilgilendirme mekanizması ve gelişim sürecinin etkin olması gerekmektedir.
- Yönetim kurulunun, komitelerin ve YK üyelerinin performansları her yıl değerlendirilmelidir.
- Dengeli ve ölçülü bir ücretlendirme sistemi bulunmalıdır.
- YK, işletmenin içinde bulunduğu pozisyonu ve gelecek beklentilerini dengeli ve anlaşılabilir bir şekilde sunmalıdır.
- Yönetim kurulu hissedarların haklarını ve firmanın varlıklarını korumak amacıyla güçlü bir iç kontrol sistemini kurmak ve bu sistemi etkin bir şekilde devam ettirmekle sorumludur.
- Yönetim kurulu tarafından en az üç üyeden oluşacak bir denetim komitesi kurulmalıdır. Komite üyeleri bağımsız üyeler arasından seçilmelidir.
- Hissedarlarla iletişim ve hedefler konusunda diyalog içerisinde olmak gereklidir. Taraflar arasındaki iletişimin kurulmasından YK sorumludur (The Combined Code on Corporate Governance, 2003).

2.5.7. Higgs Raporu

Rapor, icracı olmayan-bağımsız yönetim kurulu üyelerinin rollerini ve etkinliklerini gözden geçirmek ve tavsiyelerde bulunmak amacıyla hazırlanmış ve Ocak 2003 tarihinde yayınlanmıştır.

Raporda yer alan önemli hususlara aşağıda yer verilmiştir.

- YK şirketin başarılı bir şekilde yönetilmesinden sorumludur.
- YK büyüklüğü uygun bir seviyede olmalıdır. En azından üyelerin yarısı (başkan hariç) bağımsız-icracı olmayan üyelerden oluşmalıdır. İcracı üyeler de kurulda güçlü bir şekilde temsil edilmelidir.
- YK başkanı hem tek tek üyelerin hem de bütün olarak kurulun etkinliğini sağlamada temel rol oynamalıdır.

- YK başkanı ile CEO rolleri ayrıştırılmalı, her ikisinin sorumluluk alanları yazılı bir prosedüre bağlı olmalı ve kurulun onayını almalıdır.
- İcracı olmayan üyeler en az yılda bir kez başkan ve icracı üyeler olmadan toplanmalı ve bu husus yıllık raporda yer almalıdır.
- Atanmalarından önce, potansiyel bağımsız üyelerin yeterlilikleri (tecrübe, bilgi, yetenek vb) sağladığına yönelik gerekli ve detaylı araştırma yapılmalıdır.
- Tüm üyeler kararlarını firma menfaatleri doğrultusunda bağımsız olarak verebilmelidir.
- Kurula yapılacak atamalarda yardımcı olmak ve tavsiyelerde bulunmak üzere aday gösterme komitesi olmalıdır.
- Aday gösterme komitesi büyük oranda bağımsız-icracı olmayan üyelerden oluşmalı, komitenin başkanı kesinlikle bağımsız üyelerden biri olmalıdır.
- Aday gösterme komitesi devir planlaması konusunda destek olmalıdır. Başkan ve CEO yönetici geliştirme programına gerekli önemi vermeli ve uygun kişileri gelecekteki pozisyonlara hazırlamalıdır.
- Yeni bağımsız YK üyeleri için detaylı bir oryantasyon (intibak) programı sağlanmalıdır.
- Yönetim Kurulunun, komitelerin ve tek tek üyelerin performansları yılda en az bir kez değerlendirilmelidir.
- Bağımsız üyeler prensip olarak 2-3 yıllık süreler için seçilmelidir.
- Yüksek nitelikte olmaları beklenen bağımsız üyelerin ücret ve menfaatleri, yeterli ve adil bir şekilde belirlenmelidir.
- Bir bağımsız üye, denetim, aday gösterme ve ücret belirleme komitelerinde aynı anda görev almamalıdır.
- Ücret belirleme komitesi üye sayısı en az üç olmalı ve tüm üyeler bağımsız üyeler arasından seçilmelidir.
- Etkin ve güçlü yönetim kurulları, başarılı şirketlerin en önemli özelliklerinden biridir. Birleşik kurul sisteminde icracı üyeler kadar bağımsız üyelerin de önemli rolleri bulunmaktadır.
- **Kurumsal yönetim, şirketlerin sahiplerinin menfaatleri doğrultusunda yönetilmelerini sağlayan yapıları ve süreçleri ortaya koyan hesap verilebilir bir mimaridir.**

- Bağımsız yönetim kurulu üyeleri, yönetim sürecinin muhafızları konumundadır. Gittikçe artan işletme karmaşıklığı içerisinde idarecilerin kontrol edilebilmelerinin hissedarlar için çok zor olması nedeniyle bağımsız üyelerden beklentiler artmaktadır (Higgs, D. 2003).

2.5.8. Turnbull Raporu

İlk kez Eylül 1999 tarihinde yayınlanan ve 2005 yılında gözden geçirilerek revize edilen rapor iç kontrole ilişkin bir rehber olarak hazırlanmıştır. Bu anlamda Birleşik Kodun tamamlayıcısı niteliğindedir.

Rapor giriş, güçlü bir iç kontrol sisteminin sürdürülmesi, iç kontrol sisteminin etkinliğinin gözden geçirilmesi, yönetim kurulunun iç kontrole ilişkin beyanı ve ekler bölümlerinden oluşmaktadır.

Raporda yer alan önemli hususlara aşağıda yer verilmiştir.

- Bir şirketin iç kontrol sistemi, firmanın hedeflerine ulaşması için aşması gereken risklerin yönetiminin etkin bir şekilde yerine getirilmesini sağlaması yönünden önemli role sahiptir.
- Etkin bir finansal kontrol, iç kontrol sisteminin önemli bir parçasıdır.
- Firmanın stratejik hedefleri, karşılaşabileceği riskler vb. zaman içerisinde değişebileceklerinden, iç kontrol sisteminin de değişime uygun olarak güncel kalabilmesi ve etkinliğini değişen şartlarda da devam ettirebilmesi için düzenli bir şekilde gözden geçirilmesi gerekmektedir.
- Firmanın iç kontrol sisteminden ve sistemin etkinliliğinin sürekliliğinin sağlanmasından esas olarak YK sorumludur. İç kontrol sisteminin gözden geçirilmesi sürecinde YK hangi risklerin önemli olduğuna, bu risklerin nasıl tanımlandıklarına, değerlendirildiklerine ve yönetildiklerine dikkat etmelidir. Yönetim kurulu ayrıca sistemin başarısız ve zayıf yönlerine ilişkin gerekli çözüm yollarını üretmelidir. Tüm bu sorumluluklarına ek olarak, yönetim kurulu hissedarlara firmanın risk yönetimi ve iç kontrol sistemi ile ilgili açıklayıcı bilgiler sunmakla yükümlüdür.
- Yönetimin iç kontrole ilişkin rolü yönetim kurulunun risklere ve kontrole ilişkin politikalarının uygulanmasıdır.

- Tüm çalışanların kendi alanları ile ilgili olarak iç kontrol sistemine katkıda bulunma sorumlulukları bulunmaktadır.
- Sağlıklı bir iç kontrol sistemi bünyesinde, kontrol faaliyetlerini, bilgi akışını sağlayacak ve iletişimi güçlendirecek süreçler ile iç kontrol sisteminin etkinliğininin sürekliliğini sağlayacak gözetim süreçlerini barındırmalıdır (Revised Guidance for Directors on the Combinede Code, 2005).

2.5.9. Sarbanes – Oxley Yasası

Enron skandalının ardından sarsılan güven ortamını yeniden tesis etmek ve yatırımcıları korumak temel hedefleri doğrultusunda çıkarılan Halka Açık Şirketler Muhasebe Reformu ve Yatırımcıyı Koruma Yasası, diğer adıyla Sarbanes-Oxley yasası, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki borsalarda işlem gören halka açık şirketlerin tamamını kapsayacak şekilde 30 Temmuz 2002'de imzalanmıştır.

Yasa, şirketlerin finansal raporlamaları üzerindeki kontrolleri iyileştirmeyi, etkin kurumsal yönetimi desteklemeyi ve bağımsız dış denetim düzenini önemli biçimde değiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu süreçte çok sık sorgulanan kurumsal yönetimin güçlendirilmesi, kurumsal yönetimi oluşturan ve/veya bu yönetime etki eden unsurlarla şirket ilişkilerinin yeniden tanımlanması, şeffaflığın sağlanması, kamuoyunun daha iyi bilgilendirilmesi ve sistemin daha denetlenebilir hale getirilmesi Kanun'un temel hedefleridir. Sarbanes - Oxley Kanunu'nun amacı, şirketlerin sermaye piyasası mevzuatı veya diğer nedenlerle halka yapacakları açıklamaların doğruluğunu ve güvenirliğini artırmak olarak belirlenmiştir.

Yasanın 302 ve 404 numaralı maddeleri çerçevesinde şirketlerin finansal raporlamaları üzerindeki risklerin belirlenmesi, belirlenen risklere ilişkin kontrollerin dokümante edilmesi ve değerlendirilmesi zorunlu tutulmuş, kontrollerin etkinliğinden şirket yöneticileri doğrudan sorumlu tutulmuştur. Yasa ile birlikte gelen ağır cezai yaptırımlar şirket yöneticileri başta olmak üzere tüm çıkar sahiplerini ve bağımsız denetçileri etkilemiş, yasaya tabi tüm şirketler finansal raporlamaya yönelik iç kontrollerinin iyileştirilmesi için kapsamlı projeler başlatmışlardır **(https://www.pwc.com.tr/tr/hizmetlerimiz/denetim/sarbanes-oxley.html).**

Yasa, halka açık şirketler muhasebe gözetim kurulunun kuruluşu, denetçi bağımsızlığı, kurumsal sorumluluk, finansal bilgilerin arttırılması, analiz çıkar çatışmaları, komisyonun kaynakları ve yetkileri, çalışmalar ve raporlar, kurumsal ve suç

unsuru taşıyan suiistimal sorumluluğu, beyaz yakalıların suçlarına yönelik cezalarının arttırılması, kurumsal vergi iadeleri, kurumsal suiistimal ve sorumluluk olmak üzere 11 ana başlıktan ve bu başlıklara ait toplam 66 alt başlıktan oluşmaktadır.

2.5.10. Japonya Kurumsal Yönetim İlkeleri

Tokyo Borsası tarafından 1 Haziran 2015 tarihinde yayınlanan rapor kurumsal yönetimi, "**hissedarların, müşterilerin, çalışanların toplumun ihtiyaçları ve görüşlerini dikkate alan, şeffaf, adil, uygun zamanlı ve firmaların doğru karar almalarını sağlayan bir yapı**"olarak tanımlamaktadır.

Kurumsal yönetim ilkeleri beş temel prensip üzerine kurulmuştur. Bu prensipler aşağıda yer almaktadır.

1. Hissedarların haklarını korumak ve hissedarlara eşit muamele yapmak
2. Hissedarlar dışındaki paydaşlarla uyumlu işbirliği içerisinde olmak.
3. Uygun bilgi açıklama ve şeffaflık ortamının sağlanması.
4. Yönetim kurulunun sorumlukları.
5. Hissedarlarla diyalog içerisinde olmak (Japan's Corporate Governance Code, 2015).

2.5.11. Almanya Kurumsal Yönetim İlkeleri

İlkeler Berlin İnisiyatif Grubu olarak adlandırılan bir komite tarafından 6 Haziran 2000 tarihinde yayınlanmıştır. İlkelerde, kurumsal yönetimin bir şirketi idare ve kontrol etmek için gerekli olan yasal ve fiili düzenleyici çerçeveyi açıkladığı belirtilmektedir. İlkeler, yönetim kurulu, denetleme kurulu, çalışanlar ve diğer menfaat sahipleri, şeffaflık ve denetim ile ilgili standartları ortaya koymaktadır (German Code of Corporate Governance, 2000).

2.5.12. Peters Raporu (Hollanda)

25 Haziran 1995 tarihinde yayınlanan rapor, güçlü yönetim, etkin kontrol ve hesap verebilirlik üzerine toplam 40 tavsiyeden oluşmaktadır. Rapor, denetleme kurulu ve yönetim kurulunun görev ve sorumlukları, bu kurulların oluşumu, ücretlendirilmesi vb konulardaki tavsiyelerin yanısıra, hissedarlar genel kuruluna, yatırımcıların hak ve sorumluluklarına ilişkin tavsiyelere de yer vermektedir. Raporda ayrıca, hisselerin geri

alınması, gözetim ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum konularında da tavsiyeler bulunmaktadır (Recommendations on Corporate Governance in the Netherlands, 1997).

2.5.13. Preda Raporu (İtalya)

İtalya Borsasında işlem gören şirketlerin kurumsal yönetim uygulamalarına ilişkin olarak 1 Ekim 1999 tarihinde yayınlanan rapor kurumsal yönetimi, firmaları idare ve kontrol etmek amacıyla, her ülkenin ekonomik ve yasal normlarına, geleneklerine ve davranış kalıplarına göre gelişen, kesinlikle her yerde uygulanabilecek tek bir modele bağlı olmayan, kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır.

Raporun amacı öncelikle hissedarların değerini maksimize etmek ve buna paralel olarak tüm paydaşların haklarını korumaktır. Bu çerçevede rapor, yönetim kurulunun rolü, yönetim kurulunun oluşumu, komiteler, güvenilir bilgi, üyelerin ücretlendirilmesi, iç kontrol, yatırımcılar ve hissedarlarla ilişki, hissedarlar toplantısı ve denetleme kurul üyeleri ile ilgili prensipler ortaya koymuştur (Code of Conduct Report, 1999).

2.5.14. Cardon Raporu (Belçika)

Rapor, Bankacılık ve Finans Komisyonu tarafından Aralık 1998 tarihinde yayınlanan ve tavsiye niteliği taşıyan iki temel amaç doğultusunda hazırlanmıştır. Raporun ilk amacı firmalara kurumsal yönetim çerçevesi sunmak, ikinci amacı ise uluslararası yatırımcılara Belçika şirketlerinin kurumsal yönetim uygulamalarını daha anlaşılabilir bir şekilde göstermektir. **Kurumsal yönetimi, firmanın idaresi ve kontrolü için uygulanması gereken kurallar bütünü olarak tanımlayan rapor**, yönetim kurulunun oluşumu, fonksiyonları, yönetim kurulu tarafından oluşturulacak komiteler, icracı olmayan-bağımsız üyeler, şirketin yönetimi ve günlük idari faaliyetler, raporlama ve kontrol mekanizması, hissedarlarla olan ilişkiler konularında tavsiyelerde bulunmaktadır (Corporate Governance for Belgian Listed Companies, 1998).

2.5.15. Norby Raporu (Danimarka)

Kopenhag Borsası Kurumsal Yönetim Komitesi tarafından Aralık 2001 tarihinde yayınlanan rapor, hissedarların rolü ve firma yönetimi ile ilişkileri, menfaat sahiplerinin rolü ve firma için önemi, şeffaflık, yönetim kurulunun işlevi ve sorumlulukları, yönetim kurulunun oluşumu, üyelerin ve üst düzey yöneticilerin ücretlendirilmesi, risk yönetimi

ve denetim (2003 yılındaki gözden geçirme sırasında eklenmiştir) konularında tavsiyelerde bulunmaktadır (Report on Corporate Governance in Denmark, 2003).

2.6. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri[2]

OECD Kurumsal Yönetim İlkelerine göre, iyi kurumsal yönetim kendi başına bir amaç değildir. Uzun dönemli yatırım için özsermayeye erişime ihtiyaç duyan şirketler için gerekli olan piyasa güveninin ve iş dürüstlüğünün yaratılması için bir araçtır. Özsermayeye erişim özellikle geleceğe yönelik büyüyen şirketler ve artan borçluluğu dengelemek için önem arz etmektedir.

İlkeler OECD tarafından 1999 yılında geliştirilmiş ve ilk defa 2004 yılında güncellenmiştir. İlkelerin gözden geçirilmesi tüm G20 ülkelerinin OECD üyesi ülkeler ile eşit düzeyde katılım için davet edildikleri OECD Kurumsal Yönetim Komitesi himayesinde gerçekleştirilmiştir. Başta Basel Komitesi, Finansal İstikrar Kurulu ve Dünya Bankası Grubu olmak üzere önemli uluslararası kuruluşların uzmanları da gözden geçirme çalışmasına etkin bir biçimde katılmışlardır.

2015 yılında güncellenen OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri altı başlık altında incelenmektedir.

2.6.1. Etkin Kurumsal Yönetim Çerçevesi İçin Temellerin Sağlanması

Bu bölüm kurumsal yönetim çerçevesinin şeffaf ve adil piyasaların teşviki ile kaynakların etkin bir şekilde dağılmasındaki rolünü vurgulamaktadır. Otoriteler arasındaki görev dağılımının kalitesine, tutarlılığına ve düzenlemelerin kurumsal yönetim uygulamalarını etkileyen farklı öğelerine odaklanmaktadır. Özellikle, denetim ve yaptırımın kalitesine yeni bir vurgu yapılmakta, borsaların iyi kurumsal yönetimi desteklemedeki rollerine ilişkin bir yeni ilke içermekte ve esnekliğe imkan vermek için, örneğin şirket büyüklükleri veya ülkeye özgü koşullarla ilgili olarak, düzenlemelerin esnek hukuk unsurları ile faydalı bir şekilde tamamlanabileceğinin altını çizmektedir.

Etkin kurumsal yönetim çerçevesi için temellerin sağlanması ilkesine ait ana unsurlar aşağıda yer almaktadır:

[2] OECD Kurumsal Yönetim İlkelerine ilişkin bu bölüm, OECD Kurumsal Yönetim İlkelerinin Eylül 2015 de düzenlenen G-20 Ülkeleri Bakanlar ve Merkez Bankası Başkanları toplantısında sunulan versiyonundan alıntıdır.

- Kurumsal yönetim çerçevesi ekonominin genel performansı, piyasa bütünlüğü ve piyasa katılımcılarına yönelik teşvikler ile şeffaf ve iyi işleyen piyasaların teşviki gözetilerek geliştirilmelidir.
- Kurumsal yönetim uygulamalarını etkileyen yasal ve düzenleyici şartlar hukukun üstünlüğüne uygun, şeffaf ve uygulanabilir olmalıdır.
- Farklı idareler arasında sorumlulukların dağılımı açıkça belirlenmeli ve kamu yararına hizmet edecek şekilde düzenlenmelidir.
- Pay senedi piyasaları düzenlemeleri etkin kurumsal yönetimi desteklemelidir.
- Gözetim, düzenleme ve denetleme otoriteleri yükümlülüklerini profesyonel ve objektif bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli yetkiye, güvenilirliğe ve kaynaklara sahip olmalıdırlar.
- Sınır ötesi işbirlikleri, bilgi alışverişi için iki taraflı ve çok taraflı düzenlemeler de dahil olacak şekilde geliştirilmelidir.

2.6.2. Pay Sahiplerinin Hakları, Adil Muamele Görmeleri ve Temel Ortaklık İşlevleri

Bu bölüm, bilgiye erişme ve ortaklar genel kurulu yoluyla önemli şirket kararlarına katılmayı da içeren, temel ortaklık haklarını belirlemekte ve farklı oy kullanma hakları gibi şirketlerin kontrol yapılarına ilişkin kamuya açıklamaları da ele almaktadır. Bu bölümdeki yeni konulara ortaklar genel kurullarında bilgi teknolojilerinin kullanılması, ilişkili taraf işlemlerinin onay süreçleri ve pay sahiplerinin üst yönetimin ücretlerine ilişkin kararlara katılımları dahildir.

Bu ilkeye ilişkin temel hususlara aşağıda yer verilmektedir.

- Temel ortaklık hakları şu hakları içermelidir:
  1) mülkiyet tescilinin güvence altına alınması,
  2) payların devri veya temliki,
  3) zamanında ve düzenli olarak şirket hakkında ilgili ve önemli bilgileri almak,
  4) genel kurul toplantısına katılmak ve oy kullanmak,
  5) yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve azledilmesi,
  6) şirket karından pay almak.
- Pay sahipleri, şirketin temel belgeleri veya esas sözleşmesi veya şirketin benzeri yönetimsel dokümanlarında değişiklikler; ek pay ihraç yetkisi; şirketin satışıyla

sonuçlanabilen varlıkların hepsinin veya önemli bir kısmının devrini de içeren olağanüstü işlemler gibi şirketle ilgili önemli değişikliklere ilişkin kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmeli ve bunlara katılma veya onaylama hakkına sahip olmalıdır.

- Pay sahipleri genel kurul toplantılarına etkin olarak katılma ve oy kullanma imkanına sahip olmalıdır ve oylama prosedürleri de dahil olmak üzere pay sahipleri genel kurulunu yöneten kurallar hakkında bilgilendirilmelidir. Bu kapsamda;

  1. Pay sahiplerine genel kurulların gündemi, yeri ve tarihine ilişkin zamanında ve yeterli bilginin verilmesi yanında toplantıda karar verilecek hususlara ilişkin de zamanında ve tam bilgi verilmelidir.

  2. Genel kurul toplantılarının süreçleri ve prosedürleri tüm pay sahiplerine adil muamele edilmesini sağlamalıdır. Şirket prosedürleri oy kullanmayı gereksiz şekilde zorlaştırmamalı ya da masraflı hale getirmemelidir.

  3. Pay sahipleri, makul sınırlamalara tabi olmak üzere, yönetim kuruluna, yıllık bağımsız denetime ilişkin sorular da dahil olmak üzere soru sorabilme, genel kurul gündemine madde koyma ve öneri getirme imkanına sahip olmalıdır.

  4. Yönetim kurulu üyelerinin aday gösterilmesi ve seçilmesi gibi önemli kurumsal yönetim kararlarına pay sahiplerinin etkin katılımı sağlanmalıdır. Pay sahiplerine, uygulanabilir olduğu durumlarda, yönetim kurulu üyelerinin ve/veya kilit yöneticilerin ücretlendirilmesi hakkında genel kurulda oylama yolu da dahil olmak üzere görüşlerini bildirme fırsatı tanınmalıdır. Yönetim kurulu üyeleri ve çalışanlara ödeme planlarının pay senedi kısmı pay sahiplerinin onayına tabi olmalıdır.

  5. Pay sahipleri bizzat hazır bulunarak veya gıyaben oy verebilmeli ve şahsen veya gıyaben kullanılmış oylar eşit etkiye sahip olmalıdır.

  6. Sınır ötesi oylamanın önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır.

- Kurumsal pay sahipleri de dahil olmak üzere pay sahiplerinin, suistimali engelleyecek istisnalara tabi olmak üzere, İlkeler'de tanımlanan temel ortaklık haklarına ilişkin konularda birbirlerine danışmalarına izin verilmelidir. Aynı gruba dahil olan tüm pay sahiplerine adil muamele yapılmalıdır. Bazı pay sahiplerinin sahipliklerine orantısız bir şekilde kontrol veya etki derecesi elde etmesini sağlayan sermaye yapıları veya düzenlemeleri açıklanmalıdır. Bu çerçevede;

1. Herhangi bir gruptaki tüm paylar aynı haklara sahip olmalıdırlar. Tüm yatırımcılar pay satın almalarından önce herhangi bir gruptaki paylara ait haklar ile ilgili bilgi sahibi olabilmelidir. Ekonomik veya oy haklarındaki herhangi bir değişiklik, olumsuz şekilde etkilenecek olan pay grubunun onayına sunulmalıdır.
2. Sermaye yapıları ve kontrol düzenlemeleri açıklanmalıdır.

- İlişkili taraf işlemleri, çıkar çatışmasının uygun yönetiminin sağlanacağı ve şirketin ve pay sahiplerinin menfaatlerinin korunacağı bir şekilde yapılmalı ve onaylanmalıdır. Bu kapsamda;

  1. İlişkili taraf işlemlerine özgü çıkar çatışmaları ele alınmalıdır.
  2. Yönetim kurulu üyeleri ve kilit yöneticilerin, şirketi doğrudan etkileyen işlem ve konularla ilgili doğrudan, dolaylı veya üçüncü taraflar adına önemli menfaatleri olup olmadığını yönetim kuruluna açıklamaları gerekmektedir.

- Azınlık pay sahipleri, doğrudan veya dolaylı olarak hareket eden hakim ortakların yaptığı veya onlar menfaatine yapılan kötü niyetli eylemlerden korunmalı ve mağduriyetlerini düzeltebilecek etkin mekanizmalara sahip olmalıdır. Kötü niyetli kendi yararına işlemler yasaklanmalıdır.
- Şirket kontrolünün el değiştirdiği piyasaların etkin ve şeffaf bir tarzda işlemesine olanak tanınmalıdır.

  1. Yatırımcıların haklarını ve izleyecekleri yolu anlayabilmeleri için sermaye piyasalarında şirket kontrolünü elde etmenin kural ve usulleri ve şirketler arası birleşmeler ve şirket varlıklarının önemli bölümünün satışı gibi olağanüstü işlemler açık bir biçimde ifade edilmeli ve duyurulmalıdır. İşlemler, şeffaf fiyatlarla ve gruplarına göre bütün pay sahiplerinin haklarını koruyan adil koşullarda gerçekleştirilmelidir.
  2. Şirketi ele geçirmeyi engelleyecek mekanizmalar, yönetim ve yönetim kurulunun hesap verme sorumluluğuna kalkan olarak kullanılmamalıdır.

2.6.3. Kurumsal Yatırımcılar, Pay Senedi Piyasaları ve Diğer Aracılar

Bu yeni bir bölümdür ve vekil sıfatıyla hareket eden kurumsal yatırımcılara özel bir vurgu yapmak suretiyle, yatırım zinciri boyunca sağlıklı teşviklerin olması ihtiyacını ele almaktadır. Ayrıca oy kullanma danışmanlığı hizmeti sunan şirketlerin, analistlerin, aracı kuruluşların, derecelendirme kuruluşlarının ve yatırımcılara analiz ve tavsiye sunan diğer şirketlerin dürüstlüğüne zarar verebilecek çıkar çatışmalarının açıklanması

ve en aza indirilmesi ihtiyacına dikkat çekmektedir. Ayrıca şirketlerin farklı ülkelerde halka açılmalarına ve pay senedi piyasalarında adil ve etkin fiyat oluşumunun önemine ilişkin de yeni ilkeler içermektedir.

Bu ilkeye ilişkin temel hususlara aşağıda yer verilmektedir.

- Vekil sıfatıyla hareket eden kurumsal yatırımcılar, oy haklarının nasıl kullanılacağı ile ilgili yürürlükte bulunan prosedürleri de dahil olmak üzere yatırımlarına ilişkin oy kullanma ve kurumsal yönetim politikalarını açıklamalıdır.
- Oylar, nihai pay sahibinin taleplerine uygun şekilde saklama kuruluşları ya da atadığı vekilleri tarafından kullanılmalıdır.
- Vekil sıfatıyla hareket eden kurumsal yatırımcılar, yatırımlarına ilişkin temel pay sahipliği haklarının kullanılmasını etkileyebilecek önemli çıkar çatışmalarını nasıl yönettiklerini açıklamalıdır.
- Kurumsal yönetim çerçevesi, oy kullanma danışmanlığı sunan şirketlerin, analistlerin, aracı kuruluşların, derecelendirme kuruluşlarının ve yatırımcıların kararlarına ilişkin olarak analiz ve görüş sunan diğer kişilerin, bu analiz ve görüşlerinin dürüstlüğünü tehlikeye düşürebilecek çıkar çatışmalarını kamuya açıklamalarını ve en aza indirmelerini gerekli kılmalıdır.
- İçerden öğrenenlerin ticareti ve piyasa manipülasyonu yasaklanmalıdır ve ilgili kurallar uygulanmalıdır.
- Kendi kurulduğu ülke dışında bir ülkede kote edilmiş şirketlerin tabi olduğu kurumsal yönetim kanun ve düzenlemeleri net bir şekilde açıklanmalıdır. Çapraz kotasyon halinde, birincil kotasyon koşullarının tanınması için kullanılacak ölçüt ve yöntemler şeffaf ve yazılı olmalıdır.
- Pay senedi piyasaları iyi kurumsal yönetimi desteklemek amacıyla adil ve etkin fiyat oluşumunu sağlamalıdır.

2.6.4. Kurumsal Yönetimde Menfaat Sahiplerinin Rolü

Bu bölüm, menfaat sahiplerinin bilgiye zamanında ve düzenli olarak ulaşmalarını ve haklarına halel geldiği durumlarda telafi elde etme haklarını desteklemektedir.

Bu ilkeye ilişkin temel hususlara aşağıda yer verilmektedir.

- Kurumsal yönetim çerçevesi, menfaat sahiplerinin kanun veya karşılıklı anlaşmalar ile tesis edilmiş haklarını tanımalı ve şirketler ve menfaat sahipleri arasında servet ve istihdam yaratmada etkin işbirliğini ve finansal açıdan sağlam şirketlerin sürdürülebilirliğini teşvik etmelidir.
- Menfaat sahiplerinin kanun veya karşılıklı anlaşmalar aracılığıyla tesis edilmiş haklarına itibar edilmelidir.
- Menfaat sahiplerinin çıkarlarının kanunlar tarafından korunduğu durumlarda, menfaat sahiplerinin haklarının ihlali için etkin iyileştirme elde etme imkanına sahip olmalıdır.
- Çalışanların katılımları için mekanizmaların geliştirilmesine izin verilmelidir.
- Menfaat sahipleri kurumsal yönetim süreçlerine katıldıkları durumlarda, zamanında ve düzenli olarak uygun, yeterli ve güvenilir bilgi erişimine sahip olmalıdır.
- Çalışanlar ve bunların temsilcisi kurumlar dahil menfaat sahipleri, yasa dışı veya etik olmayan uygulamalara ilişkin endişelerini yönetim kuruluna ve yetkili kamu idarelerine serbestçe ifade edebilmeli ve bu sebeple de haklarına bir halel gelmemelidir.
- Kurumsal yönetim çerçevesi etkin ve etkili iflas çerçevesi ile kreditörlerin haklarının etkin uygulanması ile tamamlanmalıdır.

2.6.5. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Bu bölüm kamuya yapılacak açıklamaların temel alanlarını belirlemektedir. Bu bölümdeki yeni konular şirketlerin gönüllülük esasına dayalı olarak, örneğin yönetim raporlarına dahil edebilecekleri finansal olmayan bilgilere ilişkin yeni eğilimlerin tanınmasını içermektedir.

Bu ilkeye ilişkin temel hususlara aşağıda yer verilmektedir.

- Kurumsal yönetim çerçevesi şirketin finansal durumu, performansı, ortaklık yapısı ve yönetimi dahil olmak üzere şirkete ilişkin her türlü önemli konuda zamanında ve doğru açıklamaların yapılmasını sağlamalıdır.
- Kamu açıklamaları aşağıdaki konulara ilişkin ancak bunlarla sınırlı olmaksızın şu önemli bilgileri içermelidir:

1. Şirketin finansal ve operasyonel sonuçları.

2. Şirket hedefleri ve finansal olmayan bilgiler.
3. Nihai pay sahipleri dahil olmak üzere büyük ortaklar ve oy hakları.
4. Yönetim kurulu üyelerinin ve kilit yöneticilerin ücretlendirilmesi
5. Vasıfları, seçilme usulü, diğer şirketlerdeki yönetim kurulu üyelikleri ve yönetim kurulu tarafından bağımsız üye olarak kabul edilip edilmedikleri dahil yönetim kurulu üyeleri ile ilgili bilgiler.
6. İlişkili taraf işlemleri.
7. Öngörülebilir risk faktörleri.
8. Çalışanlara ve diğer menfaat sahiplerine ilişkin konular.
9. Herhangi bir kurumsal yönetim kodu veya politikasının içeriği ile bunların uygulandığı prosedürler dahil olmak üzere yönetim yapıları ve politikaları.
    - Bilgiler, yüksek kalite muhasebe ve finansal ve finansal olmayan raporlamalara standartlarına uygun olarak hazırlanmalı ve açıklanmalıdır.
    - Mali tabloların şirketin finansal durum ve performansını her açıdan doğru bir şekilde yansıttığına ilişkin tarafsız bir dış güvencenin yönetim kuruluna ve pay sahiplerine sağlanabilmesi için yıllık denetim, bağımsız, yetkin ve uzman bir denetçi tarafından yüksek kalite denetleme standartlarına uygun olarak yapılmalıdır.
    - Dış denetçiler pay sahiplerine karşı sorumlu olmalı ve denetimin yürütülmesinde şirkete karşı gerekli mesleki özeni gösterme yükümlülükleri olmalıdır.
    - Bilgi yayma kanalları, kullanıcıların ilgili bilgilere erişimini adil bir şekilde, zamanında ve düşük maliyetle sağlamalıdır.

2.6.6. Yönetim Kurulunun Sorumlulukları

Bu bölüm kurumsal stratejinin gözden geçirilmesi, üst yönetimin seçilmesi ve ücretlendirilmesi, önemli şirket elde etmeleri ile bölünmelerin gözetimi, şirketin muhasebe ve finansal raporlama sisteminin dürüstlüğünün sağlanması gibi hususların dahil olduğu yönetim kurullarının esas işlevleri ile ilgili rehberlik sunmaktadır. Bu bölümdeki yeni konular yönetim kurullarının risk planlaması, vergi planlaması ve iç denetimdeki rolleridir. Ayrıca yönetim kurullarının eğitimini ve değerlendirilmelerini tavsiye eden bir ilke ile ücretlendirme, denetim ve risk yönetimi alanlarında uzmanlaşmış yönetim kurulu komitelerinin kurulmasına ilişkin bir tavsiye yer

almaktadır.

Bu ilkeye ilişkin temel hususlara aşağıda yer verilmektedir.

- Kurumsal yönetim çerçevesi, şirketin stratejik rehberliğini, yönetim kurulu tarafından yönetimin etkin gözetimini ve yönetim kurulunun şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumluluğunu sağlamalıdır.
- Yönetim kurulu üyeleri, tam bilgi sahibi ve iyi niyetli olarak, gerekli itinayı ve dikkati göstererek ve şirket ile pay sahiplerinin menfaatine en uygun şekilde hareket etmelidir.
- Yönetim kurulu kararlarının, farklı pay gruplarını farklı şekillerde etkileyecek olması halinde yönetim kurulu tüm pay sahiplerine adil davranmalıdır.
- Yönetim kurulu yüksek etik standartlar uygulamalı ve menfaat sahiplerinin çıkarlarını göz önünde bulundurmalıdır.
- Yönetim kurulu aşağıdaki hususları da kapsayan belirli temel işlevleri yerine getirmelidir:

1. Şirket stratejisi, başlıca eylem planları, risk yönetimi politika ve prosedürleri, yıllık bütçe ve iş planlarının gözden geçirilmesi ve yönlendirilmesi; performans hedeflerinin belirlenmesi; uygulamaların ve şirket performansının izlenmesi ve büyük sermaye yatırımlarının, devralmaların ve varlık satışlarının gözetimi.
2. Şirketin yönetim uygulamalarının etkinliğinin denetlenmesi ve gerektiğinde değişikliklerin yapılması.
3. Kilit yöneticilerin seçilmesi, ücretlendirilmesi, denetlenmesi ile gerekli görülmesi halinde değiştirilmesi ve yönetim devrinin planlanmasının gözetimi.
4. Kilit yönetici ve yönetim kurulu ücretlendirmesinin şirketin ve pay sahiplerinin uzun dönemli menfaatleri ile uyumlaştırılması.
5. Formel ve şeffaf bir yönetim kurulu adaylığı ve seçim süreci temin edilmesi.
6. Şirket varlıklarının kötüye kullanılması ve ilişkili taraf işlemlerinde suistimal dahil olmak üzere yönetimin, yönetim kurulu üyelerinin ve pay sahiplerinin olası çıkar çatışmalarını izlemek ve yönetmek.
7. Bağımsız denetim dahil olmak üzere şirketin muhasebe ve finansal raporlama sistemlerinin doğruluğunu sağlamak ve özellikle risk yönetimi, finansal ve operasyonel kontroller ile kanun ve ilgili standartlara uymaya ilişkin uygun

sistemlerin kurulmasını sağlamak.

8. Kamuyu aydınlatma ve iletişim süreçlerinin gözetimi.
    - Yönetim kurulu, kurumsal işlerde tarafsız ve bağımsız muhakeme yürütebilmelidir. Bu kapsamda;

1. Yönetim kurulu, çıkar çatışmalarının ortaya çıkma ihtimali olan görevlere bağımsız muhakeme yapabilecek yeterli sayıda icracı olmayan yönetim kurulu üyesi atamayı göz önünde bulundurmalıdır. Söz konusu kilit sorumluluklara; finansal ve finansal olmayan raporlamaların doğruluğunu sağlamak, ilişkili taraf işlemlerini gözden geçirmek, yönetim kurulu üye ve kilit yönetici adaylarını belirlemek ve yönetim kurulunun ücretlendirmesi örnek olarak gösterilebilir.
2. Yönetim kurulları, özellikle finansal tabloların denetimi ve, şirketin büyüklüğüne ve risk profiline bağlı olarak, risk yönetimi ve ücretlendirmeye ilişkin işlevlerini yerine getirmesinde tüm yönetim kuruluna destek olması için uzmanlaşmış komiteler kurmayı göz önünde bulundurmalıdır. Yönetim kurulu komiteleri kurulduğunda, bunların görevleri, bileşimi ve çalışma yöntemleri yönetim kurulu tarafından iyi tanımlanmalı ve açıklanmalıdır.
3. Yönetim kurulu üyeleri kendilerini etkin bir şekilde sorumluluklarına adayabilmelidir.
4. Yönetim kurulları, performanslarını değerlendirmek ve özgeçmiş ile yetkinliklerin doğru bir birleşimine sahip olup olmadıklarını tespit etmek için düzenli olarak değerlendirmeler yapmalıdırlar.
    - Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını yerine getirmek için zamanında, doğru ve uygun bilgiye erişimi olmalıdır.
    - Yönetim kurulunda çalışanların temsil edilmesinin zorunlu olduğu durumlarda, bu temsilciliğin etkin bir şekilde yerine getirilmesi ve yönetim kurulunun becerisi, bilgisi ve bağımsızlığının geliştirilmesine en iyi şekilde katkıda bulunabilmesi için, çalışan temsilcilerine eğitim ve bilgiye erişim olanağının sağlanması amacıyla mekanizmalar geliştirilmelidir.

2.7. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri[3]

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan Kurumsal Yönetim Tebliği 3 Ocak 2014 tarih ve 28871 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğin

[3] Bu bölüm, SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinden alıntı yapılarak hazırlanmıştır.

amacı ortaklıklar tarafından uygulanacak kurumsal yönetim ilkeleri ve ilişkili taraf işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tebliğin ekinde yer alan kurumsal yönetim ilkeleri pay sahipleri, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, menfaat sahipleri ve yönetim kurulu ile ilgili dört temel bölümden oluşmaktadır.

Bu bölümde SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinin ana başlıklarına ve önemli bulduğumuz bazı hususlara yer verilmiştir.

2.7.1. Pay Sahipleri

Şirketlerin yapısı içinde pay sahiplerinin özel bir yeri ve önemi bulunmaktadır. Pay sahipleri sermayedar olarak ekonomik anlamda şirket malvarlığının mülkiyetine sahiptir. Bunun bir sonucu olarak pay sahiplerinin hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesi kaçınılmazdır.

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri ile pay sahiplerinin bilgi alma hakları kolaylaştırılmış, bilgi alma ve kullanma hakları düzenlenmiştir. Bununla birlikte genel kurula ilişkin getirilen düzenlemelerle genel kurulun etkinliği artırılmış ve önemli kararların ancak genel kurulda alınması yönünde düzenleme yapılması tavsiye edilmiş, oy hakkının etkinliği artırılarak imtiyazlı oylara sınırlandırma getirilmiş, azınlık hakları düzenleme altına alınmıştır. İlkelerin pay sahipliğine ilişkin düzenlemelerin yer aldığı bu bölümde ayrıca kar payı hakkı ve payların ne şekilde devredileceği de düzenlenmiştir.

2.7.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Bu bölüm kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. Bu ilkeye ilişkin temel hususlar kurumsal internet sitesi ve faaliyet raporu başlıkları altında düzenlenmiştir. İlkelere göre firmalar internet sitelerinde; ilgili mevzuat uyarınca açıklanması zorunlu bilgilerin yanı sıra, ticaret sicili bilgileri, son durum itibarıyla ortaklık ve yönetim yapısı, imtiyazlı paylar hakkında detaylı bilgi, değişikliklerin yayınlandığı Türkiye Ticaret Sicili Gazeteleri'nin tarih ve sayısı ile birlikte ortaklık esas sözleşmesinin son hali, özel durum açıklamaları, finansal raporlar, faaliyet raporları, izahnameler ve diğer kamuyu aydınlatma belgeleri, genel kurul toplantılarının gündemleri, katılanlar cetvelleri ve toplantı tutanakları, vekaleten oy kullanma formu, pay alım teklifi veya vekalet toplanmasında hazırlanan zorunlu bilgi formları ve benzeri

formlar, varsa şirketin kendi paylarının geri alınmasına ilişkin politikası, kar dağıtım politikası, bilgilendirme politikası, şirket tarafından oluşturulan etik kurallar ve sıkça sorulan sorular başlığı altında, şirkete ulaşan bilgi talepleri ile soru ve şikayetler ve bunlara verilen cevaplara yer vereceklerdir. İnternet sitesinde yer alan bilgiler en az beş yıllık bilgileri içermelidir. Söz konusu bilgilere farklı dillerde de yer verilmelidir.

İlkelere göre firmalar periyodik olarak hazırlayacakları faaliyet raporlarında şeffaflık prensibi gereği tam ve doğru bilgi vermelidir. Hazırlanacak faaliyet raporunda;

- Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin şirket dışında yürüttükleri görevler hakkında bilgiye ve yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığına ilişkin beyanlarına,
- Yönetim kurulu bünyesinde oluşturulan komitelerin üyeleri, toplanma sıklığı, yürütülen faaliyetleri de içerecek şekilde çalışma esaslarına ve komitelerin etkinliğine ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmesine,
- Yönetim kurulunun yıl içerisindeki toplantı sayısına ve yönetim kurulu üyelerinin söz konusu toplantılara katılım durumuna,
- Şirket faaliyetlerini önemli derecede etkileyebilecek mevzuat değişiklikleri hakkında bilgiye,
- Şirket aleyhine açılan önemli davalar ve olası sonuçları hakkında bilgiye,
- Şirketin yatırım danışmanlığı ve derecelendirme gibi konularda hizmet aldığı kurumlarla arasındaki çıkar çatışmaları ve bu çıkar çatışmalarını önlemek için şirketçe alınan tedbirler hakkında bilgiye,
- Sermayeye doğrudan katılım oranının %5'i aştığı karşılıklı iştiraklere ilişkin bilgiye,
- Çalışanların sosyal hakları, mesleki eğitimi ile diğer toplumsal ve çevresel sonuç doğuran şirket faaliyetlerine ilişkin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri hakkında bilgiye,

  yer verilmelidir.

2.7.3. Menfaat Sahipleri

SPK kurumsal yönetim ilkeleri menfaat sahiplerini şirketin hedeflerine ulaşmasında veya faaliyetlerinde ilgisi olan çalışanlar, alacaklılar, müşteriler, tedarikçiler, sendikalar, çeşitli sivil toplum kuruluşları gibi kişi, kurum veya çıkar

grupları olarak tanımlamaktadır. Firmalar menfaat sahiplerinin ilgili mevzuat ve karşılıklı sözleşmelerle düzenlenen haklarını koruma altına almakla yükümlüdür.

Bu kapsamda, SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinin bu bölümünde, menfaat sahiplerine ilişkin şirket politikasına, menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımının desteklenmesine, şirketin insan kaynakları politikasına, müşteriler ve tedarikçilerle ilişkiler ile etik kurallar ve sosyal sorumluluk alanlarına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

2.7.4. Yönetim Kurulu

Şirketlerin en üst yönetim merci yönetim kurullarıdır. Bu anlamda yönetim kurullarına ilişkin düzenlemelerin ayrıntılı ve doğru bir şekilde yapılması önemlidir. SPK kurumsal yönetim ilkelerinin yönetim kuruluna ilişkin düzenlemeleri oldukça kapsamlıdır. Buna göre,

- Yönetim kurulu, alacağı stratejik kararlarla, şirketin risk, büyüme ve getiri dengesini en uygun düzeyde tutarak akılcı ve tedbirli risk yönetimi anlayışıyla uzun vadeli çıkarlarını gözeterek şirketi idare ve temsil eder, stratejik hedeflerini tanımlar, ihtiyaç duyacağı işgücü ile finansal kaynaklarını belirler, yönetimin performansını denetler.
- Yönetim kurulu, faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir şekilde yürütür. Başta pay sahipleri olmak üzere şirketin menfaat sahiplerini etkileyebilecek olan risklerin etkilerini en aza indirebilecek risk yönetim ve bilgi sistemleri ile süreçlerini de içerecek şekilde iç kontrol sistemlerini oluşturur.
- Yönetim kurulu başkanı ile icra başkanı/genel müdürün yetkilerinin net bir biçimde ayrıştırılması esastır.
- Yönetim kurulu üye sayısı, her durumda beş üyeden az olmamak koşulu ile, yönetim kurulu üyelerinin verimli ve yapıcı çalışmalar yapmalarına, hızlı ve rasyonel kararlar almalarına ve komitelerin oluşumuna ve çalışmalarını etkin bir şekilde organize etmelerine imkan sağlayacak şekilde belirlenir ve yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun icrada görevli olmayan üyelerden oluşması esastır. Ayrıca yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz.

- Yönetim kurulu, görevlerini etkin olarak yerine getirebileceği sıklıkta toplanır. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu toplantısı gündeminde yer alan konular ile ilgili bilgi ve belgelerin, eşit bilgi akışı sağlanması amacıyla, toplantıdan yeterli zaman önce yönetim kurulu üyelerinin incelemesine sunulmasından sorumludur. Yönetim kurulunda her üyenin bir oy hakkı bulunur.
- Yönetim kurulu bünyesinde, denetimden sorumlu komite, kurumsal yönetim komitesi, aday gösterme komitesi, riskin erken saptanması komitesi ve ücret komitesi kurulmalıdır.
- Komitelerin en az iki üyeden oluşması esastır. İki üyeden oluşması halinde her ikisinin, ikiden fazla üyesinin bulunması halinde üyelerin çoğunluğunun, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden oluşması zorunludur. Komitelerin başkanları, bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir. Denetimden sorumlu komitelerin tüm üyelerinin bağımsız yönetim kurulu üyesi niteliğinde olması gerekir. Yönetim kurulu üyesi olmayan konusunda uzman kişiler, denetimden sorumlu komite dışındaki diğer komitelerde üye olabilir. İcra başkanı/genel müdür komitelerde görev alamaz. Bir yönetim kurulu üyesinin birden fazla komitede görev almamasına özen gösterilir.
- Yönetim kurulu üyelerine ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilere sağlanan mali haklar yazılı esaslara dayanmalıdır. Yönetim kurulu üyelerine ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilere verilen ücretler ile sağlanan diğer tüm menfaatler, yıllık faaliyet raporu vasıtasıyla kamuya açıklanır. Açıklamanın kişi bazında yapılması esastır.

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle kurumsal yönetim kavramına değinilmiş, sonrasında ise kurumsal yönetimin amaçları, temel unsurları ve teorik altyapısı anlatılmıştır. Son olarak ise kurumsal yönetim çalışmaları ile ilgili ülke örneklerine ve uluslararası bir kuruluş olan OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkelerine yer verilmiştir. Ulusal ve uluslararası alanda yapılan kurumsal yönetime ilişkin çalışmalar firmaların ya da kurum ve kuruluşların hem kendi işleyişlerinde hem de paydaşları ile olan ilişkilerinde sağlıklı bir yapıya ve düzenlemelere olan ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, kurumsal yönetimin genel kabul görmüş tek bir tanımı bulunmamaktadır. Her ne kadar uluslararası kuruluşların çalışmaları kurumsal yönetime ilişkin bir çerçeve ortaya koysa da ülkelerin kurumsal

yönetim uygulamaları farklılıklar gösterebilmektedir. Bir başka ifadeyle kurumsal yönetim uygulamalarında kültürel farklılıklar da önem kazanmaktadır. Bu da kültürün muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisini inceleme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, çalışmanın bundan sonraki bölümünde kültür ve muhasebe ilişkisi ele alınmıştır.

BÖLÜM III

KÜLTÜR VE MUHASEBE İLİŞKİSİ

Ülkelerin, muhasebe sistemlerinin oluşumunda, çeşitli iç ve dış çevresel faktörler önemli bir yer tutmaktadır. Muhasebe sistemlerinin oluşmasında ve gelişmesinde etkili iç çevresel faktörlerden bir tanesi de "kültür" dür. Doupnik ve Tsakumis'e (2004) göre ülkeler arasındaki muhasebe uygulama farklılıkları teknik olmaktan ziyade kültürel farklılıklara bağlıdır.

Bu kapsamda, çalışmanın bu bölümünde kültür ve muhasebe arasındaki ilişkiye yer verilmiştir.

3.1. Kültürün Tanımı

Kültürün birçok ve farklı tanımı bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu kültürü,

1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü,
2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü,
3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi şeklinde tanımlamaktadır. (http://www.tdk.gov.tr)

Kültür ile ilgili genel olarak kabul görmüş tanımlardan biri Taylor tarafından yapılmıştır. Taylor kültürü insanoğlunun öğrenerek kazandığı bilgi, sanat, gelenek, alışkanlık, yetenek gibi değerleri içeren karmaşık bir yapısal bütün olarak tanımlamaktadır (Güvenç, B, 2007, s.54).

Güvenç'e (2007) göre kültür toplumun bir ferdi olarak kişilerin hayat boyu eğitim yoluyla öğrendiklerinin bütünüdür.

Bir toplumun kültürü, o toplumun sosyal, ekonomik, politik vb. yapılarını da yansıtmaktadır. Kültür, ait olduğu toplumdan farklı olarak değerlendirilemez. Bir başka ifadeyle kültür ve toplum, et ve tırnak gibi birbilerinden ayrılamazlar. Dil, gelenek, görenek, din ve inanışlar, eğitim vb kültürün oluşturan önemli parçalardır. (Tecimer, Y. 2010; Erbatu, G. 2008)

G.Hofstede'ye (1980) göre kültür, bir grup insanı diğerlerinden ayıran zihinsel

bir tanımlamadır. Kültür, bir insan topluluğunun kendi tarihi süreci konusunda sahip olduğu bilinç demektir. Bu nedenle, insan topluluğu tarihi gelişim bilinci ışığında varlığını devam ettirme azmini gösterir ve gelişmesini sağlar.

Kültür; bilgi, inanç, sanat, ahlak, töre ve insan toplumunun sahip olduğu tüm özellikleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür. Diğer bir tanıma göre kültür; insanların deneyimlerini ve düşünce yapılarını oluşturan, kolayca anlaşmalarını ve alternatifler arasında seçim yapmalarını sağlayan, geçmişten günümüze birikerek gelen bilgi ve inanç sistemidir. (Tecimer, Y. 2010; Erbatu, G. 2008)

Kültür, insanoğlunun yaşam ve evreni semboller aracılığı ile anlamlandırma yeteneğinin bir sonucu olarak, toplum içinde insanlara aktarılan ve onlar tarafından içselleştirilmiş; dil, bilgi, inanç, sanat, töre, hukuk, gelenek ve adetler gibi öğelerin (değerlerin) bütünüdür. Bu anlamda, her toplumun kendine özgü, sosyolojik, teknolojik, siyasal ve ideolojik boyutları olan, kompleks bir sosyo-kültürel sistemi vardır. (Tecimer, Y. 2010; Erbatu, G. 2008)

Kültür bir toplumu meydana getiren bireylerin hem kendi aralarındaki, hem kendileri ile toplum arasındaki, hem de toplumlar arasındaki ilişkileri düzenlemektedir.

Kültürel açıdan karşılaştırmalar yapılabilmesi için kültürün çeşitli açılardan sınıflandırılması kaçınılmazdır. Bu konuda pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada, muhasebe-kültür çalısmalarında yaygın kullanılan Hofstede'nin çalışmalarının ayrıntısına yer verilmiştir

3.2. Hofstede'nin Kültürel Boyutları

Geert Hofstede'nin 1980 yılında yayınlanan çalışması kültürlerin sınıflandırılmaları ve karşılaştırılabilirlikleri açısından önemli bir kavramsal çerçeve sağlamıştır (Lubetsky, 2008).

72 ülkede 116.000 IBM firması çalışanı üzerinde yapılan çalışmasında Hofstede toplumsal açıdan kültürel farklılıkları öncelikle **toplumsal aidiyet, toplumsal eşitsizlik, belirsizlikten kaçınma ve toplumsal cinsiyet** olmak üzere dört temel boyut üzerine oturmuştur. Bu boyutlara **zaman uyumu ve toplumsal kontrol** boyutlarının eklenmesiyle kültür boyutları sayısı zaman içerisinde altıya çıkmıştır.[4]

Hofstede tarafından ortaya konan kültür boyutları aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

[4] Burada kullanılan Hofstede'nin kültürel boyutlarının isimleri tez yazarı tarafından verilmiştir.

3.2.1. Toplumsal Aidiyet (Bireysel / Kollektif Toplumlar)

Bu boyut esas olarak toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine olan bağlılık dereceleri ile ilgilenmektedir. Bu boyutda ben ve biz değerlendirilmektedir. Bireyselliğin ön plana çıktığı toplumlarda kişiler kendileri ve aileleri ile ilgilenirken kollektivist toplumlarda grup aidiyeti ve sadakati ön plandadır (Hofstede, 1980).

Türkiye 37 puan ile bireyselliğin az olduğu bir başka ifadeyle kollektivist bir toplumdur. Türk toplumu için biz olgusu, aidiyet ve sadakat önemlidir. Türk toplumunda iletişim doğrudan değildir. Toplumsal düzenin korunması önemlidir ve açıktan tartışmadan kaçınılmaktadır. İlişkilerde duygusallık önemlidir. Ayrıca zaman içerisinde güven duygusunun oluşması ilişkiler için önemlidir. Kayırmacılık (nepotism) sıklıkla görülmektedir. Geri bildirim mekanizması net değildir ve zayıftır (Hofstede 1980; https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/).

3.2.2. Toplumsal Eşitsizlik (Güç Mesafesi Dar / Güç Mesafesi Geniş Toplumlar)

Güç mesafesi boyutu toplumdaki bireylerin eşit olmadığı temeline dayanır. Bu boyut bir ülkedeki kurum ve kuruluşlardaki nispeten zayıf kişilerin gücün ne ölçüde eşit olmayan bir şekilde dağıtıldığını kabul etmeleri şeklinde tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle bu boyut, bir toplulukta gücün dağılma şekli ve bu dağılımın beraberinde getirdiği eşitsizlikler ve farklılıkların o topluluğun üyeleri tarafından kabul edilme ve onaylanma derecelerini gösterir (Hofstede, 1980).

Türkiyenin güç mesafesi boyutu puanı 66 dır. Bu yüksek skor Türkiyedeki bağımlılık ve hiyerarşi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Üstlere erişim kolay değildir ve ideal bir patron baba olarak görülmektedir. Güç merkezidir ve yöneticiler patronlarına ve kurallara bağlıdırlar. Çalışanların kendilerine söyleneni yapmaları beklenmektedir. Kontrol önemlidir ve yöneticilere karşı formal davranış sergilenmesi beklenir. İletişim dolaylıdır ve bilgi akışında seçicilik bulunmaktadır (Hofstede 1980; https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/).

3.2.3. Belirsizlikten Kaçınma (Belirsizlikten Kaçınma Seviyesi Yüksek - Belirsizlikten Kaçınma Seviyesi Düşük Toplumlar)

Bu boyuta göre gelecek asla bilinemez. Bu durum, toplumlarda endişe oluşmasına sebep olmaktadır. Farklı kültürler bu sorunun üstesinden gelmek için değişik çözüm yolları üretmektedirler. Belirsizlik ve bilinmezliği bir tehdit olarak gören

toplumlar bu durumdan kurtulmak için farklı inanışlar ve kurumlar geliştirmektedirler. Belirsizlikten kaçınmanın kuvvetli olduğu toplumlarda, davranış ve inançlara ait katı kurallar vardır. Değişime karşı toleransları azdır veya hiç yoktur. Bu toplumlarda kurumların görevi riski bertaraf etmek ve güvenli bir ortam yaratmaktır. Belirsizlikten kaçınma derecesinin düşük olduğu toplumlarda, bireyler değişime daha kolay uyum sağlarlar. Kural ve ilkelerden ziyade daha serbest bir ortam isterler (Hofstede, 1980)

Türkiyenin bu boyuta ilişkin puanı 85 ile oldukça yüksektir. Bunun anlamı Türk toplumunun belirsizlikten ve bilinmezlikten uzak durma isteğidir. Türk toplumunun yasal düzenlemelere ihtiyacı çok fazladır. Ayrıca belirsizliğin getirdiği endişeyi yok etmek için birçok ritüel kullanılmaktadır. (Hofstede 1980; https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/).

3.2.4. Toplumsal Cinsiyet (Eril / Dişil Toplumlar)

Bu kültürel boyutta, yüksek puana sahip toplumlar eril toplumlar olarak adlandırılır. Bunun anlamı bu tür toplumalarda yaşam boyunca rekabet, başarı, en iyi olma, kazanma gibi değerlerin ön planda olmasıdır. Eril toplumların karşıtı olarak dişil toplumların toplumsal cinsiyet skoru düşüktür. Bunun anlamı ise bu tür toplumlarda başkalarına önem verme, saygılı olma, paylaşma ve yaşam kalitesi gibi değerlerin öncelikli olmasıdır. Dişil toplumlarda insanları motive edici unsur eril toplumlarda olduğu gibi yaptığı işlerde en iyi olmak değil yaptığı işi sevmektir.

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet boyut skoru 45 dir. Bu anlamda Türk toplumu dişil değerlerin ağır bastığı bir toplumdur. Bunun anlamı Türk toplumu içerisinde zayıf olanlara karşı uzlaşmacı bir tutum sergilemenin, onlara karşı hoşgörülü olmanın toplum içerisinde değerli olması ve bu tür davranışların desteklenmesidir. İş ve özel hayatta tartışmadan kaçınılır ve uzlaşma ön plandadır (Hofstede 1980; https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/).

3.2.5. Zaman Uyumu (Zamana Uyumu Uzun -Kısa Toplumlar)

Her toplum geçmişiyle bağını korurken bugünü ve yarını da düşünmeli ve planlamalıdır. Normatif toplumların bu boyuta ilişkin skorları düşüktür. Bu toplumların geleneksel değerlere daha çok bağlı oldukları, toplumsal değişime daha şüpheci yaklaştıkları söylenebilir. Bir başka ifadeyle, bu toplumlarda kuralcı yaklaşımlar, geleneklere saygı, değişime direnç gibi kavramlar öne çıkar. Uzun dönem uyuma sahip

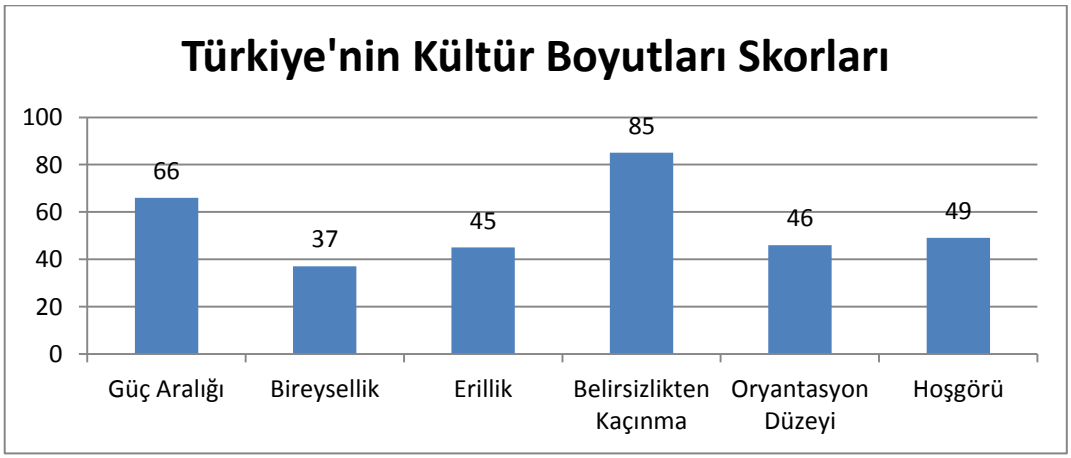
toplumlarda gelecek önemlidir. Bu toplumlar pragmatik toplumlar olarak da adlandırılabilirler. Bu toplumlarda kişiler geleceğe yönelik hareket ve tavırlara değer verirler. Israr, azim, tutumluluk, utanç bu toplumlarda baskın olan kavramlardır ve bu toplumlar kendilerini geleceğe hazırlamak için eğitime ve ekonomik büyümeye önem verirler.

Türkiye'nin bu boyuta ilişkin skoru 46 dır ve bunun anlamı bu boyuta ilişkin herhangi bir baskınlık olmamasıdır (Hofstede 1980; https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/).

3.2.6. Toplumsal Kontrol (Serbestlik-Baskı)

Bu boyut insanların istek ve arzularını, yetiştikleri koşullara bağlı olarak, ne derece kontrol etmeye çalıştıklarını tanımlamaya yöneliktir. Kontrolün zayıf olduğu toplumların serbestlik yada hoşgörü düzeyi daha yüksektir. Kontrolün yüksek olduğu toplumlarda ise sınırlama veya baskı düzeyi fazladır. Bir başka ifadeyle serbestlik derecesi yüksek olan toplumlarda bireyler temel insani ihtiyaçlarını ve özellikle de hayattan zevk almaya ve eğlenceye odaklı tutkularını özgürce gerçekleştirebilirler. Sınırlama oranları yüksek olan toplumlarda ise bireyler kendi ihtiyaçlarını sosyal normlar altında baskılarlar. Toplum ahlaki disipline önem verir ve bireyler daha kötümser olmaya eğilimlidir.

Türkiye'nin bu boyuta ilişkin skoru 49 dur ve bunun anlamı bu boyuta ilişkin herhangi bir baskınlık yoktur (Hofstede (1980); https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/) .

Şekil 5. Türkiye'nin Kültür Boyutları ve Skorları

Kaynak: Uyarlanmıştır. (Hofstede (1980); https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/)

3.3. Kültürel Açıdan Muhasebe Değerleri

Bir toplum içerisindeki değerleri anlamada yardımcı olacak temel değişken kültürdür (Chanchani&MacGregor, 1999). Kültür-muhasebe ilişkisi ile ilgili çalışmalar genellikle Hofstede'nin kültürel boyutları çerçevesinde incelenmiştir. Kültür ve muhasebe değerleri arasındaki ilişkiyi araştıran en önemli çalışma 1988 yılında Gray tarafından gerçekleştirilen çalışmadır. Gray, 1988 yılında yaptığı araştırmada Hofstede'nin kültürel boyutlarından yola çıkarak muhasebe alt kültüründeki uygulamaları doğrudan etkileyen dört ana değer belirlemiş ve bunlara muhasebe değerleri adını vermiştir. Yasal kontrol-Profesyonellik, Yeknesaklık-Esneklik, Muhafazakarlık-İyimserlik ve Şeffaflık-Gizlilik olarak adlandırılan bu muhasebe değer boyutları aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3.3.1. Yasal Kontrol-Profesyonellik

Gray (1988) tarafından ortaya konulan bu önemli muhasebe değer boyutu, profesyonel muhasebecilerin dünyanın her yerinde (az yada çok) kendi kişisel değerlendirmelerini ve bağımsız düşüncelerini ortaya koyabilecekleri temeline dayanmaktadır. İngiltere gibi ülkelerde, firmaların finansal durumlarını gerçek ve doğru bir şekilde yansıtmak büyük ölçüde bağımsız profesyonellerin değerlendirmelerine bağlıyken, Fransa ve Almanya gibi ülkelerde muhasebe uygulamaları nispeten sıkı kurallar içeren detaylı yasal düzenlemelere tabidir.

Hofstede'nin kültürel boyutları ile Gray'in profesyonellik değeri arasındaki ilişkiye göre profeyonellik, bireysellik ve belirsizlikten kaçınma düzeyi ile yakından ilişkilidir. Profesyonellik değerinde bağımsızlık, kişisel kararlar ön planda olduğundan bireysellik boyutu ile arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Profesyonellik aynı zamanda sıkı kurallara bağlı olmamayı, kişinin kendi değerlendirmelerinin ön plana çıktığı bir değer olduğundan düşük belirsizlik seviyesi ile de arasında pozitif bir ilişki vardır. Güç mesafesinin az olduğu toplumlarda hiyerarşinin az olması, insanların nispeten eşit haklara sahip olması gibi etkenlerden dolayı profesyonellik değer boyutu ile arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Gray erillik-dişilik boyutu ile profesyonellik-yasal kontrol arasında ise bir bağ ortaya koyamamıştır.

Gray'in muhasebe değerlerine göre Türkiye'de yasal kontrol değeri profesyonellik değerine göre daha yüksektir (Askary, Yazdifar&Askarany, 2008).

Bu kapsamda Gray'in ilk hipotezi, ***bir ülkenin bireysellik seviyesi yüksek,***

belirsizlikten kaçınma düzeyi ve güç aralığı düşük ise o ülkenin profesyonellik seviyesi yüksektir, şeklinde olmuştur.

3.3.2. Yeknesaklık-Esneklik

Gray (1988) tarafından ortaya konulan bu önemli muhasebe değer boyutu, tutarlılık ve karşılaştırılabilirliğin genel kabul görmüş muhasebe prensiplerinin en önemli özelliklerinden olması temeline dayanmaktadır. Fransa gibi ülkelerde tek düzen muhasebe planı uzun zamandan beri kullanılırken, İngiltere ve ABD gibi ülkelerde zamana, firma ihtiyaç ve özelliklerine göre değişebilen daha esnek uygulamalar olabilmektedir.

Hofstede'nin kültürel boyutları ile Gray'in yeknesaklık değeri arasındaki ilişkiye göre yeknesaklık, belirsizlikten kaçınma düzeyi ve bireysellik ile yakından ilişkilidir. Belirsizlikten kaçınma düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda kanun ve kurallara uyma, katı davranış kuralları, yazılı düzenlemelere olan ihtiyaç, uyuma olan istek, nihai ve kesin doğruyu bulma isteği fazla olduğundan yeknesaklık ile arasında pozitif bir ilişki vardır. Yeknesaklık değerinin, grup normlarına uyumun ve sosyal bağların kuvvetli olduğu, grup aidiyetinin yüksek ve düzene olan inancın fazla olduğu kollektivizm boyutu ile de pozitif bir ilişkisi vardır. Son olarak kanun ve kurallara uyma derecesini yüksek olduğu güç mesafesinin yüksek olduğu toplumlarda yeknesaklık da fazla olacaktır. Gray erillik-dişilik boyutu ile yeknesaklık-esneklik arasında ise bir bağ ortaya koyamamıştır.

Gray'in muhasebe değerlerine göre Türkiye'de yeknesaklık değeri esneklik değerine göre daha yüksektir (Askary vd.2008).

Bu kapsamda Gray'in ikinci hipotezi, ***bir ülkenin belirsizlikten kaçınma ve güç aralığı düzeyi yüksek, bireysellik seviyesi düşük ise o ülkenin yeknesaklık seviyesi yüksektir,*** şeklinde olmuştur.

3.3.3. Muhafazakarlık-İyimserlik

Gray (1988) tarafından ortaya konulan bu muhasebe değer boyutu, muhasebe değerlemesi ile ilgili en eski ve yaygın prensiplerden biridir.

Muhafazakarlık bir başka ifadeyle ihtiyatlılık, varlık değerlendirilmesi ve karlılığın raporlanması gibi konularda muhasebecilerin temel davranış biçimlerinden biri olarak görülmektedir. Bununla birlikte ihtiyatlılık derecesi ülkeden ülkeye

değişiklikler göstermektedir. Farklılıkların nedeni olarak sermaye piyasalarının gelişmişliği, paydaşların menfaatleri, yasal düzenlemeler gibi faktörler ön plana çıkmaktadır.

Gray'in ortaya koyduğu muhasebe değer boyutu olarak muhafazakarlık ile Hofstede'nin kültürel boyutlarından belirsizlikten kaçınma arasında önemli ilişki bulunmaktadır. Belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek olan toplumlarda gelecekteki olaylara bakışta ihtiyatlılık ön plandadır. Bu nedenle muhafazakarlık değeri belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek toplumlarda daha çok görülmektedir. Gray'e göre dişil toplumlar ile bireysellik seviyesi yüksek olan toplumlarda muhafazakarlık değeri baskındır. Gray güç aralığı ile bu boyut arasında ise bir bağ ortaya koyamamıştır.

Gray'in muhasebe değerlerine göre Türkiye'de muhafazakarlık değeri iyimserlik değerine göre daha yüksektir (Askary vd. 2008).

Bu kapsamda Gray'in üçüncü hipotezi, ***bir ülkenin belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek, bireysellik seviyesi düşük ve toplumsal cinsiyeti dişil ise o ülkenin muhafazakarlık seviyesi yüksektir,*** şeklinde olmuştur.

3.3.4. Şeffaflık- Gizlilik

Gray'in (1988) bu muhasebe değer boyutu kamuya açıklanan bilgi düzeyi üzerindeki yönetim etkisinin varlığı temeline dayanmaktadır. Gizlilik veya mahremiyet, ilişkilerin bir gerekliliği olarak temel muhasebe davranışlarından biri olarak görülmektedir.

Her ne kadar gizlilik ve muhafazakarlık değerleri özellikle finansal raporlama konusunda birbirleri ile yakından ilişki içerisinde olsalar da gizlilik boyutu açıklama; muhafazakarlık boyutu ise değerlendirme ile yakından ilgilidir. Gizlilik derecesi ile açıklama seviyesi ülkeler arasında farklılıklar gösterebilir. Gönüllü açıklama isteği bu boyut seviyesinden önemli ölçüde etkilenmektedir.

Gray'in ortaya koyduğu muhasebe değer boyutu olarak gizlilik ile Hofstede'nin kültürel boyutlarından belirsizlikten kaçınma, güç mesafesi ve bireysellik arasında önemli ilişki bulunmaktadır. Gizlilik ile belirsizlikten kaçınma arasında bilgi açıklama isteğinin az olması, rekabetten ve ihtilaftan kaçınma isteği gibi sebeplerden dolayı pozitif bir ilişki vardır. Benzer ilişki güç eşitsizliğinin korunması amacıyla bilgi açıklama üzerinde sınırlamalar olması nedeniyle güç mesafesi boyutu için de geçerlidir. Gizlilik ile arasında önemli bir ilişki bulunan diğer kültür boyutu ise kolektivizmdir.

Kollektivist toplumlar firma dışı unsurlardan daha çok firma içi etkenlerle ilgilidirler. Bu nedenle dışarıya bilgi açıklama istekleri azdır. Eril toplumlarda yaşam kalitesine, insana, çevreye daha çok ehemmiyet verilmektedir. Bu anlamda bu tür topumların daha çok bilgi paylaşımı içerisinde olmaları beklenmektedir.

Gray'in muhasebe değerlerine göre Türkiye'de gizlilik değeri şeffaflık değerine göre daha yüksektir (Askary vd. 2008).

Bu kapsamda Gray'in dördüncü hipotezi, ***bir ülkenin belirsizlikten kaçınma ve güç aralığı düzeyi yüksek, bireysellik seviyesi düşük ve toplumsal cinsiyeti dişil ise o ülkenin gizlilik seviyesi yüksektir,*** şeklinde olmuştur.

Sonuç olarak, bu bölümde incelemeye çalıştığımız Hofstede'nin kültürel boyutları ile Gray'in muhasebe değerleri arasındaki ilişki Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1.

Kültürel Boyutlar ile Muhasebe Değerleri İlişkisi

Hofstede'nin Kültürel Boyutları	Gray'in Muhasebe Değerleri							
	Profesyonellik	Yasal Kontrol	Değişmezlik	Esneklik	Muhafazakarlık	İyimserlik	Gizlilik	Şeffaflık
Bireysellik	Pozitif	Negatif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif
Kollektivizm	Negatif	Pozitif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif
Güç Aralığı Yüksek	Negatif	Pozitif	Pozitif	Negatif	NA	NA	Pozitif	Negatif
Güç Aralığı Düşük	Pozitif	Negatif	Negatif	Pozitif	NA	NA	Negatif	Pozitif
Belirsizlikten Kaçınma Yüksek	Negatif	Pozitif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif
Belirsizlikten Kaçınma Düşük	Pozitif	Negatif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif
Erillik	NA	NA	NA	NA	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif
Dişilik	NA	NA	NA	NA	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif
Zaman Uyumu Uzun	Negatif	Pozitif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif
Zaman Uyumu Kısa	Pozitif	Negatif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif
Serbestlik (Hoşgörü)	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif
Baskıcı (Kısıtlayıcı)	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif	Negatif	Pozitif

Kaynak: Kolesnik (2013), Borker (2013), Askary, Yazdifar&Askarany (2008) çalışmalarından uyarlanmıştır.

Muhasebe sistemlerinin oluşumunda, önemli bir rolü bulunan iç çevresel faktörlerden biri de kültürdür. Muhasebe ve kültür üzerine yapılan çalışmalar büyük ölçüde Hofstede'nin kültürel boyutları ile Gray'in muhasebe değerleri temelinde yapılmıştır.

Diğer taraftan, firmaların yoğun rekabet ortamında paydaşları ile arasında sağlıklı bir iletişim bulunması, hem firmaların işleyişi hem paydaşların karar almaları hem de bir bütün olarak ekonominin etkin ve sorunsuz bir şekilde işleyişi için önemlidir. Bu nedenle firmaların paydaşlarına tam, doğru, anlamlı, karşılaştırılabilir ve uygun zamanlı bilgileri sunması gereklidir.

Bu kapsamda, firmaların sadece yasal olarak açıklanması gereken zorunlu bilgileri değil, herhangi bir zorunluluk olmaksızın yapacakları açıklamalar önem kazanmaktadır. Bu durum da bizi gönüllü açıklama bir başka ifadeyle kamuyu gönüllü aydınlatma kavramına götürmektedir.

Bu çerçevede, çalışmanın bir sonraki bölümünde kamuyu gönüllü aydınlatma/gönüllü açıklama konusu ele alınmıştır.

BÖLÜM IV

GÖNÜLLÜ AÇIKLAMA

Firmalar, faaliyetleri, yapıları, finansal sonuçları gibi konularda yasal düzenlemeler gereği açıklama yapmak durumundadırlar. Zorunlu açıklama olarak da adlandırılan bu tür açıklamalar, ekonomi ve finansal piyasalardaki gelişmelere paralel olarak yatırımcıların farklı bilgi ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır (Tian&Chen,2009). Zorunlu açıklamanın yanısıra, firmaların yasal açıklama zorunluluğu olmaksızın yapmış oldukları açıklamalar da bulunmaktadır. Bu tür açıklamalar gönüllü açıklama olarak adlandırılmaktadır. Gönüllü açıklamanın firmalar ve yöneticiler açısından birçok avantajı bulunmaktadır (Çelik, Ecer ve Karabacak,2006).

Bu çerçevede, çalışmamızın bu bölümünde öncelikle kamuyu gönüllü aydınlatma veya gönüllü bilgi açıklama kavramına değinilmiş, sonrasında ise konu ile ilgili literatür çalışmalarına yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca, gönüllü açıklamayı etkileyen faktörler ve gönüllü açıklamanın faydalarından da bahsedilmiştir.

4.1. Gönüllü Açıklama Kavramı

Küreselleşme ile birlikte firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeylerinde bir artış olmakla birlikte, söz konusu bilgiler getirilen yasal düzenlemeler ve standartlar nedeniyle zorunlu olarak açıklanan bilgilerdir. Firmalar rekabetçi ortamda daha sağlam ve güvenilir bir yer elde edebilmek için yatırımcıların beklentilerini en üst düzeyde karşılamak zorundadırlar. Bu ise yatırımcılara verilebilecek en yüksek seviyede bilgi sağlayarak temin edilebilir. Bu durum bizi kamuyu gönüllü aydınlatma yada gönüllü bilgi açıklama kavramlarına götürmektedir.

Gönüllü bilgi açıklama en sade şekliyle zorunlu açıklamaların üzerinde yapılan açıklamalar olarak tanımlanabilir. Yani, firmaların yıllık faaliyet raporlarının kullanıcılarının hem muhasebe hem de firma hakkındaki diğer bilgiler yönünden yararlanabilecekleri hususların firmanın herhangi bir zorunluluk olmaksızın rızası ile açıkladıkları bilgilerdir.

Bir bilgi, hissedarlar için zorunlu bilgi olmanın ötesine geçtiğinde ihtiyari olarak kabul edilir. Zorunlu bilgi, yalnızca yayımlanması gereken bilgiler olarak değil aynı zamanda o bilgiyi talep eden hissedarlara firmaların göndermek durumunda olduğu bilgiler olarak düşünülmelidir. Doğası ister niteliksel olsun, ister mali ya da daha farklı

bir şey, gönüllü açıklamalar hem yan kuruluşları hem de grubun kendisini ilgilendiren tüm verileri kapsar.

4.2. Gönüllü Açıklama ile İlgili Literatür

Kamuyu gönüllü aydınlatma bir başka ifadeyle gönüllü açıklama önemli olması sebebiyle birçok araştırmacının dikkatini çeken bir konudur. Bu nedenle konu ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır ve yapılmaya devam etmektedir. Çalışmanın bu bölümünde gönüllü açıklama ile ilgili bazı çalışmalara ve bu çalışmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

Adelopo'nun (2011), Nijerya'da firmaların gönüllü açıklama uygulamalarına ilişkin çalışmasında, 24 maddeden oluşan bilgi endeksi ortalaması % 44 olarak gerçekleşmiştir. Çalışmada gönüllü açıklama ile firma büyüklüğü ve firma performansı arasında önemli pozitif ilişki bulunmuştur.

Akhtaruddin ve diğerleri (2009) Malezyadaki firmaların kurumsal yönetim ve gönüllü açıklama düzeyi arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalarında yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız ve icracı olmayan yönetim kurulu üye sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranı, denetim komitesi üye sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranı, aile şirketliği gibi değişkenleri kullandıkları çalışmalarında yönetim kurulu büyüklüğü ve bağımsız icracı üyelerin oranı ile gönüllü açıklama arasında pozitif önemli ilişki bulmuşlardır. Çalışmada, firmanın aile kontrolü altında olması ile gönüllü açıklama arasında negatif ilişki bulunurken, denetim komitesi üye oranı ile gönüllü açıklama düzeyi arasında ise bir ilişki bulunmamıştır.

Eng ve Mak (2003) ortaklık yapısı ve yönetim kurulu oluşumunun gönüllü açıklama düzeyine etkisini çalışmışlardır. Singapur Borsasına kayıtlı 158 firma örnekleminde yapılan çalışmada, düşük yönetimsel sahiplik yapısına veya önemli oranda devlet payına sahip şirketlerin gönüllü bilgi açıklama düzeylerinin daha yüksek olduğu; bağımsız üye sayısı ile gönüllü bilgi açıklama düzeyi arasında negatif bir ilişkinin varlığı tespit edimiştir. Çalışmada ayrıca büyük firmaların ve borçluluk oranı az olan firmaların gönüllü bilgi açıklama düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Nalikka (2009), Helsinki Borsasına kayıtlı finans sektörü dışındaki 108 firma örnekleminde yapmış olduğu çalışmasında, cinsiyet farklılığının gönüllü açıklama üzerindeki etkisini incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre, kadın CFO'lar, borçluluk oranı, firma büyüklüğü ve sektör ile gönüllü açıklama arasında önemli pozitif ilişki;

likidite durumu ile önemli negatif ilişki tespit edilirken, kadın CEO ve yönetim kurulundaki kadın üye sayısı ile gönüllü açıklama arasında önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Apostolou ve Nanopoulos (2009), Atina Borsasına kayıtlı 72 şirketin (üretim ve inşaat) 2004 yılına ait yıllık raporlarını incelemek suretiyle yapmış oldukları çalışmalarında, açıklama pratiğinin firma karakteristikleri ve kurumsal yönetimden etkilendikleri hipotezini test etmişlerdir. Bu amaçla iki farklı endeks oluşturmuşlardır. Birinci endeks Yunanistan muhasebe prensiplerine göre zorunlu olan maddelerden, ikinci endeks ise uluslararası muhasebe standartlarına göre zorunlu ancak Yunanistan için gönüllü olan maddelerden oluşturulmuştur. Çalışma sonucuna göre yönetim kurulunun oluşumu ve karlılık ile gönüllü açıklama arasında önemli ilişki tespit edilmiştir. Bağımsız denetim firması ile aile şirketi olup olmama ile gönüllü açıklama arasında önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Donnelly ve Mulcahy (2008), İrlanda'da kurumsal yönetim ve gönüllü açıklama arasındaki ilişkiye yönelik olarak yaptıkları çalışmalarında, bağımlı değişken olarak açıklama endeksini, bağımsız değişken olarak ise icracı olmayan yönetim kurulu üye sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranı, rol ikiliği, sahiplik yapısı, firma büyüklüğü, yönetim kuruluğu büyüklüğü değişkenlerini kullanmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre icracı olmayan yönetim kurulu üye sayısı ile gönüllü açıklama düzeyi arasında önemli ilişki tespit edilmiştir.

Arcay ve Vazquez (2005), Madrid Borsasında işlem gören 117 firma üzerinde yaptıkları çalışmalarında, bağımsız icracı olmayan yönetim kurulu üye sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranı, denetim komitesi, rol ikiliği, yönetim kurulu büyüklüğü, firma büyüklüğü, başka borsalarda işlem görme, sektör gibi başlıca değişkenleri inceleyerek, İspanyadaki şirketlerin firma karakteristikleri, kurumsal yönetim yapıları ve gönüllü açıklama düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışmışlardır. Çalışmada elde edilen verilere göre, bağımsız icracı üye oranı, denetim komitesi, firma büyüklüğü, başka borsalarda işlem görme ve sektör arasında önemli ilişki tespit edilmiştir.

Barako (2007), Kenya şirketlerinin 1992-2001 yıllarına ait yıllık raporlarını incelemek suretiyle yapmış olduğu çalışmasında, kurumsal yönetim davranışları, ortaklık yapısı ve firma karakteristiklerinin firmaların gönüllü açıklama üzerindeki etkisini ortaya koymaya çalışmıştır. Gönüllü açıklanan bilgiler, genel ve stratejik, finansal, geleceğe yönelik, sosyal ve yönetim kuruluna ait bilgiler bağlamında

incelenmiştir. Barako, kurumsal yönetim değişkenleri olarak, icracı olmayan yönetim kurulu üye oranı, rol ikiliği ve denetim komitesini; firma karakteristik değişkenleri olarak ise firma büyüklüğü, borçluluk oranı, bağımsız denetçi, karlılık ve likidite düzeyini kullanmıştır. Çalışma sonucunda firma büyüklüğü ve tarım sektörü gönüllü açıklama düzeyini etkileyen değişkenler olarak tespit edilmiştir.

Murcia ve Santos (2010), gönüllü açıklama düzeyini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında hipotezlerini bağımsız denetim firması, karlılık oranı, performans, farklı borsalarda işlem görme, firma büyüklüğü, iyi kurumsal yönetim uygulaması, borçluluk oranı, ortaklık yapısı, sektör değişkenleri üzerine kurmuşlardır. Çalışma sonucunda sektör, ortaklık yapısı, karlılık, borçluluk ve denetim firması gönüllü açıklama düzeyini açıklamda istatistiksel olarak önemli bulunmuşlardır.

Kurumsal yönetim yapısının gönüllü açıklamaya etkisi ile ilgili olarak Tahran Borsasına kayıtlı 106 firma örnekleminde yaptıkları çalışmada Khodadadi ve diğerleri (2010), değişken olarak bağımsız/icracı olmayan yönetim kurulu üye oranı, rol ikiliği, kurumsal yatırımcı, firma büyüklüğü ve denetçi tipini kullanmışlardır. Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlara göre icracı olmayan yönetim kurulu üye oranı, rol ikiliği (CEO ve Yönetim kurulu başkanı rollerinin ayrı kişilerde toplanması) ile gönüllü açıklama düzeyi arasında önemli bir ilişki bulunamamış; firma büyüklüğü, denetçi tipi ve kurumsal yatırımcı değişkenlerinin ise gönüllü açıklama düzeyine etkileri istatistiksel olarak önemli bulunmuştur.

Broberg ve Tagesson (2009), gönüllü açıklamadaki farklılıkları nelerin açıklayabileceği ile ilgili olarak Stockholm Borsasına kayıtlı şirketlerin 2002-2005 yıllarına ait toplam 431 yıllık raporunu incelemek suretiyle yaptıkları çalışmada vekalet teorisi ve pozitif muhasebe teorisini destekler şekilde firma büyüklüğü, borçluluk oranı, yabancı ortaklık ve başka borsalarda işlem görme ile gönüllü açıklama arasında önemli ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

181 Avustralya firması örnekleminde yaptıkları çalışmada Lim ve diğerleri (2004), yönetim kurulu yapısının gönüllü açıklama düzeyine etkisi üzerine çalışmışlardır. Yönetim kurulu yapısı ile olarak bağımsız yönetim kurulu üye oranı, yönetim kurulu üye sayısı kullanılmıştır. Bu değişkenlerle birlikte çalışmada firma büyüklüğü, borçluluk oranı, karlılık oranı, bağımsız denetim firması, sektör gibi değişkenler de analize tabi tutulmuştur. Toplam 67 maddeden oluşan açıklama indeksi kullanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler, yönetim kurulu yapısı ile

gönüllü açıklama arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Francis ve diğerleri (2003), 34 farklı ülke ve 18 farklı endüstriden toplam 856 örneklem üzerinde yaptıkları çalışmada dış finansal kaynağa bağlı olan sektörlerin açıklama düzeylerinin daha fazla olduğu ve daha fazla açıklama düzeyine sahip firmaların sermaye maliyetlerinin daha düşük olduğu sonucuna varmışlardır.

Labelle (2002), firmaların kurumsal yönetim uygulamalarının açıklanması ile ilgili çalışmasında kurumsal yönetim uygulama açıklaması ile firma performansı, firma büyüklüğü, ortaklık/sahiplik yapısı, bağımsız yönetim kurulu üyeliği, rol ikiliğinin olmaması, bağımsız denetim firması gibi değişkenlar arasında ilişki olacağı hipotezlerini test etmiştir. Çeşitli sektörlerde 1996 yılı için 162, 1997 yılı için 132 firma örnekleminde yapılan çalışma sonucunda firma büyüklüğü ile açıklama düzeyi arasında önemli ilişki bulunmuştur.

Stanga'ya (1976) göre, yıllık raporlar firmalar hakkında bilgi edinebilmenin önemli kaynaklarındandır. Açıklamaya ilişkin bir model oluşturabilmek amacıyla 800 sertifikalı finansal analiste anket gönderilmiş, 275 analisten geri dönüş sağlanmıştır. Toplam 79 maddeden oluşan anket sonuçlarını değerlendirebilmek için beşli ölçek kullanılmıştır. Net satışların esas alındığı firma büyüklüğü ve sektör değişken olarak kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler neticesinde firma büyüklüğü ile açıklama düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, ancak sektörün açıklama düzeyine önemli etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Zhou ve Panbunyuen (2008), Şangay ve Stockholm Borsalarına kote Çin ve İsveç şirketleri üzerinde yaptıkları karşılaştırmalı çalışmalarında yönetim kurulu oluşumunun gönüllü açıklama düzeyine etkisi üzerinde durmuşlardır.Yönetim kurulu oluşumu ile ilgili değişken olarak bağımsız üyelerin yönetim kurulu üye sayısına oranı seçilmiştir. Gönüllü açıklamanın, stratejik, finansal olmayan ve finansal bilgiler bağlamında incelendiği çalışmada, yönetim kurulu oluşumu ile gönüllü açıklama arasında önemli bir ilişki bulunamamıştır. Bununla birlikte İsveç firmalarının finansal bilgileri, Çin firmalarının ise stratejik bilgileri açıklama düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Haniffa ve Cooke (2002), kurumsal yönetim, kültür ve firma spesifik karakteristikleri ile gönüllü açıklama arasında ilişkiyi Malezyada bulunan 167 şirketin 1995 yılına ait yıllık raporlarını açıklama endeksi aracılığıyla incelemek suretiyle analiz etmişlerdir. Çalışmada kurumsal yönetim değişkenleri olarak, icracı olmayan yönetim kurulu üye oranı, yönetim kurulundaki aile mensubu üye oranı, rol ikiliği, yönetim

kurulu başkanının icracı olup olmadığı, yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu başkanının farklı şirketlerde görevli olup olmadıkları; kültürel değişkenler olarak, ırk ve eğitim; firma spesifik değişkenler olarak ise firma büyüklüğü, ortaklık yapısı, kompleks yapı, yabancı hissedarlık, sektör, karlılık, borçluluk, işlem görme süresi, bağımsız denetim firması ve yabancı faaliyette bulunma analize tabi tutulmuştur. Çalışmada elde edilen veriler neticesinde aile mensubu üye oranı ve icracı olmayan yönetim kurulu başkanı değişkenleri ile gönüllü açıklama düzeyi arasında önemli (negatif) ilişki bulunmuştur. Firma spesifik karakterlerden firma büyüklüğü, karlılık, ortaklık yapısı, sektör, yabancı yatırımcı değişkenleri ile gönüllü açıklama arasında önemli ilişki tespit edilmiştir.

Dahawy (2009), Kahire ve İskenderiye Borsalarında en çok işlem gören 41 firma örnekleminde, Mısır Sermaye Piyasaları Kurumu tarafından yayınlanan açıklama bilgi formunu kullanarak, firma karakteristiklerinin açıklama düzeyine etkisini ölçmüştür. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre, firmaların açıklama düzeyi en çok kültürden etkilenmektedir. (Hofstede-Gray modeline göre Mısır gizlilik seviyesi yüksek olan bir toplumdur ve açıklama düzeyinin az olması beklenmektedir.) Çalışmada firma spesifik karakteristikler olarak bağımsız denetim firması, boçluluk, firma büyüklüğü, borsada işlem görme gibi değişkenler kullanılmıştır. Bu değişkenler içerisinde açıklama düzeyini etkileyen faktör olarak bağımsız denetim firması (uluslararası denetim firması) değişkeni istatistiksel olarak önemli bulunmuştur.

Hossain ve Hammami (2009), Katar firmalarının gönüllü açıklama düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla Doha Menkul Kıymetler Piyasasında işlem gören 25 firma üzerinde, 44 sorudan oluşan bilgi formu ve çoklu regresyon analizi kullanarak yaptıkları çalışmalarında istatistiksel olarak önemli faktörler olarak firma yaşını, firma büyüklüğünü, firmanın karmaşıklığını ve duran varlıklar oranını tespit etmiştir. Firmanın karlılık oranı istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır.

Uyar ve diğerleri (2013), BIST'da kayıtlı üretim sektöründe yer alan firmalar üzerinde içerik analizi yolu ile yaptıkları çalışmada gönüllü açıklamayı etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Çalışmada elde edilen veriler neticesinde, gönüllü açıklama ile firma büyüklüğü, bağmsız denetim firması, bağımsız yönetim kurulu üye oranı, kurumsal ortaklık değişkenleri arasında önemli ve pozitif ilişki; borçluluk ile negatif önemli ilişki tespit edilmiştir. Karlılık, işlem görme süresi, yönetim kurulu büyüklüğü gibi değişkenler ile gönüllü açıklama arasında ise önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Chen ve diğerleri (2007), aile şirketlerinin gönüllü açıklama pratiklerini

incelemiştir. Çalışmada ortaklık yapısı, yönetim kurulu bağımsızlığı, yönetim kurulu büyüklüğü, yasal risk, firma büyüklüğü, karlılık, performans gibi değişkenler kullanılarak aile şirketi olan ve aile şirketi olmayan firmalar arasında gönüllü açıklama farkı olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre, aile şirketlerinin gönüllü açıklama eğilimlerinin daha az olduğu tespit edilmiştir.

Yuen ve diğerleri (2009), Şangay Borsasında işlem gören şirketler üzerinde yapmış oldukları çalışmada, sahiplik yapısı, kurumsal yönetim mekanizmaları ve firma spesifik karakteristiklerin gönüllü açıklama üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmada ortaklık yapısı ve kurumsal yönetim mekanizması değişkenleri olarak yoğun sahiplik, rol ikiliği olup olmadığı, yönetim kuruluğu bağımsızlığı ve denetim komitesinin varlığı; firma spesifik karakteristik olarak ise firma büyüklüğü, borçluluk oranı, karlılık oranı ve sektör kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler kişisel sahiplik, denetim komitesinin varlığı, firma büyüklüğü ve borçluluk oranı değişkenlerinin gönüllü açıklamayı etkileyen önemli faktörler olduğunu ortaya koymaktadır.

Allegrini ve Greco (2011), İtalya Borsasında işlem gören ve finansal olmayan 177 şirketin 2007 yılı yıllık raporları üzerinden yaptıkları çalışmada, vekalet teorisi çervesinde kurumsal yönetim ve gönüllü açıklama arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada kurumsal yönetim değişkenleri olarak, yönetim kurulu büyüklüğü, rol ikiliği, bağımsız yönetim kurulu üye oranı, yönetim kurulu komitelerinin varlığı (denetimi tazminat ve aday gösterme) yönetim kurulu ve denetim komitesinin fonksiyonları (toplantı sayıları esas alınarak) kullanılmıştır. Elde edilen veriler neticesinde, yönetim kurulunun büyüklüğü ile yönetim kurulu ve denetim komitesinin fonksiyonel çalışması ile gönüllü açıklama arasında pozitif önemli ilişki; rol ikiliği ile gönüllü açıklama arasında ise negatif önemli ilişki tespit edilmiştir. Diğer değişkenler ile açıklama düzeyi arasında ise önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Makhija ve Patton (2004), Çek Cumhuriyetindeki **(Çekya)** firmalar üzerinde (finansal olmayan) gerçekleştirdikleri çalışmalarında, firma ortaklık yapısının gönüllü açıklama düzeyine etkisini incelemişlerdir. Ortaklık yapısına ek olarak, firma büyüklüğü, karlılık, sektör, banka borçluluğu, maddi olmayan duran varlıklar, bağımsız denetim firması ve borsada işlem görme gibi değişkenlerin etkisi de çalışmaya konu edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler neticesinde, ortaklık yapısı gönüllü açıklamanın en önemli belirleyicisi olarak tespit edilmiştir. Gönüllü açıklamaya etki eden bir diğer önemli faktör ise bağımsız denetim firması (büyük denetim firmaları)

seçimi olarak bulunmuştur.

Morris ve Gray (2010), 11 Asya ülkesinden 469 firma örnekleminde yaptıkları çalışmada, ülke ve firma seviyesinde, açıklama düzeyini etkileyen faktörleri tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler neticesinde ülke seviyesinde, hukuki sistem, hukukun üstünlüğü ve kültür (gizlilik) açıklama düzeyindeki farklılıkları önemli derecede açıklayan unsurlar olarak tespit edilmiştir. Firma seviyesinde ise gönüllü açıklama düzeyini etkileyen faktörler olarak firma yapısı, borçluluk oranı, karlılık oranı, bağımsız yönetim kurulu üye oranı ve yabancı borsalarda işlem görme gibi faktörler önemli bulunmuştur.

Meek, Roberts ve Gray (1995), çalışmalarında, stratejik, finansal ve finansal olmayan bilgilerin gönüllü olarak açıklanmasını etkileyen faktörleri analiz etmişlerdir. ABD, Birleşik Krallık ve Kıta Avrupasında (Fransa, Almanya ve Belçika) yer alan şirketler üzerinde yapılan karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen verilere göre, firma büyüklüğü, kültür, borsada yer alma ve sektör gönüllü açıklamayı önemli olarak etkileyen faktörler olarak tespit edilmiştir. Borçluluk, çok uluslu şirket olma, karlılık gibi faktörler ise önemli bulunmamıştır.

Nasir ve Abdullah (2004), firmaların finansal durumlarının gönüllü açıklama düzeyine etkisini incelemiştir. Yönetim kurulu bağımsızlığı (bağımsız üye oranı), denetim komitesinin bağımsızlığı, ortaklık (sahiplik) yapısı, firma büyüklüğü, karlılık, borçluluk, yönetim kurulu büyüklüğü ve rol ikiliği gibi faktörler çalışmada kullanılmıştır. Çalışma sonucunda edilen verilere göre, finansal yapısı sıkıntılı olan şirketlerin daha az bilgi açıkladıkları tespit edilmiştir. Gönüllü açıklamayı etkileyen faktörler olarak, yönetim komitesinin bağımsızlığı ve ortaklık yapısı önemli olarak tespit edilmiştir. (outside ownership).

Felo (2009), gönüllü açıklama ile yönetim kurulu bağımsızlığı ve tecrübesi ile rol ikiliği arasındaki ilişkiyi incelemek üzere 429 firma örnekleminde yapmış olduğu çalışmada, yönetim kurulu bağımsızlığı, finansal konularda tecrübeli yönetim kurulu üyelerinin varlığı, rol ikiliği (rollerin ayrıştırılması), firma büyüklüğü, yönetim kurulu büyüklüğü gibi değişkenlerin gönüllü açıklamayı önemli olarak etkileyen faktörler olarak tespit etmiştir.

Ho ve Wong (2001) çalışmalarında firmaların kurumsal yönetim uygulamaları ile gönüllü açıklama düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada kurumsal yönetim değişkenleri olarak bağımsız yönetim kurulu üye sayısı oranı, denetim komitesinin varlığı, rol ikiliği ve yönetim kurulundaki aile üye sayısı oranı değişkenleri

ile firma spesifik karakteristiklerinden firma büyüklüğü, borçluluk (finansal), karlılık,, sektör ve duran varlıklar oranı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler neticesinde denetim komitesinin varlığı ve firma büyüklüğünün gönüllü açıklamayı pozitif önemli olarak, aile üye sayısı oranının ise gönüllü açıklama düzeyini negatif önemli olarak etkilediği tespit edilmiştir.

Gönüllü açıklama ile ilgili literatür oldukça geniş olduğundan burada tüm çalışmalar yer vermek mümkün olmamıştır. Bununla birlikte Tablo 2'de yukarıda açıklamaları verilen çalışmalara ek olarak önemli gördüğümüz bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Tablo 2.

Gönüllü Açıklama ile İlgili Bazı Çalışmalar

No	Yazar	Yıl	Konu	Bulgular
1	Adelopo, İsmail	2011	Voluntary disclosure practices amongst listed companies in Nigeria	Gönüllü açıklama ile firma büyüklüğü ve firma performansı arasında pozitif ilişki.
2	Akhtaruddin, M., Hossain, M. A., Hossain, M & Yao, L.	2009	Corporate Governance and Voluntary Disclosure in Corporate Annual Reports of Malaysian Listed Firms	Gönüllü açıklama ile yönetim kurulu üye sayısı, bağımsız icracı olmayan üye oranı arasında pozitif ilişki.
3	Al-Janadi,Y, Rahman, R.A., ve diğerleri	2013	Corporate Governance and Voluntary Disclosure in Kuwait	Kurumsal yönetimin kullanıcılara yeterli bilgi sağlama etkili bir mekanizma olduğu
4	Allegrini, M. & Greco, G.	2011	Corporate Boards, Audit Committees and Voluntary Disclosure: Evidence from Italian Listed Companies	Yönetim kurulu üye sayısı ile pozitif ilişki, rol ikiliği ile negatif ilişki.
5	Apostolou, A.K. & Nanopoulos, K.A.	2009	Voluntary Accounting Disclosure and Corporate Governance: Evidence from Greek Listed Firm	Karlılık, Bağımsız Üye, Bağımsız Denetim Firması, Kurumsal Yönetim Notu Olan firmalar ile pozitif ilişki; Aile Şirketi Olma ve Rol İkiliği ile negatif ilişki.
6	Barako, D.G.	2007	Determinants of Voluntary Disclosure in Kenyan Companies' Annual Reports	Açıklamanın kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörlerden etkilendiği, firma büyüklüğü ve sektörün (tarım) gönüllü açıklama düzeyini önemli şekilde etkilediği

7	Ben Othman, H.&Zeghal, D.	2010	Investigating transparency and disclosure determinants at firm level in MENA emerging markets	Bilişim teknolojisi sektöründe şeffaflık ve açıklama düzeyinin yüksek olduğu
8	Bhuiyan, H.U.& Biswas, P.K.	2007	Corporate Governance and Reporting: An Empirical Study of the Listed Companies in Bangladesh	Ortaklık yapısı ve firma büyüklüğü önemli faktörler olarak bulunmuştur.
9	Bokpin, G. A. & Isshaq, Z.	2009	"Corporate governance, disclosure and foreign share ownership on the Ghana Stock Exchange	Yabancı hissedarlık ile açıklama düzeyi arasında pozitif ilişki
10	Broberg, P& Tagesson, T.	2010	What Explains Variation in Voluntary Disclosure? A Study of the Annual Reports of Corporations Listed on the Stockholm Stock Exchange	Firma büyüklüğü, borçluluk oranı, yabancı ortaklık ve başka borsalarda işlem görme.
11	Chau, G. & Gray, S.J.	2010	Family ownership, board independence and voluntary disclosure: Evidence from Hong Kong"	Gönüllü açıklama ile bağımsız yönetim kurulu başkanı arasında önemli ilişki olduğu
12	Cheng, E.C.M.&Courtenay,S.M.	2006	Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure	Yönetim kurulundaki bağımsız üye sayısı/oranı ile gönüllü açıklama arasında pozitif ilişki olduğu
13	Cormier, D., Ledoux, M., Magnan, M., & Aerts, W.	2010	"Corporate governance and information asymmetry between managers and investors	Yönetim kurulu bağımsızlığının gönüllü açıklama düzeyine önemli etkisi vardır
14+	Dahawy, K.	2009	Company Characteristics and Disclosure Level: The Case of Egypt.	Kültür, bağımsız denetim firması.
15	Donnely, R. & Mulcahy, M. B	2008	Board structure, ownership, and voluntary disclosure in Ireland	Yönetim kurulundaki icracı olmayan üye sayısı ile gönüllü açıklama arasında pozitif ilişki olduğu.
16	Eng, L.L., & Mak, Y.T.	2003	Corporate Governance and Voluntary Disclosure.	Ortaklık yapısı, bağımsız üye sayısı, firma büyüklüğü ve borçluluk oranı.
17	Felo, A.J.	2009	Voluntary Disclosure Transparency, Board Independence and Expertise, and CEO Duality	Yönetim kurulu bağımsızlığı, rol ikiliği, firma büyüklüğü, yönetim kurulu büyüklüğü önemli bulunmuştur.

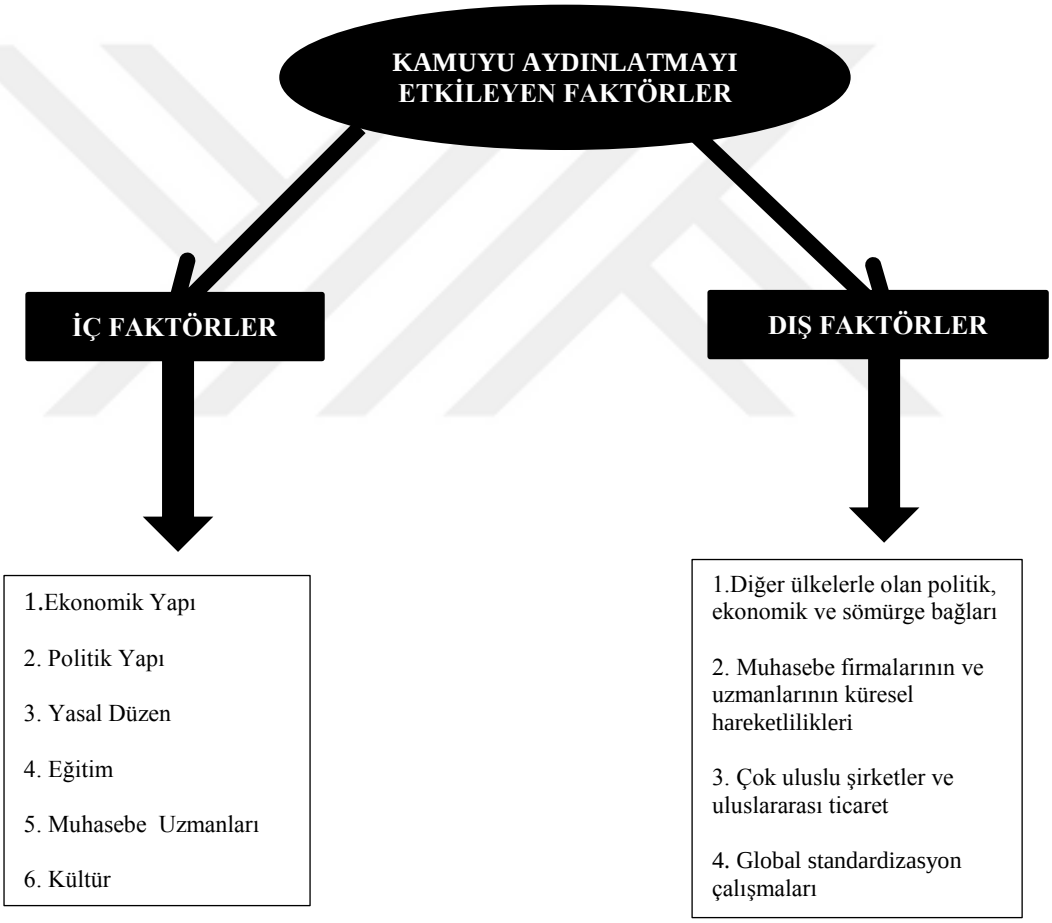
19	Francis, J.R., Khurana, K.I. & Pereira, R.	2003	Global Evidence on Incentive for Voluntary Accounting Disclosure and the Effect on Cost of Capital.	Sektör.
20	Guidry, R.P. & Patten, D.M.	2012	Voluntary Disclosure Theory and Financial Control Variables: An Assessment of Recent Environmental Disclosure Research	
21	Hammami, H.& Hossain, M.	2009	Voluntary Disclosure in the Annual Reports of an Emerging Country: The Case of Qatar.	Firma yaşı, firma büyüklüğü, firma karmaşıklığı, duran varlıklar oranı önemli bulunmuştur.
22	Haniffa, R.M. & Cooke, T.E.	2002	Culture, Corporate Governance and Disclosure in Malaysian Corporations	Aile mensubu üye oranı, icracı olmayan yönetim kurulu başkanı, firma büyüklüğü, karlılık, ortaklık yapısı, sektör, yabancı yatırımcı önemli bulunmuştur.
23	Harrison, J.R. & Li, J.	2008	National Culture and the Composition and Leadership Structure of Boads of Directors	
24	Hassan, S. & Christopher, T.	2005	Culture and Corporate Governance Statement Disclosure	
25	Hope, O.K.	2003	Firm Level Disclosures and the Relative Roles of Culture and Legal Origin	Kültür açıklama düzeyi için önemli bir faktör olarak bulunmuştur.
26	Khodadadi, V., Khazami, S.& Aflatooni, A.		The Effect of Corporate Governance Structure on the Extent of Voluntary Disclosure in Iran	Firma büyüklüğü, denetçi tipi, kurumsal yatırımcı.
27	Labelle, R.	2002	The Statement of Corporate Governance Practices: A Voluntary Disclosure and Corporate Governance Perspective.	Firma büyüklüğü ile açıklama düzeyi arasında pozitif ilişki.
28	Lim, S., Matolcsy, Z.& Chow,D.	2004	The Association Between Board Composition and Different Types of Voluntary Disclosures.	Yönetim kurulu yapısı.
29	Liu,Y. Valenti, A. & Chen Y	2016	"Corporate governance and information transparency in Taiwan's public firms: The moderating effect of family ownership	Yönetim kurulu bağımsızlığının gönüllü açıklama düzeyine (pozitif)önemli etkisi vardır

30	Meek, G.K., Roberts, C.B.&Gray. S.J.	1995	Factors Influencing Voluntary Annual Report Disclosures by US, UK and Continental European Multinational Corporations.	Firma büyüklüğü, kültür (ülke), sektör ve borsada işlem görme önemli bulunmuştur.
31	Morris, R.D. & Gray, S.J.	2010	Factors Influencing Corporate Disclosures in the Asian Region: The Significance of Country and Firm-Level Differences	Hukuk sistemi, kültür, firma yapısı (karmaşıklık), borçluluk, karlılık, bağımsız yönetim kurulu üye oranı ve yabancı borsalarda işlem görme.
32	Muhamad, R., Shaimi, S., Yahya, Yazkhiruni & Mahzan, N.	2009	Disclosure Quality on Governance Issues in Annual Reports of Malaysian PLCs	
33	Murcia, F. & Santos, A.	2010	Determinants of Voluntary Disclosure in Brazil	Sektör, ortaklık yapısı, karlılık, borçluluk, bağımsız denetim firması.
34	Nalikka, A.	2009	Impact of Gender Diversity on Voluntary Disclosure in Annual Reports	Kadın CFO, borçluluk oranı, firma büyüklüğü, sektör ve likidite durumu ile önemli ilişki.
35	Nasir, N.M.& Abdullah, S.N.	2004	Voluntary Disclosure and Corporate Governance among Financially Distressed Firms in Malaysia	Yönetim kurulu bağımsızlığı, ortaklık yapısı önemli
36	Palmer, P.D.		The Impact Of Adopting Aifrs In Australia: The Extent And Quality Of Disclosures, And Their Relationship To Corporate Characteristics	Firma büyüklüğü, karlılık, borçluluk ve denetim firması ile pozitif ilişki; endüstri ile ilişki yok.
37	Panbunyuen, P.& Zhou, M.M.	2008	The Association Between Board Composition and Different Types of Voluntary Disclosure-AQuantitative Study of Chineese and Swedish Listed Companies.	Borçluluk oranı ile negatif önemli ilişki.
38	Stanga, K.G.	1976	Disclosure in Published Annual Reports	Sektör ile açıklama düzeyi arasında pozitif ilişki.
39	Stefanescu, C.A.	2013	How Do Board of Directors Affect Corporate Governance Disclosure? The Case of Banking System.	İcracı olmayan yönetim kurulu sayısı, eğitim seviyesi, iş tecrübesi ve düzenli toplantı katılımı.
40	Tian, Y. & Chen, J.	2009	Concept of Voluntary Information Disclosure and a Review of Relevant Studies	Gönüllü Açıklama ile ilgili literatür çalışması

41	Wang, L.	2007	Corporate Characteristics that Influence Financial Disclosure of Chinese Listed Companies	
42	Wong, K.S. & Ho,S. S.M.	2001	A Study of the Relationship Between Corporate Governance Structures and the Extent of Voluntary Disclosure	Firma büyüklüğü, Denetim komitesinin varlığı, aile üye sayısı ve sektör önemli bulunmuştur.
43	Yuen, D.C.Y., Liu, M., Zhang, X. & Lu, C. (2009)	2009	Case Study of Voluntary Disclosure by Chinese Enterprises.	Ortaklık yapısı, denetim komitesini varlığı, firma büyüklüğü ve borçluluk gönüllü açıklamayı önemli olarak etkileyen faktörlerdir.
44	Fathi, J.	2013	The Determinants of the Quality of Information Disclosed by French Listed Companies	Yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu toplantılarına katılım, bağımsız denetim firması, birden fazla borsada işlem görme.
45	Zalan, M. K., Fard, H. V., et al	2013	"A study on the effect of voluntary disclosure quality on independent auditors' acceptable opinion of listed companies in Tehran stock exchange	Gönüllü açıklama ile bağımsız denetim firması arasında ilişki yok; firma büyüklüğü ve yönetim kurulunun bağımsızlığı arasında pozitif ilişki.
46	Uyar, A., Kılıç, M., Bayyurt, N.	2013	Association Between Firm Characteristics and Voluntary Disclosure: Evidence From Turkish Lİsted Companies	Firma büyüklüğü, bağımsız denetim firması, bağımsız yönetim kurulu üye oranı, ortaklık yapısı ile pozitif önemli ilişki, borçluluk ile negatif önemli ilişki.
47	Chen, S., Chen, X., Cheng, Q.	2007	Do Family Firms Provide More or Less Voluntary Disclosure?	Aile şirketlerinin gönüllü açıklama eğilimleri azdır.
48	Arcay, R.B, Vazquez, F.M	2005	Corporate Characteristics, Governance Rules and the Extent of Voluntary Disclosure in Spain	Bağımsız üye oranı, denetim komitesi, firma büyüklüğü, başka borsalarda işlem görme ve sektör.
49	Makhija, A.K, Patton, J.M	2004	The Impact of Firm Ownership Structure on Voluntary Disclosure; Empirical Evidencefrom Czech Annual Reports	Ortaklık yapısı.

4.3. Gönüllü Açıklamayı Etkileyen Faktörler

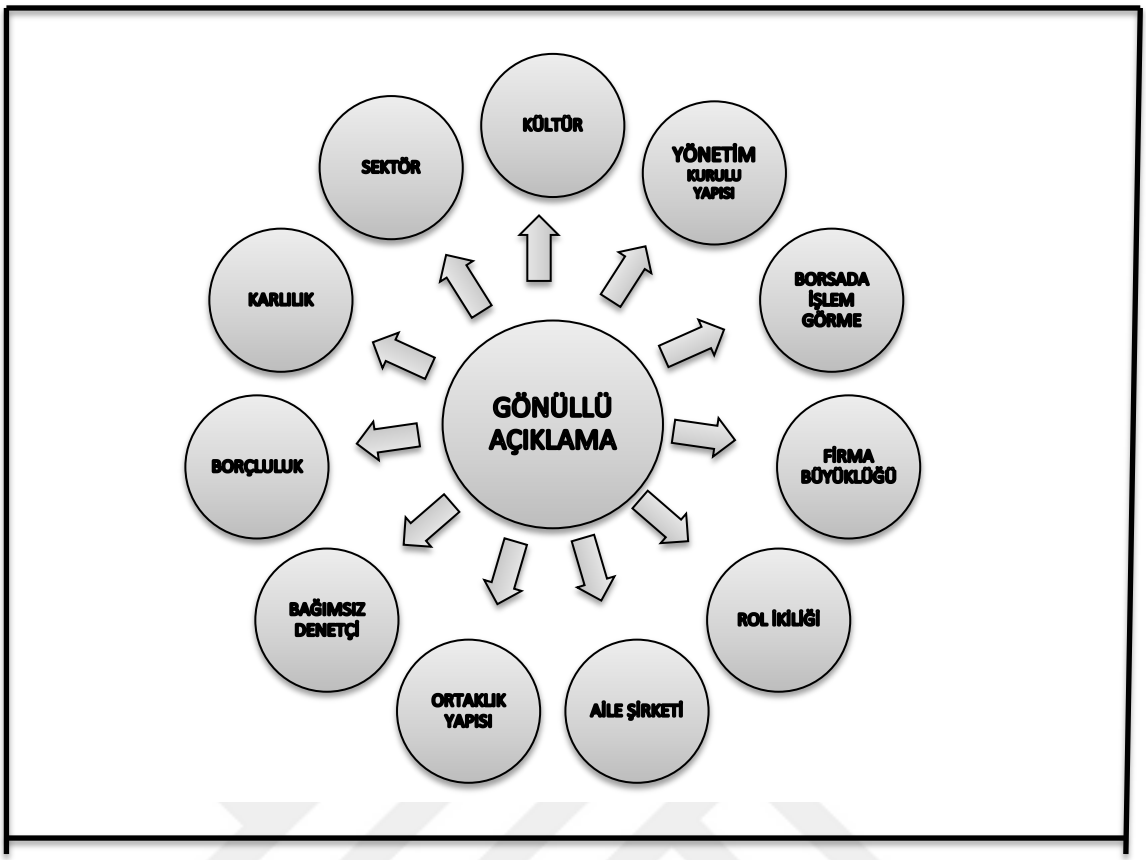
Açıklama olgusunun temelinde yöneticileri ve firmaları etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin en önemlileri arasında ekonomik yapı, sermaye piyasaları, muhasebe uygulamaları ve yasal düzenlemeler, kültür vb. sayılabilir. Cook ve Wallace (1990) bunu çevresel belirleme teorisinin (environmental determinism theory) bir parçası olarak tanımlamaktadır. Çevresel belirleme teorisine göre kamuyu aydınlatmayı etkileyen faktörler iç ve dış çevresel faktörler olarak sınıflandırılmaktadır (Çürük,2001,s.20). Çürük (2001) iç ve dış çevresel faktörleri şekil 6'daki gibi belirtmektedir.

Şekil 6. Kamuyu aydınlatmayı etkileyen faktörler

Kaynak: Çürük,T. "An Analysis of Factors Influencing Accounting Disclosure In Turkey", İMKB, İstanbul, Ocak-2001, s. 20

Literatür çalışmalarında kullanılan ve tespit edilen değişkenler dikkate alındığında gönüllü açıklamayı etkileyen en önemli faktörler şekil 7'de gösterilmektedir.

Şekil 7. Gönüllü açıklamayı etkileyen faktörler

Kaynak: Literatür çalışmaları dikkate alınarak uyarlanmıştır

4.4. Gönüllü Açıklamanın Faydaları

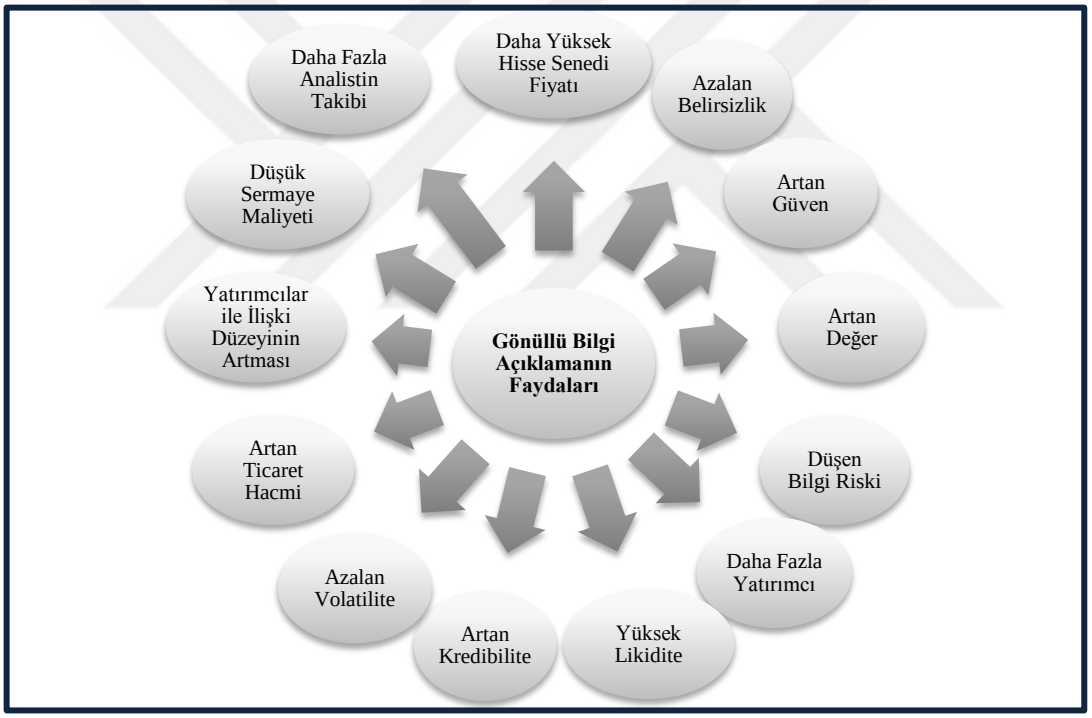
Kamuyu gönüllü aydınlatmanın firmalara ve piyasaya açıklanan bilgilerin kullanıcılarına faydaları olduğu kadar birtakım maliyetleri de vardır. Bu nedenle firmaların gönüllü kamuyu aydınlatma kararları ve aydınlatma derecesi bu faktörlerden doğrudan etkilenir. İyi bir aydınlatma politikası ortaya çıkaracağı masraflardan daha ağır basacak savunulabilir yararlar sağlamalıdır. Eğer firmanın rapor edilen performansı piyasa beklentilerine yakınsa, gönüllü açıklamaların yararları masraflarını aşmaz, ancak firma beklentilerin çok altında kalıyor veya çok üstüne çıkıyorsa, gönüllü açıklamaların yararları masraflarını aşabilir (Ertugay, 2006).

Bu analizde en önemli sorun, rekabetçi açıdan zararlı bilgi ya da faydaların yatırımcılara, şirketlere ve bir başka faydalı bilginin ekonomisine açıklanmasının maliyeti gibi gelişmiş gönüllü aydınlatmaların da maliyet ve faydalarının pek çoğunun ölçümünün imkansız oluşudur. Bu nedenle, firmalar tarafından fayda-maliyet kararları mümkün olduğunca dikkatli alınmalıdır (Ertugay, 2006).

Firmalar sağlıklı bir rekabet ortamı için gönüllü açıklamayı fırsat olarak görmektedirler. Açıklama düzeyi ne kadar fazla ise firmaların karşı karşıya kalacakları bilgi riski o kadar az olacaktır. Daha az bilgi riski ise firma değerini artıran bir unsurdur (Madhani, 2009).

Şeffaflık ve gönüllü açıklama yatırımcıları korumaya yönelik iki önemli mihenk taşıdır. Gönüllü açıklama ve şeffaflığın gerektiği şekilde kullanılması yatırımcılar üzerinde güven etkisi yaratmaktadır.

Açıklanan bilgiler, şirketle ilgili menfaat sahipleri için bilgi edinmenin en önemli kaynağıdır. Yatırımcıların en doğru kararı vemek için zamanında, uygun, kullanışlı, karşılaştırılabilir, anlaşılabilir, tutarlı güvenilir ve eksiksiz bilgiye ihtiyaçları vardır (Madhani, 2009; Al-Jabali&Bni Ata, 2014).

Şekil 8. Gönüllü bilgi açıklamanın faydaları

Kaynak: Literatür çalışmalarından uyarlamıştır.

Çalışmanın buraya kadar olan bölümlerinde teorik bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki bölümleri ise araştırmaya ilişkindir.

BÖLÜM V

KÜLTÜR VE KURUMSAL YÖNETİMİN FİRMALARIN GÖNÜLLÜ BİLGİ AÇIKLAMA DÜZEYİNE ETKİSİ

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmanın amacı, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik karakteristiklerinin, firmaların gönüllü bilgi açıklama düzeyi üzerindeki etkilerinin saptanmasıdır. Hofstede-Gray modeli çerçevesinde inşa edilen çalışmada, oluşturulan bilgi formunun BIST Yıldız Pazar ve Ana Pazarda işlem gören finans dışı şirketlerin 2016 yılına ait faaliyet raporlarının okunarak puanlanması neticesinde hesaplanan başta gönüllü açıklama endeksi olmak üzere, zorunlu açıklama endeksi ve toplam açıklama endeksleri çoklu regresyon modeli kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmanın hipotezlerine, verilerin toplanma sürecine, bilgi formunun oluşturulması sürecine ve çalışmanın bağımlı değişkenleri olan endekslerin hesaplanması ile yapılan analizlere yer verilmiştir.

5.1. Çalışmanın Hipotezleri

Hofstede-Gray modeline göre Türkiye şeffaflığın az olduğu bir ülkedir. Buna paralel olarak düşük şeffaflık seviyesi ya da yüksek gizlilik seviyesinde bir toplum olarak gönüllü açıklama düzeyinin düşük olması beklenmektedir.

Şekil 9'da Hofstede-Gray modeline göre Türkiye'nin durumu özetlenmektedir. **Buna göre Türkiye, güç aralığının fazla, belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek, kollektivist ve dişil bir toplum olarak yüksek gizliliğin ağır bastığı bir toplumdur.** Bu durumda ise Türkiye'deki firmaların gönüllü bilgi açıklama düzeylerinin düşük olması beklenmektedir.

Hofstedenin Kültürel Boyutları	Türkiye'nin Düzeyi	Gray-Muhasebe Değerleri (Şeffaflık)	Gray-Muhasebe Uygulaması (Açıklama)
Güç Aralığı	Fazla		
Toplumsal Cinsiyet	Dişil		
Belirsizlikten Kaçınma	Yüksek	YÜKSEK GİZLİLİK	DÜŞÜK AÇIKLAMA
Aidiyet	Düşük		
Zaman	Orta		
Hoşgörü	Orta		

Şekil 9. Hofstede-Gray modeline göre Türkiye'nin durumu

Kaynak: Literatür çalışmalarından uyarlanmıştır.

Gönüllü açıklama ile ilgili çalışmalar genellikle firma büyüklüğü, firma performansı, borsada işlem görme süresi, faaliyette bulunulan sektör, karlılık ve borçluluk oranları gibi firma spesifik değişkenleri temelinde yapılmıştır. Bunların yanısıra yönetim kurulunun büyüklüğü, ikili rol yapısı, bağımsız üye sayısı gibi kurumsal yönetimi ilgilendiren değişkenler de bilgi açıklama düzeyi ile ilgili çalışmalarda kullanılmaktadır.

Diğer taraftan, bir ülkede faaliyet gösteren firmaların kurumsal yönetim uygulamalarında, kültürel değişkenlerinde ve firma spesifik faktörlerinde farklılıklar olması muhtemeldir. Bu nedenle aynı ülkede faaliyet gösteren firmaların açıklama düzeyleri de değişkenlik gösterebilmektedir.

Bu kapsamda, yukarıda belirtilen hususlar ışığında alternatif formda oluşturulan çalışmanın ana hipotezi:

H0 : ***"Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur."*** şeklinde oluşturulmuştur.

Bu çalışmada, açıklanan bilgi düzeyi olarak, gönüllü, zorunlu ve toplam olmak üzere üç farklı bilgi açıklama düzeyi tespit edilmiş olduğundan, çalışmanın kurumsal yönetim değişkenleri, kültür değişkenleri ve firma spesifik faktörlerden etkilenmelerine ilişkin alt hipotezleri ise öncelikle gönüllü bilgi açıklama düzeyi olmak üzere aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

Gönüllü bilgi açıklama düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik oluşturulan alt hipotezler;

H01: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin gönüllü bilgi açıklama düzeyine ***önemli bir*** *etkisi yoktur.*

*H011: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H012: "Kültür değişkenlerinin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H013: "Firma spesifik faktörlerin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Zorunlu bilgi açıklama düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik oluşturulan alt hipotezler;

*H02: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H021: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H022: "Kültür değişkenlerinin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023: "Firma spesifik faktörlerin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Toplam bilgi açıklama düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik oluşturulan alt hipotezler;

*H03: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H031: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H032: "Kültür değişkenlerinin, toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033: "Firma spesifik faktörlerin, toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

şeklinde oluşturulmuştur.

Literatür taraması sonucunda belirlenen kurumsal yönetim, kültür ve firma spesifik faktörlere ilişkin hipotezler ise öncelikle ilgili literatür çalışmalarına değinilmek suretiyle aşağıdaki bölümlerde oluşturulmuştur.[5]

[5] Literatür çalışması her üç açıklama düzeyi için kullanıldığından değişkene ilişkin hipotezler birarada verilmiştir.

5.1.1. Kurumsal Yönetim Değişkenlerine Ait Hipotezler

Yönetim kurulundaki üye sayısı bilgi açıklama düzeyini etkileyen önemli faktörlerdendir. Jensen&Meckling'e (1976) göre en fazla 7-8 üyeden oluşan yönetim kurulları küçük ölçekli yönetim kurulu olarak değerlendirilir. Küçük yönetim kurulları daha kontrol edilebilirler ve karar alma mekanizması daha hızlı çalışır (Arcay&Vasquez, 2005). Zhou&Panbunyuen (2008) yönetim kurulu üye sayısının az olmasının daha etkin ve aktif bir yapı sağlayacağını, büyük sayıda yönetim kurulu üyesine sahip şirketlerin izleme ve kontrol verimliliklerinin azalacağını belirtmektedir. Diğer taraftan, Akhtaruddin, Hossain & Yao (2009) büyük yönetim kurulunun bilgi asimetrisini azaltacağını belirterek üye sayısının fazla olmasının bilgi açıklama düzeyini artıracağını ileri sürmüşlerdir. Büyük yönetim kurulları küçük kurullara göre daha güçlüdürler ve bu durum firma etkinliği için önemlidir. Ayrıca güçlü büyük yönetim kurulları firmanın ilişkide bulunduğu çevre ile bağlarını da güçlü kılacaktır (Bhuiyan&Biswas, 2007). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

$H011$: Yönetim Kurulu üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine ***önemli bir*** *etkisi yoktur.*

$H021$: Yönetim Kurulu üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine ***önemli bir*** *etkisi yoktur.*

$H031$: Yönetim Kurulu üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine ***önemli bir*** *etkisi yoktur.*

Kurumsal açıklama düzeyi ile ilgili olarak yönetim kurulunun oluşumu önemli bir değişkendir. Jensen ve Meckling'e göre (1976) icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin varlığı yöneticilerin faaliyetlerinin izlenmesi ve kontrol edilmesi açısından önem taşımaktadır. Bir başka ifadeyle, icracı olmayan üyeler yönetim kurulunun etkinliğini ve verimliliğini sağlamada kontrol ve denge mekanizması sağlaması yönünden önemlidir (Haniffa&Cooke, 2002). Eng ve Mak'a (2003) göre bağımsız yönetim kurulu üyelerinin varlığı ile açıklama düzeyi arasında pozitif ilişki vardır. Yüksek sayıda bağımsız üyenin varlığı faaliyetlerin daha sağlıklı bir şekilde izlenmesini sağlamanın yanısıra yöneticilerin oportünist davranışlarını da sınırlandırmaktadır. Bağımsız üyelerin tecrübeleri, bağlantıları ve prestijleri bilgi açıklama düzeyine etki eden önemli faktörlerdir (Stefanescu, 2013). Bu çerçevede yönetim kurulunda icracı olmayan üyelerin ağırlıkta olması ve bağımsız üyelerin varlığı açıklama düzeyinin

yönetimi konusunda da itici bir güç sağlayacak ve icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin ağırlıkta olduğu ve bağımsız üye sayısının fazla olduğu şirketlerin bilgi açıklama düzeyleri daha yüksek olacaktır (Ho&Wong, 2001; Stefanescu, 2013, Labelle, 2002; Arcay&Vasquez, 2005; Donnely&Mulcahy, 2008; Barako&Brown, 2008; Apostolou&Nanopoulos, 2009). Bağımsız üyelerin bilgi açıklama istekleri daha fazla olduğundan hissedarlar, paydaşlar ve yöneticiler arasındaki bilgi asimetrisi daha az olacaktır (Lim, Matolcsy&Chow, 2004). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_2$: İcracı yönetim kurulu üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_2$: İcracı yönetim kurulu üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_2$: İcracı yönetim kurulu üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H011_3$: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_3$: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_3$: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yönetim kurullarında kadınların varlığı yönetim kurulundaki çeşitlilik başlığı altında çalışmalara konu olmuştur (Menteş, 2011). Yönetim kurulundaki çeşitliliğin daha etkin problem çözme, kurumsal liderliğin verimliliği ve etkinliği, yaratıcılık ve yenilikler gibi hususlar konusunda önemli olduğu iddia edilmektedir (Menteş, 2011; Francoeur, Labelle&Desgagne, 2007). Bunlara ilaveten karar alma süreci ve finansal performans konularında da çeşitliliğin etkili olduğu ifade edilmektedir. Nalikka (2009) ve Barako&Brown (2008) çalışmalarında cinsiyet farklılığının gönüllü açıklama düzeyini olumlu etkilediğini belirtmektedir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_4$: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_4$: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

$H031_4$: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine

***önemli bir** etkisi yoktur.*

Özellikle küresel ticaretin gelişmesiyle firmaların yabancı şirketlerle olan ilişkileri de gelişmekte, firma evlilikleri artmaktadır. Bunun sonucunda firmaların yönetim kurullarında yabancı üye sayısı da artmaktadır. Yönetim kurullarındaki çeşitlilik piyasaları daha iyi anlamada önemli bir rol oynamakta, ayrıca yaratıcılığı ve yenilikçiliği artırmakta, problemlere daha etkin çözüm yolları bulmakta, kurumsal liderliğin etkinliğini artırırken daha verimli ve sağlıklı ilişkilerin oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Carter, Simkins&Simpson, 2003). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_5$: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_5$: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_5$: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Şirketlerin bilgi açıklama düzeyi ile ilgili önemli bir değişken de yönetim kurulundaki aile üyesi sayısıdır. Yapılan çalışmalarda yönetim kurulunda aile üyelerinin ağırlıkta olan firmaların kamuyu aydınlatma isteklerinin fazla olmadığını ortaya koymaktadır (Haniffa&Cooke,2002;Ho&Wong,2001). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_6$: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_6$: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_6$: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Kurumsal yönetimin ilgilendiği önemli konulardan bir tanesi de yönetim kurulu başkanlığı ile CEO'luk görevlerinin farklı kişilerde bulunmasıdır. Bu yapı literatürde ikili liderlik yapısı olarak adlandırılmaktadır (Barako, 2007). Daha etkin ve bağımsız bir kurumsal yönetim sistemi için yönetim kurulu başkanı ile CEO'nun (veya genel müdür) görevleri ayrı olmalıdır (Haniffa&Cooke, 2002; Ho&Wong, 2001; Labelle, 2002; Arcay&Vasquez, 2005; Donnely&Mulcahy, 2008; Mintz, 2005). Khodadadi, Khazami ve Aflatooni (2010) çalışmalarında, etkin bir kurumsal yönetim uygulaması için gücün yönetim kurulu üyeleri arasında dengeli bir şekilde dağılmasının önemli olduğunu, bunu

sağlamanın en sağlıklı yöntemlerinden birinin de yönetim kurulu başkanı ile CEO (veya Genel Müdür) rollerinin ayrıştırılması olduğunu belirtmektedir. Apostolou&Nanopoulos (2009) ise baskın kişilik olarak tanımladıkları yönetim kurulu başkanlığı ve CEO'luk görevinin aynı kişide toplanmasının bilgi açıklama düzeyini olumsuz etkileyeceğini belirtmektedir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_{7}$: İkili rol üstlenilmesinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_{7}$: İkili rol üstlenilmesinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_{7}$: İkili rol üstlenilmesinin toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yunanistan borsasına kayıtlı şirketlere yönelik çalışmalarında Apostolou&Nanopoulos (2009) kurumsal yönetim notu olan şirketlerin bilgi açıklama isteklerinin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Türkiye'de, şirketlerin kurumsal yönetim uygulamalarını teşvik etmek amacıyla, BIST tarafından, 31.08.2007 tarihinden itibaren Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE) hesaplanmaktadır. KYE, payları BIST pazarlarında (Yakın İzleme Pazarı ve C ve D listeleri hariç) işlem gören ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum notu 10 üzerinden en az 7, her bir ana başlık itibarıyla 10 üzerinden en az 6,5 olan şirketlerin fiyat ve getiri performansının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuştur. KYE hesaplanması ile firmaların yatırımcıları ile sağlıklı bir iletişim kurmalarına yardımcı olmak, yatırımcıların daha doğru karar alabilmelerine katkıda bulunmak, taraflar arasında güven duygusunun sağlanması vb. amaçlanmaktadır. Bu kapsamda KYE'ne tabi olan şirketlerin bilgi açıklama düzeylerinin daha yüksek olması beklenebilir. Uyar, Kılıç ve Bayyurt'da (2013) bu görüştedir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_{8}$: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_{8}$: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_{8}$: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi (BSE) 4 Kasım 2014 tarihinden itibaren hesaplanmaya ve yayınlanmaya başlanmıştır. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi ile

şirketlerin rekabet avantajı ve finansman olanakları sağlamaları, şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeylerinin artması, bilinirlikleri ve itibarlarının artması beklenmektedir. Diğer taraftan BSE ile yatırımcıların daha sağlıklı ve güvenilir karar almaları beklenmektedir. Bu kapsamda hipotezlerimiz aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H011_9$: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H021_9$: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H031_9$: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

5.1.2. Kültür Değişkenlerine Ait Hipotezler

Gray'in geliştirdiği muhasebe değerleri ile Hofstede'nin kültürel boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde Gray'in gizlilik değeri ile Hofstede'nin belirsizlikten kaçınma boyutu arasında pozitif bir ilişki söz konusudur. (Doupnik&Tsakumis, 2004) Bir diğer ifadeyle bir ülkenin belirsizlikten kaçınma düzeyi ne kadar yüksekse o ülkenin gizlilik puanı da yüksek olacaktır ve bunun sonucunda bilgi açıklama düzeyinin düşük olması beklenmektedir. Türkiye'nin belirsizlikten kaçınma düzeyine ilişkin skoru 85 ile oldukça yüksektir. Bu anlamda Türk firmalarının bilgi açıklama isteğinin düşük olması beklenmektedir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H012_1$: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_1$: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H032_1$: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H012_2$: Genel Müdürün uyruğunun gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_2$: Genel Müdürün uyruğunun zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H032_2$: Genel Müdürün uyruğunun toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yönetim kurulundaki çeşitliliği belirleyen unsurlardan bir tanesi de kuruldaki kadın üyelerin sayısıdır. Çeşitlilik piyasaları daha iyi anlamada önemli bir rol oynamakta, ayrıca yaratıcılığı ve yenilikçiliği artırmakta, problemlere daha etkin çözüm yolları bulmakta, kurumsal liderliğin etkinliğini artırırken daha verimli ve sağlıklı ilişkilerin oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Carter, Simkins&Simpson, 2003). Nalikka (2009) ve Menteş (2011) çalışmalarında cinsiyet farklılığının firmalar için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Nalikka (2009) çalışmasında cinsiyet farklılığı ile gönüllü açıklama düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu hipotezini analiz etmiş ve kadın finans müdürü ile gönüllü bilgi açıklama düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Diğer taraftan Francis ve diğerleri (2015) kadın finansal müdürlerin finansal raporlama konusunda erkeklere göre daha tutucu olduklarını belirtmektedir. Görüldüğü gibi, kadın yöneticilerin bilgi açıklama düzeyine etkisi ile ilgili farklı görüşler ortaya konulmuştur. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H012_3$: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_3$: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H032_3$: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H012_4$: Genel Müdürün cinsiyetinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_4$: Genel Müdürün cinsiyetinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H032_4$: Genel Müdürün cinsiyetinin toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Haniffa&Cooke'a göre (2002) yöneticilerin eğitim geçmişi firmaların bilgi açıklama düzeyi ile yakından ilintilidir. Yönetim kurulunda ya da yöneticiler arasında muhasebe ve işletme eğitimi almış kişilerin bulunması firmanın, bilgi açıklama düzeyinin ve sorumluluk bilincinin varlığını göstermek, kurumsal imajını geliştirmek ve kredibilitesini artırmak gibi sebeplerden dolayı daha fazla olmasına sebep olacaktır. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H012_5$: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_5$: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının zorunlu bilgi açıklama düzeyine etkisi **önemli bir** yoktur.*

*$H032_5$: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H012_6$: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H022_6$: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H032_6$: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

5.1.3. Firma Spesifik Değişkenlere Ait Hipotezler

Firma büyüklüğü bilgi açıklama düzeyi ilgili çalışmalarda en çok kullanılan değişkenlerden biridir. Yapılan çalışmalar büyük çoğunlukla firma büyüklüğü ile bilgi açıklama düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır (Ho&Wong, 2001; Eng&Mak, 2003 ; Haniffa&Cooke, 2002; Hope, 2003; Carter, Simkins&Simpson, 2003, Labelle, 2002, Arcay&Vasquez, 2005; Donnely&Mulcahy, 2008; Zarzeski, 1996). Lim, Matolscy&Chow'a (2004) göre büyük firmalar risklere karşı daha duyarlı olduklarından bilgi açıklama istekleri daha yüksektir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_1$: Firmanın aktif büyüklüğünün gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H023_1$: Firmanın aktif büyüklüğünün zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H033_1$: Firmanın aktif büyüklüğünün toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Bilgi açıklama düzeyi ile ilgili önemli ve literatürde geniş yer bulan değişkenlerden bir tanesi de firmaların borçluluk oranıdır (Broberg&Tagesson, 2009; Zhou& Panbunyen, 2008 ; Haniffa&Cooke, 2002; Labelle, 2002). Murcia ve Santos (2010) borçluluk düzeyleri yüksek olan firmaların daha fazla bilgi açıklayacağını belirtmektedir. Benzer şekilde Zarzeski de (1996) borçluluk oranı yüksek olan

firmaların kaynak sağlayıcıları için daha fazla bilgi açıklama isteği içerisinde olacaklarını belirtmiştir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_2$: Borçlanma oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H023_2$: Borçlanma oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine etkisi **önemli bir** yoktur.*

*$H033_2$: Borçlanma oranının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Bilgi açıklama düzeyi ile ilgili önemli değişkenlerden bir tanesi de karlılık oranıdır. Yapılan çalışmalar genellikle karlılık oranı ile bilgi açıklama düzeyi arasında pozitif bir ilişki ortaya koymaktadır (Ho&Wong, 2001; Eng&Mak, 2003, Haniffa&Cooke, 2002; Hope, 2003; Apostolou&Nanopoulos, 2009). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_3$: Karlılık oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H013_3$: Karlılık oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H013_3$: Karlılık oranının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yabancı ortaklık, sahiplik yapısına kültür, risk algısı vb. hususlarda farklılıklara sebep olabilir. Bu durum bilgi asimetrisine ve dolayısıyla yüksek maliyete neden olacaktır. Olumsuz bu durumu ortadan kaldırmak için yabancı ortaklığa sahip firmaların daha çok bilgi açıklaması beklenmektedir (Broberg & Tagesson, 2009). Haniffa ve Cooke (2002) yabancı ortaklık ile bilgi açıklama düzeyi arasında pozitif ilişki olduğu belirtmektedir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_4$: Yabancı ortaklığın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H023_4$: Yabancı ortaklığın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H033_4$: Yabancı ortaklığın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Faaliyet gösterilen sektör bilgi açıklama düzeyi ile ilgili kullanılan bir diğer değişkendir. Francis ve diğerlerine (2003) göre yabancı sermayeye daha fazla ihtiyacı

olan sektörlerin bilgi açıklama istekleri daha yüksektir. Broberg&Tagessen (2009) ve Arcay&Vasquez (2005) ise daha fazla yasal düzenlemeye tabi sektörlerde faaliyet gösteren firmaların bilgi açıklama düzeylerinin yüksek olacağını belirtmektedir. Ho&Wong (2001), Eng&Mak (2003), Haniffa&Cooke (2002), Hope (2003), Carter, Simkins&Simpson (2003) çalışmalarında sektör değişkenini kullanmışlardır. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*H013$_5$: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023$_5$: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033$_5$: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Büyük denetim firmaları imajlarının korunmasına büyük önem verirler. Bu şirketler imajlarının zarar görmesine neden olacağından bilgi riskine karşı daha hassastırlar. Bu nedenle büyük denetim firmalarının bilgi açıklama iştahları daha fazladır (Lim, Matolscy&Chow, 2004; Barako, 2007; Labelle, 2002; Apostolou&Nanopoulos, 2009). Ayrıca büyük denetim firmaları müşterilerini bilgi eksikliği nedeniyle yaşanması muhtemel risklerden ve zararlardan korumak amacıyla daha fazla bilgi açıklamaya yönlendirirler (Murcia&Santos, 2010). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*H013$_6$: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023$_6$: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033$_6$: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Bilgi açıklama düzeyi ile ilgili literatürde yer bulan değişkenlerden bir tanesi de firmanın yaşı ve borsada işlem görme süresidir. Hossain ve Hammami (2009) kuruluş tarihi daha eski olan firmaların genç firmalara göre bilgi açıklama isteklerinin daha fazla olduğunu belirtmektedir. Bunun yanısıra genç firmalar yeni olmaları, markalarının yeterince tanınmaması ve hepsinden önemlisi yaşlı firmalar kadar bilgi arşivleri olmadığından rekabet dezavantajı yaşamaktadırlar (Hossain, 2008). Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*H013$_7$: Borsada işlem görme süresinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023$_7$: Borsada işlem görme süresinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033$_7$: Borsada işlem görme süresinin toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H013$_8$: Kuruluş tarihinin/firma yaşının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023$_8$: Kuruluş tarihinin/firma yaşının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033$_8$: Kuruluş tarihinin/firma yaşının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yıldız Pazar, halka açık piyasa değeri 100.000.000 TL'nin üzerinde olan şirketlerin veya BIST100 kapsamındaki şirketlerin işlem gördükleri pazardır. Ana Pazar ise halka açık piyasa değeri 25.000.000-100.000.000 TL aralığında olan şirketlerin işlem gördüğü pazardır. Pazarların tanımlanmasında en önemli kriterin piyasa değeri olduğu görülmektedir. Bu anlamda firmaların işlem gördükleri Pazar değişkenin aktif büyüklük değişkeni ile benzerlik göstereceği düşünüldüğünden, her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*H013$_9$: İşlem görülen Pazarın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H023$_9$: İşlem görülen Pazarın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*H033$_9$: İşlem görülen Pazarın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Aile şirketlerinde firma sahipliğinin yanısıra şirket yönetimi de genellikle aile üyelerinde bulunmaktadır. Aile üyeleri şirketin ortakları arasında yer alırken aynı zamanda şirketin yönetim kurulunda veya üst yönetiminde görev almaktadır. Aile üyeleri hem bilgiye ihtiyacı olan hem de bilgiyi açıklayacak olan kişiler olacaktır. Bu durum aile şirketlerini kamunun bilgiye olan talebini karşılamada isteksiz kılabilir. Bu nedenle bilgiye hem ihtiyacı olan hem de ihtiyacı olan bilgiyi açıklama durumunda olan kişiler aynı kişiler olacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi kurumsal yönetimin ilgilendiği en önemli konulardan bir tanesi sahiplik ile yönetimin farklı kişilerde olmasının sağlanmasıdır. Aile şirketlerinde bu ayırım yeteri kadar yerleşmediğinden

bilgi açıklama düzeyinin düşük olması beklenmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar aile şirketlerinin bilgi açıklama düzeyinin düşük olduğu ortaya koymaktadır (Ho&Wong, 2001; Apostolou&Nanopoulos, 2009). Hutton'a (2007) göre aile şirketleri bilgi açıklama konusunda şeffaf değildirler Türkiyede aile şirketi sayısının fazla olduğu gözönünde bulundurulduğunda, her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_{10}$: Aile şirketi olmanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H013_{10}$: Aile şirketi olmanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H013_{10}$: Aile şirketi olmanın toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Halka açılma şirketlerin finansman yaratmalarının en etkili yollarından bir tanesidir. Firmaların yeni yatırımcıları çekmek, var olanı ise korumak için kullanacakları temel araçlardan bir tanesi de bilgi akışı olacaktır. Bu nedenle halka açık şirketlerin daha fazla bilgi açıklamaları beklenebilir. Bu kapsamda her bir açıklama düzeyi ile ilgili alt-alt hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

*$H013_{11}$: Halka arz oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H023_{11}$: Halka arz oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

*$H033_{11}$: Halka arz oranının toplam bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur.*

Yukarıda oluşturulan hipotezlerin test edilebilmesi için firmaların açıklamış oldukları bilgi düzeylerinin ölçülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, çalışmada firmaların açıkladıkları bilgi düzeyleri, oluşturulan bilgi formundan hareketle hesaplanan endeksler ile ölçülmüştür.

5.2. Bilgi Formunun Oluşturulması, Verilerin Toplanması ve İndekslerin Hesaplanması

Firma bilgi açıklama düzeyini ölçebilmek için gerekli olan, bilgi formunun oluşturulması, verilerin toplanması ve endekslerin hesaplanması sürecinde sırasıyla aşağıda belirtilen adımlar izlenmiştir.

1. Bu çalışmada öncelikle firmalar tarafından açıklanması muhtemel tüm bilgileri kapsayacak nitelikte "toplam bilgi formu" oluşturulmuştur. Toplam bilgi formunun oluşturulmasında literatürdeki çalışmalardan ve Türkiye'deki yasal düzenlemelerden faydalanılmıştır.[6]
2. Stanga'ya göre (1976), yıllık raporlar firmaların kamuyu bilgilendirme amacıyla kullandıkları önemli iletişim araçlarından biridir. Bu çerçevede çalışmamızda firmaların, çalışmanın yapıldığı tarihte en güncel yıl olan 2016 yılına ait yıllık faaliyet raporları kullanılmıştır. Firmaların web sitelerinden edinilen yıllık faaliyet raporlarının okunması, puanlama işleminin yapılması ve beş ve daha az şirket tarafından cevaplanan soruların bilgi formundan çıkarılması suretiyle 205 sorudan oluşan nihai toplam bilgi formu oluşturulmuştur.
3. Çalışmaya konu olabilecek 298 firmadan, finansal raporlama açısından farklı düzenlemelere tabi olan finansal kuruluşlar (66 firma), farklı bilanço dönemlerine sahip, 2016 yılına ait faaliyet raporu bulunmayan vb firmalar (29 firma) olmak üzere toplam 95 adet firma çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Sonuç olarak, 203 adet firma bu çalışmada örneklem olarak belirlenmiştir.
4. Bu çalışmanın ana temasının gönüllü açıklanan bilgi düzeyi olması nedeniyle, Türkiye'deki yasal düzenlemeler nedeniyle açıklanması zorunlu olan bilgiler, toplam bilgi formundan ayrıştırılmış, bunun sonucunda 205 sorudan oluşan toplam bilgi açıklama formuna ek olarak 139 sorudan müteşekkil gönüllü bilgi açıklama formu ve 66 sorudan meydana gelen zorunlu bilgi açıklama formu olmak üzere iki yeni bilgi formu oluşturulmuştur.
5. Çalışmada 77 adet BIST Yıldız Pazar ve 126 tane Ana Pazar şirketinin 2016 yılına ait faaliyet raporu okunmuş ve oluşturulan bilgi formları puanlanmıştır. Puanlamada sorulara tam olarak cevap verilmişse 1, eksik cevap verilmişse 0,5 ve hiç cevap verilmemişse 0 puan verilmiştir. Bilgi formunda yer aldığı halde firmaya uygun olmayan maddeler ise değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır (Çürük, T, 2001).

Puanlama yapıldıktan sonra Excel ve SPSS programları kullanılarak Açıklama İndeksleri (Gönüllü, Zorunlu, Toplam) hesaplanmıştır. İndekslerin hesaplanmasında

[6] 28 Ağustos 2012 tarih, 28395 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik; 3 Ocak 2014 tarih, 28871 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kurumsal Yönetim Tebliği ve eki Kurumsal Yönetim İlkeleri; 13 Haziran 2013 tarih, 28676 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği.

kullanılan formüller ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

$$GAIs = \frac{\sum_{k=1}^{ns} Xis}{ns}$$

GAIS= Gönüllü Açıklama Indeks Skoru
ns= Alınabilecek maksimum skor
Xis= 1 eğer madde tam açıklanmışsa
0,5 eğer madde eksik açıklanmışsa
0 eğer madde açıklanmamışsa
Alınabilecek maksimum skor ≤139

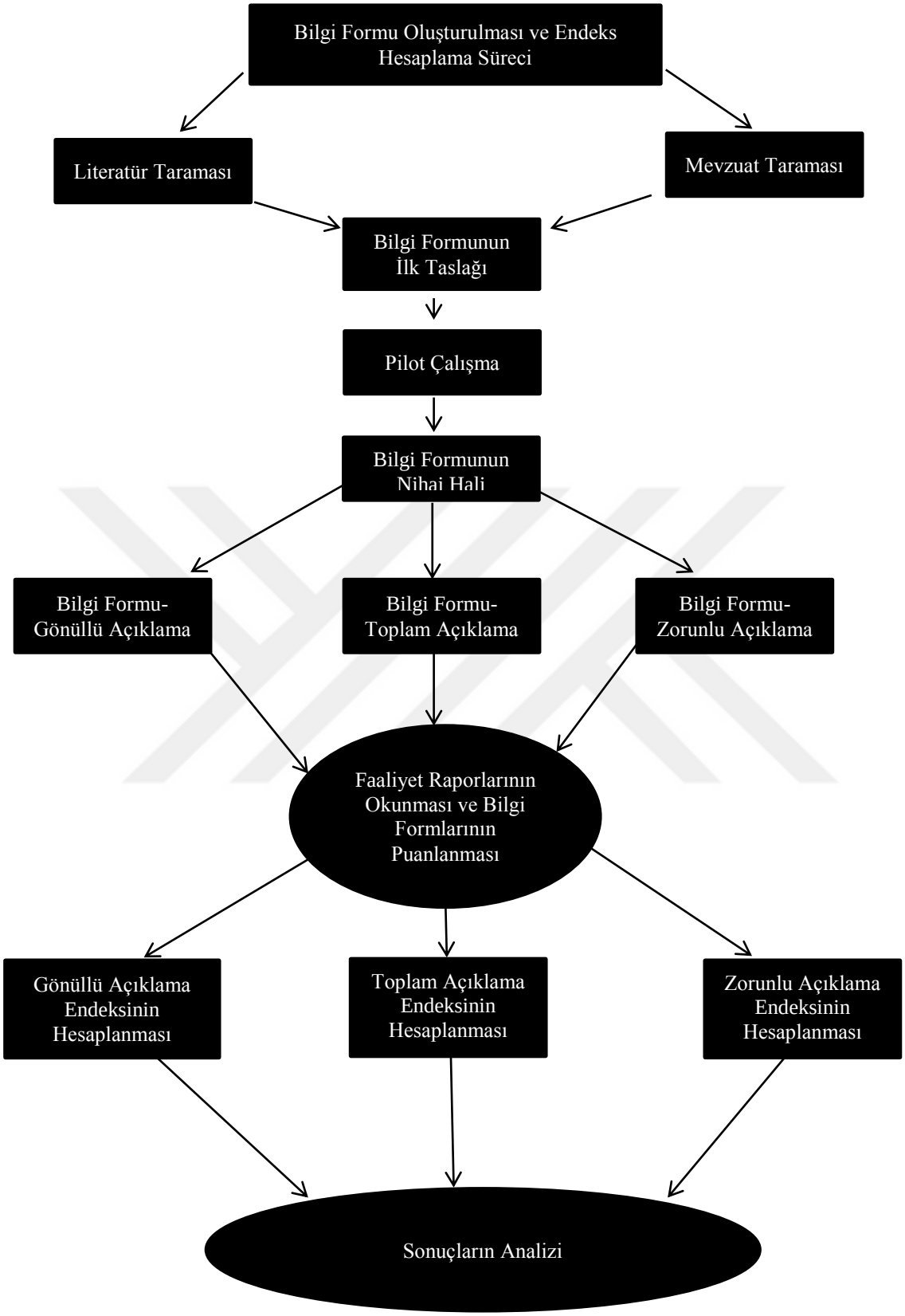
$$ZAIs = \frac{\sum_{k=1}^{ns} Xis}{ns}$$

ZAIS= Zorunlu Açıklama Indeks Skoru
ns= Alınabilecek maksimum skor
Xis= 1 eğer madde tam açıklanmışsa
0,5 eğer madde eksik açıklanmışsa
0 eğer madde açıklanmamışsa
Alınabilecek maksimum skor ≤ 66

$$TAIs = \frac{\sum_{k=1}^{ns} Xis}{ns}$$

TAIS=Toplam Açıklama Indeks Skoru
ns= Alınabilecek maksimum skor
Xis= 1 eğer madde tam açıklanmışsa
0,5 eğer madde eksik açıklanmışsa
0 eğer madde açıklanmamışsa
Alınabilecek maksimum skor ≤ 205

Bilgi formunun oluşturulması, verilerin toplanması ve endekslerin hesaplanması süreci şekil 10'da gösterilmiştir.

Şekil 10. Bilgi formunun oluşturulması, verilerin toplanması ve endekslerin hesaplanması süreci

5.3. Verilerin Analizi

Çalışmada verilerin analizi SPSS (V.23) programı kullanılarak yapılmıştır. Değişkenlere ilişkin olarak, öncelikle dağılım tabloları oluşturulmuştur. Değişkenlere ayrıca gruplar arasındaki ortalama farklarının anlamlılığını ölçmek amacıyla anlamlılık testleri (t-testi ve ANOVA testleri), dağılımları ölçmek amacıyla da normallik testleri uygulanmıştır (basıklık-çarpıklık). Son olarak kurumsal yönetim, kültür ve firma spesifik faktörlerinin etkilerini tespit etmek amacıyla çoklu (doğrusal) regresyon analizi kullanılmıştır.

5.3.1. Anlamlılık ve Normallik Testleri

Varyans analizi yada anlamlılık testleri, varyanslar arasında karşılaştırma yapılabilmesine imkan veren ve iki ya da daha fazla gruba ait ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ile ilgili hipotezleri belirlemek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Karagöz, 2016). İki grubun ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi eğer ikiden fazla grubun ortalamaları karşılaştırılacak ise F Testi diğer bir ismiyle Varyans Analizi (ANOVA, Analysis Of Variance) uygulanır.

Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarına bakılarak normallik konusunda değerlendirme yapılabilir. Genelde, çarpıklık ve basıklık katsayıları kendi standart sapma rakamlarına bölünür ve elde edilen sonuç -1.96 ile +1.96 aralığında ise dağılımın normal olduğu sonucuna varılır. Bununla birlikte, normallik için farklı değerler de söz konusu olmaktadır. Örneğin, Karaalioğlu (2015), normallik değerlerinin +3 ile -3 arasında olabileceğini de belirtmektedir. Dağılımın normal olup olmadığına ilişkin bir sonuca varmak için bakılacak değerlerden ikisi mean ve medyan değerleridir. Her iki değer arasındaki fark ne kadar azsa dağılımın çarpıklığı o derece azalmaktadır (Karaalioğlu,2015).

5.3.2. Regresyon Analizi

Regresyon analizi, sosyal ve davranışsal bilimlerde oldukça yaygın olarak kullanılan bir istatistiksel yöntemdir. Regresyon analizi, aralarında ilişki olan iki veya daha fazla değişkenden birinin bağımlı diğerlerinin ise bağımsız değişken olduğu değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanması sürecini matematiksel bir eşitlik ile anlatır (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü,2017). Regresyon analizine konu olan bağımsız değişken(ler)in bağımlı değişken ile birlikte ele alındığı model regresyon modeli olarak

ifade edilebilir. Regresyon modelinde bir bağımsız değişken yer aldığında söz konusu analiz basit doğrusal (lineer) regresyon analizi olarak isimlendirilirken, iki veya daha fazla sayıda bağımsız değişkenin yer aldığı durumda ise çoklu (multiple) doğrusal regresyon analizi olarak isimlendirilmektedir (Doğan ve Yılmaz, 2017).

Çoklu doğrusal regresyon analizi, tahmin ve açıklama amacıyla birçok araştırmada kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Çoklu doğrusal regresyon modelinde, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende açıkladığı toplam varyans miktarı hakkında bilgi sahibi olunabildiği gibi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende açıkladıkları varyans büyüklükleri de karşılaştırılabilmektedir (Doğan ve Yılmaz, 2017).

Çoklu doğrusal regresyon modelinde yer alan bağımsız değişkenler arası ilişki katsayısının bir diğer deyişle paylaşılan ortak varyansın belirli bir düzeyin üzerinde olması, çoklu doğrusal regresyon analizinde çoklu-bağıntı sorununu oluşturmaktadır. Çoklu bağıntı şüphesi için birçok yazar tarafından ileri sürülmekte olan değerin 0.90 olduğu bilinmektedir. Bir diğer deyişle bağımsız değişkenler arası 0.90 ve üzeri korelasyon olursa çoklu-bağıntı şüphesi oluşmaktadır. Çoklu bağıntı şüphesi regresyon analizi çıktılarından VIF değeri aracılığıyla tespit edilmektedir. VIF değeri 1/tolerance değeri şeklinde hesaplanmaktadır. Çoklu doğrusal regresyon modelinde yer alan her bir bağımsız değişkenin bir tolerance değeri bulunmaktadır. Tolerance değeri, ilgili bağımsız değişkenin varyansının diğer bağımsız değişkenler tarafından açıklanamayan kısmını ifade etmektedir. Çoklu doğrusal regresyon analizinde her bir bağımsız değişkenin en az %10 düzeyinde özgün varyansının olması gerektiği, böylece tolerance değerinin en az %10 olması gerektiği ve VIF değerinin de en fazla 10 olması gerektiği ileri sürülmektedir. Bir diğer deyişle VIF değerinin 10 olması bir anlamda çoklu-bağıntı şüphesi için sınır bir değerdir (Doğan ve Yılmaz, 2017).

Çoklu doğrusal regresyon analizi için ayrıca oto-korelasyon (auto-correlation) yani bağımsız değişkenlerin hata terimleri arası korelasyon olmaması koşulu sağlanmalıdır. Regresyon modelinde oto-korelasyon şüphesinin olup olmadığı, Durbin-Watson analizi ile sınanır. Durbin-Watson değeri, 0 ile 4 arası değer almakta ve 2 değeri aldığında bağımsız değişkenlerin hata terimleri arası korelasyon olmadığını göstermektedir. Durbin-Watson değeri 2'den küçük olursa bağımsız değişkenlerin hata terimleri arası pozitif korelasyon olduğu, 2'den büyük olursa bağımsız değişkenlerin hata terimleri arası negatif korelasyon olduğu anlaşılmaktadır (Doğan ve Yılmaz, 2017).

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın hipotezlerine, verilerin toplanma sürecine, bilgi formunun oluşturulması sürecine, endekslerin hesaplanmasına ve yapılan

analizlere detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bir başka ifadeyle çalışmanın beşinci bölümünde çalışmanın metodolojisi anlatılmıştır. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, beşinci bölümünde ayrıntılı olarak incelenen metodoloji kapsamında gönüllü bilgi açıklama düzeyi ile ilgili bulgulara yer verilecektir.

BÖLÜM VI

GÖNÜLLÜ AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

Kurumsal yönetim uygulamaları, kültürel değişkenler ve firma spesifik faktörler arasındaki farklılıklar, aynı ülkede faaliyet gösteren firmaların açıklama düzeylerinin değişik seviyelerde olmasını etkileyen önemli unsurlardır.

Türkiye'deki firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeyini etkileyen, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik karakteristikleri tespit etmek amacı doğrultusunda, çalışmanın bu bölümünde gönüllü açıklama düzeyi ile ilgili yapılan test ve analizlerin bulguları, analize tabi tutulan firmaların demografik yapısı, normallik testleri, anlamlılık testleri ve çoklu regresyon testi sıralamasıyla ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır.

6.1. Demografik Yapı

Bu bölümde, analize tabi tutulan firmaların;

1. Yönetim kurulu başkanının genel müdürlük görevini de üstlenip üstlenmediği,
2. Yönetim kurulu üye sayısı,
3. İcracı yönetim kurulu üye sayısı,
4. Halka açık oranı,
5. Bağımsız yönetim kurulu üye sayısı,
6. Kadın yönetim kurulu üye sayısı,
7. Yabancı uyruklu yönetim kurulu üye sayısı,
8. Bağımsız denetim firmaları,
9. Kar-zarar açıklama durumları,
10. Aile şirketi olup olmadıkları,
11. Yabancı ortaklığın var olup olmadığı,
12. Faaliyet gösterdikleri sektör,
13. Borsada kaç yıldır işlem gördüğü,
14. Kurumsal yönetim endeksine tabi olup olmadığı,
15. Kuruluş tarihi,
16. Sürdürülebilirlik endeksine tabi olup olmadığı,
17. İşlem gördüğü pazar,
18. Aktif büyüklüğü,

19. Yönetim kurulu başkanının cinsiyeti,
20. Yönetim kurulu başkanının uyruğu,
21. Genel müdürün cinsiyeti,
22. Genel müdürün uyruğu,
23. Özkaynak karlılık oranı,
24. Borçluluk oranı,
25. Yönetim kurulundaki aile üye sayısı,
26. Yönetim kurulu başkanının eğitimi,
27. Genel müdürün eğitimi,
28. Aile üye sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranı ve
29. İkili rol

ile ilgili demografik bilgilere yer verilmiştir. Buna göre;

Çalışmada incelenen 203 BIST şirketinin yönetim kurulu başkanının genel müdürlük görevini de üstlenip üstlenmediğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde, 203 firmanın 31 tanesinde yönetim kurulu başkanının aynı zamanda şirketin genel müdürü olduğu, 79 tanesinin ise genel müdürlük görevi ile birlikte yönetim kurulu üyeliği görevini de üstlendiği, şirketlerin yüzde 45,8'inde ise şirketin genel müdürü ise yönetim kurulu dışından olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Yönetim Kurulu Başkanı ve İcra Başkanı/Genel Müdür Aynı Kişi

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	31	15,3	15,3
Hayır	93	45,8	61,1
Hayır Ama YK Üyesi	79	38,9	100
Toplam	**203**	**100**	

Tablo 4'de gösterildiği gibi, araştırma konusu şirketlerin 45 tanesinde yönetim kurulu 5 üyeden oluşmaktadır. 133 şirketin yönetim kurulu üye sayısı 6-9 arasında değişirken 9 dan fazla yönetim kurulu üyesine sahip şirket sayısı ise 25 dir.

Tablo 4.

Yönetim Kurulu Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
1-5	45	22,2	22,2
6-9	133	65,5	87,7
>9	25	12,3	100
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 5' de sunulduğu gibi, şirketlerde bulunan icracı yönetim kurulu sayılarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde 58 şirkette hiçbir icracı yönetim kurulu üyesi bulunmadığı, 1 ve 2 icracı yönetim kurulu üyesine sahip şirket sayısının sırasıyla 56 ve 55 olduğu, 20 şirketin 3, 9 şirketin ise 4 icracı yönetim kurulu üyesine sahip olduğu görülmektedir. 5 icracı yönetim kurulu üyesi bulunan şirketlerin oranı ise sadece yüzde 2,5 dir.

Tablo 5.

İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0	58	28,6	28,6
1	56	27,6	56,2
2	55	27,1	83,3
3	20	9,9	93,1
4	9	4,4	97,5
5	5	2,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin halka açıklık oranlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının yer aldığı Tablo 6' da gösterildiği üzere, şirketlerin % 72 lik kısmının halka açıklık oranlarının %11-50 aralığında olduğu görülmektedir. %81-100 halka açıklık oranına sahip şirket sayısı 10 iken, 20 şirket %1-10 oranında halka açık durumdadır. %51-80 oranında halka açık şirketlerin oranı ise yüzde 10,3'tür.

Tablo 6.

Halka Açık Oran

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
1-10	20	9,9	9,9
11-20	34	16,7	26,6
21-30	42	20,7	47,3
31-40	39	19,2	66,5
41-50	33	16,3	82,8
51-60	9	4,4	87,2
61-70	12	5,9	93,1
71-80	4	2,0	95,1
81-90	2	1,0	96,1
91-100	8	3,9	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 7'de sunulduğu gibi, şirketlerde bulunan bağımsız yönetim kurulu üye sayılarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde yüzde 83,7 ye tekabül eden 170 şirkette bulunması bağımsız yönetim kurulu üye alt sayısı olan 2 adet bağımsız yönetim kurulu üyesi bulunmaktadır. 3,4 ve 5 bağımsız yönetim kurulu üyesine sahip şirket sayısı ise sırasıyla 24,8 ve 1 dir.

Tablo 7.

Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
2	170	83,7	83,7
3	24	11,8	95,6
4	8	3,9	99,5
5	1	,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin yönetim kurulunda bulunan kadın üye sayısına ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının yer aldığı Tablo 8 incelendiğinde 78 adet şirkette hiç kadın üye bulunmadığı, 68 şirkette 1 kadın üye, 38 şirkette ise 2 kadın üye olduğu görülmektedir. 3 kadın yönetim kurulu üyesine sahip şirket sayısı 18 iken sadece 1 şirkette 4 kadın üye bulunmaktadır.

Tablo 8.

Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0	78	38,4	38,4
1	68	33,5	71,9
2	38	18,7	90,6
3	18	8,9	99,5
4	1	,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 9 da gösterilen şirketlerin yabancı uyruklu yönetim kurulu üye sayılarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde toplam şirket sayısının yüzde 74,4 üne tekabül eden 151 şirkette yabancı uyruklu üye bulunmamaktadır. 1-4 yabancı uyruklu yönetim kurulu üyesi bulunan şirket sayısı 43 iken 5 ve üzeri yabancı uyruklu üyeye sahip şirket sayısı ise 9 dur.

Tablo 9.

Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0	151	74,4	74,4
1	11	5,4	79,8
2	13	6,4	86,2
3	12	5,9	92,1
4	7	3,4	95,6
5	6	3,0	98,5
>5	3	1,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

İncelenen 203 şirketten 113 tanesinin bağımsız denetimi Big 4 olarak adlandırılan bağımsız denetim şirketleri tarafından yapılmaktadır.[7] Diğer denetim firmaları tarafından denetlenen şirket sayısı ise 90 dır.

[7] KPMG, Deloitte Touche Tohmatsu, PriceWaterhouseCoppers, Ernst&Young.

Tablo 10.

Bağımsız Denetim Firması

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Big 4	113	55,7	55,7
Diğer	90	44,3	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen 203 BIST şirketinin kar mı zarar mı açıkladıkları, aile şirketi olup olmadıkları ve yabancı ortaklıklarının olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının gösterildiği Tablo 11,12 ve 13 e göre;

- Kar açıklayan şirket sayısı 132 tanedir. 71 adet şirket ise inceleme döneminde zarar açıklamıştır.
- İnceleme konusu 203 şirketten 125 adedi aile şirketidir. Yüzde 38,4 oranındaki 78 adet şirket ise aile şirketi değildir.
- 152 şirketin yabancı ortaklığı bulunmamaktadır. Yabancı ortaklığı bulunan 51 adet şirketim tüm şirketlere oranı ise %25 dir.

Tablo 11.

Kar-Zarar

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Kar	132	65,0	65,0
Zarar	71	35,0	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 12.

Aile Şirketi Olup Olmadığı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Aile Şirketi	125	61,6	61,6
Aile Şirketi Değil	78	38,4	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 13.

Yabancı Ortaklığın Var Olup Olmadığı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Var	51	25,1	25,1
Yok	152	74,9	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen 203 BIST şirketinin sektörel bazda frekans ve yüzde dağılımlarının bulunduğu Tablo 14 de gösterildiği gibi, 43 şirketin Üretim ve Ticaret, 44 şirketin Hizmet ve Perakende, 44 şirketin Kimya-Çimento ve İnşaat sektörlerinde oldukları görülmektedir. Metal-Otomotiv ve Bilişim-Teknoloji-Enerji sektörlerindeki şirket sayısı ise 36 dır.

Tablo 14.

Sektör

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Üretim-Ticaret	43	21,2	21,2
Hizmet-Perakende	44	21,7	42,9
Kimya-Çimento-İnşaat	44	21,7	64,5
Metal-Otomotiv	36	17,7	82,3
Bilişim-Teknoloji-Enerji	36	17,7	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin Borsa İstanbulda kaç yıldır işlem gördüklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının yer aldığı Tablo 15'e bakıldığında;

- %24, 1 oranında 49 şirketin borsada işlem görme sürelerinin 1-5 yıl aralığında,
- 6-10 yıl ve 11-20 yıl arasında borsada işlem gören şirket sayısının sırasıyla 16 ve 43,
- % 45,3 oranında 92 şirketin 21-30 yıl arasında işlem görürken 30 yıldan fazla borsa işlem gören şirket sayısının sadece 3 adet

olduğu görülmektedir.

Tablo 15.

Kaç Yıldır İşlem Gördüğü

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
1-5	49	24,1	24,1
6-10	16	7,9	32,0
11-20	43	21,2	53,2
21-30	92	45,3	98,5
>30	3	1,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 16'da gösterildiği gibi, çalışmada incelenen 203 BIST şirketinin 26 tanesi Kurumsal Yönetim Endeksine tabidir. % 87,2 oranındaki 177 şirket ise söz konusu endekse tabi değildir.

Tablo 16.

Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	26	12,8	12,8
Hayır	177	87,2	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 17'de çalışmada incelenen şirketlerin kuruluş tarihlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Tabloya göre şirketlerin 3 tanesi 1-5 yıllık şirketlerdir. % 65 oranında 133 şirket 30 yıldan fazla süredir kurulu bulunan şirketlerdir. 6-10, 11-20 ve 21-30 yıl arasında kurulmuş olan şirketlerin toplam sayısı ise 67 dir.

Tablo 17.

Kuruluş Tarihi

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
1-5	3	1,5	1,5
6-10	5	2,5	3,9
11-20	25	12,3	16,3
21-30	37	18,2	34,5
>30	133	65,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen 203 BIST şirketinin 31 tanesi Sürdürülebilirlik Endeksine tabidir. Tablo 18'de gösterildiği gibi, % 87,7 oranındaki 172 şirket ise söz konusu endekse tabi değildir.

Tablo 18.

Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	31	15,3	15,3
Hayır	172	84,7	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 19'da görüldüğü gibi, çalışmada incelenen şirketlerin 77 tanesi Yıldız Pazar'da, 126 tanesi ise Ana Pazar'da işlem gören şirketlerdir. Bu rakamlar sırasıyla %37,9 ve %62,1 oranına denk gelmektedir.

Tablo 19.

İşlem Gördüğü Pazar

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Yıldız Pazar	77	37,9	37,9
Ana Pazar	126	62,1	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin aktif büyüklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 20'de sunulmaktadır. Söz konusu tabloya göre 0-100.000 aralığındaki aktif büyüklüğe sahip şirket oranı %19,2, 100001-250000 aralığındaki aktif büyüklüğe sahip şirket sayısı 34 dür. Söz konusu şirketlerin yüzdesel dağılımları sırasıyla %19,2 ve %16,7 dir. 250001-500000 aralığında 41, 500001-1000000 aralığında 33, 1000001-10000000 aralığında ise 46 şirket bulunmaktadır. Belirtilen aralıktaki şirketler dağılım içerisinde toplam % 59,1 lik orana sahiptirler. 10000000 üzerinde aktif büyüklüğe sahip şirket sayısı 10 olup oransal olarak % 4,9 a tekabül etmektedir.

Tablo 20.

Aktif Büyüklük (bin TL)

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0-100000	39	19,2	19,2
100001-250000	34	16,7	36,0
250001-500000	41	20,2	56,2
500001-1000000	33	16,3	72,4
1000001-10000000	46	22,7	95,1
10000001-	10	4,9	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyeti ve uyruğu ile Genel Müdürün cinsiyeti ve uyruğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları sırasıyla Tablo 21, 22, 23 ve 24 de gösterilmektedir.

Tablo 21.

YK Başkanı Cinsiyet

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Erkek	190	93,6	93,6
Kadın	13	6,4	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 22.

YK Başkanı Uyruk

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Türk	183	90,1	90,1
Yabancı	20	9,9	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 23.

*GM Cinsiy*et

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Erkek	192	94,6	94,6
Kadın	11	5,4	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 24.

GM Uyruk

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Türk	197	97,0	97,0
Yabancı	6	3,0	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Söz konusu tablolara göre 203 şirketin Yönetim Kurulu Başkanlarının ve Genel Müdürlerinin çok büyük çoğunluğu erkek ve Türk uyrukludur. 190 yönetim kurulu başkanı ve 192 genel müdürün erkek olmasına karşılık kadın yönetim kurulu başkanı ve genel müdür sayısı sadece 13 ve 11 dir. Türk uyruklu 183 yönetim kurulu başkanına karşılık 20 yabancı uyruklu yönetim kurulu başkanı bulunmaktadır. Genel müdürlerde ise bu dağılım sırasıyla 197 ve 6 olarak görülmektedir.

Çalışmada incelenen şirketlerin karlılık ve borçluluk oranlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 25 ve 26 da sunulmaktadır

Tablo 25.

Karlılık Oranı (Özkaynak)

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
>-(-51)	18	8,9	8,9
(-11)-(-50	24	11,8	20,7
0-(-10)	29	14,3	35,0
0-10	56	27,6	62,6
11-25	57	28,1	90,6
26-50	17	8,4	99,0
51-	2	1,0	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 25'e göre şirketlerin karlılık oranları %-51 üzeri ve %51 üzerinde değişmektedir. %-51 üzerinde zarar eden şirket sayısının tüm şirketlere oranı %8,9 dur. % 51 den fazla kar eden şirket sayısı ise sadece 2 dir. Tablo incelendiğinde şirketlerin %35 inin zarar ettiği % 65 inin ise kar ettiği görülmektedir. 0-%-10 oran aralığında 29, %-11-%-50 oran aralığında ise 24 şirket zarar etmiştir. Buna karşılık 56 şirket %0-10, 57 şirket %11-25 ve 17 şirket ise %26-50 oran aralığında kar etmiştir. Söz konusu üç grubun tüm şirketler içerisindeki ağırlık oranı %64 dür.

Tablo 26.

Borçluluk Oranı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
1-25	34	16,7	16,7
26-50	59	29,1	45,8
51-75	70	34,5	80,3
76-100	37	18,2	98,5
100-	3	1,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Şirketlerin borçluluk oranlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarının yer aldığı Tablo 26 incelendiğinde şirketlerin yarıdan fazlasının % 50 ve üzerinde borçlu olduğu görülmektedir. %100 ün üzerinde borçlu şirket sayısı 3 iken bu rakam %76-100 aralığında 37, %51-75 aralığında 70, %26-50 aralığında 59 ve %1-25 aralığında 34 olarak tespit edilmiştir.

Yönetim kurulunda bulunan aile üyesi sayısına ilişkin verilerin yer aldığı Tablo 27 incelendiğinde, tüm şirketlerin %43,3 üne tekabül eden 88 şirkette aile üyesi bulunmamaktadır. Tablo 11'de belirtildiği üzere 78 aile şirketi olduğu dikkate alındığında bazı aile şirketlerinin yönetim kurullarında aile üyesi bulunmadığı sonucu çıkmaktadır. İncelenen şirketler arasında en fazla aile üyesi sayısı 7 dir ve bu sayı sadece 1 şirkette görülmüştür. 14 şirkette 1, 33 şirkette 2, 45 şirkette 3, 13 şirkette 4, 7 şirkette 5 ve 2 şirkette ise 6 aile mensubu yönetim kurulu üyesi bulunmaktadır.

Tablo 27.

Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0	88	43,3	43,3
1	14	6,9	50,2
2	33	16,3	66,5
3	45	22,2	88,7
4	13	6,4	95,1
5	7	3,4	98,5
6	2	1,0	99,5
7	1	0,5	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerin Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürün eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları sırasıyla Tablo 28 ve 29 da sunulmaktadır.

Tablo 28.

Yönetim Kurulu Başkanı MBA-İşletme Eğitimi Almış

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	65	32,0	32,0
Hayır	138	68,0	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablo 29.

Genel Müdür MBA-İşletme Eğitimi Almış

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	63	31,0	31,0
Hayır	140	69,0	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Tablolara göre MBA-İşletme eğitimi almış Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürlerin sayısı sırasıyla 65 ve 63 olup, söz konusu rakamlar %32 ve %31 oranlarına denk gelmektedir. MBA-İşletme eğitimi dışında eğitime sahip yönetim kurulu başkanı ve genel müdürlerin sayısı 138 ve 140 olup, bu rakamlar sırasıyla %68 ve %69 oranlarına tekabül etmektedir.

Yönetim kurulunda bulunan aile üyesi sayısının yönetim kurulu üye sayısına oranına ilişkin verilerin yer aldığı Tablo 30 incelendiğinde, tüm şirketlerin %43,3 üne tekabül eden 88 şirkette aile üyesi bulunmadığından oran % 0 dır. %10-25 oran aralığında 25, %26-50 oran aralığında 56 ve %51-100 oran aralığında 34 şirket bulunmaktadır. Bu rakamların yüzde karşılığı sırasıyla %12,3, 27,6 ve 16,7 dir.

Tablo 30.

Aile Üye Sayısının Yönetim Kurulu Üye Sayısına Oranı

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
0	88	43,3	43,3
10-25	25	12,3	55,7
26-50	56	27,6	83,3
51-100	34	16,7	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

Çalışmada incelenen şirketlerde ikili rol olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 31 de sunulmaktadır. Söz konusu dağılımlar incelendiğinde 203 firmanın 110 tanesinde ikili rol olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle yönetim kurulu başkanının ya da yönetim kurulu üyelerinden birinin aynı zamanda genel müdürlük görevini üstlendiği görülmektedir. Yüzde 45,8 e denk gelen 93 şirkette ise yukarıda belirtilen ikili rol durumu bulunmamaktadır.

Tablo 31.

İkili Rol

	Dağılım	Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet	110	54,2	54,2
Hayır	93	45,8	100,0
Toplam	**203**	**100,0**	

6.2. Normallik Testleri

Gönüllü açıklama indeks sonuçlarının normalliklerine ilişkin yapılan analiz sonuçlarına göre, indekslerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin kendi standart sapma değerlerine bölünmesi sonucu gönüllü açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri ise 1,578 ve -3,182 olarak bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına baktığımızda ortalama ve medyan arasındaki farkın en çok gönüllü açıklama indeksi sonuçlarında olduğu görülmektedir (Mean = 30,0333; Medyan = 25,8993). Sonuç olarak bağımlı değişkenlerin genel anlamda normal dağılıma sahip oldukları söylenebilir.

6.3. Anlamlılık Testleri

Tablo 32.

Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Evet	31	22,8823	12,03744		
	Hayır	93	33,9793	17,34150	**6,239**	**,002**
GAI	Hayır Ama YK Üyesi	79	28,1942	16,36341		
	Toplam	203	30,0333	16,67984		

Tablo 32'de sunulan firmaların yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel müdür olup olmadığına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Yönetim Kurulu Başkanı ile Genel Müdürün farklı kişiler olduğu gruba (HAYIR) ait olduğu (Mean=33,9793) görülmektedir. Bu grubu Genel Müdürün yönetim kurulu üyesi olduğu (Mean=28,1942) grup izlemektedir. Yönetim Kurulu Başkanının aynı zamanda genel müdür olduğu grup ise en düşük ortalamaya sahiptir (Mean= 22,8823) Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(6,239) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 33.

Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	45	21,3030	12,14550		
	6-9	133	30,4133	16,04994	**16,929**	**,000**
GAI	>9	25	43,7266	17,75909		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 33'de firmaların yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın üye sayısı 9' dan fazla olan şirketlerde (Mean=43,7266), en düşük ortalamanın ise üye sayısı 1-5 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=21,3030) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(16,929) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 34.

İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	58	33,1121	18,19198		
	1	56	30,7233	17,34663		
GAI	2	55	28,6069	15,43473		
	3	20	26,6007	13,15390		
	4	9	24,6603	18,30129	**,917**	**,471**
	5	5	25,6835	13,00100		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 34'de firmaların icracı yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın hiç icracı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=33,1121), en düşük ortalamanın ise üye sayısı 4 icracı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=24,6603) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(0,917) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 35.

Halka Açık Oran

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-10	20	22,0863	12,75165		
	11-20	34	32,4905	17,80236		
GAI	21-30	42	33,9243	15,81946		
	31-40	39	32,9460	17,82773		
	41-50	33	29,7253	17,61484		
	51-60	9	22,6219	15,73350		
	61-70	12	20,7134	13,29517		
	71-80	4	34,4424	13,43474	**2,010**	**,040**
	81-90	2	10,6115	5,34145		
	91-100	8	31,0701	12,38929		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 35'de firmaların halka açıklık oranlarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalama halka açıklık oranı 71-80 olan şirketlerde (Mean=34,4424), en düşük ortalama ise halka açıklık oranının 81-90 olduğu (Mean=10,6115) şirketlerde görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(2,010) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 36.

Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	2	170	27,2641	15,41389		
	3	24	42,3112	15,34431		
GAI	4	8	47,2122	16,27503	**12,979**	**,000**
	5	1	68,7050			
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 36'da firmaların bağımsız yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın 2 bağımsız üye bulunan şirketlerde (Mean=27,2641), en yüksek ortalamanın ise 5 bağımsız üyenin bulunduğu tek şirkette olduğu (Mean=68,7050) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(12,979) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır

Tablo 37.

Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	78	28,0898	16,43132		
	1	68	33,8341	16,50105		
GAI	2	38	31,4370	16,51620	**2,571**	**,039**
	3	18	22,0624	15,90314		
	4	1	13,3094			
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 37'de firmaların kadın yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 1 kadın üye bulunan şirketlerde (Mean=33,8341), en düşük ortalamanın ise 4 kadın üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=13,3094) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(2,571) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 38.

Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	151	27,8360	16,17958	3,162	,006
	1	11	38,8816	18,29833		
GAI	2	13	36,1372	14,45101		
	3	12	28,3873	14,73859		
	4	7	48,7153	12,50202		
	5	6	31,6547	18,84151		
	>5	3	41,4868	22,54834		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 38'de firmaların yabancı yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın hiç yabancı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=27,8360), en yüksek ortalamanın ise 4 yabancı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=48,7153) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(3,162) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 39.

Sektör

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Üretim-Ticaret	43	27,6142	15,05047	2,645	,035
	Hizmet-Perakende	44	25,5968	12,53422		
GAI	Kimya-Çimento-İnşaat	44	29,3574	17,30748		
	Metal-Otomotiv	36	32,8937	19,15141		
	Bilişim-Teknoloji-Enerji	36	36,3110	18,01723		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 39'da firmaların gruplandıkları sektörlere göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Bilişim-Teknoloji-Enerji grubuna ait olduğu (Mean=36,3110) görülmektedir. Bu sektörü sırasıyla Metal-Otomotiv, Kimya-Çimento-İnşaat ve Üretim-Ticaret sektörleri izlemektedir. En düşük ortalama ise Hizmet-Perakende grubunda görülmektedir (Mean= 25,5968). Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(2,645) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 40.

Kaç Yıldır İşlem Gördüğü

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
GAI	1-5	49	23,6382	12,61709	3,658	,007
	6-10	16	27,8327	15,63921		
	11-20	43	34,0555	16,23451		
	21-30	92	31,3693	18,05667		
	>30	3	47,6019	11,89954		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 40'da firmaların borsada işlem gördükleri süreye göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde işlem gören firmalarda (Mean=47,6019), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında işlem gören şirketlerde olduğu (Mean=23,6382) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(3,658) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 41.

Kuruluş Tarihi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
GAI	1-5	3	14,1487	5,97960	2,365	,054
	6-10	5	23,0935	11,87977		
	11-20	25	26,6619	14,00929		
	21-30	37	26,1521	14,78662		
	>30	133	32,3660	17,49878		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 41'de firmaların borsada işlem gördükleri süreye göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde işlem gören firmalarda (Mean=32,3660), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında işlem gören şirketlerde olduğu (Mean=14,1487) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(2,365) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 42.

Aktif Büyüklük

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
GAI	0-100000	39	18,4191	11,92208	18,157	,000
	100001-250000	34	25,0952	13,69058		
	250001-500000	41	28,1541	15,04527		
	500001-1000000	33	30,2921	14,27075		
	1000001-10000000	46	38,9271	15,66645		
	10000001-	10	58,0576	5,46110		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 42'de firmaların aktif büyüklüklerine göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın aktif büyüklüğü 10.000.000 TL üzerinde olan firmalarda (Mean=58,0576), en düşük ortalamanın ise aktif büyüklüğü 10.000 TL'ye kadar olan şirketlerde olduğu (Mean=18,4191) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(18,157) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 43.

Karlılık Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	>-(-51)	18	27,2582	15,66957	1,676	,129
	(-11)-(-50	24	30,2608	16,62962		
GAI	0-(-10)	29	29,2483	16,53450		
	0-10	56	25,5203	15,45255		
	11-25	57	34,1032	16,87247		
	26-50	17	35,4211	18,50601		
	51-	2	28,2374	26,70727		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 43'de firmaların karlılıklarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın karlılık oranı yüzde 26-50 aralığında olan firmalarda (Mean=35,4211), en düşük ortalamanın ise karlılık oranı yüzde 0-10 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=25,5203) görülmektedir.

Tablo 44. *Borçluluk Oranı*

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-25	34	25,2328	15,92197	1,177	,322
	26-50	59	30,0146	15,73209		
GAI	51-75	70	30,4368	17,44966		
	76-100	37	33,7449	17,04322		
	100-	3	29,6163	18,80278		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 44'de firmaların borçluluk oranlarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın borçluluk oranı yüzde 76-100 aralığında olan firmalarda (Mean=33,7449), en düşük ortalamanın ise borçluluk oranı yüzde 1-25 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=25,2328) görülmektedir.

Tablo 45.

Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
GAI	0	88	32,1054	15,90427	1,327	,239
	1	14	23,3333	16,11487		
	2	33	27,6215	17,80752		
	3	45	27,5540	15,95123		
	4	13	36,7737	21,12890		
	5	7	28,5714	15,83259		
	6	2	44,2446	7,12194		
	7	1	35,6115			
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 45'de firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu yönetim kurulu üye sayılarına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek 6 aile mensubu üye bulunan şirketlerde (Mean=44,2446), en düşük ortalamanın ise 1 aile üyesinin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=23,3333) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(1,327) ($p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 46.

Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
GAI	0	88	31,9694	15,86393	1,612	,188
	10-25	25	32,1439	18,99303		
	26-50	56	29,0660	18,03543		
	51-100	34	25,0635	13,95205		
	Toplam	**203**	30,0333	16,67984		

Tablo 46'da firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu sayısının yönetim kurulu toplam üye sayısına oranına göre Gönüllü Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın (Mean=32,1429) ile %10-25 oran grubunda, en düşük ortalamanın ise (Mean=25,0635) ile %51-100 oran grubundaki şirketlerde olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için F(1,612) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 47.

Bağımsız Denetim Firması

	Big 4			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	113	36,5474	17,10387	90	21,8545	11,90778	6,921	201	,000

Tablo 47'de firmaların denetimini yapan bağımsız denetim firmalarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre Big 4 olarak adlandırılan bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının (Mean=36,5474), diğer bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının ise (Mean=21,8545) olduğu görülmektedir. Firmaların bağımsız denetim firmaları yönünden açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü

Açıklama İndeksi için t(6,921) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 48.

Kar/Zarar

	Kar			Zarar					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	132	30,4011	17,02623	71	29,3495	16,11249	,428	201	,669

Tablo 48'de firmaların kar elde edip etmediklerine göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre kar elde eden firmaların ortalamalarının (Mean=30,4011), zarar açıklayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=29,3495) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(0,428) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 49.

Aile Şirketi Olup Olmadığı

	Aile Şirketi			Aile Şirketi Değil					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	125	28,8950	16,65605	78	31,8576	16,66229	-1,233	201	,219

Tablo 49'da firmaların aile şirketi olup olmadıklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre aile şirketi olan firmaların ortalamalarının (Mean=28,8950), aile şirketi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=31,8576) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(-1,233) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 50.

Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	51	36,8247	16,05638	152	27,7546	16,30991	3,450	201	,001

Tablo 50'de firmaların yabancı ortaklıklarının olup olmadıklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre yabancı ortaklığı bulunan firmaların ortalamalarının (Mean=36,8247), yabancı ortaklığı olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=27,7546) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(3,450) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır

Tablo 51.

Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	26	51,8539	9,92946	177	26,8280	14,98805	8,243	201	,000

Tablo 51'de firmaların kurumsal yönetim endeksine tabi olup olmadıklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre kurumsal yönetim endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=51,8539), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=26,8280) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(8,243) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 52.

Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	31	49,5939	13,91107	172	26,5079	14,58900	8,165	201	,000

Tablo 52'de gösterildiği gibi, firmaların sürdürülebilirlik endeksine tabi olup olmadıklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre sürdürülebilirlik endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=49,5939), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=26,5079) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(8,165) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 53.

İşlem Gördüğü Pazar

	Yıldız			Ana					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	77	39,3721	16,72591	126	24,3263	13,89072	6,923	201	,000

Tablo 53'de gösterildiği gibi, firmaların işlem gördükleri pazara göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre Yıldız Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının (Mean=39,3721), Ana Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının ise (Mean=34,3263) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(6,923) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 54.

Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti

	Erkek			Kadın					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	190	29,6289	16,72234	13	35,9436	15,44702	-1,323	201	,187

Tablo 54'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının cinsiyetine göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=29,6289), yönetim kurulu başkanı kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=35,9436) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(-1,323) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 55.

Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	183	30,2316	16,68479	20	28,2194	16,95393	,511	201	,610

Tablo 55'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının uyruklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=30,2316), yönetim kurulu başkanı yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=28,2194) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(0,511) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 56.

Genel Müdürün Cinsiyeti

	Erkek			Kadın			t	df	p
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**			
GAİ	192	30,1727	16,77435	11	27,5997	15,45180	,497	201	,620

Tablo 56'da firmaların genel müdürlerinin cinsiyetine göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=30,1727), genel müdürü kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=27,5997) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(0,497) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 57.

Genel Müdürün Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	197	29,7119	16,45429	6	40,5875	22,11504	-1,579	201	,116

Tablo 57'de firmaların genel müdürlerinin uyruklarına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=29,7119), genel müdürü yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=40,5875) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(-1,579) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 58.

Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	65	36,2811	17,69492	138	27,0905	15,38517	3,781	201	,000

Tablo 58'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının eğitimlerine göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=36,2811), yönetim kurulu başkanının farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=27,0905) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(3,781) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 59.

Genel Müdürün Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	63	35,9484	17,15631	140	27,3715	15,81244	3,481	201	,001

Tablo 59'da firmaların genel müdürlerinin eğitimlerine göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=35,9484), genel müdürün farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=27,3715) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(3,481) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 60.

İkili Rol

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
GAİ	110	26,6972	15,40301	93	33,9793	17,34150	-3,168	201	,002

Tablo 60'da gösterildiği gibi, firmalarda ikili rol üstlenen yöneticilerin (YK Başkanı, YK Üyesi, Genel Müdür) olup olmadığına göre Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Gönüllü Açıklama İndeksi** skorlarına göre rol ikiliği olan firmaların ortalamalarının (Mean=26,6972), rol ikiliği olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=33,9793) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Gönüllü Açıklama İndeksi için t(-3,168) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

6.4. Çoklu Regresyon Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde tüm değişkenlerin, kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin yer aldığı çoklu regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

6.4.1. Tüm Değişkenler

Gönüllü Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde tüm bağımsız değişkenlerin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 61'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=6,281;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 43,1 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,624 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 61.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler

Düzeltilmiş R^2	0,431
F-Değeri	6,281
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,624

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		-1,475	-,118	,906		
Halka Açık Oran	+	,105	1,578	,116	,640	1,563
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,094	-1,144	,254	,416	2,404
Kuruluş Tarihi	+	,079	1,017	,311	,470	2,127
Aktif Büyüklüğü	+	,201	2,130	,035	,316	3,162
Karlılık Oranı	+	,031	,434	,665	,554	1,805
Borçluluk Oranı	+	-,015	-,201	,841	,502	1,991
Aile Üye Sayısı Oranı	-	-,008	-,094	,925	,354	2,823
Yk Üye sayısı	+	,205	2,395	,018	,383	2,613
İcracı YK üye sayısı	-	,024	,341	,734	,582	1,719
Bağmsız YK üye sayısı	+	-,018	-,228	,820	,438	2,283
Kadın YK üye sayısı	+	-,070	-1,133	,259	,737	1,356
Yabancı YK üye sayısı	+	-,002	-,016	,987	,268	3,733
BDF	+	,203	2,530	,012	,439	2,277
Yabancı	+	,092	,956	,341	,307	3,261
Aile	-	,098	1,002	,318	,291	3,432
KURINDEX	+	,236	3,184	,002	,514	1,946
BISTINDEX	+	,122	1,594	,113	,482	2,075
PAZAR	+	-,070	-,791	,430	,364	2,748
İkili Rol	-	,098	1,406	,162	,579	1,726
YKBGENDER	-	-,071	-1,127	,261	,702	1,424
GMGENDER	-	,018	,303	,762	,791	1,264
YKBUYRUK	-	,090	1,097	,274	,419	2,384
GMUYRUK	-	-,027	-,424	,672	,694	1,442
YKBEDU	+	-,003	-,042	,967	,726	1,377
GMEDU	+	,081	1,334	,184	,756	1,323
ÜTSEK	-	-,037	-,478	,633	,458	2,182
HPSEK	-	-,079	-1,020	,309	,463	2,158
METOSEK	+	-,002	-,027	,978	,541	1,849
BTESEK	+	,024	,304	,762	,451	2,216
KÇİSEK (*)	-					

(*) Model dışında bırakılmıştır.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında dört bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 62.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2)

Düzeltilmiş R^2	0,436					
F-Değeri	39,973					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,572					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		5,145	1,550	,123		
Aktif Büyüklüğü	+	,229	3,412	,001	,619	1,614
Yk Üye sayısı	+	,205	3,218	,002	,691	1,447
BDF	+	,181	2,972	,003	,756	1,323
KURINDEX	+	,293	4,983	,000	,810	1,234

Tablo 62'de yer alan analiz sonuçlarına göre dört bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=39,973;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 43,6 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0 ve H01 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

6.4.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Gönüllü Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kurumsal yönetim değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 63'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=16,090;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 40,2 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,742 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 63.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,402
F-Değeri	16,090
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,742

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		10,397	1,885	,061		
Aile Üye Sayısı Oranı	-	,015	,253	,800	,814	1,229
Yönetim kurulu üye sayısı	+	,320	4,173	,000	,504	1,982
İcracı YK üye sayısı	-	,003	,050	,960	,634	1,577
Bağımsız YK üye sayısı	+	-,051	-,671	,503	,511	1,956
Kadın YK Üye sayısı	+	-,066	-1,110	,269	,838	1,193
Yabancı uyruklu YK üye sayısı	+	-,004	-,065	,949	,690	1,450
KURINDEX	+	,284	4,150	,000	,633	1,580
BISTINDEX	+	,245	3,710	,000	,676	1,479
İkili Rol (*)	-	,125	1,872	,063	,665	1,505

(*) anlamlılık düzeyine nipeten yakın olması ve önemli bir faktör olarak gördüğümüzden anlamlı bulunan diğer üç değişken ile analize tabi tutulmuştur.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında üç bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bu üç bağımsız değişken ile ***anlamlılık derecesine nispeten yakın olan ve önemli bir değişken olduğuna inandığımız ikili rol değişkeni*** ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 64'de gösterilmektedir.

Tablo 64.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,413
F-Değeri	36,498
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,711

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		8,442	2,424	,016		
Yönetim kurulu üye sayısı	+	,283	4,680	,000	,797	1,255
KURINDEX	+	,269	4,313	,000	,746	1,340
BISTINDEX	+	,247	3,918	,000	,730	1,370
İkili Rol (*)	-	,123	2,252	,025	,972	1,029

(*) anlamlılık düzeyine nipeten yakın olması ve önemli bir faktör olarak gördüğümüzden anlamlı bulunan diğer üç değişken ile analize tabi tutulmuştur.

Tablo 64'de yer alan analiz sonuçlarına göre dört bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=36,498;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 41,3 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H01 ve H011 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir

6.4.3. Kültür Değişkenleri

Gönüllü Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kültür değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 65' de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=4,708;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 10 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,669 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 65.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,099
F-Değeri	4,708
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,669

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı	+	34,301	3,904	,000		
YKBGENDER	-	-,101	-1,469	,143	,947	1,056
GMGENDER	-	,088	1,272	,205	,941	1,062
YKBUYRUK	-	,113	1,519	,130	,804	1,244
GMUYRUK	-	-,146	-1,960	,051	,809	1,236
YKBEDU	+	,196	2,753	,006	,881	1,135
GMEDU	+	,180	2,520	,013	,876	1,141

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında iki bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi

tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 66'da gösterilmektedir.

Tablo 66.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,083					
F-Değeri	10,163					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,634					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		25,844	17,744	,000		
YKBEDU	+	,200	2,792	,000	,885	1,129
GMEDU	+	,171	2,386	,000	,885	1,129

Tablo 66'da yer alan analiz sonuçlarına göre iki bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=10,163;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 8,3 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H01 ve H012 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir

6.4.4. Firma Spesifik Değişkenler

Gönüllü Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde firma spesifik değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 67'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=7,808;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 32 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,595 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 67.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,321
F-Değeri	7,808
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,595

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		-,021	-,002	,998		
Halka Açık Oran	+	,149	2,148	,033	,697	1,434
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,071	-,819	,414	,451	2,216
Kuruluş Tarihi	+	,085	1,016	,311	,485	2,063
Aktif Büyüklüğü	+	,377	3,922	,000	,364	2,748
Karlılık Oranı	+	-,005	-,071	,943	,626	1,596
Borçluluk Oranı	+	-,049	-,619	,537	,545	1,833
BDF	+	,296	3,673	,000	,517	1,935
Yabancı	+	,089	1,219	,224	,628	1,591
Aile	-	,094	1,332	,185	,669	1,495
PAZAR	+	,041	,467	,641	,428	2,335
ÜTSEK	-	,049	,616	,539	,535	1,870
HPSEK	-	-,012	-,145	,885	,516	1,939
METOSEK	+	,071	,938	,350	,592	1,690
BTESEK	+	,110	1,386	,167	,532	1,878
KÇİSEK (*)	-					

(*) Model dışında bırakılmıştır.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında üç bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 68'de gösterilmektedir.

Tablo 68.

Gönüllü Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,323
F-Değeri	33,057
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,613

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		7,094	2,209	,028		
Halka Açık Oran	+	,115	1,864	,064	,883	1,133
Aktif Büyüklüğü	+	,410	6,231	,000	,775	1,290
BDF	+	,284	4,123	,000	,708	1,413

Tablo 68’de yer alan analiz sonuçlarına göre üç bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=33,057;Sig=0,000) olup modelin Gönüllü Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 32,3 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H01 ve H013 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, beşinci bölümünde ayrıntılı olarak incelenen metodoloji kapsamında zorunlu bilgi açıklama düzeyi ile ilgili bulgulara yer verilecektir.

BÖLÜM VII

ZORUNLU AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

Türkiye'deki firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeyini etkileyen, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik karakteristikleri tespit etmek amacı doğrultusunda, çalışmanın bu bölümünde zorunlu açıklama düzeyinin tespitine ilişkin olarak yapılan test ve analizlerin bulguları, normallik testleri, anlamlılık testleri ve çoklu regresyon testi sıralamasıyla ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır.

7.1. Normallik Testleri

Zorunlu açıklama indeks sonuçlarının normalliklerine ilişkin yapılan analiz sonuçlarına göre, indekslerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin kendi standart sapma değerlerine bölünmesi sonucu zorunlu açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri -3,245 ve -0,155, olarak bulunmuştur.

Ayrıca zorunlu açıklama indeksi mean ve medyan değerleri arasındaki fark azdır (Mean = 66,2711; Medyan = 66,6667). Sonuç olarak bağımlı değişkenlerin genel anlamda normal dağılıma sahip oldukları söylenebilir.

7.2. Anlamlılık Testleri

Tablo 69.

Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Evet	31	55,4008	15,72007		
	Hayır	93	70,6093	13,99825	**13,116**	**,000**
ZAI	Hayır Ama YK Üyesi	79	65,4296	14,43742		
	Toplam	203	66,2711	15,28097		

Tablo 69'da sunulan firmaların yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel müdür olup olmadığına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Yönetim Kurulu Başkanı ile Genel Müdürün farklı kişiler olduğu gruba (HAYIR) ait olduğu (Mean=70,6093) görülmektedir. Bu grubu Genel Müdürün yönetim

kurulu üyesi olduğu (Mean=65,4296) grup izlemektedir. Yönetim Kurulu Başkanının aynı zamanda genel müdür olduğu grup ise en düşük ortalamaya sahiptir (Mean= 55,4008). Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(13,116) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 70.

Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	45	54,5286	15,70070		
	6-9	133	68,5065	13,18351	**23,598**	**,000**
ZAI	>9	25	75,5152	13,50016		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 70'de firmaların yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın üye sayısı 9' dan fazla olan şirketlerde (Mean=75,5152), en düşük ortalamanın ise üye sayısı 1-5 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=54,5286) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(23,958) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 71.

İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	58	70,4807	12,32465		
	1	56	63,2711	17,11761		
ZAI	2	55	65,5647	16,87001		
	3	20	65,4167	12,74860		
	4	9	66,5825	15,96061	**1,456**	**,206**
	5	5	61,6667	7,41496		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 71'de firmaların icracı yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın hiç icracı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=70,4807), en düşük ortalamanın 5 icracı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=61,6667) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(1,456) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 72.

Halka Açık Oran

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-10	20	63,4470	14,55126		
	11-20	34	70,3877	13,96697		
ZAI	21-30	42	69,1919	14,33368		
	31-40	39	64,9961	17,29214		
	41-50	33	66,5289	15,72592		
	51-60	9	57,1549	15,99504		
	61-70	12	55,5556	13,74814	**1,854**	**,061**
	71-80	4	69,3182	14,74843		
	81-90	2	58,3333	8,57099		
	91-100	8	72,4432	7,58590		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 72'de firmaların halka açıklık oranlarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre ortalamalar Mean=72,4432 ve 55,5556 aralığındadır. En yüksek ortalama halka açıklık oranı 91-100 olan şirketler grubunda, en düşük ortalama ise halka açıklık oranı 61-70 olan şirketler grubundadır. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(1,854) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 73.

Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	2	170	64,0998	14,82071		
	3	24	77,2096	11,63363		
ZAI	4	8	77,1780	16,62942	**7,863**	**,000**
	5	1	85,6061			
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 73'de firmaların bağımsız yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın 2 bağımsız üye bulunan şirketlerde (Mean=64,0998), en yüksek ortalamanın ise 5 bağımsız üyenin bulunduğu tek şirkette olduğu (Mean=85,6061) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(7,863) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır

Tablo 74.

Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	78	64,3260	16,31237		
	1	68	70,3543	12,85376		
ZAI	2	38	66,9258	15,37234		
	3	18	57,7441	15,53993	**3,078**	**,017**
	4	1	68,9394			
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 74'de firmaların kadın yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 1 kadın üye bulunan şirketlerde (Mean=70,3543), en düşük ortalamanın ise 3 kadın üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=57,7441) görülmektedir. Firmaların

açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(3,078) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 75.

Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	151	64,4391	15,21130		
	1	11	75,4132	14,12575		
ZAI	2	13	68,2984	13,74412		
	3	12	64,7727	14,64191		
	4	7	83,7662	6,07412		
	5	6	74,3687	14,14389	**3,065**	**,007**
	>5	3	65,1515	16,92296		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 75'de firmaların yabancı yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın hiç yabancı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=64,4391), en yüksek ortalamanın ise 4 yabancı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=83,7662) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(3,065) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 76.

Sektör

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Üretim-Ticaret	43	63,8654	14,37545		
	Hizmet-Perakende	44	63,8258	14,67642		
ZAI	Kimya-Çimento-İnşaat	44	66,2707	13,97807		
	Metal-Otomotiv	36	68,5606	17,34690		
	Bilişim-Teknoloji-Enerji	36	69,8443	16,15388	**1,248**	**,292**
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 76'da firmaların gruplandıkları sektörlere göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Bilişim-Teknoloji-Enerji grubuna ait olduğu (Mean=69,8443) görülmektedir. Ortalamaların birbirlerine çok yakın olduğu bu grupta en düşük ortalama 63,8258 ile Hizmet-Perakende sektöründedir. Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(1,248) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 77.

Kaç Yıldır İşlem Gördüğü

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	49	58,5652	15,96102		
	6-10	16	69,0341	10,64881		
ZAI	11-20	43	68,9042	13,62830		
	21-30	92	68,5030	15,24746	**4,414**	**,002**
	>30	3	71,2121	14,51306		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 77'de firmaların borsada işlem gördükleri süreye göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde işlem gören firmalarda (Mean=71,2121), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında işlem gören şirketlerde olduğu (Mean=58,5652) görülmektedir. 6-10, 11-20 ve 21-30 yıl aralığında işlem gören firmaların ortalamalarının birbirlerine yakın olduğu tespit edilmiştir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(4,414) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 78.

Kuruluş Tarihi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	3	44,9495	23,86464		
	6-10	5	54,0909	9,62151		
ZAI	11-20	25	66,4242	14,06067		
	21-30	37	62,1622	14,44695	3,713	,006
	>30	133	68,3242	15,10298		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 78'de firmaların kuruluş tarihlerine göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde faaliyet gösteren firmalarda (Mean=68,3242), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında faaliyet gösteren şirketlerde olduğu (Mean=44,9495) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(3,713) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 79.

Aktif Büyüklük

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0-100000	39	54,8368	15,73019		
	100001-250000	34	60,0936	15,31560		
	250001-500000	41	64,7635	12,85885		
	500001-1000000	33	70,3398	9,57540		
ZAI	1000001-10000000	46	74,5389	11,48974	17,157	,000
	10000001-	10	86,5909	5,02582		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 79'da firmaların aktif büyüklüklerine göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın aktif büyüklüğü 10.000.000 TL üzerinde olan firmalarda (Mean=86,5909), en düşük ortalamanın ise aktif büyüklüğü 10.000 TL'ye kadar olan şirketlerde olduğu (Mean=54,8368) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(17,157) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 80.

Karlılık Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	>-(-51)	18	62,5421	17,40044		
	(-11)-(-50	24	66,0354	15,78180		
	0-(-10)	29	66,4054	19,17951		
	0-10	56	62,6488	12,76274		
ZAI	11-25	57	69,0191	14,04998	1,542	,166
	26-50	17	72,5936	14,79513		
	51-	2	70,0758	18,74904		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 80'de firmaların karlılıklarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın karlılık oranı yüzde 26-50 aralığında olan firmalarda (Mean=72,5936), en düşük ortalamanın ise karlılık oranı yüzde -50'den fazla olan şirketlerde olduğu (Mean=62,5421) görülmektedir.

Tablo 81.

Borçluluk Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-25	34	63,6141	13,43656		
	26-50	59	67,6810	13,67232		
	51-75	70	64,4805	17,38890		
ZAI	76-100	37	69,6355	15,00070	1,096	,360
	100-	3	68,9394	13,82446		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 81'de firmaların borçluluk oranlarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın borçluluk oranı yüzde 76-100 aralığında olan firmalarda (Mean=69,6355), en düşük ortalamanın ise borçluluk oranı yüzde 1-25 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=63,6141) görülmektedir.

Tablo 82.

Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
ZAI	0	88	70,6461	12,97801	3,112	,004
	1	14	59,0909	16,97375		
	2	33	63,2920	17,21620		
	3	45	60,5556	15,82145		
	4	13	68,2401	16,10171		
	5	7	69,4805	7,06233		
	6	2	79,5455	1,07137		
	7	1	74,2424			
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 82'de firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu yönetim kurulu üye sayılarına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek 6 aile mensubu üye bulunan şirketlerde (Mean=79,5455), en düşük ortalamanın ise 1 aile üyesinin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=59,0909) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için $F(3,112)$ ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 83.

Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
ZAI	0	88	70,6009	12,91018	5,757	,001
	10-25	25	65,9091	18,06174		
	26-50	56	64,1098	15,61987		
	51-100	34	58,8904	15,22858		
	Toplam	**203**	66,2711	15,28097		

Tablo 83'de firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu sayısının yönetim kurulu toplam üye sayısına oranına göre Zorunlu Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın (Mean=70,6009) ile %0 oran grubunda, en düşük ortalamanın ise (Mean=58,8904) ile %51-100 oran grubundaki şirketlerde olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için F(5,757) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 84.

Bağımsız Denetim Firması

	Big 4			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	113	73,0156	12,84984	90	57,8030	13,85379	8,094	201	,000

Tablo 84'de firmaların denetimini yapan bağımsız denetim firmalarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre Big 4 olarak adlandırılan bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının (Mean=73,0156), diğer bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının ise (Mean=57,8030) olduğu görülmektedir. Firmaların bağımsız denetim firmaları yönünden açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu

Açıklama İndeksi için t(8,094) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 85.

Kar/Zarar

	Kar			Zarar					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	132	66,6150	14,06159	71	65,6317	17,41165	,436	201	,663

Tablo 85'de firmaların kar elde edip etmediklerine göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre kar elde eden firmaların ortalamalarının (Mean=66,6150), zarar açıklayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=65,6317) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(0,436) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 86.

Aile Şirketi Olup Olmadığı

	Aile Şirketi			Aile Şirketi Değil					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	125	63,8848	15,96711	78	70,0952	13,34002	-2,866	201	,005

Tablo 86'da firmaların aile şirketi olup olmadıklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre aile şirketi olan firmaların ortalamalarının (Mean=63,8848), aile şirketi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=70,0952) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-2,866) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 87.

Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	51	71,7766	14,00253	152	64,4238	15,28983	3,033	201	,003

Tablo 87'e firmaların yabancı ortaklıklarının olup olmadıklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre yabancı ortaklığı bulunan firmaların ortalamalarının (Mean=71,7766), yabancı ortaklığı olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=64,4238) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(3,033) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır

Tablo 88.

Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	26	82,8380	6,81967	177	63,8375	14,65933	6,496	201	,000

Tablo 88'de firmaların kurumsal yönetim endeksine tabi olup olmadıklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre kurumsal yönetim endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=82,8380), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=63,8375) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(6,496) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 89.

Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	31	82,8446	6,61755	172	63,2840	14,47019	7,377	201	,000

Tablo 89'da gösterildiği gibi, firmaların sürdürülebilirlik endeksine tabi olup olmadıklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre sürdürülebilirlik endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=82,8446), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=63,2840) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(7,377) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 90.

İşlem Gördüğü Pazar

	Yıldız			Ana					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	77	74,3015	12,45901	126	61,3636	14,79769	6,407	201	,000

Tablo 90'da gösterildiği gibi, firmaların işlem gördükleri pazara göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre Yıldız Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının (Mean=74,3015), Ana Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının ise (Mean=61,3636) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(6,407) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 91.

Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti

	Erkek			Kadın					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	190	65,8413	15,52446	13	72,5524	9,44266	-1,537	201	,126

Tablo 91'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının cinsiyetine göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=65,8413), yönetim kurulu başkanı kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=72,5524) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-1,537) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 92.

Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	183	66,0664	15,49703	20	68,1439	13,34184	-,576	201	,565

Tablo 92'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının uyruklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=66,0664), yönetim kurulu başkanı yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=68,1439) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-0,576) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 93.

Genel Müdürün Cinsiyeti

	Erkek			Kadın					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	192	66,2484	15,55947	11	66,6667	9,62449	-,088	201	,930

Tablo 93'de firmaların genel müdürlerinin cinsiyetine göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=66,2484), genel müdürü kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=66,6667) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-0,088) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 94.

Genel Müdürün Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	197	65,9014	15,17835	6	78,4091	14,85119	-1,989	201	,048

Tablo 94'de firmaların genel müdürlerinin uyruklarına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=65,9014), genel müdürü yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=78,4091) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-1,989) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 95.

Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	65	72,3193	14,25501	138	63,4223	14,96120	4,012	201	,000

Tablo 95'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının eğitimlerine göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=72,3193), yönetim kurulu başkanının farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=63,4223) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(4,012) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 96.

Genel Müdürün Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	63	72,2583	13,39627	140	63,5768	15,35375	3,872	201	,000

Tablo 96'da firmaların genel müdürlerinin eğitimlerine göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=72,2583), genel müdürün farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=63,5758) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(3,872) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 97.

İkili Rol

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
ZAİ	110	62,6033	15,41805	93	70,6093	13,99825	-3,844	201	,000

Tablo 97'de gösterildiği gibi, firmalarda ikili rol üstlenen yöneticilerin (YK Başkanı, YK Üyesi, Genel Müdür) olup olmadığına göre Zorunlu Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Zorunlu Açıklama İndeksi** skorlarına göre rol ikiliği olan firmaların ortalamalarının (Mean=62,6033), rol ikiliği olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=70,6093) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Zorunlu Açıklama İndeksi için t(-3,844) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

7.3. Çoklu Regresyon Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde tüm değişkenlerin, kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin yer aldığı çoklu regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

7.3.1. Tüm Değişkenler

Zorunlu Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde tüm bağımsız değişkenlerin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 98' de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=6,291;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 43,2 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,896 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 98.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler

Düzeltilmiş R^2	0,432
F-Değeri	6,291
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,896

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı	-	56,349	4,934	,000		
Halka Açık Oran	+	,100	1,510	,133	,640	1,563
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,124	-1,503	,135	,416	2,404
Kuruluş Tarihi	+	,062	,796	,427	,470	2,127
Aktif Büyüklüğü	+	,309	3,272	,001	,316	3,162
Karlılık Oranı	+	,033	,464	,643	,554	1,805
Borçluluk Oranı	+	-,061	-,817	,415	,502	1,991
Aile Üye Sayısı Oranı	-	-,122	-1,370	,172	,354	2,823
Yk Üye sayısı	+	,241	2,806	,006	,383	2,613
İcracı YK üye sayısı	-	,105	1,510	,133	,582	1,719
Bağmsız YK üye sayısı	+	-,114	-1,420	,158	,438	2,283
Kadın YK üye sayısı	+	-,076	-1,224	,223	,737	1,356
Yabancı YK üye sayısı	+	-,126	-1,229	,221	,268	3,733
BDF	+	,258	3,218	,002	,439	2,277
Yabancı	+	,015	,160	,873	,307	3,261
Aile	-	,045	,459	,647	,291	3,432
KURINDEX	+	,161	2,177	,031	,514	1,946
BISTINDEX	+	,128	1,672	,096	,482	2,075
PAZAR	+	-,119	-1,359	,176	,364	2,748
İkili Rol	-	,158	2,265	,025	,579	1,726
YKBGENDER	-	-,113	-1,783	,076	,702	1,424
GMGENDER	-	,003	,045	,964	,791	1,264
YKBUYRUK	-	-,035	-,432	,666	,419	2,384
GMUYRUK	-	-,053	-,832	,406	,694	1,442
YKBEDU	+	,006	,095	,924	,726	1,377
GMEDU	+	,107	1,758	,080	,756	1,323
ÜTSEK	-	,023	,299	,765	,458	2,182
HPSEK	-	-,031	-,397	,692	,463	2,158
METOSEK	+	,042	,584	,560	,541	1,849
BTESEK	+	-,003	-,040	,968	,451	2,216
KÇİSEK (*)	-					

(*) Model dışında bırakılmıştır.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında beş bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 99'da gösterilmektedir.

Tablo 99.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2)

Düzeltilmiş R^2	0,423
F-Değeri	30,580
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,851

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		42,897	13,696	,000		
Aktif Büyüklüğü	+	,276	4,067	,000	,619	1,614
Yk Üye sayısı	+	,154	2,396	,018	,690	1,449
BDF	+	,226	3,520	,001	,693	1,443
KURINDEX	+	,182	3,063	,003	,809	1,237
İkili Rol	-	,115	2,030	,044	,893	1,120

Tablo 99'da yer alan analiz sonuçlarına göre beş bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=30,580;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 42,3 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0 ve H02 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

7.3.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Zorunlu Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kurumsal yönetim değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 100'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=13,769;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 36,3 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,912 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF

değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 100.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,363
F-Değeri	13,769
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,912

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		56,135	10,760	,000		
Aile Üye Sayısının Oranı	-	-,157	-2,529	,012	,814	1,229
Yönetim kurulu üye sayısı	+	,318	4,026	,000	,504	1,982
İcracı YK üye sayısı	-	,084	1,189	,236	,634	1,577
Bağımsız YK üye sayısı	+	-,122	-1,551	,123	,511	1,956
Kadın YK Üye sayısı	+	-,054	-,873	,384	,838	1,193
Yabancı uyruklu YK üye sayısı	+	-,068	-1,010	,314	,690	1,450
KURINDEX	+	,224	3,177	,002	,633	1,580
BISTINDEX	+	,255	3,729	,000	,676	1,479
İkili Rol	-	,189	2,744	,007	,665	1,505

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında beş bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 101'de sunulmaktadır.

Tablo 101.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,361
F-Değeri	23,794
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,872

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		52,496	13,259	,000		
Aile Üye Sayısının Oranı	-	-,149	-2,549	,012	,930	1,075
Yönetim kurulu üye sayısı	+	,254	4,011	,000	,791	1,264
KURINDEX	+	,173	2,649	,009	,938	1,066
BISTINDEX	+	,238	3,615	,000	,728	1,373
İkili Rol	-	,151	2,603	,010	,938	1,066

Tablo 101'de yer alan analiz sonuçlarına göre beş bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=23,794;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 36,1 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H02 ve H021 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

7.3.3. Kültür Değişkenleri

Zorunlu Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kültür değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 102' de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=5,100;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 11 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,725 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır

Tablo 102.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,109						
F-Değeri	5,100						
F Değerinin Önemliliği	0,000						
Durbin-Watson	1,725						
Değişkenler		Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı			75,751	9,461	,000		
YKBGENDER		-	-,115	-1,689	,093	,947	1,056
GMGENDER		-	,055	,804	,423	,941	1,062
YKBUYRUK		-	,035	,476	,635	,804	1,244
GMUYRUK		-	-,137	-1,854	,065	,809	1,236
YKBEDU		+	,199	2,812	,005	,881	1,135
GMEDU		+	,194	2,736	,007	,876	1,141

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında iki bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi

tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 103'de gösterilmektedir.

Tablo 103.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,098					
F-Değeri	12,020					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,741					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		62,129	46,953	,000		
YKBEDU	+	,207	2,913	,004	,885	1,129
GMEDU	+	,193	2,725	,007	,885	1,129

Tablo 103'de yer alan analiz sonuçlarına göre iki bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=12,020;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 10 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H02 ve H022 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

7.3.4. Firma Spesifik Değişkenler

Zorunlu Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde firma spesifik değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 104'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=8,919;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 35,4 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,854 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 104.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler

Düzeltilmiş R^2	0,354
F-Değeri	8,919
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,854

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		42,454	5,621	,000		
Halka Açık Oran	+	,128	1,897	,059	,697	1,434
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,069	-,814	,417	,451	2,216
Kuruluş Tarihi	+	,068	,838	,403	,485	2,063
Aktif Büyüklüğü	+	,448	4,780	,000	,364	2,748
Karlılık Oranı	+	,003	,048	,962	,626	1,596
Borçluluk Oranı	+	-,109	-1,427	,155	,545	1,833
BDF	+	,367	4,667	,000	,517	1,935
Yabancı	+	-,010	-,146	,884	,628	1,591
Aile	-	-,032	-,464	,643	,669	1,495
PAZAR	+	-,036	-,415	,678	,428	2,335
ÜTSEK	-	,093	1,201	,231	,535	1,870
HPSEK	-	,047	,594	,553	,516	1,939
METOSEK	+	,093	1,263	,208	,592	1,690
BTESEK	+	,090	1,157	,249	,532	1,878
KÇİSEK (*)	-					

(*) Model dışında bırakılmıştır.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında iki bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 105'de sunulmaktadır.

Tablo 105.

Zorunlu Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler(2)

Düzeltilmiş R^2	0,362
F-Değeri	58,345
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,828

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		48,461	24,536	,000		
Aktif Büyüklüğü	+	,398	6,233	,000	,776	1,289
BDF	+	,307	4,817	,000	,776	1,289

Tablo 105'de yer alan analiz sonuçlarına göre iki bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=58,345;Sig=0,000) olup modelin Zorunlu Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 36,2 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H02 ve H023 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, beşinci bölümünde ayrıntılı olarak incelenen metodoloji kapsamında toplam bilgi açıklama düzeyi ile ilgili bulgulara yer verilecektir.

BÖLÜM VIII

TOPLAM AÇIKLAMAYA İLİŞKİN BULGULAR

Türkiye'deki firmaların kamuya açıkladıkları bilgi düzeyini etkileyen, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik karakteristikleri tespit etmek amacı doğrultusunda, çalışmanın bu bölümünde toplam açıklama düzeyi ile ilgili olarak yapılan test ve analizlerin bulguları, normallik testleri, anlamlılık testleri ve çoklu regresyon testi sıralamasıyla ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır.

8.1. Normallik Testleri

Toplam açıklama indeks sonuçlarının normalliklerine ilişkin yapılan analiz sonuçlarına göre, indekslerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin kendi standart sapma değerlerine bölünmesi sonucu toplam açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri 0,725 ve -2,835, olarak bulunmuştur.

Ayrıca toplam açıklama indeksi mean ve medyan değerleri arasındaki fark azdır (Mean = 41,7001; Medyan = 40,2439). Sonuç olarak bağımlı değişkenlerin genel anlamda normal dağılıma sahip oldukları söylenebilir.

8.2. Anlamlılık Testleri

Tablo 106.

Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür Aynı Kişi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Evet	31	33,3517	11,84840		
	Hayır	93	45,7724	15,25522	**9,079**	**,000**
TAI	Hayır Ama YK Üyesi	79	40,1822	14,83536		
	Toplam	203	41,7001	15,20058		

Tablo 106'da sunulan firmaların yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel müdür olup olmadığına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Yönetim Kurulu Başkanı ile Genel Müdürün farklı kişiler olduğu gruba (HAYIR) ait olduğu (Mean=45,7724) görülmektedir. Bu grubu Genel Müdürün yönetim

kurulu üyesi olduğu (Mean=40,1822) grup izlemektedir. Yönetim Kurulu Başkanının aynı zamanda genel müdür olduğu grup ise en düşük ortalamaya sahiptir (Mean= 33,3517) Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(9,079) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 107.

Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	45	32,0000	12,08997		
	6-9	133	42,6774	14,16683		
TAI	>9	25	53,9610	15,31694	**21,060**	**,000**
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 107'de firmaların yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın üye sayısı 9' dan fazla olan şirketlerde (Mean=53,9610), en düşük ortalamanın ise üye sayısı 1-5 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=32,000) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(21,060) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 108.

İcracı Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	58	45,1430	15,45125		
	1	56	41,2021	16,34135		
TAI	2	55	40,5055	14,85996		
	3	20	39,0976	12,10237		
	4	9	38,1572	16,29868	**,974**	**,435**
	5	5	37,2683	10,24013		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 108'de firmaların icracı yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam, Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın hiç icracı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=45,1430), en düşük ortalamanın ise 5 icracı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=37,2683) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(0,974) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 109.

Halka Açık Oran

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-10	20	35,4024	11,87468		
	11-20	34	44,6915	15,77450		
	21-30	42	45,2787	14,41586		
	31-40	39	43,2645	16,87457		
	41-50	33	41,5743	15,63273		
TAI	51-60	9	33,7398	15,22975	**2,044**	**,036**
	61-70	12	31,9309	11,52925		
	71-80	4	45,6707	13,76465		
	81-90	2	25,9756	6,38121		
	91-100	8	44,3902	9,50549		
	Toplam	**203**	**41,7001**	**15,20058**		

Tablo 109'da firmaların halka açıklık oranlarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük üç ortalama halka açıklık oranları 81-90, 61-70 ve 51-60 olan şirketlerin olduğu görülmektedir. Bu şirketlerin ortalamaları sırasıyla Mean = 25,9756, 31,9309 ve 33,7398'dir. En yüksek ortalama ise (Mean=45,6707) ile 71-80 halka açıklık oranına sahip şirketlerdedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama

İndeksi için F(2,044) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 110.

Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	2	170	39,1234	14,06906		
	3	24	53,5467	13,53775		
TAI	4	8	56,8598	15,20626		
	5	1	74,1463		**12,475**	**,000**
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 110'da firmaların bağımsız yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın 2 bağımsız üye bulunan şirketlerde (Mean=39,1234), en yüksek ortalamanın ise 5 bağımsız üyenin bulunduğu tek şirkette olduğu (Mean=74,1463) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(12,475) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 111.

Kadın Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	78	39,7561	15,35657		
	1	68	45,5918	14,35508		
TAI	2	38	42,8626	14,95954		
	3	18	33,5501	14,84620	**3,017**	**,019**
	4	1	31,2195			
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 111'de firmaların kadın yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 1 kadın üye bulunan şirketlerde (Mean=45,5918), en düşük ortalamanın ise 4 kadın üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=31,2195) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(3,017) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 112.

Yabancı Uyruklu Yönetim Kurulu Üye Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0	151	39,6204	14,71675		
	1	11	50,6430	16,76491		
	2	13	46,4916	13,13664		
	3	12	40,1016	13,41663		
TAI	4	7	60,0000	10,26710	3,445	,003
	5	6	45,4065	16,78319		
	>5	3	49,1057	20,38057		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 112'de firmaların yabancı yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en düşük ortalamanın hiç yabancı üye bulunmayan şirketlerde (Mean=39,6204), en yüksek ortalamanın ise 4 yabancı üyenin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=60,0000) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(3,445) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 113.

Sektör

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	Üretim-Ticaret	43	39,2853	13,81704		
	Hizmet-Perakende	44	37,9047	12,17813		
TAI	Kimya-Çimento-İnşaat	44	41,2417	15,06924	2,454	,047
	Metal-Otomotiv	36	44,3767	17,60215		
	Bilişim-Teknoloji-Enerji	36	47,1070	16,44490		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 113'de firmaların gruplandıkları sektörlere göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırıldığında

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın Bilişim-Teknoloji-Enerji grubuna ait olduğu (Mean=47,1070) görülmektedir. Bu sektörü sırasıyla Metal-Otomotiv, Kimya-Çimento-İnşaat ve Üretim-Ticaret sektörleri izlemektedir. En düşük ortalama ise Hizmet-Perakende grubunda görülmektedir. (Mean= 37,9047). Ayrıca, firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(2,454) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 114.

Kaç Yıldır İşlem Gördüğü

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
TAI	1-5	49	34,8830	12,13067	4,165	,003
	6-10	16	41,0976	12,91440		
	11-20	43	45,2751	14,85299		
	21-30	92	43,3245	16,24691		
	>30	3	55,2033	10,00099		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 114'de firmaların borsada işlem gördükleri süreye göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde işlem gören firmalarda (Mean=55,2033), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında işlem gören şirketlerde olduğu (Mean=34,8830) görülmektedir. 6-10, 11-20 ve 21-30 yıl aralığında işlem gören firmaların ortalamalarının birbirlerine yakın olduğu tespit edilmiştir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(4,165) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 115.

Kuruluş Tarihi

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-5	3	24,0650	9,96524		
	6-10	5	33,0732	9,03526		
TAI	11-20	25	39,4634	12,82596	3,013	,019
	21-30	37	37,7456	13,75251		
	>30	133	43,9428	15,74269		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 115'de firmaların borsada işlem gördükleri süreye göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın 30 yılın üzerinde işlem gören firmalarda (Mean=43,9428), en düşük ortalamanın ise 1-5 yıl arasında işlem gören şirketlerde olduğu (Mean=24,0650) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(3,013) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 116.

Aktif Büyüklük

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	0-100000	39	30,1438	11,67072		
	100001-250000	34	36,3630	13,23918		
TAI	250001-500000	41	39,9405	13,02480	21,298	,000
	500001-1000000	33	43,1855	11,67105		
	1000001-10000000	46	50,3924	13,33566		
	10000001-	10	67,2439	4,58619		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 116'da firmaların aktif büyüklüklerine göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın aktif büyüklüğü 10.000.000 TL üzerinde olan firmalarda (Mean=67,2439), en düşük ortalamanın ise aktif büyüklüğü 10.000 TL'ye kadar olan şirketlerde olduğu (Mean=30,1438) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(21,298) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 117.

Karlılık Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	>-(-51)	18	38,6179	15,12519		
	(-11)-(-50	24	41,7785	15,67465		
TAI	0-(-10)	29	41,2111	16,38321	1,837	,094
	0-10	56	37,4739	13,53415		
	11-25	57	45,3445	14,77374		
	26-50	17	47,3888	16,30246		
	51-	2	41,7073	24,14511		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 117'de firmaların karlılıklarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın karlılık oranı yüzde 26-50 aralığında olan firmalarda (Mean=47,3888), en düşük ortalamanın ise karlılık oranı yüzde 0-10 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=37,4739) görülmektedir.

Tablo 118.

Borçluluk Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
	1-25	34	37,5897	13,74088	1,165	,328
	26-50	59	42,1414	14,17496		
TAI	51-75	70	41,3972	16,44158		
	76-100	37	45,2999	15,34085		
	100-	3	42,2764	17,19527		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 118'de firmaların borçluluk oranlarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup istatistiksel olarak anlamlı bir fark hesaplanmamıştır;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın borçluluk oranı yüzde 76-100 aralığında olan firmalarda (Mean=45,2999), en düşük ortalamanın ise borçluluk oranı yüzde 1-25 aralığında olan şirketlerde olduğu (Mean=37,5897) görülmektedir.

Tablo 119.

Yönetim Kurulundaki Aile Üyesi Sayısı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
TAI	0	88	44,5136	14,05735	1,881	,074
	1	14	34,8455	14,67760		
	2	33	39,1057	16,55874		
	3	45	38,1789	14,75180		
	4	13	46,9043	19,21325		
	5	7	41,7422	12,27811		
	6	2	55,6098	5,17395		
	7	1	48,0488			
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 119'da firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu yönetim kurulu üye sayılarına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek 6 aile mensubu üye bulunan şirketlerde (Mean=55,6098), en düşük ortalamanın ise 1 aile üyesinin bulunduğu şirketlerde olduğu (Mean=34,8455) görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(1,881) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 120.

Yönetim Kurulundaki Aile Üye Sayısının Toplam YK Üye Sayısına Oranı

Boyut	Değişken	N	Mean	SS	F	P(sig)
TAI	0	88	44,4069	14,01214	2,835	,039
	10-25	25	43,0146	17,59001		
	26-50	56	40,3484	16,29569		
	51-100	34	35,9541	13,08272		
	Toplam	**203**	41,7001	15,20058		

Tablo 120'de firmaların yönetim kurullarında bulunan aile mensubu sayısının yönetim kurulu toplam üye sayısına oranına göre Toplam Açıklama İndeksi skorları karşılaştırılmış olup;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre en yüksek ortalamanın (Mean=44,4069) ile %0 oran grubunda, en düşük ortalamanın ise (Mean=35,9541) ile %51-100 oran grubundaki şirketlerde olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için F(2,835) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 121.

Bağımsız Denetim Firması

	Big 4			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	113	48,2884	14,84624	90	33,4282	11,07919	7,902	201	,000

Tablo 121'de firmaların denetimini yapan bağımsız denetim firmalarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre Big 4 olarak adlandırılan bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının (Mean=48,2884), diğer bağımsız denetim firmalarının ortalamalarının ise (Mean=33,4282) olduğu görülmektedir. Firmaların bağımsız denetim firmaları yönünden açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam

Açıklama İndeksi için t(7,902) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 122.

Kar/Zarar

	Kar			Zarar					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	132	42,0602	15,02559	71	41,0306	15,60634	,459	201	,646

Tablo 122'de firmaların kar elde edip etmediklerine göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre kar elde eden firmaların ortalamalarının (Mean=42,0602), zarar açıklayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=41,0306) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(0,459) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 123.

Aile Şirketi Olup Olmadığı

	Aile Şirketi			Aile Şirketi Değil					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	125	40,1600	15,38056	78	44,1682	14,66880	-1,838	201	,068

Tablo 123'de firmaların aile şirketi olup olmadıklarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre aile şirketi olan firmaların ortalamalarının (Mean=40,1600), aile şirketi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=44,1682) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(-1,838) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 124.

Yabancı Ortaklık Olup Olmadığı

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	51	48,0775	14,56787	152	39,5603	14,84854	3,561	201	,000

Tablo 124'de firmaların yabancı ortaklıklarının olup olmadıklarına göre Toplam Gönüllü Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre yabancı ortaklığı bulunan firmaların ortalamalarının (Mean=48,0775), yabancı ortaklığı olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=39,5603) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(3,561) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 125.

Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	26	61,8293	8,05432	177	38,7433	13,68675	8,379	201	,000

Tablo 125'de firmaların kurumsal yönetim endeksine tabi olup olmadıklarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre kurumsal yönetim endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=61,8393), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=38,7433) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(8,379) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 126.

Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olup Olmadığı

	Evet			Hayır					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	31	60,2990	10,47337	172	38,3480	13,40479	8,648	201	,000

Tablo 126'da gösterildiği gibi, firmaların sürdürülebilirlik endeksine tabi olup olmadıklarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre sürdürülebilirlik endeksine tabi firmaların ortalamalarının (Mean=60,2990), endekse tabi olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=38,3480) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(8,648) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 127.

İşlem Gördüğü Pazar

	Yıldız			Ana					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	77	50,6177	14,31698	126	36,2505	13,03233	7,340	201	,000

Tablo 127'de gösterildiği gibi, firmaların işlem gördükleri pazara göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre Yıldız Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının (Mean=50,6177), Ana Pazarda işlem gören firmaların ortalamalarının ise (Mean=36,2505) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(7,340) (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 128.

Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti

	Erkek			Kadın					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	190	41,2875	15,27586	13	47,7298	13,11845	-1,483	201	,140

Tablo 128'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının cinsiyetine göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=41,2875), yönetim kurulu başkanı kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=47,7298) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(-1,483) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 129.

Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	183	41,7686	15,23602	20	41,0732	15,24555	,194	201	,847

Tablo 129'da firmaların yönetim kurulu başkanlarının uyruklarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=41,7686), yönetim kurulu başkanı yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=41,0732) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(0,194) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 130.

Genel Müdürün Cinsiyeti

	Erkek			Kadın					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	192	41,7873	15,34662	11	40,1774	12,89416	,341	201	,734

Tablo 130'da firmaların genel müdürlerinin cinsiyetine göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü erkek olan firmaların ortalamalarının (Mean=41,7873), genel müdürü kadın olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=40,1774) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(0,341) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 131.

Genel Müdürün Uyruğu

	Türk			Yabancı					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	197	41,3631	15,00007	6	52,7642	19,05980	-1,820	201	,070

Tablo 131'de firmaların genel müdürlerinin uyruklarına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü Türk olan firmaların ortalamalarının (Mean=41,3631), genel müdürü yabancı olan firmaların ortalamalarının ise (Mean=52,7642) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(-1,820) (p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır.

Tablo 132.

Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	65	47,8837	15,90728	138	38,7876	13,99243	4,133	201	,000

Tablo 132'de firmaların yönetim kurulu başkanlarının eğitimlerine göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre yönetim kurulu başkanı MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=47,8837), yönetim kurulu başkanının farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=38,7876) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(4,133) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 133.

Genel Müdürün Eğitimi

	MBA-İşletme			Diğer					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	63	47,6384	15,09094	140	39,0279	14,52674	3,860	201	,000

Tablo 133'de firmaların genel müdürlerinin eğitimlerine göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre genel müdürü MBA-İşletme eğitimi alan firmaların ortalamalarının (Mean=47,6384), genel müdürün farklı bir eğitim aldığı firmaların ortalamalarının ise (Mean=39,0279) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(3,860) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

Tablo 134.

İkili Rol

	Var			Yok					
	N	**M**	**St.D**	**N**	**M**	**St.D**	**t**	**df**	**p**
TAİ	110	38,2572	14,34091	93	45,7724	15,25522	-3,613	201	,000

Tablo 134'de gösterildiği gibi, firmalarda ikili rol üstlenen yöneticilerin (YK Başkanı, YK Üyesi, Genel Müdür) olup olmadığına göre Toplam Açıklama düzeyleri karşılaştırıldığında;

- **Toplam Açıklama İndeksi** skorlarına göre rol ikiliği olan firmaların ortalamalarının (Mean=38,2572), rol ikiliği olmayan firmaların ortalamalarının ise (Mean=45,7724) olduğu görülmektedir. Firmaların açıklama düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda Toplam Açıklama İndeksi için t(-3,613) ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık hesaplanmıştır.

8.3. Çoklu Regresyon Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde tüm değişkenlerin, kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin yer aldığı çoklu regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

8.3.1. Tüm Değişkenler

Toplam Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde tüm bağımsız değişkenlerin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 135'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=7,846;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 49,6 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,606 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 135.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler

Düzeltilmiş R^2	0,496
F-Değeri	7,846
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,606

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		17,142	1,602	,111		
Halka Açık Oran	+	,110	1,765	,079	,640	1,563
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,110	-1,420	,157	,416	2,404
Kuruluş Tarihi	+	,078	1,077	,283	,470	2,127
Aktif Büyüklüğü	+	,249	2,807	,006	,316	3,162
Karlılık Oranı	+	,034	,502	,616	,554	1,805
Borçluluk Oranı	+	-,031	-,440	,661	,502	1,991
Aile Üye Sayısının Oranı	-	-,046	-,545	,586	,354	2,823
Yk Üye sayısı	+	,231	2,856	,005	,383	2,613
İcracı YK üye sayısı	-	,052	,788	,432	,582	1,719
Bağmsız YK üye sayısı	+	-,050	-,668	,505	,438	2,283
Kadın YK üye sayısı	+	-,077	-1,315	,190	,737	1,356
Yabancı YK üye sayısı	+	-,042	-,435	,664	,268	3,733
BDF	+	,234	3,105	,002	,439	2,277
Yabancı	+	,073	,810	,419	,307	3,261
Aile	-	,088	,949	,344	,291	3,432
KURINDEX	+	,227	3,263	,001	,514	1,946
BISTINDEX	+	,132	1,834	,068	,482	2,075
PAZAR	+	-,090	-1,092	,276	,364	2,748
İkili Rol	-	,124	1,889	,061	,579	1,726
YKBGENDER	-	-,090	-1,503	,135	,702	1,424
GMGENDER	-	,014	,255	,799	,791	1,264
YKBUYRUK	-	,055	,719	,473	,419	2,384
GMUYRUK	-	-,037	-,621	,535	,694	1,442
YKBEDU	+	,000	,000	1,000	,726	1,377
GMEDU	+	,095	1,658	,099	,756	1,323
ÜTSEK	-	-,020	-,275	,784	,458	2,182
HPSEK	-	-,069	-,942	,347	,463	2,158
METOSEK	+	,012	,179	,858	,541	1,849
BTESEK	+	,017	,226	,821	,451	2,216
KÇİSEK (*)	-					

(*) Model dışında bırakılmıştır.

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında dört bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 136'da gösterilmektedir.

Tablo 136.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Tüm Değişkenler(2)

Düzeltilmiş R^2	0,488					
F-Değeri	49,049					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,553					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		17,686	6,136	,000		
Aktif Büyüklüğü	+	,260	4,056	,000	,619	1,614
Yk Üye sayısı	+	,201	3,313	,001	,691	1,447
BDF	+	,220	3,793	,000	,756	1,323
KURINDEX	+	,278	4,975	,000	,810	1,234

Tabloda yer alan analiz sonuçlarına göre dört bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=49,049;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 48,8 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0 ve H03 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

8.3.2. Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Toplam Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kurumsal yönetim değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 137'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=18,678;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 44,1 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,729 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 137.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,441
F-Değeri	18,678
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,729

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı	+	25,122	5,167	,000		
Yk Üye sayısı	+	,341	4,601	,000	,504	1,982
İcracı YK üye sayısı	-	,030	,449	,654	,634	1,577
Bağmsız YK üye sayısı	+	-,077	-1,052	,294	,511	1,956
Kadın YK üye sayısı	+	-,066	-1,155	,250	,838	1,193
Yabancı YK üye sayısı	+	-,025	-,399	,691	,690	1,450
Aile Üye Sayısının Oranı	-	-,040	-,679	,498	,814	1,229
KURINDEX	+	,284	4,290	,000	,633	1,580
BISTINDEX	+	,265	4,142	,000	,676	1,479
İkili Rol	-	,154	2,388	,018	,665	1,505

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında dört bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 138'de sunulmaktadır.

Tablo 138.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,447
F-Değeri	41,761
F Değerinin Önemliliği	0,000
Durbin-Watson	1,690

Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		20,867	6,772	,000		
Yk Üye sayısı	+	,297	5,062	,000	,797	1,255
KURINDEX	+	,259	4,282	,000	,746	1,340
BISTINDEX	+	,264	4,303	,000	,730	1,370
İkili Rol	-	,149	2,815	,005	,972	1,029

Tabloda yer alan analiz sonuçlarına göre dört bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=41,761;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 44,7 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H03 ve H031 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

8.3.3. Kültür Değişkenleri

Toplam Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde kültür değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 139' da yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=5,534;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 12 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,617 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır

Tablo 139.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri

Düzeltilmiş R^2	0,119					
F-Değeri	5,534					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,617					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		47,646	6,017	,000		
YKBGENDER	-	-,112	-1,655	,100	,947	1,056
GMGENDER	-	,083	1,218	,225	,941	1,062
YKBUYRUK	-	,096	1,297	,196	,804	1,244
GMUYRUK	-	-,153	-2,078	,039	,809	1,236
YKBEDU	+	,210	2,986	,003	,881	1,135
GMEDU	+	,197	2,786	,006	,876	1,141

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında üç bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi

tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 140'da gösterilmektedir.

Tablo 140.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Kültür Değişkenleri(2)

Düzeltilmiş R^2	0,107					
F-Değeri	9,057					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,598					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		46,320	7,702	,000		
GMUYRUK	-	-,100	-1,498	,136	,993	1,007
YKBEDU	+	,211	2,980	,003	,884	1,132
GMEDU	+	,184	2,603	,010	,883	1,132

Tabloda yer alan analiz sonuçlarına göre üç bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=9,057;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 11 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H03 ve H032 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

8.3.4. Firma Spesifik Değişkenler

Toplam Açıklama İndeksi ile ilgili olarak yapılan çoklu regresyon analizinde firma spesifik değişkenlerinin konulması suretiyle oluşturulan modele ilişkin sonuçlar Tablo 141'de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=9,810;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yaklaşık yüzde 37,9 düzeyindedir. Regresyon modelinde oto-korelasyon olup olmadığına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken Durbin-Watson sonucu 1,585 olduğundan modelde oto-korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca VIF değerlerine göre bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı bulunmamaktadır.

Tablo 141.

Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler

Düzeltilmiş R^2	0,379					
F-Değeri	9,810					
F Değerinin Önemliliği	0,000					
Durbin-Watson	1,585					
Değişkenler	Tahmini İşaret	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı		13,654	1,853	,065		
Halka Açık Oran	+	,153	2,298	,023	,697	1,434
Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	+	-,075	-,906	,366	,451	2,216
Kuruluş Tarihi	+	,085	1,067	,287	,485	2,063
Aktif Büyüklüğü	+	,426	4,630	,000	,364	2,748
Karlılık Oranı	+	-,003	-,040	,968	,626	1,596
Borçluluk Oranı	+	-,072	-,952	,342	,545	1,833
BDF	+	,339	4,399	,000	,517	1,935
Yabancı	+	,063	,901	,369	,628	1,591
Aile	-	,060	,883	,378	,669	1,495
PAZAR	+	,019	,227	,821	,428	2,335
ÜTSEK	-	,066	,875	,382	,535	1,870
HPSEK	-	,006	,083	,934	,516	1,939
METOSEK	+	,083	1,146	,253	,592	1,690
BTESEK	+	,111	1,461	,146	,532	1,878
KÇİSEK (*)	(*) Model dışı bırakılmıştır.					

Modelde yer alan değişkenlerin istatistiksel olarak anlam düzeylerine bakıldığında üç bağımsız değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Anlamlı olarak çıkan bağımsız değişkenler ayrıca çoklu regresyon analizine tabi tutulmuş olup, analiz sonuçları Tablo 142'de sunulmuştur.

Tablo 142. *Toplam Açıklama Endeksi Çoklu Regresyon Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler(2)*

Düzeltilmiş R^2	0,386						
F-Değeri	43,250						
F Değerinin Önemliliği	0,000						
Durbin-Watson	1,578						
Değişkenler		Pre Sign	Katsayı	F	Önem	Tol	VIF
Sabit Katsayı			19,152	6,871	,000		
Halka Açık Oran		+	,122	2,083	,039	,883	1,133
Aktif Büyüklüğü		+	,435	6,937	,000	,775	1,290
BDF		+	,323	4,923	,000	,708	1,413

Tabloda yer alan analiz sonuçlarına göre üç bağımsız değişkenin yer aldığı regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı (F=43,250;Sig=0,000) olup modelin Toplam Açıklama İndeksini açıklama düzeyi yüzde 38,6 düzeyindedir. Durbin-Watson ve VIF değerlerine bakıldığında oto-korelasyon ve çoklu bağıntı olmadığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında, analiz sonucunda elde edilen bulguların H0, H03 ve H033 hipotezlerini reddeder nitelikte olduğu görülmektedir.

BÖLÜM IX

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışma ile ilgili genel bir değerlendirme yapılacaktır

9.1. Özet ve Değerlendirme

Küreselleşme ve bunun sonucunda özellikle sermaye piyasalarında görülen entegrasyon sürecinde firmaların kamuya gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyi konusu gün geçtikçe daha önemli hale gelmektedir. Bu nedenle gönüllü bilgi açıklama gittikçe artan sayıda akademik çalışmaya konu olmaktadır.

Diğer taraftan, kültür, muhasebe uygulamaları açısından önemli faktörlerden biridir. Ülkeler arasındaki muhasebe uygulama farklılıkları teknik olmaktan ziyade kültürel farklılıklara bağlıdır.

Bu çalışmada yapılan literatür taramasında, Türkiye'de kültür, kurumsal yönetim, firma spesifik faktörler ve kamuyu gönüllü aydınlatma unsurlarının tamamını birden içeren çalışmaya rastlanmamış olup, bu faktörlerin, şirketlerin kamuyu aydınlatma düzeyleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesinin kamuyu aydınlatma ve şeffaflık üzerine yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Kültür ve muhasebe ilişkisi ile ilgili çalışmalar büyük ölçüde, kısaca Hofstede-Gray modeli olarak da adlandırılan, Hofstede'nin kültür boyutları ile Gray'in muhasebe değerleri boyutları arasındaki ilişki sonucu oluşturulan modelden etkilenmiştir. Hofstede-Gray modeline göre Türkiye, **güç aralığının fazla, belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek, kollektivist ve dişil bir toplum olarak yüksek gizliliğin ağır bastığı bir toplumdur.** Bu durumda ise Türkiye'deki firmaların bilgi açıklama düzeylerinin düşük olması beklenmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar ışığından çalışmada, ***Türkiye'deki firmaların bilgi açıklama düzeylerini etkileyen kurumsal yönetim, kültür ve firma spesifik değişkenleri tespit etmek*** bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda öncelikle geniş bir literatür araştırması yapılmış, BIST Yıldız ve Ana Pazar piyasalarında işlem gören, finansal sektör dışındaki şirketlerin 2016 yılı faaliyet raporları incelenmiştir.

Firmaların kamuyu aydınlatma bilgi düzeyini tespit etmek için gerekli olan bilgi endeksinin hesaplanması sürecinde sırasıyla;

1. Literatür taramasının gerçekleştirilmesi,
2. Mevzuat taramasının gerçekleştirilmesi,
3. Bilgi değerlendirme formu ilk taslağının oluşturulması,
4. Firmalarının faaliyet raporlarının okunarak puanlanması,
5. Puanlama sonucunda 5 ve daha az puanlı maddelerin bilgi formundan çıkarılarak forma nihai şeklinin verilmesi,
6. Verilerin SPSS programına girişlerinin yapılması,
7. Bilgi endeksinin hesaplanması

adımları takip edilmiştir.

Çalışmada analizler için çoklu regresyon modelleri kullanılmıştır. Bu analizler ile anlamlılık ve normallik testleri için SPSS for Windows programından faydalanılmıştır.

Çalışmada, kurumsal yönetim, kültür ve firma spesifik kategorilerinde toplam 26 bağımsız değişkenin bilgi açıklama düzeyi ile ilişkilerine yönelik alt hipotezler test edilmiştir. Regresyon analizlerinde kullanılan bağımsız ve kukla değişkenler ile bu değişkenlerin sınıflandırması ve açıklamaları EK 2' de sunulmaktadır.

Yapılan normallik testleri sonuçlarına göre, toplam, zorunlu ve gönüllü açıklama indekslerinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin kendi standart sapma değerlerine bölünmesi sonucu

- toplam açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri 0,725 ve -2,835,
- zorunlu açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri -3,245 ve -0,155,
- gönüllü açıklama indeksinin çarpıklık ve basıklık değerleri ise 1,578 ve -3,182 olarak bulunmuştur.

Ayrıca toplam ve zorunlu açıklama indeksi mean ve medyan değerleri arasındaki fark azdır. Analiz sonuçlarına baktığımızda ortalama ve medyan arasındaki farkın gönüllü açıklama indeksi sonuçlarında diğer indeks sonuçlarına göre nispeten daha fazla olduğu görülmektedir. ***(Mean (TAI): 41,70; Medyan (TAI): 40,24 ; Mean (ZAI): 66,27; Medyan (ZAI): 66,67 ; Mean (GAI): 30,03; Medyan (GAI): 25,90)***

Endekslerin açıklama skorları ile ilgili minimum maksimum seviyelerine baktığımızda en düşük seviyenin %0,72 ile gönüllü açıklama endeksinde, en yüksek seviyenin ise %93,18 ile zorunlu açıklama endeksinde olduğu görülmektedir. Elde

edilen sonuçlar değerlendirildiğinde gönüllü bilgi açıklama düzeyinin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine göre daha az seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, elde edilen sonuçların, Hofstede-Gray Modeline göre Türk toplumun gönüllü bilgi açıklama düzeyinin düşük olduğu tezi ile uyumlu olduğu söylenebilir. ***(Max (TAI): 74,15, Min (TAI): 12,68; Max (ZAI): 93,18, Min (ZAI):21,21 ; Max (GAI): 68,71, Min (GAI):0,72)***

Anlamlılık testleri sonuçlarına göre, istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanan değişkenler

Gönüllü açıklama için; yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden biri ile genel müdürün aynı kişi olması, yönetim kurulu üye sayısı, halka açık oran, bağımsız yönetim kurulu üye sayısı, kadın yönetim kurulu üye sayısı, yabancı uyruklu yönetim kurulu üye sayısı, sektör, işlem görme süresi, aktif büyüklük, bağımsız denetim firması, yabancı ortaklık, kurumsal yönetim endeksine tabilik, sürdürülebilirlik endeksine tabilik, işlem gördüğü pazar, yönetim kurulu başkanının eğitimi, genel müdürün eğitimi, rol ikiliği,

Zorunlu açıklama için; yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden biri ile genel müdürün aynı kişi olması, yönetim kurulu üye sayısı, bağımsız yönetim kurulu üye sayısı, kadın yönetim kurulu üye sayısı, yabancı uyruklu yönetim kurulu üye sayısı, işlem görme süresi, kuruluş tarihi, aktif büyüklük, yönetim kurulundaki aile üye sayısı, yönetim kurulundaki aile üye oranı, bağımsız denetim firması, aile şirketi olup olmadığı, yabancı ortaklık, kurumsal yönetim endeksine tabilik, sürdürülebilirlik endeksine tabilik, işlem gördüğü pazar, genel müdürün uyruğu, yönetim kurulu başkanının eğitimi, genel müdürün eğitimi, rol ikiliği,

Toplam açıklama için; yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden biri ile genel müdürün aynı kişi olması, yönetim kurulu üye sayısı, halka açık oran, bağımsız yönetim kurulu üye sayısı, kadın yönetim kurulu üye sayısı, yabancı uyruklu yönetim kurulu üye sayısı, sektör, işlem görme süresi, kuruluş tarihi, aktif büyüklük, yönetim kurulundaki aile üye oranı, bağımsız denetim firması, yabancı ortaklık, kurumsal yönetim endeksine tabilik, sürdürülebilirlik endeksine tabilik, işlem gördüğü pazar, yönetim kurulu başkanının eğitimi, genel müdürün eğitimi, rol ikiliği,
olarak tespit edilmiştir.

Çalışmanın alt hipotezleri gönüllü açıklama, zorunlu açıklama ve toplam açıklama olmak üzere üç ana başlık altında, tüm değişkenlerin, kurumsal yönetim

değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik değişkenlerin yer aldığı dört farklı çoklu regresyon analizine tabi tutulmuştur.

Tablo 143'de tüm endeksler için yapılan çoklu ve tüm değişkenlerin kullanıldığı regresyon analizi sonucu elde edilen ilişkiler özetlenmektedir.

Tablo 143.

Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Tüm Değişkenler

		GÖNÜLLÜ		**ZORUNLU**		**TOPLAM**	
Değişken	**Beklenen**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**
Halka Açıklık	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
İşlem Görme	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Kuruluş Tarihi	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Büyüklük	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Karlılık	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Borçluluk	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Aile/Oranı	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Üye Sayısı	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Yk İcracı	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Yk Bağımsız	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Kadın	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Yabancı	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Denetçi	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Yabancı Ortak	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Aile Şirketi	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Kurindex	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Bistindex	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Pazar	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
İkili Rol	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemsiz
Ykbgender	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Gmgender	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Ykbuyruk	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Gmuyruk	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Ykbedu	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Gmedu	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Ütsek	Negatif	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Hpsek	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Metosek	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Btesek	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Kçisek (*)	Negatif	(*) Model dışında bırakılmıştır.					

Gönüllü açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Borçluluk, Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, Aile Şirketi, Pazar, İkili Rol, Gmgender, Ykbuyruk, Ykbedu ve Metosek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Halka açıklık, kuruluş tarihi, karlılık, Yk Aile Oranı, Yabancı Ortak, Bist İndeks, Ykbgender, Gmuyruk, Gmedu, Ütsek, Hpsek ve Btesek değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Büyüklük, Yk Üye sayısı, Denetçi, Kurindeks, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Zorunlu açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Borçluluk, Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, Aile Şirketi, Pazar, Gmgender, Ütsek ve Btesek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- İkili rol değişkeninin beklenen ilişkiye ters yönde ilişkisi olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olduğu,
- Halka açıklık, kuruluş tarihi, karlılık, Yk Aile Oranı, Yabancı Ortak, Bist İndeks, Ykbgender, Ykbuyruk, Gmuyruk, Ykbedu, Gmedu, Hpsek ve Metosek değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Büyüklük, Yk Üye sayısı, Denetçi, Kurindeks, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları

Toplam açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Borçluluk, Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, Aile Şirketi, Pazar, İkili Rol, Gmgender, Ykbuyruk, Ykbedu ve Metosek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Halka açıklık, kuruluş tarihi, karlılık, Yk Aile Oranı, Yabancı Ortak, Bist İndeks, Ykbgender, Gmuyruk, Gmedu, Ütsek, Hpsek, Metosek ve Btesek

değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,

- Büyüklük, Yk Üye sayısı, Denetçi, Kurindeks, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

tespit edilmiştir.

Tablo 144'de tüm endeksler için yapılan çoklu ve kurumsal yönetim değişkenlerinin kullanıldığı regresyon analizi sonucu elde edilen ilişkiler özetlenmektedir.

Tablo 144.

Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Kurumsal Yönetim Değişkenleri

		GÖNÜLLÜ		ZORUNLU		TOPLAM	
Değişken	**Beklenen**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**
Yk Aile/Oranı	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemli	Negatif	Önemsiz
Yk Üye Sayısı	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Yk İcracı	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Yk Bağımsız	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Kadın	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Yk Yabancı	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Kurindex	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Bistindex	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
İkili Rol	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli

Gönüllü açıklama endeksinde,

- İkili rol, Yk Aile Oranı, Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Yk Üye sayısı, Kurindeks ve Bistindeks değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Zorunlu açıklama endeksinde,

- Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,

- İkili rol değişkeninin beklenen ilişkiye ters yönde ilişkisi olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olduğu,
- Yk Aile Oranı, Yk Üye sayısı, Kurindeks ve Bistindeks değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Toplam açıklama endeksinde,

- Ykicracı, Ykbağımsız, Ykkadın, Ykyabancı, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- İkili rol değişkeninin beklenen ilişkiye ters yönde ilişkisi olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olduğu,
- Yk Aile Oranı değişkeninin beklenen ilişki ile aynı yönlü olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olmadığı,
- Yk Üye sayısı, Kurindeks ve Bistindeks değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

tespit edilmiştir.

Tablo 145'de tüm endeksler için yapılan çoklu ve kültür değişkenlerinin kullanıldığı regresyon analizi sonucu elde edilen ilişkiler özetlenmiştir.

Tablo 145.

Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Kültür Değişkenleri

		GÖNÜLLÜ		**ZORUNLU**		**TOPLAM**	
Değişken	**Beklenen**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**
Ykbgender	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Gmgender	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Ykbuyruk	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Gmuyruk	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemli
Ykbedu	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Gmedu	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli

Gönüllü açıklama endeksinde,

- Gmgender, Ykbuyruk, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Ykbgender ve Gmuyruk değişkelerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü oldukları ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olmadığı,
- Ykbedu ve Gmedu değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Zorunlu açıklama endeksinde,

- Gmgender, Ykbuyruk, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Ykbgender ve Gmuyruk değişkelerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü oldukları ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olmadığı,
- Ykbedu ve Gmedu değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Toplam açıklama endeksinde,

- Gmgender, Ykbuyruk, değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Ykbgender değişkenin beklenen ilişki ile aynı yönlü olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak önemli olmadığı,
- Gmuyruk, Ykbedu ve Gmedu değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

tespit edilmiştir.

Tablo 146'da tüm endeksler için yapılan çoklu ve firma spesifik değişkenlerin kullanıldığı regresyon analizi sonucu elde edilen ilişkiler özetlenmiştir.

Tablo 146.

Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları-Firma Spesifik Değişkenler

		GÖNÜLLÜ		ZORUNLU		TOPLAM	
Değişken	**Beklenen**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**	**Sonuç**	**Önem**
Halka Açıklık	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemli
İşlem Görme	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Kuruluş Tarihi	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Büyüklük	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Karlılık	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Borçluluk	Pozitif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Denetçi	Pozitif	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli	Pozitif	Önemli
Yabancı Ortak	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Aile Şirketi	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Pazar	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Ütsek	Negatif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Hpsek	Negatif	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz	Negatif	Önemsiz
Metosek	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Btesek	Pozitif	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz	Pozitif	Önemsiz
Kçisek (*)	Negatif	(*) Model dışında bırakılmıştır.					

Gönüllü açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Karlılık, Borçluluk, Aile Şirketi, ve Ütsek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Kuruluş tarihi, Yabancı Ortak, Pazar, Hpsek, Metosek ve Btesek değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Halka Açıklık, Büyüklük, Denetçi, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Zorunlu açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Karlılık, Borçluluk, Yabancı Ortak, Pazar ve Ütsek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,

- Halka Açıklık, Kuruluş tarihi, Aile Şirketi, Hpsek, Metosek ve Btesek değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Büyüklük, Denetçi, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

Toplam açıklama endeksinde,

- İşlem görme, Karlılık, Borçluluk, Aile Şirketi, ve Ütsek değişkenlerinin beklenen ilişkiye ters yönlü ilişkiler bulunduğu ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Kuruluş tarihi, Yabancı Ortak, Pazar, Hpsek, Metosek ve Btesek değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü olmalarına rağmen sonuçların istatistiksel olarak önemli olmadıkları,
- Halka Açıklık, Büyüklük, Denetçi, değişkenlerinin beklenen ilişki ile aynı yönlü ve istatistiksel olarak önemli oldukları,

tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, çalışmada elde edilen sonuçlar Hofstede-Gray modelinde ortaya konan Türkiyedeki firmaların açıklama düzeyleri düşüktür tezini doğrulamaktadır. Gönüllü açıklama indeksi, zorunlu ve toplam açıklama indekslerinin ortalama skorlarına bakıldığında en düşük oranın gönüllü açıklama indeksine ait olduğu görülmektedir. (*Mean (TAI): 41,70; Mean (ZAI): 66,27; (GAI): 30,03).* Bu sonuçlar da Türkiye için Hofstede-Gray modelini desteklemektedir.

"Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur" ana hipotezimiz reddedilmiştir.

Çalışmamızda kullanılan bağımsız değişkenlerin çoklu regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında, modelleri açıklamada ön plana çıkan değişkenler,

Aktif Büyüklük, Bağımsız Denetim Firması, Kurumsal Yönetim İndeksine Tabi Olma, BIST Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi Olma, Yönetim Kurulu Üye Sayısı, Bağımsız Yönetim Kurulu Üye Sayısı, Rol İkiliği, Aile Mensubu Yönetim Kurulu Üye Oranı, Genel Müdür Uyruğu, Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi, Genel Müdürün Eğitimi ve Halka Açıklık Oranı

olarak görülmektedir.

Tablo 147'de çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre modellerin açıklanma oranları, tablo 148, 149 ve 150'de ise hipotezlerin reddedilip reddedilmedikleri toplu olarak sunulmaktadır.

Tablo 147.

Modellerin Açıklanma Oranları

	GÖNÜLLÜ AÇIKLAMA				ZORUNLU AÇIKLAMA				TOPLAM AÇIKLAMA			
	Tüm	**KYD**	**KD**	**FSD**	**Tüm**	**KYD**	**KD**	**FSD**	**Tüm**	**KYD**	**KD**	**FSD**
Modeli Açıklama %	**43,1**	**40,2**	**10**	**32,1**	**43,2**	**36,3**	**11**	**35,4**	**49,6**	**44,1**	**12**	**38**

Tablo 148.

Hipotezler-Gönüllü Açıklama

Hipotez	**Reddedilme Durumu**	**Açıklama**
H0 : "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur."	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu.
H01: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=6,281; Sig=0,000) 2.(F=39,376;Sig=0,000)
H011: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=16,090; Sig=0,000) 2.(F=36,498;Sig=0,000)
H012: "Kültür değişkenlerinin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=4,708; Sig=0,000) 2.(F=10,163;Sig=0,000)
H013: "Firma spesifik faktörlerin, gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=7,808; Sig=0,000) 2.(F=33,057;Sig=0,000)
H0111: Yönetim Kurulu üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,395;Sig=0,018) 2.(F=3,218;Sig=0,002) Kurumsal Yönetim 1.(F=4,173;Sig=0,000) 2.(F=4,680;Sig=0,000)
H0112: İcracı yönetim kurulu üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,341;Sig=0,734) Kurumsal Yönetim (F=0,050;Sig=0,960)

H0113: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,228;Sig=0,820) Kurumsal Yönetim (F=-0,671;Sig=0,503)
H0114: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,133;Sig=0,259) Kurumsal Yönetim (F=-1,110;Sig=0,269)
H0115: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,016;Sig=0,987) Kurumsal Yönetim (F=-0,065;Sig=0,949)
H0116: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,094;Sig=0,925) Kurumsal Yönetim (F=0,253;Sig=0,800)
H0117: İkili rol üstlenilmesinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,406;Sig=0,162) Kurumsal Yönetim (F=1,872;Sig=0,063)
H0118: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=3,184;Sig=0,002) 2.(F=4,983;Sig=0,000) Kurumsal Yönetim 1.(F=4,150;Sig=0,000) 2.(F=4,313;Sig=0,000)
H0119: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kurumsal Yönetim 1.(F=3,710;Sig=0,000) 2.(F=3,918;Sig=0,000)
H0121: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,097;Sig=0,274) Kültür (F=1,519;Sig=0,130)
H0122: Genel Müdürün uyruğunun gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,424;Sig=0,672) Kültür (F=-1,960;Sig=0,051)
H0123: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,127;Sig=0,261) Kültür (F=-1,469;Sig=0,143)
H0124: Genel Müdürün cinsiyetinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,303;Sig=0,762) Kültür (F=1,272;Sig=0,205)
H0125: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,753;Sig=0,006) 2.(F=2,792;Sig=0,000)
H0126: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,520;Sig=0,013) 2.(F=2,386;Sig=0,000)

H0131: Firmanın aktif büyüklüğünün gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,130;Sig=0,035) 2.(F=3,412;Sig=0,001) Firma Spesifik 1.(F=3,922;Sig=0,000) 2.(F=6,231;Sig=0,000)
H0132: Borçlanma oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,201;Sig=0,841) Firma Spesifik (F=-0,619;Sig=0,537)
H0133: Karlılık oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,434;Sig=0,665) Firma Spesifik (F=-0,071;Sig=0,943)
H0134: Yabancı ortaklığın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,956;Sig=0,341) Firma Spesifik (F=1,219;Sig=0,224)
H0135: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Sektöre ait birden fazla kukla değişken değişken olduğundan F değeri ve Önem değerine yer verilmemiştir.
H0136: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,530;Sig=0,012) 2.(F=2,972;Sig=0,003) Firma Spesifik 1.(F=3,673;Sig=0,000) 2.(F=4,123;Sig=0,000)
H0137: Borsada işlem görme süresinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,144;Sig=0,254) Firma Spesifik (F=-0,819;Sig=0,414)
H0138: Kuruluş tarihinin/firma yaşının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,017;Sig=0,311) Firma Spesifik (F=1,016;Sig=0,311)
H0139: İşlem görülen Pazarın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,791;Sig=0,430) Firma Spesifik (F=0,467;Sig=0,641)
H01310: Aile şirketi olmanın gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,002;Sig=0,318) Firma Spesifik (F=1,332;Sig=0,185)
H01311: Halka arz oranının gönüllü bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Firma Spesifik 1.(F=2,148;Sig=0,033)

Tablo 149.

Hipotezler-Zorunlu Açıklama

Hipotez	Reddedilme Durumu	Açıklama
H0 : "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur."	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu.
H02: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=6,291; Sig=0,000) 2.(F=30,580;Sig=0,000)
H021: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=13,769; Sig=0,000) 2.(F=23,794;Sig=0,000)
H022: "Kültür değişkenlerinin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=5,100; Sig=0,000) 2.(F=12,020;Sig=0,000)
H023: "Firma spesifik faktörlerin, zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=8,919; Sig=0,000) 2.(F=58,345;Sig=0,000)
H0211: Yönetim Kurulu üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,806;Sig=0,006) 2.(F=2,396;Sig=0,018) Kurumsal Yönetim 1.(F=4,026;Sig=0,000) 2.(F=4,011;Sig=0,000)
H0212: İcracı yönetim kurulu üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,510;Sig=0,133) Kurumsal Yönetim (F=1,189;Sig=0,236)
H0213: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,420;Sig=0,158) Kurumsal Yönetim (F=-1,551;Sig=0,123)
H0214: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,224;Sig=0,223) Kurumsal Yönetim (F=-0,873;Sig=0,384)
H0215: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,229;Sig=0,221) Kurumsal Yönetim (F=-1,010;Sig=0,314)
H0216: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kurumsal Yönetim 1.(F=-2,529;Sig=0,012) 2.(F=-2,549;Sig=0,012)
H0217: İkili rol üstlenilmesinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,265;Sig=0,025) 2.(F=2,030;Sig=0,044) Kurumsal Yönetim 1.(F=2,744;Sig=0,007) 2.(F=2,603;Sig=0,010)

H0218: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,177;Sig=0,031) 2.(F=3,063;Sig=0,003) Kurumsal Yönetim 1.(F=3,177;Sig=0,002) 2.(F=2,649;Sig=0,009)
H0219: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kurumsal Yönetim 1.(F=3,729;Sig=0,000) 2.(F=3,615;Sig=0,000)
H0221: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,432;Sig=0,666) Kültür (F=0,476;Sig=0,635)
H0222: Genel Müdürün uyruğunun zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,832;Sig=0,406) Kültür (F=-1,854;Sig=0,065)
H0223: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,783;Sig=0,076) Kültür (F=-1,689;Sig=0,093)
H0224: Genel Müdürün cinsiyetinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,045;Sig=0,964) Kültür (F=0,804;Sig=0,423)
H0225: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının zorunlu bilgi açıklama düzeyine etkisi önemli bir yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,812;Sig=0,005) 2.(F=2,913;Sig=0,004)
H0226: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,736;Sig=0,007) 2.(F=2,725;Sig=0,007)
H0231: Firmanın aktif büyüklüğünün zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=3,272;Sig=0,001) 2.(F=4,067;Sig=0,000) Firma Spesifik 1.(F=4,780;Sig=0,000) 2.(F=6,233;Sig=0,000)
H0232: Borçlanma oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine etkisi önemli bir yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,817;Sig=0,415) Firma Spesifik (F=-1,427;Sig=0,155)
H0233: Karlılık oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,464;Sig=0,643) Firma Spesifik (F=0,048;Sig=0,962)
H0234: Yabancı ortaklığın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,160;Sig=0,873) Firma Spesifik (F=-0,146;Sig=0,884)
H0235: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Sektöre ait birden fazla kukla değişken değişken

		olduğundan F değeri ve Önem değerine yer verilmemiştir.
H0236: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=3,218;Sig=0,002) 2.(F=3,520;Sig=0,001) Firma Spesifik 1.(F=4,667;Sig=0,000) 2.(F=4,817;Sig=0,000)
H0237: Borsada işlem görme süresinin zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,503;Sig=0,135) Firma Spesifik (F=-0,814;Sig=0,417)
H0238: Kuruluş tarihinin/firma yaşının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,796;Sig=0,427) Firma Spesifik (F=0,838;Sig=0,403)
H0239: İşlem görülen Pazarın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,359;Sig=0,176) Firma Spesifik (F=-0,415;Sig=0,678)
H02310: Aile şirketi olmanın zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,459;Sig=0,647) Firma Spesifik (F=-0,464;Sig=0,643)
H02311: Halka arz oranının zorunlu bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,510;Sig=0,133) Firma Spesifik (F=1,897;Sig=0,059)

Tablo 150.

Hipotezler-Toplam Açıklama

Hipotez	Reddedilme Durumu	Açıklama
H0 : "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur."	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu.
H03: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, kültür değişkenlerinin ve firma spesifik faktörlerin toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=7,846; Sig=0,000) 2.(F=49,049;Sig=0,000)
H031: "Kurumsal yönetim değişkenlerinin, toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=18,678; Sig=0,000) 2.(F=41,761;Sig=0,000)
H032: "Kültür değişkenlerinin, toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=5,534; Sig=0,000) 2.(F=9,057;Sig=0,000)
H033: "Firma spesifik faktörlerin, toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Etki eden faktörler bulundu. 1.(F=9,810; Sig=0,000) 2.(F=43,250;Sig=0,000)
H0311: Yönetim Kurulu üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,856;Sig=0,005) 2.(F=3,313;Sig=0,001) Kurumsal Yönetim 1.(F=4,601;Sig=0,000) 2.(F=2,164;Sig=0,000)
H0312: İcracı yönetim kurulu üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,788;Sig=0,432) Kurumsal Yönetim (F=0,449;Sig=0,654)
H0313: Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,668;Sig=0,505) Kurumsal Yönetim (F=-1,052;Sig=0,294)
H0314: Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,315;Sig=0,190) Kurumsal Yönetim (F=-1,155;Sig=0,250)
H0315: Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,435;Sig=0,664) Kurumsal Yönetim (F=-0,399;Sig=0,691)
H0316: Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye oranının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,545;Sig=0,586) Kurumsal Yönetim (F=-0,679;Sig=0,498)
H0317: İkili rol üstlenilmesinin toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kurumsal Yönetim 1.(F=2,388;Sig=0,018) 2.(F=2,815;Sig=0,005)
H0318: Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=3,263;Sig=0,001)

		2.(F=4,975;Sig=0,000) Kurumsal Yönetim 1.(F=4,290;Sig=0,000) 2.(F=4,282;Sig=0,000)
H0319: Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kurumsal Yönetim 1.(F=4,142;Sig=0,000) 2.(F=4,303;Sig=0,000)
H0321: Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,719;Sig=0,473) Kültür (F=1,297;Sig=0,196)
H0322: Genel Müdürün uyruğunun toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=-2,078;Sig=0,039)
H0323: Yönetim Kurulu Başkanının cinsiyetinin toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,503;Sig=0,135) Kültür (F=-1,655;Sig=0,100)
H0324: Genel Müdürün cinsiyetinin toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,255;Sig=0,799) Kültür (F=1,218;Sig=0,225)
H0325: Yönetim Kurulu Başkanının MBA-İşletme eğitimi almış olmasının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,986;Sig=0,003) 2.(F=2,980;Sig=0,003)
H0326: Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Kültür 1.(F=2,786;Sig=0,006) 2.(F=2,603;Sig=0,010)
H0331: Firmanın aktif büyüklüğünün toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Tüm Değişkenler 1.(F=2,807;Sig=0,006) 2.(F=4,056;Sig=0,000) Firma Spesifik 1.(F=4,630;Sig=0,000) 2.(F=6,937;Sig=0,000)
H0332: Borçlanma oranının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-0,440;Sig=0,661) Firma Spesifik (F=-0,952;Sig=0,342)
H0333: Karlılık oranının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,502;Sig=0,616) Firma Spesifik (F=-0,040;Sig=0,968)
H0334: Yabancı ortaklığın toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,810;Sig=0,419) Firma Spesifik (F=0,901;Sig=0,369)
H0335: Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Sektöre ait birden fazla kukla değişken değişken olduğundan F değeri ve Önem değerine yer verilmemiştir.
H0336: Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın	Reddedildi	Tüm Değişkenler

toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.		1.(F=3,105;Sig=0,002) 2.(F=3,793;Sig=0,000) Firma Spesifik 1.(F=4,399;Sig=0,000) 2.(F=4,923;Sig=0,000)
H0337: Borsada işlem görme süresinin toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,420;Sig=0,157) Firma Spesifik (F=-0,906;Sig=0,366)
H0338: Kuruluş tarihinin/firma yaşının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=1,077;Sig=0,283) Firma Spesifik (F=1,067;Sig=0,287)
H0339: İşlem görülen Pazarın toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=-1,092;Sig=0,276) Firma Spesifik (F=0,227;Sig=0,821)
H03310: Aile şirketi olmanın toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedilmedi	Tüm Değişkenler (F=0,949;Sig=0,344) Firma Spesifik (F=0,883;Sig=0,378)
H03311: Halka arz oranının toplam bilgi açıklama düzeyine önemli bir etkisi yoktur.	Reddedildi	Firma Spesifik 1.(F=2,298;Sig=0,023) 2.(F=2,083;Sig=0,039)

Çalışmada elde edilen sonuçların, literatürdeki çalışmalar ile karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

"Yönetim Kurulu üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz **reddedilmiştir.** Elde edilen bu sonuçlar, Allegrini ve Greco (2011), Akhtaruddin, Hossain & Yao'nun (2009) ve Bhuiyan&Biswas'ın (2007) görüşleri ile uyumludur.

"İcracı yönetim kurulu üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." ve "Yönetim Kurulundaki bağımsız üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezlerimiz **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Haniffa&Cooke'un (2002), Morris ve Gray'in (2010), Eng ve Mak'ın (2003), Stefanescu'ın (2013), Ho&Wong'un, (2001), Labelle'in,(2002), Arcay&Vasquez'in (2005), Donnely&Mulcahy'in (2008), Barako&Brown'un (2008), Apostolou&Nanopoulos'un (2009) ve Lim, Matolcsy&Chow'un (2004) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Yönetim Kurulundaki kadın üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Nalikka'nın (2009) ve Barako&Brown'un (2008) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Yönetim Kurulundaki yabancı üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Carter, Simkins&Simpson'ın (2003) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Yönetim Kurulundaki aile mensubu üye sayısının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz gönüllü ve toplam bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiş**, zorunlu bilgi açıklama düzeyi için ise **reddedilmiştir.** Elde edilen sonuçlar, gönüllü ve toplam bilgi açıklama düzeyi için Haniffa&Cooke'un (2002) ve Ho&Wong'un (2001) görüşleri ile uyumsuz; zorunlu bilgi açıklama düzeyi için ise uyumludur.

"İkili rol üstlenilmesinin gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz gönüllü bilgi açıklama düzeyi için **reddedilmemiş,** zorunlu ve toplam bilgi açıklama düzeyi için ise **reddedilmiştir.** Elde edilen sonuçlar, gönüllü bilgi açıklama düzeyi için Haniffa&Cooke'un (2002), Allegrini ve Greco (2011), Ho&Wong'un, (2001), Labelle'in (2002), Arcay&Vasquez'in (2005), Donnely&Mulcahy'in (2008), Mintz'in (2005), Khodadadi, Khazami ve Aflatooni'nin (2010) ve Apostolou&Nanopoulos'un (2009) görüşleri ile uyumsuz; zorunlu ve toplam bilgi açıklama düzeyleri için ise uyumludur.

"Kurumsal Yönetim Endeksinde yer almanın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiştir**. Elde edilen sonuçlar, Apostolou&Nanopoulos'un (2009) ve Uyar, Kılıç ve Bayyurt'un (2013) görüşleri ile uyumludur.

"Sürdürülebilirlik Endeksinde yer almanın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiştir**. Elde edilen sonuçlar, beklentilerimiz ile uyumludur.

"Yönetim Kurulu Başkanının uyruğunun bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, önemlilik açısından Hofstede-Gray modeli ile uyumlu değildir.

"Genel Müdürün uyruğunun bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz gönüllü ve zorunlu bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiş**, toplam bilgi açıklama düzeyi için ise **reddedilmiştir.** Elde edilen sonuçlar, gönüllü ve zorunlu bilgi açıklama düzeyleri için önemlilik açısından Hofstede-Gray modeli ile uyumlu değilken, toplam bilgi açıklama düzeyi için söz konusu model ile uyumludur.

"Yönetim Kurulu ve Genel Müdürün cinsiyetinin bilgi açıklama düzeyine

önemli bir etkisi yoktur." şeklindeki hipotezlerimiz **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Nalikka'nın (2009), Carter, Simkins&Simpson'un (2003) ve Francis ve diğerlerin (2015) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Yönetim Kurulu Başkanının ve Genel Müdürün MBA-İşletme eğitimi almış olmasının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezlerimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiştir**. Elde edilen sonuçlar, Haniffa&Cooke'un görüşleri ile uyumludur.

"Firmanın aktif büyüklüğünün gönüllü bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiştir.** Elde edilen sonuçlar, Adelopo (2011), Ho&Wong (2001), Eng&Mak (2003), Haniffa&Cooke (2002), Hope (2003), Carter, Simkins&Simpson (2003), Labelle (2002), Arcay&Vasquez (2005), Donnely&Mulcahy (2008), Yuen ve diğerlerinin (2009), Zarzeski (1996) ve Lim, Matolscy&Chow'un (2004) görüşleri ile uyumludur.

"Borçlanma oranının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Yuen ve diğerlerinin (2009), Morris ve Gray'in (2010), Murcia ve Santos'un (2010) ve Zarzeski'nin (1996) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Karlılık oranının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Broberg & Tagesson (2009), Morris ve Gray'in (2010), Ho&Wong (2001), Eng&Mak (2003), Haniffa&Cooke (2002), Hope (2003) ve Apostolou&Nanopoulos'un (2009) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Yabancı ortaklığın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Haniffa&Cooke (2002) ve Broberg & Tagesson'un (2009) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, Haniffa&Cooke (2002), Francis ve diğerleri (2003), Arcay&Vasquez (2005) ve Broberg & Tagesson'un (2009) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Büyük bağımsız denetim firmaları ile çalışmanın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezlerimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiştir.** Elde edilen sonuçlar, Makhija ve Patton (2004), Lim, Matolscy&Chow

(2004) Barako (2007); Labelle (2002), Apostolou&Nanopoulos (2009) ve Murcia&Santos'un (2010) görüşleri ile uyumludur.

"Borsada işlem görme süresinin ve Kuruluş tarihinin/firma yaşının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." Şeklindeki hipotezlerimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen veriler, Hossain ve Hammami (2009) ve Hossain'in (2008) görüşleri ile uyumlu değildir.

"İşlem görülen Pazarın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen veriler, beklentilerimiz ile uyumlu değildir.

"Aile şirketi olmanın bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz tüm bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmemiştir.** Elde edilen veriler, Ho&Wong (2001), Apostolou&Nanopoulos (2009) ve Hutton'un (2007) görüşleri ile uyumlu değildir.

"Halka arz oranının bilgi açıklama düzeyine **önemli bir** etkisi yoktur." şeklindeki hipotezimiz gönüllü ve toplam bilgi açıklama düzeyleri için **reddedilmiş,** zorunlu bilgi açıklama düzeyi için ise **reddedilmemiştir.** Elde edilen sonuçlar, gönüllü ve toplam bilgi açıklama düzeyleri için beklentilerimiz ile uyumlu, zorunlu bilgi açıklama düzeyi için ise uyumlu değildir.

9.2. Çalışmanın Sınırlılıkları

Kurumsal yönetim ve kültür ile açıklanan bilgi düzeyi arasındaki ilişkileri inceleyen bu çalışmada karşılaşılan önemli kısıtlardan birisi kurumsal yapı ve kültürle ilişkili olabilecek etnik köken, ırk veya din temelinde karşılaştırılabilir bir çalışma imkanının olmamasıdır.

Çalışmanın ikinci önemli kıstı ise her ne kadar bağımsız olarak kültür, gönüllü açıklama ve kurumsal yönetim ile ilgili geniş literatür bulunsa da bu üç değişkeni birarada inceleyen çok sayıda çalışmaya rastlanılmamış olmasıdır.

Çalışmadaki üçüncü kısıt olarak sadece tek bir yıla ait faaliyet raporlarının incelenebilmesidir.

Son kısıt ise faaliyet raporlarının format, içerik ve dilinin raporların okunmasını ve anlaşılabilirliğini zorlaştırmasıdır.

9.3. Çalışmanın Literatüre Katkısı

Firmalar rekabetçi ortamda daha sağlam ve güvenilir bir yer elde edebilmek için yatırımcıların beklentilerini en üst düzeyde karşılamak zorundadırlar. Bu ise yatırımcılara verilebilecek en yüksek seviyede bilgi sağlayarak temin edilebilir.

Bu nedenle firmaların kamuya gönüllü olarak açıkladıkları bilgi düzeyinin tespit edilmesi konu ile ilgili tüm paydaşlar açısından son derece önemli bir husustur. Ancak, Türkiye'deki şirketlerin kamuyu aydınlatma ve şeffaflık durumlarını ölçmeye yönelik çok az sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Yapmış olduğumuz literatür çalışmalarında, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörler ile kamuyu gönüllü aydınlatma unsurlarının tümünü içeren Türkiye'deki firmalar üzerinde yapılan çalışmaya rastlanmamış olup, kültür, kurumsal yönetim ve firma spesifik faktörlerin, şirketlerin kamuyu aydınlatma düzeyleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesinin gönüllü açıklama üzerine yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

9.4. Gelecek Çalışmalara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada tek bir yıla ait faaliyet raporları incelenebilmiştir. Bu konuya karşı ilgi duyan ve bu konuda çalışmak isteyenler, birden çok yıla ait faaliyet raporlarını okuyarak dönemselliğin bilgi açıklama düzeyine etkisini inceleyebilirler. Örneğin, finansal kriz dönemlerinde firmaların bilgi açıklama düzeyinin incelenmesi önemli bir çalışma olacaktır.

Bir başka çalışma konusu yabancı ortakların ülkeleri ile Türkiye karşılaştırılması olabilir. Böyle bir çalışmada özellikle kültür etkisi daha yakından incelenebilecektir.

Bu alanda yapılabilecek bir diğer çalışma ise ana ortaklığa bağlı farklı sektördeki şirketlerin bilgi açıklama pratiklerinin incelenmesi olabilir. Böyle bir çalışma ile bilgi açıklama düzeyi ile faaliyet gösterilen sektör arasındaki ilişki daha net bir şekilde analiz edilebilecektir.

KAYNAKÇA

Abdioğlu, H. (2007). *İşletmelerde kurumsal yönetim anlayışı kapsamında iç denetimin rolü ve İMKB-100 örneği.* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Abdullah, H. & Valentine, B., (2009) . Fundamental and ethics theories of corporate governance. *Middle Eastern Finance and Economics, 4,* 88-96.

Adelopo, I. A. (2011). Voluntary disclosure practices amongst listed companies in Nigeria. *Advances in Accounting, 27,* 338-345.

Afza, T. & Nazir, M.S., (2014) . Theoretical perspective of corporate governance: A review. *European Journal of Scientific Research, 119 (2),* 255-264.

Akhtaruddin, M., Hossain, M.A., Hossain, M.&Yao, L. (2009). Corporate Governance and Voluntary Disclosure in Corporate Annual Reports of Malaysian Listed Firms. *JAMAR, 7 (1),*1-20.

Al-Jabali, M. & Ali Bni Ata, H.M. (2014). Problems of disclosure of accounting information in the lists: Financial speculation in companies. *International Journal of Economics and Finance, 6 (3),* 139-149.

Al-Janadi, Y., Rahman, R. A., (2013). Corporate governance mechanisms and voluntary disclosure in Saudi Arabia. *Research Journal of Finance and Accounting, 4,* 25-36. www.iiste.org.

Allegrini, M. & Greco, G. (2011). Corporate boards, audit committees and voluntary disclosure: Evidence from Italian listed companies. *Journal of Management and Governance,17 (1),* 187-216.

Apostolou, A.K. & Nanopoulos, K.A. (2009). Voluntary accounting disclosure and corporate governance: Evidence from Greek Listed Firms. *International Journal of Accounting and Finance, 1 (4),* 395-414.

Arcay, R.B. & Vazquez, F.M. (2005). Corporate characteristics, governance rules and the extent of voluntary disclosure in Spain. *Advances in Accounting, 21,* 299-331.

Askary, S.,Yazdifar, H.&Askarany, D. (2008). Culture and accounting practices in Turkey. *International Journal of Auditing and Performance Evaluation, 5 (1),* 66-88.

Barako, D.G. & Brown, A.M. (2008). Corporate social reporting and board representation: Evidence from the Kenyan banking sector. *Journal of Management & Governance, 12,* 309-324.

Barako, D.G. (2007). Determinants of voluntary disclosure in Kenyan companies annual reports. *African Journal of Business Management, 1 (5),* 113-128.

Ben Othman, H. & Zéghal, D. (2010) Investigating transparency and, disclosure determinants at firm level in MENA emerging markets. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation, 6, (4),* 368-396.

Bhuiyan, H.U.& Biswas, P.K. (2007). Corporate governance and reporting: An empirical study of the listed companies in Bangladesh. *Journal of Business Studies, 28 (1),* 1-32.

Bokpin, G. A. & Isshaq, Z. (2009). Corporate governance, disclosure and foreign share ownership on the Ghana Stock Exchange. *Managerial Auditing Journal, 24,* 688- 703.

Borker, D.R. (2013). Accounting and cultural values: IFRS in 3G Economies. *International Business&Economic Research Journal, 12 (6),* 671-686.

Borker, D.R. (2013). Is there a favorable cultural profile for IFRS?: An examination and extension of Gray's accounting value hypotheses. *International Business&Economic Research Journal, 12 (2),* 167-178.

Broberg, P& Tagesson, T. (2010). What explains variation in voluntary disclosure? A study of the annual reports of corporations listed on the Stockholm Stock Exchange. *Journal of Management&Governance, 14 (4),* 351-377.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2017). *Sosyal bilimler için istatistik*. (19 uncu baskı) Ankara: Pegem Akademi

Carter, D.A., Simkins, B.J.&Simpson, W.G. (2003). Corporate governance, board diversity, and firm value. *The Financial Review,38,* 33-53.

Chanchani, S. & MacGregor, A. (1999). A synthesis of cultural studies in accounting. *Journal of Accounting Literature, 18,* 1-30.

Chau, G. & Gray, S. J. (2010). Family ownership, board independence and voluntary disclosure: Evidence from Hong Kong. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 19,* 93-109.

Chen, S., Chen, X. & Cheng, Q. (2007). Do family firms provide more or less voluntary disclosure? *Journal of Accounting Research, 46 (3),*499-536.

Cheng, E. C. M. & Courtenay, S. M. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *International Journal of Accounting, 41*, 262-289

Code of Conduct Report, 1999. (http://www.ecgi.org/codes/documents/code_of_conduct.pdf)

Committe on Corporate Governance Final Report, 1998. (http://www.ecgi.org/codes/documents/hampel.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Cooke, T.E. & Wallace, R.S.O. (1990). Financial disclosure regulation and its environment: A review and further analysis. *Journal of Accounting and Public Policy, 9*, 79-110.

Cormier, D., Ledoux, M., Magnan, M., & Aerts, W. (2010). Corporate governance and information asymmetry between managers and investors. *Corporate Governance: The international journal of business in society 10,(5),* 574-589

Corporate Governance for Belgian Listed Companies, 1998. (file:///C:/Users/w%C4%B1n7/Downloads/cbf_dec1998_en%20(1).pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Çelik, O. (2007). *İşletmelerde muhasebe bilgisi ve şirket demokrasisi.* Ankara: Siyasal Kitapevi.

Çelik, O., Ecer, A. & Karabacak, H. (2006). Disclosure of forward looking information: Evidence from listed companies on İstanbul Stock Exchange (ISE). *Investment Management and Financial Innovation, 3 (2),* 197-216.

Çürük, T. (2004). Bağımsız dış denetimin muhasebe şeffaflığına etkisi üzerine uygulamalı bir çalışma: Türkiye örneği. *ODTÜ Gelistirme Dergisi, 31 (2),* 149-165.

Çürük,T. (2001) . *An analysis of factors influencing accounting disclosure in Turkey.* İstanbul: İMKB,

Dahawy, K. (2009). Company characteristics and disclosure level: The case of Egypt. *International Research Journal of Finance and Economics, 34,*194-208.

Derin, S. (2006). *Kurumsal yönetim ilkelerinin bileşeni olarak kamuyu aydınlatma ve şeffaflık: Türk sermaye piyasaları.* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Doğan, V. & Yılmaz, C. (2017). Yönetim bilimleri ve pazarlama alanında bağımsız değişkenlerin karşılaştırılması ve bastırıcı etki tespiti. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13(2),* 385-406.

Donnelly, R. & Mulcahy, M. (2008). Board structure, ownership, and voluntary disclosure in Ireland. *Corporate Governance, 16 (5),* 416-429.

Doupnik, T. & Tsakumis, G.T. (2004). A critical review of test's of Gray's theory of cultural relevance and suggestions for future research. *Journal of Accounting Literature, 23,* 1-48.

Eng, L.L., & Mak, Y.T. (2003). Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy,22,* 325-345.

Erbatu, G. (2008). *Kültürel boyutları içerisinde girişimcilik eğilimi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi , İstanbul.

Ergincan, Y. & Gürbüz, A.O. (2004*). Kurumsal yönetim: Türkiye'deki durumu ve geliştirilmesine yönelik öneriler*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Felo, A.J. (2009). Voluntary disclosure transparency, board independence and expertise, and CEO duality. *The Pennsylvania State University, School of Graduate Professional Studies.*1-36.

Francis, J.R., Khurana, K.I. & Pereira, R. (2003). Global evidence on incentive for voluntary accounting disclosure and the effect on cost of capital. *University of Missouri-Columbia, College of Business,*1-36.

Francoeur, C., Labelle, R & Desgagne, B.S. (2007). Gender diversity in corporate governance and top management. *Journal of Business Ethics,81,*83-95.

German Code of Corporate Governance, 2000. (https://www.fsa.go.jp/en/refer/councils/corporategovernance/20150306-1/01.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Gray, S.J. (1988). Towards a theory of cultural ınfluence on the development of accounting systems ınternationally. *Abacus, 24 (1),*1-15.

Guidry, R.P. & Patten, D.M. (2012). Voluntary disclosure theory and financial control variables: An assessment of recent environmental disclosure research. *Accounting Forum, 36,* 81-90.

Güvenç, B. (2007). *Kültürün abc'si.* (4 üncü baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hammami, H.& Hossain, M. (2009).Voluntary disclosure in the annual reports of an emerging country: The case of Qatar. *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting, 25,* 255-265.

Haniffa, R.M. & Cooke, T.E. (2002). Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporations. *Abacus, 38 (38),* 317–349.

Harrison, J.R. & Li, J. (2008). National culture and the composition and leadership structure of boads of directors. *Corporate Governance, 16 (5),* 375-385.

Hassan, S. & Christopher, T. (2005). Culture and corporate governance statement disclosure. *Working Paper (0513),* 1-16.

Higgs, D. (2003). Review of the role and effectiveness of non-executive directors (file:///C:/Users/w%C4%B1n7/Downloads/haa_kap05-01uk.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values.* Beverly Hills, CA: Sage.

Hope, O.K.(2003). Firm level disclosures and the relative roles of culture and legal origin. *University of Toronto, Joseph L. Rotman School of Management,* 1-34.

Hossain, M. (2008). The extent of disclosure in annual reports of banking companies: The case of India. *European Journal of Scientific Research, 23 (4),* 659-680.

http://www.canaktan.org.tr

https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/

https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-TUR.pdf

https://www.pwc.com.tr/tr/hizmetlerimiz/denetim/sarbanes-oxley.html. Erişim Tarihi Haziran 2018

Hutton, A.P. (2007). A discussion of corporate disclosure by family firms'. *Journal of Accounting and Economics, 44,* 287-297.

Ira M. Millstein, http://tkyd.org/tr/sss-kurumsal-yonetim-nedir.html).

Japan's Corporate Governance Code, 2015. (https://www.fsa.go.jp/en/refer/councils/corporategovernance/20150306-1/01.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Jensen, M.C. & Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behaviour, agency costs and ownership strucure. *Journal of Financial Economics, 3,* 305-360.

John, K., Senbet, L.W. (1998). Corporate governance and board effectiveness. *Journal of Banking and Finance,22,* 371-403.

Karaalioğlu, Z. (2015). *SPSS'de output analizi*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Karagöz, Y. (2016). *SPSS ve AMOS 23: Uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel.

Khodadadi, V., Khazami, S.& Aflatooni, A. (2010). The effect of corporate governance structure on the extent of voluntary disclosure in Iran. *Business Intelligence Journal, 3 (2),* 151-164.

Kolesnik, K. (2013). The role of culture in accounting in the light of Hofstede', Gray's and Schwartz's cultural dimensions theories-a literature review. *Financial Internet Quarterly, 9 (3),* 33-41.

Labelle, R. (2002). The statement of corporate governance practices: A voluntary disclosure and corporate governance perspective. *https://ssrn.com/abstract=317519*

Lim, S., Matolcsy, Z.& Chow,D. (2004). The association between board composition and different types of voluntary disclosures. *University of Technology, Sydney, School of Accounting,* 1-41.

Liu,Y. Valenti, A. & Chen Y. (2016). Corporate governance and information transparency in Taiwan's public firms: The moderating effect of family ownership. *Journal of Management & Organization, 22,* 662-679.

Lubetsky, M.H. (2008). Cultural difference and corporate governance. *Transnational Law and Contemporary Problems, 17 (1),*188-211.

Madhani, P. (2007). Role of voluntary disclosure and transparency in financial reporting. *The Accounting World, Special Issue, 63-66.*

Makhija, A.K.&Patton, J.M., (2004). The impact of firms ownership structure on voluntary disclosure: Empirical evidence from Czech annual reports.*The Journal of Business, 77 (3),* 457-491.

McConnell, J.J.& Dennis D.K. (2003). International corporate governance. *Journal of Financial and Quantitative Analysis, 38 (1),* 1-36.

Meek, G.K., Roberts, C.B.&Gray. S.J. (1995). Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and continental European multinational corporations. *Journal of International Business Studies, 26(3),* 555-572.

Menteş, S.A. (2011). Gender diversity at the board and financial performance: A study on ISE (Istanbul Stock Exchange). *Middle Eastern Finance and Economics, 14,* 6-15.

Mintz, S.M. (2005). Corporate governance in an international context: Legal systems, financing patterns and cultural variables. *Corporate Governance, 13(5),* 582-597.

Morris, R.D. & Gray, S.J. (2010). Factors influencing corporate disclosures in the Asian region: The significance of country and firm-level differences. 1-129.

Muhamad, R., Shaimi, S., Yahya, Yazkhiruni & Mahzan, N. (2009). Disclosure quality on governance issues in annual reports of Malaysian PLCs. *International Business Research, 2 (4),* 61-72.

Murcia, F. & Santos, A. (2010). Determinants of voluntary disclosure in Brazil. https://ssrn.com/abstract=1531767

Nalikka, A. (2009). Impact of gender diversity on voluntary disclosure in annual reports. *Accounting&Taxation, 1 (1),* 101-113.

Nasir, N.M.& Abdullah, S.N. (2004) Voluntary disclosure and corporate governance among financially distressed firms in Malaysia. *Financial Reporting, Regulation and Governance, 3 (1),* 1-39.

Panbunyuen, P.& Zhou, M.M. (2008). The association between board composition and different types of voluntary disclosure - A quantitative study of Chineese and Swedish listed companies. *Master Thesis.* 1-55

Recommendations on Corporate Governance in the Netherlands, 1997. (https://ecgi.global/code/peters-report-recommendations-corporate-governance-netherlands) Erişim Tarihi Haziran 2018

Report of Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance,1992. (http://www.ecgi.org/codes/documents/cadbury.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Report of Study Group on Directors'Remuneration, 1995. (http://www.ecgi.org/codes/documents/greenbury.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Report on Corporate Governance in Denmark, 2003. (file:///C:/Users/w%C4%B1n7/Downloads/haa_kap05-01uk.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Revised Guidance for Directors on the Combined Code, 2005. (http://www.ecgi.org/codes/documents/turnbul.pdf) Erişim Tarihi Haziran 2018

SPK, *SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri,*

Stanga, K.G. (1976). Disclosure in published annual reports. *Financial Management, 5 (4),* 42-52.

Stefanescu, C.A. (2013). How do board of directors affect corporate governance disclosure? The case of banking system. *The Romanian Economic Journal, 47,* 127-146.

Suyolcu, O.A. (2006). *Yönetişim mekanizmalarının kurumsal açıklamalar ve finansal raporlama üzerindeki etkileri.* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Şehirli, K. (1999). Kurumsal yönetim, *Yayımlanmamış Yeterlik Etüdü, Sermaye Piyasası Kurulu.*

Tecimer,Y. (2010). *Halka açık şirketlerde muhasebe kültür değerlerine yönelik bir araştırma.*Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya.

The Combined Code on Corporate Governance, 2003. (http://www.ecgi.org/codes/documents/combined_code_final.pdf) Erişim Tarihi: 07.05.2018

Tian, Y. & Chen, J. (2009). Concept of voluntary information disclosure and a review of relevant studies. *International Journal of Economics and Finance, 1 (2),* 55-59.

TKYD, *OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri*, 2004

Uyar, A., Kılıç, M. &Bayyurt, N. (2013). Association between firm characteristics and corporate voluntary disclosures: Evidence from Turkish listed companies. *Intangible Capital, 9 (4),* 1080-1112

Vishny, R.W. & Shleifer, A. (1997). A survey of corporate governance. *The Journal of Finance, 52 (2),* 736-783.

Wang, L. (2007). Corporate characteristics that ınfluence financial disclosure of Chinese listed companies. *International Journal of Business and Management, 2 (3),* 23-27.

Wong, K.S. & Simon, S.M. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting and Taxaiton, 10,* 139-156.

Yenigün, T. (2008). *Kurumsal yönetim ve işletme içi denetim*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Yuen, D.C.Y., Liu, M., Zhang, X. & Lu, C. (2009). A case study of voluntary disclosure by Chinese enterprises. *Asian Journal of Finance, 1 (2),* 118-145.

Zalan, M. K., Fard, H. V., (2013). A study on the effect of voluntary disclosure quality on independent auditors' acceptable opinion of listed companies in Tehran Stock Exchange. *Academic Journal of Accounting and Economic Researches, 2,* 89-97.

Zarzeski, M.T. (1996). Spontaneous harmonization effects of culture and market forces on accounting disclosure practices. *Accounting Horizons, 10 (1),* 18-37.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc6ca461d2f12.59930946 (Erişim tarihi: 11.04.2018)

EKLER

EK 1: Bilgi Formu

		Z*	G
Q1	Pay Sahipliği Haklarının kullanımın kolaylaştırılmasına ilişkin alınan tedbirler hakkında bilgi.	X	
Q2	Yatırımcı İlişkileri Bölümü Hakkında Bilgi	X	
Q3	Genel Kurul ilanının ne zaman ve ne şekilde yapıldığı hakkında bilgi.	X	
Q4	İmtiyazlı pay bulunup bulunmadığı ve imtiyazlı pay varsa imtiyazlı paylar hakkında bilgi	X	
Q5	Esas sözleşme değişikliği varsa söz konusu değişiklik hakkında bilgi.	X	
Q6	Genel Kurulda temsil edilen pay oranı vb hakkında bilgi.	X	
Q7	Bağış ve yardım politikası ve dönem içerisinde yapılan bağış ve yardımların tutarı ve yararlanıcıları hakkında bilgi.	X	
Q8	Kar dağıtım politikası hakkında bilgi.	X	
Q9	Kurumsal İnternet Sitesinin içeriği ve iletişim bilgileri hakkında bilgi.	X	
Q10	Şirketin ortaklık yapısı hakkında bilgi.	X	
Q11	Yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığına ilişkin beyanları	X	
Q12	Yönetim Kurulu bünyesinden oluşturulan komitelerin üyeleri hakkında bilgi	X	
Q13	Yönetim kurulu toplantı ve karar sayısı, toplantı tarihleri ve toplantılara katılım durumu hakkında bilgi.	X	
Q14	Şirket aleyhine açılan önemli davalar ve olası sonuçları hakkında bilgi.	X	
Q15	Çevresel sosyal sorumluluk faaliyetleri hakkında bilgi	X	
Q16	Toplumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri hakkında bilgi	X	
Q17	Menfaat sahiplerine ilişkin şirket politikası hakkında bilgi.	X	
Q18	Menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımını destekleyici modeller/mekanizmalar hakkında bilgi.	X	
Q19	Şirketin insan kaynakları politikası hakkında bilgi.	X	
Q20	İşyeri ve iş sağlığı güvenliği hakkında bilgi.	X	
Q21	Müşteri memnuniyeti hakkında bilgi.		X
Q22	Tedarikçilerin memnuniyeti hakkında bilgi.		X
Q23	Cari yılda işten ayrılan işe giren sayısı		X
Q24	Eğitim Alan personel sayısı		X
Q25	Eğitim için harcanan süre		X
Q26	Eğitimin Mahiyeti (Mesleki-Genel, Sayı)		X

Q27	İş sağlığı güvenliği eğitimi, kişi sayısı, saat		X
Q28	İşyeri Kazaları İle İlgili Veriler (kaza oranı, kaza sıklığı, kaza ağırlık oranı, toplam iş günü kaybı vb)		X
Q29	Personel (çalışan) sayısı	X	
Q30	Personel bağlılığı hakkında bilgi		X
Q31	Personele sağlanan faydalar, sosyal haklar, imkanlar ve menfaatler hakkında detaylı bilgi (nitel-nicel)	X	
Q32	Personele yönelik sosyal etkinlikler		X
Q33	Personelin Bölümlere göre dağılımı		X
Q34	Personelin cinsiyete göre dağılımı		X
Q35	Personelin çalışma süreleri		X
Q36	Personelin eğitim durumu hakkında bilgi		X
Q37	Personelin Yaş Ortalamasına/Dağılımına İlişkin Bilgiler		X
Q38	Toplu sözleşme uygulamaları hakkında bilgi (sendika adı, şartlar vb)	X	
Q39	Ücret rejimi hakkında bilgi		X
Q40	Tedarikçiler hakkında bilgi		X
Q41	Müşteri sayısı,müşteri segmenti,müşteri sayısındaki artış vb. Hakkında bilgi		X
Q42	Şirketin stratejik hedefleri hakkında bilgi.	X	
Q43	Yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve fonksiyonları hakkında bilgi.	X	
Q44	İç denetim sisteminin işleyişi ve etkinliği hakkında bilgi.	X	
Q45	Yönetim kurulu üyelerinin profesyonel-mesleki nitelikleri hakkında bilgi.	X	
Q46	Yönetim kurulu üyelerinin eğitim durumları hakkında bilgi.	X	
Q47	Yönetim kurulu üyelerinin şirket dışında aldıkları görevler hakkında bilgi.	X	
Q48	Bir yönetim kurulu üyesi birden fazla komitede görev alıyorsa bunun gerekçesi.	X	
Q49	Denetimden sorumlu komitenin yıl içerisinde yapmış olduğu toplantı sayısı	X	
Q50	Denetimden sorumlu komitenin yıl içerisinde yapmış faaliyetlere ilişkin bilgi.	X	
Q51	Kurumsal Yönetim Komitesinin yıl içerisinde yapmış olduğu toplantı sayısı	X	
Q52	Kurumsal Yönetim komitesinin yıl içerisinde yapmış faaliyetlere ilişkin bilgi.	X	
Q53	Riskin erken saptanması komitesinin yıl içerisinde yapmış olduğu toplantı sayısı	X	
Q54	Riskin erken saptanması komitesinin yıl içerisinde yapmış faaliyetlere ilişkin bilgi.	X	
Q55	Yönetim kurulu üyelerine ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilere verilen ücretler ile sağlanan diğer tüm menfaatler hakkında bilgi.	X	
Q56	Genel müdürün adı soyadı yaşı	X	

Q57	Genel müdürün akademik nitelikleri ve profesyonel deneyimi hakkında bilgi	X	
Q58	Genel müdürün mesajı-görüşleri		X
Q59	Üst düzey yöneticilerin adları ve yaşları	X	
Q60	Üst düzey yöneticilerin resimleri		X
Q61	Üst yönetim eğitim ve profesyonel deneyimi	X	
Q62	Yıl içerisindeki denetim sayısı (İÇ BAĞIMSIZ)Hesap dönemi içerisinde yapılan özel denetime ve kamu denetimine ilişkin açıklamalar	X	
Q63	Yönetim Kurulu Başkanının mesajı-görüşleri		X
Q64	Yönetim kurulu başkanı-üyelerinin adı-soyadı-yaşı	X	
Q65	Yönetim kurulu başkanı-üyelerinin resimleri		X
Q66	Yönetim kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticilerin görev süreleri (başlangıç ve bitiş tarihleriyle)	X	
Q67	Teminat, rehin ve ipoteklerin (TRİ) özkaynaklara oranı		X
Q68	Cari Oran		X
Q69	Toplam (Net) Borç/Özkaynaklar Oranı	X	
Q70	Özsermaye karlılık oranı		X
Q71	Toplam (Net) Finansal Borçlar/ Özsermaye Oranı		X
Q72	Toplam Borçlar/Toplam Aktifler Oranı		X
Q73	Özkaynaklar/Toplam Aktifler Oranı		X
Q74	Likidite Oranı (Asit Test Oranı)		X
Q75	Aktiflerin Karlılığı (Verimliliği) Oranı		X
Q76	Mali Yeterlilik Oranı (Özkaynaklar/Yabancı Kaynaklar)		X
Q77	Disponibilite Oranı (Hazır Değerler/Kısa Vadeli Yükümlülükler)		X
Q78	Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Aktifler Oranı		X
Q79	Uzun Vadeli Borçlar/Toplam Aktifler Oranı		X
Q80	Stoklar/Dönen Varlıklar		X
Q81	Duran Varlıklar/Özkaynaklar		X
Q82	Aktif Devir Hızı (Net Satışlar/Aktif Toplamı)		X
Q83	Dönen Varlıklar/Aktif Toplamı		X
Q84	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar/Toplam Kaynaklar		X
Q85	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar/Toplam Kaynaklar		X
Q86	Alacak Devir Hızı		X
Q87	Stok Devir Hızı		X

Q88	FAVÖK Marjı		X
Q89	Brüt Kar Marjı		X
Q90	Net Kar Marjı		X
Q91	Faaliyet Kar Marjı		X
Q92	FVÖK Marjı		X
Q93	Toplam Finansal Borçlar/Toplam Aktifler		X
Q94	Satılan Malın Maliyeti/Net Satışlar		X
Q95	Mali Tablolar Seti (Bilanço, Gelir Tablosu, Nakit Akım Tablosu ve Özkaynak Değişim Tablosu)		X
Q96	Özet Mali Tablolar		X
Q97	Toplam Varlıklar		X
Q98	Toplam Yükümlülükler		X
Q99	Özkaynaklar		X
Q100	Ödenmiş Sermaye	X	
Q101	Kayıtlı Sermaye ve Kayıtlı Sermaye Tavanı	X	
Q102	Brüt Satışlar	X	
Q103	Net Satışlar	X	
Q104	Satışların Maliyeti		X
Q105	Brüt Satış Karı/Zararı		X
Q106	Faaliyet Giderleri		X
Q107	Faaliyet Karı/Zararı		X
Q108	Dönem Karı Zararı		X
Q109	FAVÖK		X
Q110	Amortisman hakkında bilgi		X
Q111	FVÖK		X
Q112	Alacakların ortalama vadeleri		X
Q113	Alacakların etkin faiz oranı (etkin faiz oranı)		X
Q114	Borcun ortalama vadesi		X
Q115	Borçların etkin faiz oranı (iskonto oranı)		X
Q116	Borçların cinslerine ve vadelerine göre dökümü		X
Q117	Dönem sonu işlemleri kullanılan kur		X
Q118	Finansal borçlar ve detayı (tutar faiz kur vade)		X

Q119	Fonksiyonel ve raporlama para birimi		X
Q120	Kıdem ve ihbar tazminatı karşılığı ile bu karşılıkların hesaplanmasında dikkate alınan hususlar		X
Q121	Kredilerin vadeleri ve faiz oranları		X
Q122	Mevduat detay (tl ve döviz bazında tutar faiz oranı vade)		X
Q123	Nakit ve nakit benzerleri - vadeli vadesiz döviz cinsi		X
Q124	Net borç		X
Q125	Net çalışma sermayesi ve / veya net işletme sermayesi ve /veya net finansal pozisyon		X
Q126	Para Birimine Göre Kısa-Uzun Vadeli Borç		X
Q127	Satış miktarı/hacmi hakkında bilgi (satış miktar ve fiyatlarına ilişkin genel açıklamalar)	X	
Q128	Stoklar hakkında temel bilgiler		X
Q129	Taahhüt teminat ipotek rehin avans vb hk bilgi		X
Q130	Türev araçlar hakkında bilgi türev finansal yükümlülüklerin detaylı dökümü		X
Q131	Üretim miktarı (2,3,5 yıl)		X
Q132	Yaşlandırma analizi-ticari alacaklar-alacakların yaşlandırılması		X
Q133	BIST Kodu		X
Q134	Halka açık hisselerdeki yabancı - yerli oranı		X
Q135	Halka açık oran		X
Q136	Halka açık piyasa değeri TL		X
Q137	Halka arz tarihi		X
Q138	Hisse başı kar/zarar (tutar)		X
Q139	Hisse başına kar payı		X
Q140	Hisse fiyatı eğilimi		X
Q141	Hissedarların Türü ve Türe Göre Hisse Dağılımı		X
Q142	Kapsamında bulunduğu İMKB endeksleri		X
Q143	Ortalama işlem hacmi tl		X
Q144	Yıl içerisindeki en düşük hisse fiyatı		X
Q145	Yıl içerisindeki en yüksek hisse fiyatı		X
Q146	Yıl içerisindeki ortalama hisse fiyatı		X
Q147	Yıl sonu hisse fiyatı		X
Q148	BIST-100 ile performans karşılaştırması		X
Q149	Firmanın faaliyet konusu	X	

Q150	Firmanın tarihçesi hakkında bilgi (kuruluş tarihi, kurucusu vb.)	X	
Q151	Misyon-vizyon-değerler	X	
Q152	Organizasyon şeması (Organizasyon yapısı hakkında bilgi)	X	
Q153	Şirketin ticaret ünvanı	X	
Q154	Ticaret sicili numarası	X	
Q155	Sektördeki yeri (İşletmenin faaliyet gösterdiği sektör ve bu sektör içerisindeki yeri hakkında bilgi)	X	
Q156	Grup şirketleri hakkında bilgi	X	
Q157	Raporun ilgili olduğu hesap dönemi	X	
Q158	İlişkili taraflar hakkında bilgi	X	
Q159	Risk yönetimi hakkında bilgi	X	
Q160	Sermaye risk yönetimi hakkında bilgi		X
Q161	Kredi riski hakkında bilgi		X
Q162	Likidite riski hakkında bilgi		X
Q163	Kur riski hakkında bilgi		X
Q164	Operasyonel risk hakkında bilgi		X
Q165	Faiz riski hakkında bilgi		X
Q166	Fiyat riski hakkında bilgi		X
Q167	Dış çevre riskleri hakkında bilgi		X
Q168	Fonlama riski		X
Q169	Stratejik riskler hakkında bilgi		X
Q170	Hukuki riskler		X
Q171	Çevre ile ilgili eğitimler		X
Q172	Çevre yatırımı ve işletme harcamaları		X
Q173	Enerji tasarrufu-verimliliği ve geri kazanım hakkında bilgi		X
Q174	Ar-ge hakkında bilgi nitel nicel (Bu bölümde şirketin araştırma ve geliştirme çalışmaları ile bunların sonuçlarına ilişkin bilgilere yer verilir)		X
Q175	Kurumlar-üniversiteler vb ile işbirliği		X
Q176	Bağımsız denetim raporu		X
Q177	Bilgi teknolojileri-bilgi güvenliği yönetim sistemi hakkında bilgi		X
Q178	Sürdürülebilirlik hakkında bilgi		X
Q179	Coğrafi bölgelere/bölümlere göre (segmental) bilgiler (sermaye harcaması, karlılık,personel, satış, gelir-gider, üretim, ürünler, raporlama vb.)		X
Q180	Devlet teşvik ve yardımları (Yatırımlardaki gelişmeler, teşviklerden yararlanma durumu, yararlanılmışsa ne ölçüde gerçekleştirildiği,)	X	

Q181	faaliyette bulunulan sektör hakkında ulusal ve uluslar arası bilgi		X
Q182	Faaliyette bulunulan ülke ekonomisi ve küresel ekonomi hakkında bilgi		X
Q183	Fabrika-Üretim Tesislerinin Bulunduğu yerler hakkında bilgi (üretim, kapasite ve satış bilgileri de dahil)		X
Q184	Gelecek beklentileri hakkında detaylı bilgi		X
Q185	Hizmet alınan danışmanlık şirketleri vb		X
Q186	İhracat ve ithalat ile ilgili bilgiler		X
Q187	Kredi derecelendirme notları		X
Q188	Kullanılan krediler hakkında detaylı bilgi		X
Q189	KYİ uyum sağlanan sağlanmayan hususlar hakkında bilgi ve uygulanmayan kurumsal yönetim ilkelerinin gerekçeleri	X	
Q190	Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Raporu	X	
Q191	Mağaza sayısı-satış noktası (yiçi-ydışı)		X
Q192	Marka bilinirliği-marka değeri hakkında bilgi		X
Q193	Markalar-ürünler hakkında bilgi		X
Q194	Pazar Payı/Rakip Analizi- Nicel-Nitel (ürünlerin başlıca pazarları)		X
Q195	Projeler hakkında bilgi (proje sayısı, yeni ürün sayısı..)		X
Q196	Reklam Harcamaları Hakkında Bilgi-Nicel-Nitel		X
Q197	Standartlar, sertifikalar, kalite yönetim sistemleri vb hakkında bilgi.		X
Q198	Şirketin Geçmiş Yıllara Ait Faaliyet Sonuçlarının Tartışılması	X	
Q199	Şirketin Görünümünü Etkileyen İç ve Dış Etkenlerin Müzakeresi		X
Q200	Tahminlere Dayanak Teşkil Eden Varsayımlar		X
Q201	üretim kapasitesi ve kapasite kullanımı (kapasite kullanım oranı) hakkında bilgi		X
Q202	Ürün/hizmet çeşitleri hakkında bilgi (satışmiktarı, satış tutarı, karlılık, kalite, güvenlik vb.)		X
Q203	Yerli-yabancı şirketlerle yapılan anlaşmalar hakkında bilgi		X
Q204	Yurtdışı yatırım ve operasyonları hakkında bilgi		X
Q205	Yatırımlar hakkında bilgi (Cari-Geçmiş-gelecek)	X	

Z: Zorunlu Bilgiler

G: Gönüllü Bilgiler

***Zorunlu Bilgiler, Yönetmelik, Tebliğ ve Kurumsal Yönetim İlkeleri Esas alınarak düzenlenmiştir.**

EK 2: Değişkenler

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER		
1	Yönetim Kurulu Üye Sayısı	Kurumsal Yönetim
2	İcracı YK Üye Sayısı	Kurumsal Yönetim
3	Bağımsız YK Üye Sayısı	Kurumsal Yönetim
4	Kadın YK Üye Sayısı	Kurumsal Yönetim
5	Yabancı Uyruklu YK Üye Sayısı	Kurumsal Yönetim
6	Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi*	Kurumsal Yönetim
7	Bıst Sürdürülebilirlik Endeksine Tabi*	Kurumsal Yönetim
8	Aile Üye Sayısının Yk Üye Sayısına Oranı	Kurumsal Yönetim
9	İkili Rol*	Kurumsal Yönetim
10	Halka Açık Oran	Firma Spesifik
11	Bağımsız Denetim Firması*	Firma Spesifik
12	Aile Şirketi Olup Olmadığı*	Firma Spesifik
13	Yabancı Ortaklık Oranı*	Firma Spesifik
14	Endüstri/Sektör *	Firma Spesifik
15	Kaç Yıldır İşlem Gördüğü	Firma Spesifik
16	Kuruluş Tarihi	Firma Spesifik
17	İşlem Gördüğü Pazar*	Firma Spesifik
18	Aktif Büyüklüğü	Firma Spesifik
19	Karlılık Oranı	Firma Spesifik
20	Borçluluk Oranı	Firma Spesifik
21	Yk Başkanı Cinsiyet*	Kültür
22	Yk Başkanı Uyruğu*	Kültür
23	Genel Müdür Cinsiyet*	Kültür
24	Genel Müdür Uyruğu*	Kültür
25	Yk Başkanı MBA İşletme Eğitimi Almış*	Kültür
26	Gm MBA İşletme Eğitimi Almış*	Kültür

***Regresyon analizinde kukla değişken (Dummy Variable) olarak analize tabi tutulmuştur.**

	KUKLA DEĞİŞKENLER		AÇIKLAMA
1	BDF	Bağımsız Denetim Firması	Big 4 1; Diğer 0
2	yabancı	Yabancı Ortaklık	Yabancı ortaklık 1; Diğer 0
3	aile	Aile Şirketi	Aile Şirketi 1; Diğer 0
4	KURINDEX	Kurumsal Yönetim Endeksine Tabi	Kurumsal Yönetim Endeksi 1; Diğer 0
5	BISTINDEX	Sürdürürülebilirlik Endeksine Tabi	Sürdürürülebilirlik Endeksi 1; Diğer 0
6	PAZAR	PAZAR	Yıldız Pazar 1; Diğer 0
7	İkili Rol	İkili Rol	İkili rol var ise 1; Diğer 0
8	YKBGENDER	Yönetim Kurulu Başkanının Cinsiyeti	YKB Erkek 1; Kadın 0
9	GMGENDER	Genel Müdürün Cinsiyeti	GM Erkek 1; Kadın 0
10	YKBUYRUK	Yönetim Kurulu Başkanının Uyruğu	YKB Türk 1; Diğer 0
11	GMUYRUK	Genel Müdürün Uyruğu	GM Türk 1; Diğer 0
12	YKBEDU	Yönetim Kurulu Başkanının Eğitimi	MBA-İşletme Eğitimi 1; Diğer 0
13	GMEDU	Genel Müdürün Eğitimi	MBA-İşletme Eğitimi 1; Diğer 0
14	ÜTSEK	Üretim ve Ticaret Sektörü	Üretim Ticaret 1; Diğer 0
15	HPSEK	Hizmet ve Perakende Sektörü	Hizmet Perakende 1; Diğer 0
16	KÇİSEK	Kimya Çimento ve İnşaat Sektörü	Kimya Çimento İnşaat 1; Diğer 0
17	METOSEK	Metal ve Otomotiv Sektörü	Metal Otomotiv 1; Diğer 0
18	BTESEK	Bilişim Teknoloji ve Enerji Sektörü	Bilişim Teknoloji Enerji 1; Diğer 0

EK 3: Şirketler Listesi

	Şirket/Fon Unvanı	İşlem Gördüğü Pazar
1	A.V.O.D. KURUTULMUŞ GIDA VE TARIM ÜRÜNLERİ A.Ş.	Ana Pazar
2	ACISELSAN ACIPAYAM SELÜLOZ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
3	ADANA ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.	Yıldız Pazar
4	ADEL KALEMCİLİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
5	ADESE ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
6	AFYON ÇİMENTO SANAYİ T.A.Ş.	Yıldız Pazar
7	AKÇANSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
8	AKDENİZ GÜVENLİK HİZMETLERİ A.Ş.	Ana Pazar
9	AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	Yıldız Pazar
10	AKIN TEKSTİL A.Ş.	Ana Pazar
11	AKSA AKRİLİK KİMYA SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
12	AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.	Yıldız Pazar
13	AKSU ENERJİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
14	ALARKO CARRIER SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
15	ALKİM ALKALİ KİMYA A.Ş.	Yıldız Pazar
16	ALKİM KAĞIT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
17	ALTIN YUNUS ÇEŞME TURİSTİK TESİSLER A.Ş.	Ana Pazar
18	ALTINYAĞ KOMBİNALARI A.Ş.	Ana Pazar
19	ANADOLU CAM SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
20	ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
21	ANADOLU ISUZU OTOMOTİV SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
22	ANEL ELEKTRİK PROJE TAAHHÜT VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
23	ARÇELİK A.Ş.	Yıldız Pazar
24	ARENA BİLGİSAYAR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
25	ARMADA BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
26	ARSAN TEKSTİL TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
27	ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
28	ASLAN ÇİMENTO A.Ş.	Ana Pazar
29	ATLANTİK PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
30	AVRASYA PETROL VE TURİSTİK TESİSLER YATIRIMLAR A.Ş.	Ana Pazar
31	AYEN ENERJİ A.Ş.	Yıldız Pazar
32	AYGAZ A.Ş.	Yıldız Pazar
33	BAGFAŞ BANDIRMA GÜBRE FABRİKALARI A.Ş.	Yıldız Pazar
34	BAK AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
35	BANVİT BANDIRMA VİTAMİNLİ YEM SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
36	BATIÇİM BATI ANADOLU ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
37	BATISÖKE SÖKE ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.	Ana Pazar
38	BERKOSAN YALITIM VE TECRİT MADDELERİ ÜRETİM VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
39	BİLİCİ YATIRIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
40	BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.	Yıldız Pazar
41	BİRLİK MENSUCAT TİCARET VE SANAYİ İŞLETMESİ A.Ş.	Ana Pazar

42	BİZİM TOPTAN SATIŞ MAĞAZALARI A.Ş.	Yıldız Pazar
43	BOLU ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
44	BORUSAN MANNESMANN BORU SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
45	BOSCH FREN SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
46	BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T.A.Ş.	Ana Pazar
47	BRİSA BRIDGESTONE SABANCI LASTİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
48	BURÇELİK BURSA ÇELİK DÖKÜM SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
49	BURÇELİK VANA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
50	BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş.	Yıldız Pazar
51	CARREFOURSA CARREFOUR SABANCI TİCARET MERKEZİ A.Ş.	Yıldız Pazar
52	COCA-COLA İÇECEK A.Ş.	Yıldız Pazar
53	COMPONENTA DÖKÜMCÜLÜK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
54	ÇELEBİ HAVA SERVİSİ A.Ş.	Yıldız Pazar
55	ÇELİK HALAT VE TEL SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
56	ÇEMAŞ DÖKÜM SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
57	ÇEMTAŞ ÇELİK MAKİNA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
58	ÇİMSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
59	ÇUHADAROĞLU METAL SANAYİ VE PAZARLAMA A.Ş.	Ana Pazar
60	DAGİ GİYİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
61	DATAGATE BİLGİSAYAR MALZEMELERİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
62	DEMİSAŞ DÖKÜM EMAYE MAMÜLLERİ SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
63	DENİZLİ CAM SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
64	DERİMOD KONFEKSİYON AYAKKABI DERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
65	DESA DERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
66	DESPEC BİLGİSAYAR PAZARLAMA VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
67	DEVA HOLDİNG A.Ş.	Yıldız Pazar
68	DİRİTEKS DİRİLİŞ TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
69	DİTAŞ DOĞAN YEDEK PARÇA İMALAT VE TEKNİK A.Ş.	Ana Pazar
70	DOĞAN BURDA DERGİ YAYINCILIK VE PAZARLAMA A.Ş.	Ana Pazar
71	DOĞAN GAZETECİLİK A.Ş.	Ana Pazar
72	DOĞTAŞ KELEBEK MOBİLYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
73	DOĞUŞ OTOMOTİV SERVİS VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
74	DURAN DOĞAN BASIM VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
75	DYO BOYA FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
76	EDİP GAYRİMENKUL YATIRIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
77	EGE ENDÜSTRİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
78	EGE GÜBRE SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
79	EGE PROFİL TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
80	EGE SERAMİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
81	EMİNİŞ AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
82	ERBOSAN ERCİYAS BORU SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
83	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	Yıldız Pazar
84	FEDERAL-MOGUL İZMİT PİSTON VE PİM ÜRETİM TESİSLERİ A.Ş.	Ana Pazar
85	FLAP KONGRE TOPLANTI HİZMETLERİ OTOMOTİV VE TURİZM A.Ş.	Ana Pazar
86	FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
87	GEDİZ AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
88	GENTAŞ GENEL METAL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar

89	GERSAN ELEKTRİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
90	GOODYEAR LASTİKLERİ T.A.Ş.	Yıldız Pazar
91	GÖLTAŞ GÖLLER BÖLGESİ ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
92	GSD DENİZCİLİK GAYRİMENKUL İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
93	HEKTAŞ TİCARET T.A.Ş.	Yıldız Pazar
94	HÜRRİYET GAZETECİLİK VE MATBAACILIK A.Ş.	Ana Pazar
95	İHLAS EV ALETLERİ İMALAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
96	İHLAS GAZETECİLİK A.Ş.	Ana Pazar
97	İNDEKS BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
98	İNTEMA İNŞAAT VE TESİSAT MALZEMELERİ YATIRIM VE PAZARLAMA A.Ş.	Ana Pazar
99	İZMİR DEMİR ÇELİK SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
100	İZOCAM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
101	JANTSA JANT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
102	KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
103	KAREL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
104	KARSAN OTOMOTİV SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
105	KARSU TEKSTİL SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
106	KARTONSAN KARTON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
107	KATMERCİLER ARAÇ ÜSTÜ EKİPMAN SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
108	KEREVİTAŞ GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
109	KLİMASAN KLİMA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
110	KONFRUT GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
111	KONYA ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
112	KORDSA TEKNİK TEKSTİL A.Ş.	Yıldız Pazar
113	KRİSTAL KOLA VE MEŞRUBAT SANAYİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
114	KRON TELEKOMÜNİKASYON HİZMETLERİ A.Ş.	Yıldız Pazar
115	KUYUMCUKENT GAYRİMENKUL YATIRIMLARI A.Ş.	Ana Pazar
116	KÜTAHYA PORSELEN SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
117	LİNK BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ YAZILIMI VE DONANIMI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
118	LOGO YAZILIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
119	LOKMAN HEKİM ENGÜRÜSAĞ SAĞLIK, TURİZM, EĞİTİM HİZMETLERİ VE İNŞAAT TAAHHÜT A.Ş.	Ana Pazar
120	LÜKS KADİFE TİCARET VE SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
121	MAKİNA TAKIM ENDÜSTRİSİ A.Ş.	Ana Pazar
122	MARDİN ÇİMENTO SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
123	MARMARİS ALTINYUNUS TURİSTİK TESİSLER A.Ş.	Ana Pazar
124	MARSHALL BOYA VE VERNİK SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
125	MARTI OTEL İŞLETMELERİ A.Ş.	Ana Pazar
126	MENDERES TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
127	MEPET METRO PETROL VE TESİSLERİ SANAYİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
128	MERKO GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
129	MİGROS TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
130	MİLPA TİCARİ VE SINAİ ÜRÜNLER PAZARLAMA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar

131	NET TURİZM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
132	NETAŞ TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	Yıldız Pazar
133	NİĞBAŞ NİĞDE BETON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
134	NUH ÇİMENTO SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
135	ODAŞ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
136	OLMUKSAN INTERNATIONAL PAPER AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
137	ORGE ENERJİ ELEKTRİK TAAHHÜT A.Ş.	Ana Pazar
138	OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
139	ÖZBAL ÇELİK BORU SANAYİ TİCARET VE TAAHHÜT A.Ş.	Ana Pazar
140	PARK ELEKTRİK ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
141	PARSAN MAKİNA PARÇALARI SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
142	PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.	Yıldız Pazar
143	PENGUEN GIDA SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
144	PERGAMON STATUS DIŞ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
145	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	Yıldız Pazar
146	PETROKENT TURİZM A.Ş.	Ana Pazar
147	PINAR ENTEGRE ET VE UN SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
148	PINAR SU SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
149	PINAR SÜT MAMULLERİ SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
150	PLASTİKKART AKILLI KART İLETİŞİM SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
151	PRİZMA PRES MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
152	REYSAŞ TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
153	RTA LABORATUVARLARI BİYOLOJİK ÜRÜNLER İLAÇ VE MAKİNA SANAYİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
154	SAN-EL MÜHENDİSLİK ELEKTRİK TAAHHÜT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
155	SANİFOAM SÜNGER SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
156	SANKO PAZARLAMA İTHALAT İHRACAT A.Ş.	Ana Pazar
157	SARAY MATBAACILIK KAĞITÇILIK KIRTASİYECİLİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
158	SARKUYSAN ELEKTROLİTİK BAKIR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
159	SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
160	SAY REKLAMCILIK YAPI DEKORASYON PROJE TAAHHÜT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
161	SELÇUK ECZA DEPOSU TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
162	SENKRON GÜVENLİK VE İLETİŞİM SİSTEMLERİ A.Ş.	Ana Pazar
163	SİLVERLİNE ENDÜSTRİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
164	SODA SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
165	SÖKTAŞ TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
166	SÖNMEZ FİLAMENT SENTETİK İPLİK VE ELYAF SANAYİ A.Ş.	Ana Pazar
167	SÖNMEZ PAMUKLU SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
168	TAT GIDA SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
169	TEK-ART İNŞAAT TİCARET TURİZM SANAYİ VE YATIRIMLAR A.Ş.	Ana Pazar
170	TEKNOSA İÇ VE DIŞ TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
171	TEMAPOL POLİMER PLASTİK VE İNŞAAT SANAYİ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
172	TESCO KİPA KİTLE PAZARLAMA TİCARET LOJİSTİK VE GIDA SANAYİ	Yıldız Pazar

	A.Ş.	
173	TGS DIŞ TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
174	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	Yıldız Pazar
175	TRAKYA CAM SANAYİİ A.Ş.	Yıldız Pazar
176	TUĞÇELİK ALÜMİNYUM VE METAL MAMÜLLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
177	TUKAŞ GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
178	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	Yıldız Pazar
179	TÜMOSAN MOTOR VE TRAKTÖR SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
180	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	Yıldız Pazar
181	TÜRK HAVA YOLLARI A.O.	Yıldız Pazar
182	TÜRK PRYSMİAN KABLO VE SİSTEMLERİ A.Ş.	Ana Pazar
183	TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	Yıldız Pazar
184	TÜRK TRAKTÖR VE ZİRAAT MAKİNELERİ A.Ş.	Yıldız Pazar
185	TÜRK TUBORG BİRA VE MALT SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
186	TÜRKER PROJE GAYRİMENKUL VE YATIRIM GELİŞTİRME A.Ş.	Ana Pazar
187	ULAŞLAR TURİZM YATIRIMLARI VE DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI TİCARET PAZARLAMA A.Ş.	Ana Pazar
188	ULUSOY ELEKTRİK İMALAT TAAHHÜT VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
189	ULUSOY UN SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
190	UŞAK SERAMİK SANAYİİ A.Ş.	Ana Pazar
191	UTOPYA TURİZM İNŞAAT İŞLETMECİLİK TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
192	ÜLKER BİSKÜVİ SANAYİ A.Ş.	Yıldız Pazar
193	ÜNYE ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
194	VAKKO TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SANAYİ İŞLETMELERİ A.Ş.	Ana Pazar
195	VESTEL BEYAZ EŞYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
196	VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
197	VİKİNG KAĞIT VE SELÜLOZ A.Ş.	Ana Pazar
198	YAPRAK SÜT VE BESİ ÇİFTLİKLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
199	YATAŞ YATAK VE YORGAN SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Yıldız Pazar
200	YAYLA ENERJİ ÜRETİM TURİZM VE İNŞAAT TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
201	YEŞİL YAPI ENDÜSTRİSİ A.Ş.	Ana Pazar
202	YÜNSA YÜNLÜ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Ana Pazar
203	ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	Yıldız Pazar

EK 4: Türkiye'de Yayınlanmış Tezler

Tez No	Yazar	Yıl	Tez Adı	Tür
357674	Abdulhay Tolkun	2014	KİT'lerde sürdürülebilir kurumsal yönetimin etkinliğinin arttırılmasında iç denetimin rolü ve bir araştırma	PHD
217252	Abdulkadir Tuna	2008	Basel II çerçevesinde bankalarda kurumsal yönetim ve Türkiye'deki ticari bankalar üzerine bir araştırma	PHD
428716	Abdullah Şavkın	2016	İşletmelerde kurumsal yönetim ve Türkiye örneği	YL
432480	Abdullah Uçak	2016	Kar amacı gütmeyen organizasyonlarda kurumsal yönetim yeryüzü doktorları örneği	YL
359983	Abubakar Balarabe Karaye	2014	The impact of corporate governance on the performance of listed companies: The comparison of Nigeria and Turkey	YL
221089	Adem Acarlı	2008	Significance of the shareholder rights' application in the Turkish banking sector under the corporate governance principles	YL
240657	Ahmet Gençer İpek	2009	Kurumsal yönetim ilkeleri ve Türkiye'de kurumsal yönetim uygulamalarının örnek olaylarla incelenmesi	YL
332583	Ahmet Zelka	2013	Kurumsal yönetimin firma performansı üzerine etkisi: Türkiye uygulaması	YL
288056	Ali Aydın	2010	Türkiye'de kurumsal yönetim uygulamaları ve öneriler	YL
302813	Ali Duman	2011	Corporate governance and transparency in Turkey: Determinants of disclosure practices of the listed companies ahead of the shareholder meetings	YL
211862	Ali Kamil Uzun	2006	Yönetim Kurulu denetim komitesi uygulamaları: İMKB'de işlem gören reel sektör şirketlerinde yönetim kurulu denetim komitesinin varlığını etkileyen faktörler ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum	YL
135223	Ali Paslı	2002	Kurumsal yönetim	YL
445794	Ameer Saleem Shekh Omar	2016	Firma performansı üzerinde entellektüel sermaye ve kurumsal yönetimin etkisi	YL
328569	Arif Saldanlı	2012	Kurumsal yönetimin firma değer ve performansına etkileri: İMKB-100 üzerine bir uygulama	PHD
262061	Arzu Ulugay	2010	Kurumsal yönetim uygulamalarının bankalardaki iç denetim sistemi üzerine etkileri	YL
408579	Asiye Nur Zengin	2014	Kurumsal yönetim ilkeleri ve Borsa'da işlem gören şirketlerin kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde performanslarının değerlendirilmesi	YL
327646	Aslı Sarı	2013	İşletmelerde kurumsal yönetim açısından iç kontrol ve iç denetimin önemi	YL
261787	Assel Aubakırova	2009	Kazakistan'da kurumsal yönetim uygulamaları: Bankacılık sektöründe bir araştırma	YL
458581	Atıf Çağın Acungüç	2017	Kurumsal yönetim uygulamalarının hisse senetleri borsada işlem gören şirketler üzerindeki etkisi ve değerlendirilmesi	YL

366708	Atila Özbudak	2014	İşletmelerde kurumsal yönetim ve Türkiye örneği	YL
226144	Ayper Topcu	2007	Kurumsal yönetim uygulamalarının firma değeri üzerine etkileri	YL
387733	Aysun Kanbur	2010	İşletmelerde kurumsal yönetim uygulamalarının örgütsel değerler üzerindeki etkileri: İMKB kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmeler üzerine bir araştırma	PHD
208257	Ayşe Demir	2007	Halka açık bankaların kamuyu aydınlatması	YL
292883	Ayşe Eser	2011	Kurumsal yönetim ve sermaye yapısı arasındaki ilişki: İMKB'de bir uygulama	YL
215206	Ayşenur Eliuz	2007	Kurumsal yönetim çerçevesinde etkin bir iç denetim için denetim komitesinin rolü ve İmkb-100 şirketleri üzerine bir araştırma	YL
314964	Barbaros Yalçıner	2012	Kurumsal yönetim ve firma değeri ilişkisi: Türkiye örneği	PHD
250043	Barış Akgül	2009	Kurumsal yönetim ilkeleri uyarınca banka yönetim kurulunun yapısı ve işleyişi	PHD
438196	Basıl Oluoch Okoth	2016	Evaluating the impact of corporate governance on firm performance using board index	YL
221835	Batuhan Güvemli	2008	Uluslararası muhasebe standartları'nın çeşitli ülkelerin muhasebe kültürleri ile etkileşimi ve Türkiye örneği	PHD
158956	Bilal Topçu	2005	Halka açık anonim ortaklıklarda kurumsal yönetim ve OECD kurumsal yönetim ilkeleriyle karşılaştırılması	YL
265319	Bilgen Batı	2010	Türkiye'de aile şirketleri'nde kurumsal yönetim ve uygulamaları	YL
413908	Burak Babacan	2015	Gönüllü açıklamalar ve hisse senedi fiyat hareketleri:BİST'de bir uygulama	PHD
148063	Burak Egemen	2004	Corporate governance - The case for Turkey	YL
218382	Burak Pirgaip	2008	Uluslararası finansal raporlama standartlarının Türk sermaye piyasasının şeffaflık seviyesine etkisi ve ampirik bir çalışma	YL
461365	Burcu Birol	2017	Corporate governance and fraud detection: A study from Borsa Istanbul	PHD
148925	Burcu Döner	2004	Kurumsal yönetim (corporate governance) ilkeleri ışığında kamuoyu aydınlatma kavramı	YL
7611	Burhan Demirci	1989	Sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma ve kamuya açıklanan muhasebe bilgilerinin değerlemesi ve iyileştirilmesi amacıyla yapılması gereken düzenlemeler	YL
441178	Bülent Balkan	2014	Türk bankacılık sisteminde kurumsal yönetimin krizlerin çözümüne etkileri	PHD
204274	Bülent Metiner	2006	Kurumsal yönetim ilkeleri dogrultusunda halka açık sirketlerde ideal yönetim kurulu yapılanması	YL
227821	Can Mert Sıvacıoğlu	2008	Kurumsal yönetim, sermaye piyasalarındaki ölçülebilir etkileri ve bir uygulama	YL
415742	Cihan Arslanhan	2015	Kurumsal yönetim anlayışı ile KOBİ'lerin büyüme ve şirket özellikleri arasındaki farklılıkların incelenmesi	YL
468904	Cumaali Yavuz	2017	Türkiye'deki gençlik merkezlerinin kurumsal yönetimleri ile hizmet kalitesinin	PHD

			değerlendirilmesi	
215095	Cüneyt Kahraman	2008	Kurumsal yönetim anlayışının özel sermayeli bankaların yapısı ve işleyişi üzerine etkileri	PHD
293056	Çiğdem Baskıcı	2012	İç kontrol sisteminin kurumsal yönetim anlayışındaki yeri: İMKB şirketlerinde bir uygulama	YL
317315	Çiydem Çatak	2012	Relationship between corporate governance and corporate financial distress: An empirical study of distressed companies in Turkey	YL
395944	Dilek Coşkun Erdoğan	2015	Kurumsal yönetim endeksinin (XKURY) firma finansal performansına etkisi: BİST 100 üzerine bir araştırma	PHD
358420	Dilek İzciler	2014	Kurumsal yönetim ilkelerine uyum sürecinin şirketlerin performansları üzerine etkileri	YL
469687	Duygu Şengül Çelikay	2017	Kurumsal yönetim uygulamalarının vergiden kaçınma davranışı üzerindeki etkileri: Borsa İstanbul işletmeleri üzerine bir inceleme	PHD
441288	Duygu Taşkır	2016	Kurumsal yönetim ve kurumsal yönetimin firma değeri üzerindeki etkisi	YL
263716	Eda Karayel	2009	Kurumsal yönetim ve bir uygulama	YL
280275	Ekrem Özdemir	2011	Kurumsal yönetim ve ilgi grupları açısından TMS1 finansal tabloların sunuluşu standardının önemi	YL
229431	Elena Berezneak	2007	Bankalarda kurumsal yönetim çerçevesinde sahiplik yapısı ve performans ilişkisi: Türkiye uygulaması	YL
211646	Elif Çelik	2007	Kurumsal yönetim modeli olarak paydaş yaklaşımı: Kamu ve özel hastane karşılaştırması	YL
289764	Elif Gönençer	2010	Development of corporate governance in the EU and in Turkey as a candidate country: An assessment of theoretical, legal and practical aspects	YL
220991	Elif Muğal	2007	Uluslararası denetim standartları ve kurumsal yönetim açısından Türkiye'de muhasebe denetimi	YL
380762	Elvin Tigrel	2014	Institutional transformation and corporate governance implications in Turkish banking industry	PHD
469115	Emel Burak	2017	Kurumsal yönetim ilkeleri ve insan kaynakları uygulamalarının işletme performansına etkisi	PHD
460505	Emel Karatekin	2017	Kurumsal yönetim uygulamaları ve iç denetimin rolü:Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren şirketler üzerine bir araştırma	YL
239163	Emine Esra Yalınkılıç	2009	Basel II kriterlerine göre kurumsal yönetim derecelendirme (rating) modeli oluşturma	YL
473315	Emine Gül Kamiloğlu Latifoğlu	2017	Bağımsızlık kavramının kurumsal yönetim anlayışındaki yeri: Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme kKurumu kurumsal yönetim ilkeleri ile Türk Ticaret Kanunu'ndaki görünüm şekillerinin karşılaştırmalı incelemesi	YL
261581	Emine Seda Demir	2010	Corporate governance, ownership structure and firm performance: Evidence from İstanbul Stock	YL

			Exchange	
240947	Emine Serap Kurt	2008	Kurumsal yönetimin halka açık işletmelerde mevzuat ve uygulama yönünden incelenmesi	YL
191508	Emrah Ertugay	2006	Sermaye piyasalarında gönüllü kamuyu aydınlatma	YL
438202	Emrah Yalçın	2016	Türk Ticaret Kanunu'nun getirdiği yenilikler açısından aile işletmelerinde kurumsal yönetimin incelenmesi	YL
345459	Ender Baykut	2013	Anonim şirketlerde kurumsal yönetim algısı: Afyonkarahisar ili örneği	YL
279110	Ender Güler	2010	Uluslararası denetim standartlarına (ISA's) göre Türkiye'de denetim ortamı ve kurumsal yönetim uygulamaları	PHD
471218	Engin Tengilimoğlu	2017	Otellerin kurumsal yönetim seviyelerine göre online memnuniyet düzeylerinin incelenmesi; Antalya örneği	YL
364921	Eray Ekin Sezgin	2014	Küçük ve orta boy işletmelerde kurumsal yönetim farkındalığı: Elazığ ilinde bir uygulama	YL
423639	Eren Terzi	2015	Türk sigortacılık sektöründe kurumsal yönetim	YL
240786	Ergün Küçük	2009	Hileli finansal raporlamanın engellenmesinde kurumsal yönetim ve dış denetimin rolü: Türkiye'deki denetim firmalarına yönelik bir araştırma	PHD
422254	Erkmen Onbulak	2015	Servetin yaygınlaştırılması politikaları çerçevesinde çok ortaklı anonim şirketlerde kurumsal yönetim modelleri ve Türkiye yansımaları	PHD
190691	Erol Taş	2006	Türkiye'de kurumsal yönetim ve bankalar üzerine bir uygulama	YL
445669	Esin Benhür Aktürk	2016	Kurumsal yönetim çerçevesinde uygulanan etik kurallara ilişkin algı: Bankacılık sektöründe bir araştırma	PHD
456585	Esma Uruçbey	2017	Kurumsal yönetim endeksi ve ülkemizde kurumsal yönetim ilkelerine uyum sürecinin gelişmiş ülkelerden ABD ve İngiltere endeksleriyle karşılaştırılması	YL
261717	Esra Özger	2009	Kurumsal yönetim ve imalat sektöründe bir uygulama	YL
21099	Esra Özkara	1992	Sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma ve Türkiye uygulaması	YL
359863	Esra Yavuz	2014	Türkiye'de kurumsal yönetim endeksine girişin Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin hisse senedi getiri oranları üzerindeki etkisi	YL
469540	Eyuphan Özdaşlı	2017	Muhasebe kültürü değerlerinin muhasebe meslek mensuplarının içsel ve dışsal motivasyonları üzerine etkisi: Bir araştırma	YL
296544	Ezgi Yıldırım Saatci	2011	Corporate governance: The effect of board governance roles on company performance	PHD
327381	Fahriye Öztürk	2013	Kurumsal yönetim ilkeleri ve iç denetimin rolü	YL
459809	Fatih Aktaş	2017	Finansal performans analizi: Borsa İstanbul kurumsal yönetim endeksinde yer alan firmalarda bir uygulama	YL

416075	Fatih Çetinkaya	2014	Bankalarda kurumsal yönetim ilkeleri ve BİST kurumsal yönetim endeksinde yer alan bankalar üzerine bir çalışma	YL
351694	Fatma Ayzer Bilgiç	2014	Effects of selected performance measures based on disclosure regulations: An empirical research about the value relevance ın Borsa İstanbul	PHD
422498	Fatma Özlem Yılmaz	2015	Kriz dönemlerinde kurumsal yönetim ve muhasebenin sosyal sorumluluğu açısından muhasebe bilgi sisteminin işletmelerdeki rolü (Bir araştırma)	PHD
448016	Fatma Özlem Yılmaz	2008	Bankalarda kurumsal yönetim-entelektüel sermaye ilişkisi ve bir araştırma	YL
425699	Feyza Büyükdere	2015	Kurumsal yönetim ve firma performansı arasındaki ilişki: Türk sermaye piyasası üzerine bir inceleme	YL
491309	Figen Canbay Çiğdem	2018	İç kontrol sisteminin kurumsal yönetim üzerindeki etkileri: BIST kurumsal yönetim endeksi kapsamındaki şirketlerde uygulama	PHD
345918	Gökçen Paşaoğlu	2010	Kurumsal yönetim algısı ve iş tatmini ilişkisine yönelik bir uygulama	YL
280457	Gökhan Aktuğ	2011	Corporate governance practices in Turkey during the European Union harmonization process: Voting results in general meetings	YL
383710	Gökhan Cebeci	2014	Bilişim endeksinde yer alan şirketlerin kurumsal yönetim ve finansal performans açısından incelenmesi	YL
240481	Gökhan Saygılı	2009	İşletmelerde kurumsal yönetim bağlamında kurumsal etik yönetimi	YL
384152	Göktürk Kalkan	2015	Temsilcilik teorisi yönünden bankalarda kurumsal yönetim: Türk bankacılık sektöründe bir araştırma	PHD
372383	Gönül Gül Ekşi	2014	Türk bankacılık sisteminde kurumsal yönetim süreci: Borsa İstanbul'da bir uygulama örneği	YL
239742	Güler Manisalı Darman	2009	Kurumsal yönetim uygulamalarında yakınsamaya hukuksal düzenleme ve piyasa dinamiklerinin etkisi	PHD
191300	Gülin Efecik	2006	Firma değeri ve kamuyu aydınlatma ilişkisi: İMKB'de bir uygulama	YL
204271	Gürkan Polat	2006	Hisse senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde kurumsal yönetim kapsamında bağımsız denetim	YL
369186	Hakan Bayraktaroğlu	2014	Kurumsal yönetim endeksinin getiri volatilitesine etkisi: Borsa İstanbul'da bir uygulaması	PHD
381733	Hakan Cavlak	2015	Uluslararası finansal raporlama standartları ve kurumsal yönetim ilişkisi: Kurumsal Yönetim Endeksi'ne tabi şirketlerde bir anket çalışması	YL
490721	Hakan Ertürk	2018	Girişim sermayesi sektöründeki yatırım tercihleri ve kurumsal yönetim çerçevesinde girişimlere yapılan müdahalelerin analizi: Türkiye'deki girişim sermayesi uygulamaları	PHD
253821	Hakan Güçlü	2010	Kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi	PHD
250159	Hakan Karabacak	2008	Oyun teorisi ve kamuyu aydınlatmada bir denge modeli	PHD

405802	Hakkı Kıymık	2015	Örgütsel kültür ve örgütsel muhasebe kültürü ile hileli finansal raporlama arasındaki ilişki: BİST Hizmetler Endeksinde bir araştırma	PHD
303870	Halil Cenk Süer	2011	İMKB'de kurumsal yönetim ve firma değeri ilişkisinin modellenmesine ilişkin bir uygulama	PHD
296209	Hande Küpçü	2011	İç denetim ve kurumsal yönetim	YL
231273	Harun Büber	2008	Kurumsal yönetim ilkelerini uygulama derecesi ile performans arasındaki ilişki : İMKB'de faaliyette bulunan aile işletmeleri üzerine bir uygulama	PHD
208814	Hasan Abdioğlu	2007	İşletmelerde kurumsal yönetim anlayışı kapsamında iç denetimin rolü ve İmkb-100 örneği	PHD
460547	Hasan Aslan	2017	Türkiye'de işletmelerin finansal tablolarının şeffaflığı ve kamuyu aydınlatma açısından bağımsız dış denetimin önemi	YL
226864	Hasan Atınç Dirim	2008	The influnce of corporate governance on the capital structure desicion	YL
190805	Hasan Uğur Altın	2006	Sermaye piyasalarında kurumsal yönetim kavramı ve Türkiye uygulaması	YL
317360	Hümeyra Adıgüzel	2012	The effect of internal corporate governance structure to the earnings management practice in Turkey	PHD
280979	Hüseyin Çetin	2011	Bir kurumsal yönetim enstrümanı olarak stratejik şeffaflık ve muhasebe bilgilerinin rolü: Bir uygulama	PHD
158976	Hüseyin Öcal	2005	Ortaklık yapısı ve kar dağıtım politikası bakımından kurumsal yönetim	PHD
330363	Işık Özer	2013	Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde anonim şirket yöneticilerine sağlanan mali haklar	PHD
337521	Işıl Erem	2013	Kurumsal yönetim anlayışında mülkiyet yapısının performans üzerindeki etkisi: Türk bankacılık sisteminde bir uygulama	YL
393846	İbrahim Mohamed Sheikh Mohamud	2015	The impact of institutional enviroment and corporate governance on portfolio equity invesment: A longitudinal study	YL
436690	İbrahim Yağlı	2016	Türkiye'deki kurumsal yönetim uygulamalarının firma performansına etkisi	YL
391234	İlhami Karahanoğlu	2015	Dengeli kart sistemi (Balanced scorecard) ile kurumsal yönetim performansının ölçümü: Ankara imalat sanayinde bir araştırma	PHD
220113	İlker Serinkaya	2008	Kurumsal yönetim uygulamalarının firma değeri üzerindeki etkisi, ekonometrik bir analiz	YL
364927	İrem Tanyıldızı	2014	KOBİ'lerin muhasebe kültürünün incelenmesi-Elazığ ilinde üretim yapan KOBİ'lerde bir uygulama	YL
253823	K. Ceyhun Kır	2009	Türkiye'deki mevduat bankalarının kurumsal yönetim uygulamaları üzerine bir araştırma ve öneriler	PHD
230835	Kaan Ramazan Çakalı	2008	Role of internal auditing in corporate governance: Two case studies from Turkey	PHD
274194	Kadir Cefakar	2010	Halka açık şirketlerde kurumsal yönetim ve	YL

			kurumsal yönetimin firma değerine etkisi: İMKB'ye kayıtlı firmalar üzerine bir araştırma	
312645	Kadir Çakar	2012	Corporate governance practices in Turkey as a candidate country to the European Union: A comparative analysis between the European Union and Turkey	YL
149453	Kamil Tchouraev	2004	Impacts of corporate governance issues on values of Turkish companies	YL
454824	Kemal Faruk Yazgan	2017	Kurumsal yönetim derecelendirmesinin hisse senedi performansına etkisi: BİST Kurumsal Yönetim Endeksi üzerine bir inceleme	YL
381173	Kemal Şaşa	2014	KOBİ'lerde kurumsal yönetimin uygulanabilirliği Adıyaman ve Gaziantep ili uygulaması	YL
133817	Kürşat Göktürk	2003	Halka açık bankalarda kamuyu aydınlatma ilkesi	YL
363140	Mahbube Seda Nardemir	2014	İç kontrol yapısının kurumsal yönetim ile ilişkisi	YL
271340	Mahmut Erdoğan	2010	Kurumsal yönetim ve şirket nakit tutuşuna etkisi: Bir dinamik panel veri analizi	PHD
482045	Makbule Aslı Küçükgüngör	2017	Kurumsal yönetim ilkeleri bakımından halka açık anonim şirketlerde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri	PHD
366841	Mehdi Aghabaki	2014	Kurumsal yönetim ilkeleri ile firma değeri ve hisse senedi getiri oranı arasındakı ilişkisi: İMKB'de bir uygulama	PHD
407517	Mehmet Akif Soysal	2015	Kurumsal yönetim uygulamalarının finansal performansa etkileri Türkiye uygulaması	PHD
126333	Mehmet Arcan Tuzcu	2003	Halka açık şirketlerde kurumsal yönetim anlayışı: İMKB-100 örneği	PHD
337541	Mehmet Beycan	2013	Kurumsal yönetim ve Türk bankacılık sektörü üzerine etkileri	PHD
262319	Mehmet Demirci	2010	KOBİ'lerde kurumsal yönetim uygulamasının kara etkisi; İstanbul ilinde bir uygulama	YL
286787	Mehmet Emrah Dayıoğlu	2011	Kurumsal itibarı sağlamada kurumsal yönetimin etkisi ve Türkiye uygulaması	PHD
254124	Mehmet Kürşat Dayıoğlu	2010	Türk bankacılık sisteminde kurumsal yönetim anlayışı	YL
393649	Mehmet Taşkırmaz	2015	Kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal yönetimin kurumsal itibar üzerindeki etkisi: Borsa İstanbul, Türkiye	YL
421701	Mehtap Baysal	2016	Kurumsal yönetim mekanizmalarından yönetim kurulu yapısının işletme performansı üzerine etkisi: Afyonkarahisar'daki anonim şirketler üzerine bir araştırma	YL
395204	Melek Karacalar	2015	İşletmelerde kurumsal yönetim ilkeleri ve iç denetim sistemleri	YL
89524	Melih Şişman	1997	Sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma kavramı	YL
221354	Meltem Gürünlü	2008	The effects of corporate governance mechanisms on post-ipo performance: Evidence from an emerging market, Istanbul Stock Exchange (ISE)	PHD
480738	Meltem Kılıç	2017	Kurumsal yönetim, sahiplik yapısı ve finansal performans ilişkisi: BIST'de bir alan araştırması	PHD

378672	Merve Aktaş	2014	Kurumsal yönetim uygulamalarının işletme performansı üzerine etkileri: BİST şirketleri üzerinde bir uygulama	YL
270900	Merve Soyhan	2010	EU approach to corporate governance and recent developments	YL
391196	Mesut Doğan	2015	Kurumsal yönetim uygulamalarının işletmelerin finansal performansı üzerine etkileri: BIST'da işlem gören imalat sanayi işletmeleri üzerine bir araştırma	PHD
287882	Mete Karayel	2011	Türkiye'de kurumsal yönetimin dünü, bugünü ve yarını: IMKB 100 şirketlerinde kurumsal yönetim derecelendirme çalışması	PHD
235194	Metin Kılıç	2009	Kurumsal yönetim ve derecelendirmesi: Halka açık şirketler için talepsiz kurumsal yönetim derecelendirme model önerisi	PHD
388113	Muhammed Kürşad Dursun	2014	Türkiye'de kurumsal yönetim ilkelerinin Muhasebe Bilgi Sistemine etkileri:BİST-100 endeksindeki şirketlerde uygulama	YL
261655	Muhammet Belen	2008	Bir kurumsal yönetim modeli olarak Türkiye'de nakit akım haklarının ötesinde kontrol hakları sağlayan şirket kontrol biçimlerinin finansal etkinliğinin testi (piramit yapılar, çapraz hissedarlık ve iki sınıflı hisseler)	PHD
366934	Murat Kaya	2014	Kurumsal yönetim ilkelerinin muhasebe etik kuralları açısından değerlendirilmesi	YL
425121	Murat Nazlı	2015	Hizmet sektöründe kurumsal yönetimin işte mutluluk üzerine etkisi	PHD
286572	Murat Nazlı	2011	Kurumsal skandalların kurumsal yönetim bağlamında incelenmesi	YL
325021	Murat Ortoğlu	2012	Kurumsal yönetim anlayışının tarım kredi kooperatiflerinde uygulanabilirliliği	YL
208513	Murat Yıldırım	2007	Türkiye'de kurumsal yönetim ve şirketlerin finansal performansları üzerine etkileri	PHD
401901	Mustafa Burak Keskin	2014	Voluntary disclosure in public sector accounting: A study of Turkey's regulatory and supervisoty agencies	YL
159685	Mustafa Doğan	2005	Kurumsal yönetim ve Türkiye uygulaması	PHD
353062	Mustafa Reha Okur	2014	Kurumsal yönetim uygulamalarının hisse performansına etkisi: Borsa İstanbul üretim sektörü üzerinde bir uygulama	YL
405619	Mustafa Ünal	2015	Kurumsal yönetimin bağımsız dış denetçi seçimindeki rolü: Borsa İstanbul'da işlem gören imalat sektörüne ait işletmelere yönelik bir araştırma	YL
214634	Muzaffer İsmayılov	2007	Kurumsal yönetim: Azerbaycan'daki anonim şirketlerin kurumsal yönetim düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma	YL
300761	Müjde Erensoy	2011	Corporate governance compliance: A study of the publicly traded companies on Istanbul Stock Exchange	YL
230607	Münevver Aktaş	2008	Bursa ili muhasebe meslek mensuplarının muhasebe-kültür değerlerinin araştırılması	YL

490885	Namıka Boyacıoğlu	2017	Firma değeri ve firma performansları üzerinde kurumsal yönetimin rolü: BIST kurumsal yönetim endeksine kayıtlı firmalar üzerinde bir uygulama.	PHD
161153	Nezaket Güvenç	2005	Mersin ilinde bağımsız çalışan muhasebe meslek mensuplarının muhasebe kültür değerleri	YL
184200	Nihayet Topçu	2006	Kurumsal yönetim ilkeleri ve borsaya kote (IMKB 100) şirketler üzerinde bir uygulama	YL
215172	Niyazi Kurnaz	2007	Kurumsal yönetim ekseninde risk odaklı iç denetim: Türkiye'in 500 büyük sanayi işletmesinde risk odaklı iç denetim uygulama analizi	PHD
64587	Nuran Özer	1997	Muhasebe bilgileri ve kamuyu aydınlatma	YL
287845	Nurcan Azgın	2011	İşletmelerde kurumsal yönetim uygulaması, denetim ve denetim kalitesi	YL
262988	Oğuz Cihat Gel	2009	Kurumsal yönetim ve şirketlerin iç işleyiş performansı ölçümüne ilişkin bir model önerisi	YL
339274	Osman Emre Arlı	2013	Kurumsal yönetim uygulamalarının işletmelerin finansal oranlarına etkisi: İmalat sektörü işletmelerinde bir uygulama	YL
417884	Oya Sancar	2015	Kurumsal yönetim kavramı ve özel hastane çalışanlarının kurumsal yönetim konusuna ilişkin algılarının belirlenmesine yönelik bir araştırma	YL
206007	Ozan Altan	2007	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ulusal 30 endeks şirketlerinin sermaye piyasası kurulu kurumsal yönetim ilkelerine uyumunun değerlendirilmesi	YL
294057	Ozan Kalaycıoğlu	2011	Kurumsal yönetim bağlamında yönetim kurulu yapılarının ihracat performansına etkileri: Türkiye örneği	YL
358454	Ozan Karslıoğlu	2014	Borsa İstanbul kurumsal yönetim endeksinde yer alan firmaların kurumsal yönetim derecelendirme notunun marka değeri üzerindeki etkisinin analizi	YL
287903	Ömer Binici	2011	Kurumsal yönetim ile finansal bilgi manipülasyonu arasındaki ilişki: İMKB metal eşya, makina endeksine yönelik bir uygulama	YL
381303	Ömer Faruk Yıldız	2015	Kurumsal yönetim ilkelerinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde incelenmesi ve BİST 30 şirketlerinin uyumluluğu	YL
460439	Önder Uzkaralar	2017	Kurumsal yönetim uygulamalarının şirketlerin sermaye maliyetleri üzerine etkisinin araştırılmasına ilişkin bir çalışma: Borsa İstanbul örneği	PHD
367941	Özen Ece Acar	2014	Corporate governance and provisions under IAS 37	PHD
304319	Özgür Aslan	2011	Finansal piyasalarda saydamlık kavramı, İMKB'de işlem gören bankaların saydamlık düzeyi ve kamuyu aydınlatma yoğunluğu üzerine bir uygulama	PHD
287746	Özhan Tolga Bekar	2007	Sermaye piyasalarının gelişiminde kurumsal yönetimin rolü	YL
399411	Özkan Şahin	2014	BİST'teki endekslerin volatilitelerinin	PHD

			karşılaştırmalı analizi: BİST kurumsal yönetim, BİST 100, BİST 50 ve BİST 30 Endeksleri üzerinde bir uygulama	
261534	Özlem Kocaağa	2010	Ownership structure and corporate governance in Turkish stock companies	YL
345078	Özlem Kutlu Furtuna	2013	The impact of corporate governance mechanisms and ownership structure on agency costs: Evidence from Turkey	PHD
302046	Pınar Buket Kılınç	2012	Development of corporate governance, corporate governance approach of banking sector and effects of corporate governance on the financial structure of banking sector's companies: A research on ISE 100 index and ISE corporate governance index (XKURY)	YL
208969	Pınar Şençitak	2007	An empirical analysis of the relationship between corporate governance and firm performance at İstanbul stock exchange	YL
492263	Rafet Gemici	2017	Kurumsal yönetim ile finansal performans arasındaki ilişkinin entropi ağırlıklandırmalı TOPSIS yöntemi ile değerlendirilmesi; BIST'te faaliyet gösteren gıda ve içecek şirketlerinde uygulama	YL
385951	Ramazan Koçoğlu	2015	Ulusal iş sisteminin kurumsal yönetim mekanizması üzerindeki etkisi	YL
330274	Rashad Talıyev	2011	Kamuyu aydınlatma ve firma değeri; Rusya Menkul Kıymetler Borsası'nda bir uygulama	PHD
354037	Rıfat Uçkun	2014	Kurumsal yönetim endeksindeki şirketlerin kurumsal yönetim puanıyla şirket değeri arasındaki ilişki	YL
479316	Sadık Yavaş	2017	Kamu iktisadi teşebbüslerinde kurumsal yönetim: Türkiye örneği	PHD
211000	Saime Pınar Baytaroğlu	2005	Finansal piyasalarda kamuyu aydınlatma:Batan bankalar üzerine bir çalışma	YL
286746	Sait Pekin	2011	Kurumsal yönetim ile finansal tablo manipülasyonu arasındaki ilişki: İMKB kurumsal yönetim endeksine dahil işletmelerde bir uygulama	YL
210085	Seçil Ayvaz	2007	Kurumsal yönetim uygulamalarının bir iç paydaş olarak çalışanların bağlılığına etkisi üzerine bir araştırma	YL
290749	Seda Ünbal	2011	Kamuyu aydınlatma ilkesi açısından kurumsal yönetimin önemi ve İMKB'nda bir uygulama	YL
384041	Seda Yavuzaslan	2014	İşletmelerin kurumsal yönetim uygulamalarının kar yönetimi üzerindeki etkisi ve İMKB şirketleri üzerinde bir uygulama	PHD
210356	Sedat Duman	2007	İSO 500 büyük sanayi kuruluşunun muhasebe kültürünün araştırılması	YL
436774	Sedef Türkmen	2016	Finansal başarısızlık ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkinin incelenmesi	YL
239310	Selçuk Seki	2007	Türkiye'de kurumsal yönetim ve KOBİ niteliğinde aile işletmelerinde uygulanabilirliği: Keşan ilçesi mobilya sektöründe araştırma	YL

391702	Selda Kavdır	2015	Kurumsal yönetim ve Türkiye mevzuatındaki yeri	YL
205939	Selen Derin	2006	Kurumsal yönetim ilkelerinin bileşeni olarak kamuyu aydınlatma ve şeffaflık: Türk sermaye piyasaları	YL
349340	Selim Şerbetci	2010	The effects of corporate governance applications on manufacturing companies' performances during the financial crisis	YL
354703	Selin Günel	2013	Marka ve patent başvurularında bulunan firmaların diğer firmalardan farklılıkları ve kurumsal yönetim uygulamaları	YL
356380	Selin Öztürk	2013	Küçük ve orta ölçekli işletmelerde kurumsal yönetim uygulamaları: Karabük ilinde bir araştırma	YL
428690	Senay Çil	2016	Çağdaş yönetim yaklaşımları: Kurumsal yönetimin işletmelerdeki rolleri üzerinde bir araştırma	YL
456822	Serdal Yeğen	2016	Kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecesi ile firma performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi	YL
148073	Serkan Özcan	2004	Sermaye piyasalarında kurumsal yönetim ilkelerinin etkileri	YL
253157	Sevgi Perek	2009	The board of directors as one of the mechanisms of corporate governance and its impact on the performance of Turkish family companies: A survey	PHD
12731	Sevim Serpil Şiramun	1991	Avrupa Topluluğu sermaye piyasası bakımından kamuyu aydınlatma	YL
376459	Sezai Akbıyuk	2014	Kurumsal yönetim ilkeleri açısından halka açılmanın önemi ve değeri, havacılık sektörüne dair bir uygulama	YL
229446	Sibel Kargın	2006	Temettü politikasının temsil maliyetleri üzerindeki etkisi ve kurumsal yönetime katkısı	PHD
280101	Sibel Mutlucan Sayın	2010	Türk Hukukunda kurumsal yönetim derecelendirme şirketleri	YL
220577	Sinan Düztaş	2008	Corporate governance: The effects of board characteristics, information technology maturity and transparency on company performance	PHD
314080	Sinem Gül Bayrakdar	2012	Bankacılık sisteminde kurumsal yönetimin önemi ve bankalara ilişkin bir karşılaştırma	YL
345084	Suzanna Ergyun	2013	Stratejik işbirliklerinde kurumsal yönetimin önemi ve bir araştırma	PHD
463	Süheyla Hekimian	1986	Türkiye'de sermaye piyasası kanunu açısından kamuyu aydınlatma ve muharebenin rolü	YL
314782	Süleyman Özkan Kayagil	2012	Kurumsal yönetim düzeyinin belirleyicileri ve etkileri üzerine İMKB'de bir uygulama	YL
238366	Şaban Erdoğan	2009	Kurumsal yönetim ilkeleri ışığında şeffaflık ve Türkiye uygulaması	YL
485376	Şafak Ağdeniz	2017	Finansal raporların analizinde metin madenciliğinin kullanımı:Borsa İstanbul şirketlerinin kurumsal yönetim niteliklerinin tahmini	PHD

273382	Şahin Dündar	2010	Aile işletmelerinde kurumsal yönetim anlayışı ve profesyonelleşmenin işletme performansına etkileri	YL
376549	Şahsanem Mercan Öztan	2013	Kurumsal sosyal sorumluluk ve kurumsal yönetim arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırma	YL
190050	Şerife Önder	2006	Türkiye'de gönüllü kamuyu aydınlatma: İMKB'de yer alan işletmeler üzerinde bir araştırma	YL
327986	Şerife Önder	2012	İşletmelerin kar yönetimi uygulamalarında kurumsal yönetim yapılarının etkisi: İMKB üzerine bir uygulama	PHD
367121	T. Engin Başar	1984	Kamuyu aydınlatma yönünden anonim (ve holding) şirketlerde muhasebe denetimi	PHD
235864	Tahsin Üçpınar	2009	Kurumsal yönetimin finans - metal sektörlerine etkisinin analizi	YL
317192	Taliye Yeşilürdü	2011	The examination of the Turkish collective investment (investment fund) sector which is in the transformation stage to comply with the EU legislation, within the meaning of governance and organizational structure	YL
219619	Taner Davut Keküllüoğlu	2008	Hisse senetleri İMKB'de işlem gören ticari bankalarda kurumsal yönetim ve bir uygulama	YL
320215	Tarhan Okan	2012	Kurumsal yönetimin ve kurumsal mesafenin gelişmekte olan ülke kökenli çokuluslu işletmelerin strateji tercihleri üzerindeki etkileri: Türkiye örneği	PHD
351782	Tenzile Çakıcı	2013	Aracı kurumlarda kurumsal yönetim ilkelerinin kurum içi hile ve yolsuzluklarla mücadeledeki rolü ve Türkiye'deki uygulamanın değerlendirilmesi	YL
190699	Tuba Derya Baskan	2006	Kurumsal yönetimde güven ve sigorta şirketlerinde uygulama	YL
308807	Tuğba Dölen	2012	Muhasebe meslek mensuplarının kurumsal yönetim konusundaki sorumlulukları	PHD
370251	Tuğba Pınar	2014	Kurumsal yönetimin işletmelerin finansal raporlarının kalitesi üzerine etkisi: Kayseri'de faaliyet gösteren büyük ölçekli işletmelerde bir araştırma	YL
350881	Tuğçe Bakal	2013	Aile şirketlerinde tutuculuk kavramı ve kurumsal yönetim açısından önemi	YL
236051	Tuğçe Mesutoğlu	2008	Türk bankacılık sisteminde kurumsal yönetim ve bir uygulama	YL
423176	Tuğrul Gökhan Altuner	2016	Çalışanların pazarlama stratejileri ve kurumsal yönetim ilkeleri algısı: Eti Maden İşletmeleri örneği	YL
487436	Tuna Acur	2017	Halka açık şirketlerde kurumsal yönetim anlayışı ve Borsa İstanbul'da işlem gören borusan örneği	YL
226835	Türkan Yenigün	2008	Kurumsal yönetim ve işletme içi denetim	YL
460574	Twana Ali Hasan	2017	The role of corporate governance in controlling financial performance of commercial banks in Erbil-Iraq	YL

296239	Ufuk Bolat	2011	Kurumsal yönetim ilkelerine ve kurumsal yönetim endeksine tabi olmanın işletmenin piyasa değerine etkileri	YL
363300	Uğur Bellikli	2014	Kurumsal sosyal sorumluluk ve muhasebe etkileşimi: Türkiye'de kurumsal yönetim endeksine dahil işletmelerde bir araştırma	YL
207677	Uğur Sağlam	2006	Yatırımcının korunması açısından aracı kurumlarda kurumsal yönetim ilkeleri ve Türkiye'deki uygulamanın değerlendirilmesi	YL
388839	Umut Özuğurlu	2015	Türkiye'de halka açık şirketlerde kurumsal yönetim ve Borsa İstanbul'da işlem gören Doğan Holding örneği	YL
345332	Ünzüle Güven	2012	Sermaye Piyasası Kurulu kurumsal yönetim ilkeleri ile Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın etkileşimi	YL
447900	Yağmur Esüntimur	2016	Türkiye'de kamuyu aydınlatma ve yatırımcıyı korumada bağımsız denetimin rolü	YL
279188	Yalçın Tecimer	2010	Halka açık şirketlerde muhasebe kültür değerlerine yönelik bir araştırma	PHD
265661	Yasemin Karaibrahimoğlu	2010	The role of corporate governance on earnings management: Quarterly evidence from Turkey	PHD
408894	Yasin Karadeniz	2015	Bağımsız denetim açısından kurumsal yönetim ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ilişkilerinin incelenmesi: Denetim kuruluşları üzerine bir araştırma	PHD
249693	Yunus Emre Akdoğan	2009	Kurumsal yönetim ve İMKB 100 endeksi üzerine bir uygulama	YL
290858	Yunus Emre Köse	2010	Kurumsal yönetim ve hile denetimi üzerine etkileri	YL
291485	Yusuf Budak	2011	Kurumsal yönetim aracı olarak elektronik belge yönetimi	PHD
426338	Yusuf Gör	2016	Kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerine etkisi: Bağımsız denetim şirketleri üzerine bir araştırma	PHD
288118	Zehra Badak	2010	Kurumsal yönetim ilkeleri doğrultusunda Türk Ticaret Kanunu tasarısı ile yönetim kurulları konusunda yapılan değişiklikler	YL
447808	Zeynep Gülben Polat	2016	Muhasebede ihtiyatlılık ve kurumsal yönetim: Borsa İstanbul üzerine ampirik bir uygulama	YL
366873	Zeynep Mesci	2014	Kurumsal yönetim uygulamalarının turizm şirketleri üzerine etkileri: BİST örneği	PHD
214618	Ziya Üzümcü	2007	Risk yönetiminin kurumsal yönetimdeki rolü ve bankacılık sektöründe bir araştırma	YL

EK 5: Normallik Testlerine İlişkin SPSS Sonuçları

Descriptives

			Statistic	Std. Error
TOPLAMINDEKS	Mean		41,7001	1,06687
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	39,5965	
		Upper Bound	43,8037	
	5% Trimmed Mean		41,6518	
	Median		40,2439	
	Variance		231,058	
	Std. Deviation		15,20058	
	Minimum		12,68	
	Maximum		74,15	
	Range		61,46	
	Interquartile Range		24,39	
	Skewness		,124	,171
	Kurtosis		-,964	,340
ZORUNLUINDEKS	Mean		66,2711	1,07251
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	64,1563	
		Upper Bound	68,3858	
	5% Trimmed Mean		66,9204	
	Median		66,6667	
	Variance		233,508	
	Std. Deviation		15,28097	
	Minimum		21,21	
	Maximum		93,18	
	Range		71,97	
	Interquartile Range		21,21	
	Skewness		-,555	,171
	Kurtosis		-,053	,340
GÖNÜLLÜINDEKS	Mean		30,0333	1,17070
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	27,7250	
		Upper Bound	32,3417	
	5% Trimmed Mean		29,7454	
	Median		25,8993	
	Variance		278,217	
	Std. Deviation		16,67984	
	Minimum		,72	
	Maximum		68,71	
	Range		67,99	
	Interquartile Range		28,42	
	Skewness		,270	,171
	Kurtosis		-1,082	,340

Extreme Values

			Case Number	Value
TOPLAMINDEKS	Highest	1	180	74,15
		2	145	70,98
		3	23	70,24
		4	174	70,24
		5	183	69,76
	Lowest	1	200	12,68
		2	124	12,68
		3	49	12,68
		4	166	14,15
		5	77	14,15
ZORUNLUINDEKS	Highest	1	174	93,18
		2	32	91,67
		3	183	91,67
		4	47	90,91
		5	20	90,15[a]
	Lowest	1	200	21,21
		2	176	22,73
		3	146	24,24
		4	29	25,00
		5	77	31,06
GÖNÜLLÜINDEKS	Highest	1	180	68,71
		2	145	64,03
		3	86	61,87
		4	196	61,87
		5	23	61,51
	Lowest	1	166	,72
		2	124	1,44
		3	167	2,16
		4	49	2,52
		5	48	3,24

a. Only a partial list of cases with the value 90,15 are shown in the table of upper extremes.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi: 23.05.1974

Doğum Yeri: Adana

*Medeni Durumu:*Evli

Askerlik Durumu: Tamamlandı

EĞİTİM BİLGİLERİ

DOKTORA

2007-.....ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ, *ADANA*

Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Ana Bilim Dalı

Tez Konusu: Kültür ve Kurumsal Yönetimin Firmaların Gönüllü Bilgi Açıklama Düzeyine Etkisi: BİST (Borsa İstanbul)Şirketleri Üzerinde Bir Çalışma

MASTIR

*2013-2015*CITY UNIVERSITY OF NEW YORK (CUNY-City College)

Master of Arts in Sociology

*2002-2005*ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ, (ADANA)

İşletme MBA Programı

Tez Konusu: Aile İşletmelerinde Yönetimin Bir Sonraki Kuşağa Devrinde Karşılaşılan Sorunların Tespitine ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Bir Araştırma

LİSANS

1993-1999 ORTADOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, (ANKARA)

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

PROFESYONEL DENEYİM

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI (18.03.2002-…..)

- Operasyon Genel Müdürlüğü
- Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü
- New York Temsilciliği
- Muhasebe Genel Müdürlüğü

- Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü
- Adana Şubesi

MERKEZ PROJE YATIRIM DAN.HİZ.A.Ş.

Müfettiş (17.10.2001-07.01.2002)

OKTAY GÜRLER S.M.M.M.

02.01.2001-17.10.2001

BAYINDIR HOLDİNG
Denetçi *(05.04.1999-31.12.2000)*

TOPLANTI, EĞİTİM, KONGRE VE SEMİNERLER

- 11-13 Nisan 2014 - IMF-Dünya Bankası 2014 İlkbahar Toplantıları
- JP Morgan Global Economics Outlook Conference
- 11-13 Ekim 2013 - IMF-Dünya Bankası Sonbahar Toplantıları
- FED 37 th Central Banking Seminar
- UN Conference on Gold & Sustainability
- BNP Paribas & Fisher Francis Trees & Watts: Expert Eye on China Seminar for US Institutions.
- Fitch Ratings Global Banking Conference
- AB Mali Yardımları Hakkında Farkındalık Yaratma ve Proje Yazma Eğitin
- Hukuki Açıdan Banka Kartı ve Kredi Kartı Sempozyumu
- XXX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu
- Retail Payment Sys. PSD, SEPA, Paym. Sys.Oversight **(Deutsche Bundesbank)**
- Retail Payment Sys. PSD, SEPA, Paym. Sys.Oversight **(National Bank of Belgium)**
- 2.Ulusal Uluslararası Öğrenci Kurumsal Yönetim Yolsuzluk Etik ve Sosyal Sorumluluk Konferansları
- Tekdüzen Hesap Planı ve Türkiye Muhasebe Standartları Semineri
- Bankacılık Sektöründe İç Sistemler
- 8th Regional Payment Systems Workshop (8. Bölge Ülkeleri Ödeme Sistemleri Çalıştayı)
- 1.Aile İşletmeleri Kongresi (Bildiri Sunumu)

DİL VE BİLGİSAYAR BİLGİLERİ

DİL BİLGİLERİ

- İngilizce (Çok İyi)
- Almanca (Başlangıç)

BİLGİSAYAR BİLGİLERİ

- Windows, MS Office ve Internet Uygulamaları

AKADEMİK- FAALİYETLER VE İLGİ ALANLARI

BİLDİRİLER

1. Aile İşletmelerinde Yönetimin Bir Sonraki Kuşağa Devrinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (1. Aile İşletmeleri Kongresi-TC İstanbul Kültür Üniversitesi-16-17 Nisan 2004)
2. Aile İşletmelerinde Yönetimin Bir Sonraki Kuşağa Devrinde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Adana İlinde Yapılan Bir Çalışma (2. Aile İşletmeleri Kongresi-TC İstanbul Kültür Üniversitesi-14-15 Nisan 2006)

TEZLER

1. *Kültür ve Kurumsal Yönetimin Firmaların Gönüllü Bilgi Açıklama Düzeyine Etkisi: BIST Şirketleri Üzerinde Bir Çalışma (Doktora Tezi)*
2. *Aile İşletmelerinde Yönetimin Bir Sonraki Kuşağa Devrinde Karşılaşılan Sorunların Tespitine ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi)*